הארץ

1.10 ש"ח, יום ו' כ"ד באדר ב' תשמ"ו, 4 באפריל 1986 VOL. 68/20345 APRIL 4 1986

מקור בכיר בפמליית ראש הממשלה:

תוכנית מרשל נוסח פרס תידון בפסגת המתועשות

שיחות פרס בארה"ב לא הביאו להתקדמות יוזמת השלום

מאת שלמה שמיר ועקיבא אלדר
סופרי "הארץ"

תכנית ראש הממשלה, שמעון פרס, לסיוע כלכלי למדינות המזרח התיכון, תועלה קרוב לוודאי לדיון בוועידת הפסגה הכלכלית של שבע המדינות המתועשות במערב, שתתכנס בקרוב בטוקיו. זאת מסר לסופר "הארץ" בניו־יורק, מקור בכיר בפמליית ראש הממשלה. לפי התגובות הנלהבות לתוכנית של שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, ושל קאנצלר מערב גרמניה, הלמוט קוהל, נראה, כי האמריקאים מתכננים ליזום דיון על תכנית זו בוועידת הפיסגה הכלכלית, אמר המקור.

ראש הממשלה אמר אתמול בצהרים לעתונאים ישראלים, כי התעלמות ממצבן הכלכלי החמור של כמה ממדינות המזרח התיכון תביא לקטסטרופה כלכלית העלולה לגרום לכך כי המזה"ת יעלה בלהבות.

אין התקדמות ביוזמת השלום

בידיעות שהגיעו לירושלים מוואשינגטון עולה, כי במהלך ביקורו של ראש הממשלה, לא הושגה כל התקדמות בנושא יוזמת השלום. ראשי הממשל הבהירו כי המזרח התיכון פינה את מקומו למרכז אמריקה בסדר העדיפויות המדיני של ארה"ב. הרעיון להפגיש פקידים אמריקאים, ישראלים וירדנים בדרג נמוך הועלה כבר בעבר ובירושלים אין מייחסים חשיבות רבה להעלאתו מחדש. גם מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן נאלץ להסתפק בפגישות בדרג נמוך ולא הצליח לממש את הציפיות לסיוע אמריקאי במימון פרוייקטים כלכליים בשטחים.

בהתייחסו לנושא אמר ראש הממשלה, כי בביקורו הועלו רעיונות והצעות להמשיך בהליכי השלום כדי לא לשקוע במשבר שבין חוסיין לבין אש"ף. פרס אמר כי לא קרה דבר שסתם את הגולל על המאמצים לחידוש הליך השלום.

הבעיה האמריקאית עצמה

אתמול אמר פרס לעתונאים, כי נסיעתו לארה"ב הצדיקה את עצמה בכמה נושאים מרכזיים. הוא ציין את קבלת־הפנים החמה והלבבית לה זכה בשיחותיו עם סגן הנשיא, בוש, ועם שר החוץ.

פרס ציין כהישג נוסף של ביקורו גם את נכונותו של הממשל לתרום לצמיחה הכלכלית של ישראל על־ידי בדיקת האפשרות שהצבא האמריקאי באירופה ירכוש מוצרים בישראל.

פגישה עם בעלי הון

ראש הממשלה נפגש אתמול בבוקר עם קבוצה של בעלי־הון יהודיים וסקר בפניהם את המצב הכלכלי ואפשרויות ההשקעה בישראל.

פרשת ולדהיים

פרס נתבקש פעמים אחדות להגיב על פרשת ולדהיים, אך נראה היה כי הוא מעדיף שלא לדון בנושא.

אחר הצהריים המריא ראש הממשלה בדרכו חזרה לישראל.

שרים מבקרים ריבוי נסיעות פרס

מודעי: נסיעות פרס — לא דוגמא לציבור

מאת עקיבא אלדר

ראש הממשלה, שמעון פרס, חוזר הבוקר לישראל בתום ביקור של ארבעה ימים בארה"ב.

בעוד כשבועיים ייצא פרס לביקור קצר בצרפת ושישה שבועות אחר כך ישוב לארה"ב לצורך הופעה בפני הכונגרס. בלשכת ראש הממשלה עוסקים כבר בהכנות לקראת ביקורו של פרס בדרום אמריקה המתוכנן למחצית השניה של יוני. פרס הוזמן לכינוס האינטרנאציונאל הסוציאליסטי בלימה בירת פרו והוא מוזמן גם לברזיל ונצואלה. מלשכת רוה"מ נמסר כי טרם הוחלט סופית על הביקור.

שרים רבים מותחים ביקורת על ריבוי נסיעותיו של פרס לחו"ל. הטיסות המיוחדות והוצאות האירוח של הפמליה הגדולה — כולל שומרי ראש וצלם רשמי — כרוכות בהוצאות של רבבות דולרים. שר האוצר יצחק מודעי אמר ל"הארץ", כי תופעה זו אינה יכולה לשמש דוגמא לציבור הנקרא לצמצם את נסיעותיו לחו"ל. מודעי אמר כי "ראש הממשלה מתבונן כבר לתפקיד כשר החוץ".

סיכוי לסיום המשבר בחרות:

התקדמות בשיחות בין שמיר ללוי

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ"
לענייני מפלגות

סיכוי סביר לסיום המשבר כי תנועת החרות ולכינוס קרוב של המושב השני של ועידת התנועה הסתמן אתמול בתום פגישה בארבע עיניים בין מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר לבין השר דוד לוי. אחר הצהריים אתמול מסר השר משה קצב, ששימש כיו"ר נשיאות הועידה, כי החל במגעים עם נציגי המחנות השונים להסדרים האירגוניים לקראת קיומו של המושב השני.

שמיר ולוי נועדו אתמול בעשר בבוקר לשיחה של למעלה משעה, בלשכת שר החוץ. השניים הוליכו לא למסור פרטים על מהלך הפגישה, אך שניהם הגדירוה "טובה".

אחת מנקודות המחלוקת הקשות בין השניים נוגעת לאיחוד בין הליברלים לחרות. לוי ושרון דורשים, כי הליברלים לא יוכלו להשפיע על בחירת חברי הכנסת של חרות.

לוי יוצא הבוקר למונטריאול ועם חזרתו, בסוף השבוע הבא, ישוב וייוועד עם שמיר, לדיון בנקודות שנותרו שנויות במחלוקת.

בשיחה עם סופר "הארץ" לאחר הפגישה אמר לוי, כי הוא ושמיר החלו לפתור את הבעיות הקשות שנוצרו באחרונה בתנועת החרות. חילוקי הדעות ביניהם הצטמצמו. לדבריו, ההסכמה בצמרת התנועה נמצאת כהישג יד.

שמיר היה אופטימי גם הוא בתום הפגישה והדגיש כי חילוקי הדעות התמעטו, ובשיחה הושגה התקדמות, שתוכל להוביל לגישור הפערים.

קצב מכין כינוס הוועידה

לאחר הפגישה בין שמיר ולוי זימן אליו השר משה קצב את נציגי המחנות השונים בתנועה והחל לדון עימם בהסדרים האירגוניים לקראת קיומו של המושב השני של הועידה. התנועה עדיין לא ברור מתי יתקיים מושב זה שיארך רק יום אחד, אולם ככל הנראה הוא יכונס מיד לאחר תום חג הפסח.

יוזמה להביא לשלום בית בתנועת החרות נטלו על עצמם גם קבוצה של ותיקי מפקדי האצ"ל והלח"י. אתמול נפגשה נציגות קבוצה זאת עם השר אריאל שרון והדגישה בפניו את החשיבות הגדולה באחדות התנועה. בשיחה אמר שרון, כי הציע עצמו — בפגישה עם שמיר — לראשות התנועה, אולם הצעתו לא התקבלה.

המפקדים לשעבר בלח"י ובאצ"ל טענו בפגישה עם שרון כי בגלל חילוקי הדעות בצמרת חרות הת־אפשר הרמת הון עתק של כספי המדינה לקופות סולל בונה וקופת חולים. שלשום נועדה הקבוצה עם השר משה ארנס ובראשית השבוע הבא מתוכננת לקבוצה זאת פגישה גם עם שמיר ולוי.

משבר בליכוד בהסתדרות — נתק בין חרות לליברלים

הליברלים בודקים דרכים לשיתוף פעולה עם המערך בהסתדרות

מאת יהודית וינקלר,
סופרת "הארץ"

משבר קשה פוקד את סיעת הליכוד בהסתדרות ובעטיו קיים נתק כמעט מוחלט בין נציגי תנועת החרות — בראשות ח"כ יעקב שמאי — לבין נציגי המפלגה הליברלית — בראשות צבי רנר. הרקע למשבר — המשקעים המעיקים שנותרו ממערכת הבחירות להסתדרות וטענתם של הליברלים כי ראש הסיעה, ח"כ יעקב שמאי, אינו משתפם בקביעת מדיניות וקבלת החלטות.

הליברלים הזמינו את ישראל קיסר, מזכ"ל ההסתדרות, ליום עיון שנערך בסוף השבוע שעבר בתל אביב. הם בודקים דרכים לשיתוף פעולה עם המערך בהסתדרות, למורת רוחם של אנשי חרות.

אתמול במועצת ההסתדרות לא הציגו נציגי הליכוד את מועמדיהם לרשות השיפוט ההסתדרותית החדשה, משום שלא הגיעו להסכם בעניין זה. אנשי חרות תבעו את שני המקומות לעצמם בעוד הליברלים תובעים ייצוג בגוף השיפוטי העליון. ללא חתימת שמאי והרנר אין הליכוד יכול להגיש את מועמדיו, לפיכך הוכנס סעיף מיוחד בהחלטות מועצת ההסתדרות המסמיך את הוועד הפועל של ההסתדרות לאשר את צירוף הנציגים בשלב מאוחר יותר.

נציגי חרות איימו אתמול על המערך כי אם ינסה להציג את מועמדי הליברלים בנפרד, יתמכו בתביעתו של עוזי בלוך להתמודד במליאת מועצת ההסתדרות מול אליהו באומי על תפקיד ראש הרשות השיפוטית החדשה.

(ראה ידיעה נפרדת)

מיקו לויה — מראשי העולם התחתון נרצח שעות לאחר שחרורו מהכלא

★ ייתכן כי הרצח אתמול ביפו קשור בסכסוכים עם אסירים אחרים המשטרה מעריכים: ייתכן מאבק בעולם התחתון

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

העבריין מאיר (מיקו) לויה, מראשי העולם התחתון של תל־אביב, נרצח אתמול בהתפוצצות רימון רסס ממולכד במכוניתו — שעות אחדות לאחר ששוחרר מן הכלא. לויה היה מעורב בעת שישב בכלא שאטה בשנים האחרונות, בסכסוכים אלימים וקטטות עם אסירים אחרים. אחד מכיווני החקירה העיקריים של המשטרה, הוא שלויה נרצח על רקע סכסוכים אלה.

לויה נחשב במשך שנים לאחת הדמויות הבולטות בעולם הפשע בתל־אביב. רבים מחבריו העבריינים נכלאו או נרצחו בחיסולי חשבונות בעולם התחתון או עזבו את הארץ. הוא עסק בתחומי פשע שונים, תחילה בהתפרצויות ובסחר ברכוש גנוב, ואחר־כך בסמים. במשך שנים רבות הצליח להתחמק מהרשעה וממאסר, אף ששמו שורבב לפרשיות פשע שונות. לפני כחמש שנים הוא נשפט לחמש שנות מאסר. אתמול בצהרים הוא שוחרר מבית־הכלא, לאחר שוועדת השחרורים של שירות בתי־הסוהר ניכתה שליש מתקופת המאסר שלו. רוצחיו, שידעו על מועד שיחרורו המוקדם, הטמינו את רימון הרסס במכוניתו. כנראה כיד לאחר שהגיע לביתו ברחוב הכובשים בתל־אביב. אתמול סמוך לשעה 4.30 אחה"צ נכנס לויה למכוניתו והחל בנסיעה. סמוך לכיכר השעון ליד תחנת המשטרה ביפו ארעה ההתפוצצות. הוא נפצע קשה וצוות של מגן דוד אדום שניסה להחיותו, נואש בסופו של דבר וקבע את מותו. אשתו שהגיעה למקום הובהלה במצב של התעלפות. בעבר נעשו לפחות שני נסיונות, שנכשלו, להתנקש בחייו של מיקו לויה, על־ידי הטמנת רימונים במכוניתו. בשני המקרים לא התפוצצו הרימונים. במשטרה אין מוציאים מכלל אפשרות שהרצח יחדש מאבקים שונים בעולם התחתון התל־אביבי, לרבות נסיונות פגיעה בעבריינים נוספים.

ברגע האחרון

שולץ עשוי להתערב אישית במו"מ במזה"ת

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ") שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, עשוי להפעיל דיפלומאטיה אישית ולהיות מעורב בתהליך השלום במזרח התיכון. בממשל האמריקאי טרם הוחלט מתי ובאיזה דרך תנוהל דיפלומאטיה זאת.

ל"הארץ" נודע, כי בעקבות רמיזותיו האחרונות של המלך חוסיין ולאחר פגישתו עם ראש הממשלה, שמעון פרס, התגבשה עקרונית ההחלטה, כי שולץ יעשה ניסיון נוסף לטפל בסכסוך במזה"ת באופן אישי — במטרה להשיג פריצת־דרך. ראש הממשלה ביקש משולץ את מעורבותו, שכן לדעתו רק טיפול בדרג כזה יוכל להזיז את התהליך קדימה.

בממשל משוכנעים, כי מעורבות כזו אכן דרושה בשלב זה בשעה שפרס עדיין ראש ממשלה והאיתותים הבאים מירדן ומסעודיה במגמה חיובית.

לוחמים שיעים יורים מנשק אוטומטי על עמדות של פלשתינאים במחנה הפליטים שאתילה. אתמול נמשכו הקרבות בביירות, זה היום השישי ברציפות. בפעולות איבה אלה נהרגו 27 איש, ויותר מ־60 נפצעו. (תצלום איפי)

משלחת ממצרים — לוועידת העבודה

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

משלחת רמת דרג ממפלגת השל־טון במצרים, מפלגת העם, תגיע ככל הנראה לפתיחת ועידת מפלגת העבודה ביום שלישי בשבוע הבא. ביומים האחרונים מקיים השר משה שחל מגעים עם גורמי שלטון בכירים במצרים ויתכן שבראש המשלחת המצרית יעמוד אחד מראשי השלטון.

ראש הממשלה, שמעון פרס, ביקש עוד לפני מספר שבועות מהשר שחל לנצל את קשריו הטובים עם אישי הצמרת המצרית, כדי לארגן בואה של משלחת לוועידת מפלגת העבודה. שחל קיים קשר טלפוני עם מרבית השרים והאישים הבכירים במצרים כדי להביא להרכבת המשלחת. לדברי שחל, הרכב המשלחת המצרית יתוד רק בראשית השבוע הבא.

מרכז מפלגת העבודה התכנס אתמול לישיבתו האחרונה לפני הוועידה, לאישור סדר יומה. שלשום נקבע בוועדה המכינה לגבי השיטה הנרשה לבחירת מועמדי המפלגה בבחירות לכנסת. הוועדה המסדרת תבוטל מעתה, המועמדים ייבחרו בבחירות חשאיות אישיות. 23 ייבחרו במחוזות ו־26 במרכז. חמשה מקומות ריאלים יאושרו על ידי ראש הרשימה.

מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם צופה, כי במוקד הוועידה תעמוד הצהרת כוונת המפלגה לגבי הנכונות לוויתורים בעת שלום עם ירדן, וההתייחסות לתוכנית הכל־כלית.

רבין מבקש הבהרות ממצרים בעניין דקר

מאת ראובן פדהצור ועקיבא אלדר
סופרי "הארץ"

שר הביטחון, יצחק רבין, פנה אתמול בבוקר אל מ"מ שגריר מצרים בישראל, מוחמד בסיוני, וביקש ממנו הודעה מצרית מוסמכת שתבהיר את פשר הידיעה אשר נתפרסמה השבוע בעיתון "אל־חליג'" במפרץ הפרסי. לפי ידיעה זו אומר הרמטכ"ל המצרי לשעבר, מוחמד פאוזי, כי מצרים היא שטיבעה את הצוללת דקר.

במשרד החוץ בירושלים לא התייחסו ברצינות לגילוי של שר המלחמה והרמטכ"ל צבא מצרים בעניין דקר. מקורות במשרד החוץ כי פאוזי אינו משמש מזה זמן רב בשום תפקיד רשמי וידוע בעוינות לשלום עם ישראל.

בין האפשרויות השונות שנבדקו לאחר היעלמה של הדקר, העלתה גם אפשרות טיבועה על־ידי אחד מציי ערב. לאחר תחקירים מפור־טים, נקבע, כי סבירותה של אפשרות זו נמוכה למדי.

לאחרונה התירו שלטונות מצרים למשלחת מצרית־אמריקאית להתחיל בחיפושים אחר הצוללת דקר באיזור מי החופים של מצרים. נראה כי החיפושים יתחילו בעתיד הקרוב.

ינון מאיץ ביבין לקבל לידיו ניהול הטלוויזיה

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

יו"ר רשות השידור מיכה ינון, האיץ אתמול ביאיר יבין לקבל על עצמו את תפקיד מנהל הטלוויזיה בתוך הזמנים הקרובים, לפני שתחיל מחדש התערבות המערכת הפו־ליטית בהליך זה.

כזכור, הציע מנכ"ל הרשות, אורי פורת, ליבין את המינוי לאחר שיאיר אלוני התפטר מן התפקיד ביום שלישי השבוע.

בפגישה שקיימו אתמול ינון ויבין התרשם ינון כי יבין יאות לקבל על עצמו את התפקיד לאחר שיגמור את סבב ההתייעצויות שהוא מנהל עם עמיתיו בימים האחרונים.

הוועד המנהל יהיה מוכן להסכים למינוי זה על אף שעם התפטרותו של אלוני, העלה ד"ר ישראל פלג (מערך) שוב את מועמדותו של דן שילון, והתנן בזין תומך בחידוש המינוי ליוסף בראל. ינון גם הבטיח ליבין כי אם יקבל על עצמו את התפקיד יזכה לגיבוי מלא של הוועד המנהל ולאחר חודשים אחדים בתפקיד כממלא מקום בפועל, יתקיים מכרז שיבטיח לו את מלוא הקדנציה.

בעבר תבע יבין הגדרה מגובשת של הסמכויות כתנאי לקבל התפקיד. תשובתו צפויה להתקבל עד יום א'.

שוק ההון / יהודה שרוני

161 מיליון דולר ביקוש להנפקת בנק פיתוח תעשיה

ביקוש שיא, של 161 מיליון דולר, נרשם אתמול להנפקה של הבנק לפיתוח התעשייה (בל"ת). ההיקף הראשוני של ההנפקה היה 29 מיליון דולר ולפיכך כל אחד מ־503 המזמינים יקבל 17.7 אחוז מהיקף הזמנתו הראשונית. בשוק ההון נשמעו הערכות, כי אטרקטיביות ההנפקה, והאמון ביכולתו העיסקית של הבנק הביאו לביקוש גדול זה.

בשוק המניות התמתנה מגמת ירידת השערים, וסוחרי הבורסה נטו לקלוט את ההצעים ללא שינוי שער.

מגמת הביקושים לאפיקי ההשקעה הדולריים, שהסתמנה שלשום, נבלמה.

ארה"ב: אין לנקות את קדאפי מאחריות לחבלה במטוס טי־וו־אי

★ צוות המשימה של הצי הששי שפעל במפרץ סידרה החל להתפזר שלטונות איטליה: מחבל ערבי ידוע טס במטוס וירד קודם הפיצוץ

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב
וסוכנויות הידיעות

סגן שר החוץ האמריקאי לעניינים פוליטיים, מייקל ארמקוסט, אמר, כי אין לנקות מראש את קדאפי מאחריות לחבלה במטוס טי־וו־אי. דובר משרד החוץ הוסיף, כי "בשלב זה אין אנו מוציאים מכלל חשבון כאחראי לפעולה שום ארגון או קבוצה טרוריסטית ואף לא מבצעים בודדים". הדובר הוסיף, כי שעה שנציגי הבולשת הפדרלית ומנהל התעופה האזרחי מסייעים בחקירת החבלה "מוקדם עדיין לנחש מי עומד מאחוריה".

מנגד אמרו פקידים בכירים בבית הלבן כי החבלה במטוס טי־וו־אי "איננה נראית כעבודה של קדאפי". פקיד אחר העריך, כי "מאד בלתי סביר" שקדאפי ביצע את הפעולה כיון ששיטת הפעולה תואמת יותר את ארגוני החבלה הקטנים, האוהדים את קדאפי אולם אינם מקבלים הוראות ממנו".

צוות המשימה של הצי הששי האמריקאי, שנכנס בשבוע שעבר לעימות עם הכוחות הלוביים במפרץ סידרה, החל להתפזר — על כך מסר אתמול דובר של משרד ההגנה בוואשינגטון.

בתשובה לשאלות עיתונאים אמר הדובר, כי לא ידוע לו על תוכניות לעריכת תמרונים נוספים של הצי השישי במפרץ סידרה בעתיד הקרוב.

נושאת המטוסים "סאראטוגה", אחת מן השלוש שנטלו חלק בתמרונים מול חופי לוב, הפליגה מערבה דרך מיצר גיברלטר. לאחר ביקור קצר בספרד, תחזור האוניה אל נמל האם שלה בפלורידה. שמונה עד עשרה כלי שיט נוספים ילוו אותה בשובה לארה"ב, ובכך יוותרו כשלושים אוניות צי אמריקאיות בים התיכון.

פקידים אמריקאים טענו אמש כי כל קשר בין הארגון שנטל על עצמו את האחריות לפעולה —"תאי המהפכה הערבית" — לבין קדאפי נראה "מעורפל למדי". דובר משרד החוץ הוסיף, כי "יש ארגונים עם שמות דומים אך לא זוהה אף ארגון שהשתמש בשם זה בעבר".

לפי שעה לא שונו הוראות הבטי־

(סוף בעמוד 2, טור 7)

המשטרה מנעה נסיון הוואקף לחסום הגישה לכותל הקטן, ליד הר הבית

הוואקף דורש להעביר לרשותו מחסן צמוד לכותל הקטן שהועמד על ידי משרד הדתות לרשות ישיבת עטרת כהנים

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

משטרת ירושלים מנעה אתמול ניסיון של אנשי הוואקף לחסום את הגישה לכותל הקטן — המשכו של הכותל המערבי. אנשי הוואקף וקבוצת צעירים ערבים ניסו להתקין בפתח המוביל לכותל הקטן שער ברזל, ואף קרעו חורים במשקופי הפתח לצורך זה. במשטרת ירושלים רואים מעשה זה כניסיון חמור להפר את הסטטוס קוו במקום. אתמול גם ניסו אנשי הוואקף לפרוץ דלת של חדר־מחסן, הסמוך לכותל הקטן. הכותל הקטן צמוד ל"שער הברזל", אחד משערי הכניסה לרחבת הר הבית.

הרקע לתקריות הוא תביעת אנשי הוואקף לקבל לידיהם את מפתחות המחסן, ליד הכותל הקטן. לפני כשבע שנים קיבלו תלמידי ישיבת עטרת כהנים הסמוכה ממשרד הדתות, רשות להשתמש בחדר זה, לצורך אחסון ספסלים וכסאות המשרתים את המתפללים במקום בשבתות. מפתח המחסן הוחזק על ידי תלמידי הישיבה, עד לפני כחודש וחצי. אז, בעקבות תביעת הוואקף, ובסיוע אנשי הוואקף לחסום את הגישה למקום, נטל מפקד משטרת הקישלה של העיר העתיקה, רונלד דיין, את מפתח המחסן מתלמידי ישיבת עטרת כהנים "עד לבירור העניין", כדבריו. אתמול טען הוואקף, כי בקיר הסמוך למחסן ניבעה פירצה גדולה, שנו־עדה לאפשר ליהודים להגיע לרחבת הר הבית ולהתפלל במקום. תלמידי ישיבת עטרת כהנים אומרים, כי החור הקטן הקיים במקום, נמצא שם כבר שנים רבות. במשטרה מאשרים את דבריהם. נסיון הוואקף אתמול לחסום את הגישה לכותל הקטן בא גם בעקבות סיור של קציני משטרה בכירים שלשום, על הר הבית. אנשי הוואקף סברו, כי המשטרה עומדת להכריע בסכסוך לרעתם, ויזמו את הפעולה.

סוריה שיחררה עשרות עצורים מנאמני ערפאת

מאת סופר "הארץ"
לענייני ערביים.

סוריה שיחררה עשרות עצורים מנאמני ערפאת, לאחר מפגש חשאי שנערך בימים האחרונים בין הרמטכ"ל הסורי, הגנראל חיכמת אל־שיהאבי לבין חבר הוועדה המרכזית של ארגון פתח האיל עבד אל־חמיד. מקורות ערביים מסרו אמש, כי הושגה התקדמות בשיחות הפיוס החשאיות בין סוריה לבין הנהגת אש"ף, המתנהלות זה כמה שבועות. עוד מוסרים המקורות כי ביה"מ פועלת במקביל לאיחודם מחדש של ארגוני אש"ף. ראש מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ הסובייטי אלכסנדר פוליאקוב, נועד אתמול בדמשק עם חבש וחואתמה. ואמש בא לרבת־עמון ונועד עם עוזריו של ערפאת במטרה לתווך בין שני הצדדים.

ערפאת: נמשיך המירוד

ערפאת טען אתמול בבחרין כי השיב בשלילה על איגרתו של מזכיר המדינה האמריקאי שולץ, בה תבע כי אש"ף יפסיק כליל את פעולות הטרור נגד ישראל. ערפאת אמר כי אש"ף ימשיך בטרור וכי אנשי אש"ף ונשקם, לרבות הטילים, שבו בחזרה ללבנון ובנו מחדש 90 אחוז ממתנות הארגון, ובכלל זה בדרום. ערפאת ציין כי אנשי אש"ף מבצעים פעילות נגד ישראל מלבנון והם יגבירו בקרוב פעילות זו.

לא חל שינוי במעמד אש"ף

עוזרו של ערפאת אבו־ג'יהאד ומקורות ירדניים רשמיים ציינו כי לא חל כל שינוי במעמדו, פעילותו ומשרדיו של אש"ף בירדן. המקורות הסבירו כי עוד בשבוע שעבר הפסיק משרד הקישור של אש"ף ברבת־עמון, אשר היה מופקד על טיפול באשרות הכניסה של ראשי אש"ף לירדן, את פעילותו על פי החלטה ירדנית־אש"פית. משרד זה פועל מאז 1984. מטרתו ייעוד הטיפול באשרות הכניסה של ראשי אש"ף ישירות עם שלטונות הביטחון הירדניים. עוד נמסר כי השלטונות הירדניים תבעו מעורכי קובץ הידיעות של אש"ף המופיע מדי יום ברבת־עמון להגיש את החומר לבדיקה מוקדמת של הצנזורה כפי שהדבר מקובל לגבי כל הפירסומים המופיעים בירדן. ראשי אש"ף דחו את התביעה והפסיקו לפרסם את הקובץ ברבת־עמון. כמו כן הקפיא עבד אל־רחים, חבר הוועדה המבצעת העליונה של אש"ף וראש מחלקת "הארגון העממי" את פעילות משרדו ברבת־עמון. משרד זה הוקם ב־84' והופקד על ארגון הפלשתינים במחנות בירדן.

חדשות הארץ

שיחות היום

עם: אלה פולרביץ, אמו של רופא הצוללת "דקר"
על: האפשרות שחיל הים המצרי טיבע את "דקר" (עמ' 2)

המדיניות המוניטרית של בנק ישראל מוטעית — טוען איגוד לשכות המסחר (עמ' 3)

★ משרד החוץ ביקש מהקונגרס היהודי את המסמכים על עברו של ולדהיים (עמ' 3)

★ עונש מוות צפוי לנאשמי המהומות בקהיר (עמ' 5)

★ מכון אבני ללימוד ואמנויות יועבר משכונת התקווה ליפו (עמ' 12)

★ בג"ץ ממליץ לאב בית הדין המיוחד של צה"ל לפרוש ממשפט הנאשמים בגרימת מות חייל (עמ' 12)

★ המפכ"ל: יחולו שינויים בתפעול המשטרה בישובים ערביים (עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע) מעונן חלקית. ירושלים 8—17, תל־אביב 12—23, חיפה 12—23, הגולן 8—19, נהריה 12—23, צפת 7—17, טבריה 11—25, נצרת 10—19, עפולה 9—24, שומרון 9—19, לוד 11—22, יריחו 13—36, עזה 8—22, באר־שבע 10—22, אילת 14—27 מעלות.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4865	.0023
נוסעים	1.7668	.0027
שחור	1.6200	.0160

בגליון זה 22 עמוד
בצירוף 40 עמודי מוסף

ערך את העמוד: אהד גונזר

ראיתי שמעתי

מן השווה אל הקתדרה

יהודה אבנר, שגריר ישראל בבריטניה, ארגן השבוע קבלת פנים אינטימית לכבודו של פרופסור ראלף ריילי, איש אוניברסיטת קיימברידג'. החתן הטרי של פרס קרן וולף. ריילי, שיקבל את הפרס בחודש הבא מידי שר החינוך, יצחק נבון, לא הסתיר את התרגשותו מן הכבוד שנפל בחלקו. הוא גילה כי ביקורו הראשון בארץ הקודש היה ב-1945, כחייל בצבא הבריטי. מאז הוא פקד את ישראל תכופות והיה עמיתו המקצועי של הפרופסור דניאל זוהרי, מהפקולטה לחקלאות ברחובות ואיש הפלמ"ח לשעבר. השניים הם היום ידידים באמנות, אך בשנות ה-40 הם שירתו באותה גזרה משני צדי המתרס.

את ה"וולף" מקבל ריילי בשל תרומתו לחקר הגנטיקה של התבואה.

שאול צדקא

לונדון

פסק זמן

"פסק זמן במחצית החיים". כך מגדיר יאיר רבינוביץ את תפקיד נציב מס הכנסה. שאת מינויו קיבל לפני שבעה חדשים. רבינוביץ (41), היה שותף במשרד רואי חשבון מכובד כשנתבקש על־ידי יצחק מודעי להתגייס לטובת המערכת הציבורית.

יאיר רבינוביץ

בראיון עמו, המתפרסם בגיליון החדש של "הדי דין", בטאון לשכת עורכי הדין בתל־אביב, מגלה רבינוביץ כי אין בכוונתו ל"הידבק" לכיסא הנציב: "אני מקווה למלא את התפקיד לא יותר משלוש־ארבע שנים. שכן לדעתי זו התקופה המרבית שאפשר לתרום בה למערכת בתפקיד זה".

ע.ר.

עידן החיוכים

בניגוד לתקדימים קודמים מן העבר, עבדה הפגישה האחרונה בין המזכיר הכללי של אונסק"ו, אמאדו אמ'בו, לבין נציג ישראל במרכז הארגון, יצחק לבנון, בסימן חיוכים. שפע של רצון טוב ונימוסין מנומסים. אונסק"ו, המרכז את כלל פעילויות החינוך, המדע והתרבות מטעם האו"ם, רשם בעבר סדרות ארוכות של החלטות אנטי־ישראליות. מרכז הארגון בפאריס, על אלפי הפקידים שלו, הוערך בשעתו כאחד מן המעוזים הדיפלומטיים הבינלאומיים העוינים ביותר את ישראל. יתכן על כן, שהפרישה האמריקאית והבריטית מן הארגון, קשיי התקציב וההאשמות בדבר ניהול כושל ומושחת שהוטחו במזכ"ל אמבו, הניבו פירות גם במישור הישראלי.

בין יתר המחוות מצא המזכ"ל אמבו לנכון לסיים את שיחתו האחרונה עם לבנון בהזמנה עומדת לנציג הישראלי "לדפוק על הדלת מתי שאתה רוצה". ימים חדשים.

יואב מוקד

פאריס

פעם שופן תמיד שופן

מלבד העבודה הקשה של שיפוט בתחרות רובינשטיין, מצפה לאחת השופטות אתגר נוסף: ב-12 באפריל תנגן הפסנתרנית הפולנייה הלינה צ'רני־סטפנסקה, רסיטל מחווה לזכרו של רובינשטיין במוזיאון תל־אביב. הרסיטל יהיה מורכב מיצירות שופן, ולא במקרה. הפסנתרנית זכתה בפרס בתחרות שופן הראשונה שהיתה אחרי מלחמת העולם השנייה, בוורשה ב-1949. מנהלה של התחרות אז, היה מי שמנהל היום את תחרות רובינשטיין, יעקב ביסטריצקי.

ב.ש.

חץ משושי קשת

"אל תמהר", הוא שמו של שיר חדש בביצועו של ששי קשת. תקליט השודרים ובו השיר שכתב איציק הייטנהוף והלחין אריק רודיך כבר מצוי בידי השודרים.

קשת, שלאחר עשר שנות עבודה במופעים רבים ושונים עומד להוציא אלבום ראשון משלו, משתתף ברווח המוסיקאלי — "כחול לבן בצבעים".

ששי קשת הוא בוגר להקת הנח"ל ונטל חלק בלהקת "פיקוד ריגנוף". במופעים "ברנשים ותחינות", "עיר הגברים", בסרט "נורית", ועוד.

ש.גונה

בעריכת עידית רוזנבלום

בלומנטל — מבקר ההסתדרות; נאווי — בראש רשות שיפוטית פנימית חדשה

מאת יהודית וינקלר, כתבת "הארץ"

מועצת ההסתדרות בחרה בנפתלי בלומנטל, מראשי קונצרן "כור" לתפקיד מבקר ההסתדרות ובאליהו נאווי, ראש עיריית באר שבע, לראש הרשות השיפוטית החדשה של ההסתדרות, במסגרת הארגון מחדש של מוסדות הביקורת והשיפוט של ההסתדרות, עליו החליטה ועידת ההסתדרות לאחר הבחירות האחרונות. בחירתם של השניים נתמכה על ידי המערך והליכוד כאחד, בעקבות הסדר מוקדם שהושג בוועדה המכינה את מועצת ההסתדרות.

שתי הסיעות הגדולות בוועד הפועל חברו יחד בהתנגדותן למועמדותו של עו"ד עוזי בלוך לתפקיד ראש הרשות השיפוטית. בלוך השיג בבית המשפט המחוזי בתל אביב צו המאלץ את מועצת ההסתדרות להציג גם את מועמדותו. אולם זו נפלה בוועדה המתמדת של המועצה, לאחר שורה של איזונים דראמטיים מאחורי הקלעים, עליהם מבקשת הנהגת ההסתדרות שלא להרחיב את הדיבור.

מזכ"ל ההסתדרות קרא לראש הממשלה שמעון פרס להשתמש בכספי הסיוע האמריקאי להשקעות במשק ולא להעלאת רמת הצריכה. קיסר תקף את ממשלת האחדות הלאומית ואמר עליה כי היא נעדרת כל חזון לאומי. יחד עם מזכיר חברת העובדים דני רוזוליו וגזבר ההסתדרות לשעבר נתן אלמוזלינו יצא קיסר להגנת "סולל בונה" באומרו כי הקונצרן ההסתדרותי, בניגוד לקבלנים פרטיים, עשה מאמצים שלא לפטר עובדים גם בתקופות שפל.

ראשי חברת העובדים הודיעו כי בעוד ההשקעות הממשלתיות בעיירות הפיתוח קרובות לאפס, מקימה בהם חברת העובדים כעשרים מפעלים.

חובות עיריית באר שבע — 20 מיליון ד'

בכירים במשרד הפנים: נאווי נוטש את ב"ש במקום להתייעל

נאווי: לא אשאיר אדמה חרוכה

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

גזבר עיריית באר שבע שלח שלשום מכתב למשרדי מחוז הדרום במשרד הפנים, בו הוא מבקש ארכה של שלושה חודשים נוספים להחזרת ההלוואות הדולריות שלקחה עיריית באר שבע בבנקים. החובות לבנק לאומי ולבנק הפועלים מגיעים ל-11 מיליון דולר. נוסף עליהם חייבת העירייה למס הכנסה תשעה מיליוני דולרים.

מקורות בכירים במשרד הפנים מתחו אתמול ביקורת חריפה על עיריית באר שבע ועל ראש העיר, אליהו נאווי. הם מעריכים, כי עיריית באר שבע תהפוך לפרשת סולל בונה זוטא. "במקום להתייעל כפי שהבטיחו בעירייה, נוטש ראש העיר את תפקידו ומקבל תפקיד בכיר בהסתדרות".

בבאר שבע החלו בשבוע האחרון התארגנויות למינוי יורש לנאווי, עם בחירתו לתפקיד בהסתדרות.

ראש עיריית באר שבע אליהו נאווי דחה אמש מכל וכל את טענות הגורמים במשרד הפנים. נאווי אמר ל"הארץ": "לא אשאיר אדמה חרוכה. אני אסדר את כל הגרעונות, אסגור אותם ולא אשאיר עגלה בבוץ. אני אשאיר עירייה מסודרת". הוא אמר, כי יפרוש רק ברגע שהעירייה תעמוד על רגליה.

בכירים בהסתדרות מארגנים חוג לשינוי חברת העובדים

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בכירים במשק ההסתדרותי יוזמים חוג שמטרתו להכניס שינויים בפעילותה של חברת העובדים לנוכח ארועים שהיו לאחרונה, ובכלל זה המשבר בקונצרן סולל בונה, ארועים שעלולים להביא למשבר בכל חברת העובדים.

בימים אלה התארגן חוג בשם "תנופה" המבוסס על פעילות של עובדים בזרועות ההסתדרותיות, בנק הפועלים, הסנה, סולל בונה ואחרות, שיקיים ביום שני הקרוב את כינוסו הראשון בבית ברנר בתל אביב. יוזמי החוג הם נפתלי בלומנטל יו"ר מועצת המנהלים של קונצרן כור ובני גאון מנכ"ל קו אופ תל אביב דן השרון, המכהן גם כחבר מועצת המנהלים של בנק הפועלים. המארח יהיה מזכיר מועצת פועלי תל אביב תרי סאפמן.

חברת העובדים מתכוונת להקים יחידת ביקורת כלכלית ברמה גבוהה, שתוכל להתמודד עם ההחלטות של הקונצרנים הכלכלים של חברת העובדים ולבקרם. על כך מסר דני רוזוליו, מזכיר חברת העובדים בראיון לבטאון התק"ם "יחד".

רוזוליו אמר עוד, כי המצב הנוכחי בתחום הפיקוח אינו מספק. יחידת הבקורת תציב רפרנט בכל אחד מהקונצרנים לפקח על הפעילות של אותה חברה.

יוזמי החוג מודאגים מהצפוי בחברת העובדים אם זו אמנם תצטרך להזרים לסולל בונה כ־50 מיליון דולר, כפי שדורש האוצר כתנאי לסיוע לסולל בונה.

מו"מ הפיטורים בסולל בונה יחל בשבוע הבא

מאת יהודית וינקלר

הנהלת סולל בונה ונציגי הוועדים עומדים לפתוח בשבוע הבא במשא ומתן רצוף על פרישה מוקדמת ופיטורי 2,500 עובדים, מחציתם מענף הבניין מחציתם מהסקטורים האחרים. דובר החברה מסר אתמול, כי בעקבות פגישה עם נציגי הוועדים אתמול סוכם לפתוח במשא ומתן אינטנסיבי ורצוף בשבוע הבא. "סולל בונה" נמנעת לפי שעה מלפרסם תנאי הפרישה והפיצויים המוצעים לעובדים בטענה שהנושא הוא חלק ממשא ומתן, ואין להעלות על הדעת שהוא יתנהל באמצעות כלי התקשורת.

הוועדים שאיימו השבוע בפעולות מחאה חריפות ביטלו את תכניותיהם לאחר שהובטח להם הן על ידי מזכ"ל ההסתדרות והן על ידי מזכיר חברת העובדים כי "סולל בונה" לא תנקוט צעדים חד צדדיים.

זכו בפיס

בהגרלת הבי־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 14/86 שהתקיימה ביום 3/04/86 זכו הכרטיסים הבאים: בסך "160,000.00 ש"ח זכה המספר 808449

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 360,000.00 ש"חים יתחלק בהגרלה הקרובה. מקסימום פרס ראשון 160,000.00 ש"חים.

בסך "10,000.00 ש"ח זכה המספר: 663536.

בסך "4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 505242, 390573.

תסיסת אסירים מנעה צילום "מה השאלה" בכלא רמלה

מאת לילי גלילי, כתבת "הארץ"

גורמי ביטחון של שירות בתי הסוהר אסרו לצלם את תכנית הטלוויזיה "מה השאלה" בין כותלי כלא רמלה עקב תסיסה ביטחונית של האסירים בכלא. לאחר שצילומי התכנית זכו לאישור מוקדם של שלטונות שירות בתי הסוהר יצא צוות המישדר לסיור מקדים ברמלה. במהלך הסיור הסתייג מנהל בית הכלא מצילום התוכנית במקום. הוא סביר כי בכלא שוררת מתיחות רבה ותסיסה של האסירים עקב החרפת תנאי מאסרם בעקבות בריחתו של צבי גור. ישיבה נוספת של כל גורמי הביטחון של שירות בתי הסוהר החליטה לאסור על צילומי התוכנית במקום והציעה לעשותם אתרי צילום חלופיים במעשיהו או בבית המעצר. עם זאת נראה כי מסיבות טכניות לא תצולם כלל התוכנית שעסקה בטיפול בתנאי המאסר ובעיות האסירים.

מת זאב קריב

מאת יהודית וינקלר, כתבת "הארץ"

מבקר קונצרן "סולל בונה" זאב קריב, נפטר אתמול בעקבות התקף לב בו לקה בקיבוץ שפיים, שם נערכה מועצת ההסתדרות.

קריב הגיע סמוך לשעה שמונה בבוקר לקיבוץ שפיים, והוא ברע הועבר לאחד מחדרי בית ההבראה. במקום נוכח פרופ' הראל, מי שכיהן כמנהל בית חולים איכילוב וד"ר א. קורן שהגישו לו עזרה ראשונה והזעיקו אמבולנס. הוא פונה לבית החולים שם נפטר.

מכריו אמרו אתמול כי סבל מזה זמן ממחלת לב. קריב כיהן בעבר כמנכ"ל "מקורות" וכן שימש כמבקר פנימי בחברת "זרות", השייכת לחברת העובדים.

במועצת ההסתדרות לא הוזכר אתמול על מותו של קריב ורק עם נעילתה נודעו הפרטים למשתתפים.

ערך את העמוד: אור גונדר

השבועון פלייט:

אסד ביקש מיג 30

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ") נשיא סוריה, חאפז אל־אסד, עמד לאחרונה בראשה של משלחת צבאית אשר נסעה בחשאי למוסקווה, שם הוא דחק במארחיו הסובייטים לספק לו מטוסי מיג 29 ומיג 30 בהקדם האפשרי. הוא אף ביקש לרכוש סוללות חדשות של טילי קרקע־אוויר מתוחכמים.

שבועון התעופה הבריטי "פלייט" המוסר על כך בגליונו החדש מציין כי אספקת מיג 29 הובטחה לסוריה — אשר אמורה היתה לקבלו רק בשנה הבאה. אסד עמד לא רק על החשת האספקה, אלא על גם על קבלתו של המיג 30, הנחשב למטוס המשוכלל ביותר שמייצרת בריה"מ.

עיריית ר"ג שוקלת פניה לערכאות למניעת מרתון כדורגל באיצטדיון

מאת א. קרן

עיריית רמת־גן בודקת אפשרויות משפטיות כדי לנסות למנוע קיומו של מרתון הכדורגל, תחר באיצטדיון ר"ג, שהוגדר על־ידה כמטרד.

"לצערנו בוחרת משטרת ישראל שלא להתערב ולכן רואה בה עיריית רמת־גן את האחראית למטרדים הקשים שייגרמו לתושבי רמת־גן אם יקויים מרתון הכדורגל שנועד להיערך באיצטדיון" — טוען ראש עיריית רמת־גן, אורי עמית, במברק למשטרת ישראל.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: אלה פולרביץ, אמו של רופא הצוללת "דקר"

על: האפשרות שחיל הים המצרי טיבע את "דקר"

אני חיה מחדש את כל הטרגדיה

מוחמד פאוזי, שהיה הרמטכ"ל ושר המלחמה של מצרים, טוען שחיל הים המצרי, הוא שטיבע בינואר 1968 את הצוללת "דקר". זה מפתיע אותך?

זו לא הפעם הראשונה שאנו שומעים גירסה כזו. לפני הרבה שנים, כשגילו את המצוף של הצוללת, פירסם עתון ירדני ציטוט מפיה של אישיות מצרית שטענה שהמצרים הם שהטביעו את הצוללת.

את חושבת שיש יסוד לכך?

העובדה שחוזרים על הגירסה הזו במשך השנים, מוכיחה שכנראה יש בכך משהו. אינני מאמינה שהם מוצצים את זה מהאצבע. המצרים יודעים יותר טוב מאתנו מה עלה בגורל הצוללת, לא?

במשך 18 השנים שחלפו מאז העלמותה המסתורית של "דקר", העלו בפניכם אנשי מערכת הביטחון את האפשרות שהמצרים הטביעו אותה?

במשך כל השנים אמרו לנו שלא יודעים בדיוק מה קרה. 3 שנים אחרי הטרגדיה הזאת, היתה לנו פגישה עם יגאל אלון ז"ל. אמרתי לו שנודע לנו שהצוללת הגיעה לנמל חיפה. אבל לא נתנו לה להיכנס. הוא אישר זאת והסביר שנהגו כך משום שרצו ש"דקר" תיכנס לנמל במועד המתוכנן על מנת שניתן יהיה לערוך לכבודה חגיגה גדולה.

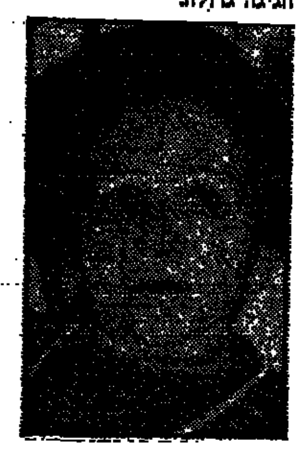

כאמו של סגן ד"ר יעקב שב"י כאור ז"ל שהיה רופא הצוללת, מה חשת היום כששמעת שקיימת אפשרות ש"דקר" טובעה ע"י המצרים?

אני שוב חיה מחדש את כל הטרגדיה שעברה עלינו אז. למרות שחלפו כבר 18 שנה. תאמין לי שפרשת העלמותה של הצוללת לא יצאה אפילו לרגע אחד מהראש ובעיקר מהלב שלנו.

כאם שכולה שאיבדה באופן זה את בנה היחיד, יש חשיבות בעיניך אם "דקר" ירדה למצולות בשל תקלה טכנית או שהיא טובעה ע"י המצרים?

זה לא כל כך משנה, כי את הבן שלי כבר לא יחזירו לחיים. אבל מאד הייתי רוצה שיגלו את שרידי הצוללת ו־68 אנשי הצוות שהלכו לעולמם, כדי שיביאו אותם לקבר ישראל וסוף סוף יהיה קבר שנוכל לעלות אליו.

באחרונה דובר על חידוש החיפושים אחרי "דקר". את סבורה שהממשלה עשתה את כל המאמצים לפיענוח תעלומת טביעתה?

במשך כל השנים עשו מאמצים גדולים כדי לגלות מה קרה לצוללת, אבל לא היו לממשלה כלים מספיקים לכך. בעיקר בגין כשהיה ראש ממשלה עשה מאמצים רבים. בזמן האחרון שמענו שארה"ב הולכת לעזור בחיפושים. אנחנו מחכים ומצפים. אולי יגלו משהו. אינני יודעת איך אעמוד בזה.

מסתמן הסדר לחידוש הבניה בפרוייקטים של קלרין:

הבנקים יוותרו על מחצית החובות של קלרין — הדיירים יוסיפו 15% למחיר

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הסדר לפתרון בעייתם של המשתכנים שרכשו דירות בחברת קלרין מסתמן בימים אלה בדיונים הנערכים בין הבנקים, הדיירים והמנהל המיוחד שמונה לחברת קלרין על ידי בית המשפט עו"ד בנימין קרית.

על פי ההסדר, יוותרו הבנקים שלהם בטחונות של קלרין על מחצית חובות החברה. כ־600 הדיירים יצטרכו להוסיף עוד כ־15% על מחיר הדירה. על פי חישובים ראשוניים, יצטרכו הבנקים, בעיקר בל"ל, לוותר על 3–4 מיליון דולר. הדיירים יוסיפו בסך הכל 4–4.5 מיליון דולר, כדי שניתן יהיה להשלים את הפרוייקטים.

ארה"ב

(סוף מעמוד 1)

חות שניתנו לאזרחים אמריקנים היוצאים לתייר באירופה ובמזרח התיכון לבד מן הצורך "לגלות עירנות יתרה". בינתיים נמסר כי טי־וו"אי ביטלה הטיסה קהיר־אתונה־רומא עד הודעה חדשה.

מחבל ידוע היה במטוס

מחבל ערבי ידוע נסע במטוס טי־וו"א שבו אירע פיצוץ שלשום, בהיותו בשמי העיר היוונית קורינתוס, שעות מספר לפני הפיגוע. זאת גילה אתמול שר הפנים האיטלקי אוסקר סקאלפרו. לדבריו ישב המחבל באחד השלבים המוקדמים של הטיסה במושב שבו אירע הפיצוץ, ושבעקבותיו נשאבו החוצה ונהרגו ארבעה מנוסעי המטוס. תשעה נפצעו. המחבל לא נמצא במטוס בעת הפיגוע.

שר הפנים האיטלקי אמר עוד כי אין ספק שהמחבל הערבי שנסע במטוס עלה עליו בקהיר וירד ממנו באתונה.

דובר ממשלתי מצרי הכחיש אתמול, בתגובו על הודעת איטליה, כי מטען חומר הנפץ הועלה למטוס בקהיר.

לעומת זה מסרה אמש סוכנות הידיעות האיטלקית אנסא כי מחבל באשה לבנונית שנשאה דרכון על שם מנצור. האשה עלתה באתונה על מטוס לביירות.

מקורות בנמל התעופה ברומא אמרו שייתכן שהחשוד הוא האיש שהמשטרה מחפשת אחריו בקשר לניסיון להטמין פצצה במטוס אל־על ליה בדצמבר 1983.

יו"ר איגוד הטייסים הבינלאומי, טום אשווה, קרא לכל הטייסים להחרים את לוב, אירן וסוריה, ומדינות אחרות אשר לטענת הארגון נותנות מחסה לטרוריסטים.

זכי עצוב

אשרי האיש שנאת חנם אינה בוערת בחושיו

בטרם עת ארץ עוצרת נשמתה ואין מעיר עשתונותיה

אתמול בתחרות רובינשטיין / הרי גולומב

שלב א' — בחינה ולא רסיטל

אירונית היא הגדרת הופעתו של כל משתתף בשלב הנוכחי כ"רסיטל": כאשר אמן מבצע רסיטל, הרכבת התכנית היא חלק חשוב מן האירוע. כאן מוכתבת למשתתפים מיטת סדום של שבע יצירות, שרק אחת מתן הם רשאים לבחור. זוהי, אישא, בחינה לכל דבר.

עניין מיוחד יש ביצירותיהם של באך ומוצרט שבחרו השופטים, שתיהן אינן יצירות מקובלות בספרות הפסנתר, והמתחרים לא היו מעלים אותן על דעתם ביוזמתם. יצירתו של באך אף אינה כתובה לכלי מקלדת, ובחירתה נועדה לאלץ את המתחרים להעמיד את פסנתרנותם לשירות תפיסה אינטלקטואלית של יצירה מעמיקה ומופשטת. ביצירת מוצרט, לעומת זאת, קשה לגלות אתגרים שאינם ביצירות אחרות שלו. אחד ההבדלים בין המתחרים היה במידת ההפנמה של דרישות הרפרטואר הכפוי: רובם ניגנוהו כמי שקפאו שד, ומיעוטם יצרו רושם שהם עצמם הרכיבו אותו.

שני סוגי גישות אלה מצאו נציגים בשני המתחרים ששמעתי הבוקר. ג'ובאני באטל, מאיטליה היה זר ליצירות שניגן ולא הוד לעולמן. לעומתו ארנן ויזל מישראל, העמיק לחדור לכולן, והתמודד עם קשייהן האינטלקטואליים, הרגשיים והטכניים. גם יצירת הבחירה שלו — וריציות של ברואמס על נושא של הנדל — העידה על העמקה בבחירתה ובביצועה. כן ניגנה הבוקר הירדון הולדמן מגרמניה. נגינת מתחרי אחר־הצהרים תיסקר ביום א'.

אמש בבידור / מיכאל הנדלזלץ

ויברציות חיוביות

ערב ג'אז עם גארי ברטון · ויברפון ורביעייתו: פסנתר · מקומי אהרונה, גיטרה באם · סטיב סוואלו, מקפוטן · פוטר מטות ותופים · מרטי ריצ'רדס גארי

ברטון ורביעייתו הגישו ערב ג'אז מעולה ומרתק בשלל גוונים והסגנונות של הג'אז. לברטון יש יכולת מעולה ליצור קשר (נבוך משהו) עם הקהל, אך מעל לכל הוא נגן מעולה. ניכר הקשר הטוב שלו עם הבאסיסט סטיב סוואלו, עמו הוא מנגן כעשרים שנה, ועם הפסנתרן שהצטרף לרביעייה לפני כשנתיים. שני אלה גם הלחינו חלק מן הקטעים שבוצעו בערב. הסקסופוניסט והמתופפת, הרעה יחסית בהרכב, תרומתם חיונית, אך מרשימה פחות.

שיאי הערב, שהוכיחו היטב כי ג'אז הוא קודם כל מוסיקה טובה ורק אחר כך סיגנון, היו הדואטים שנוגנו בויברפון ופסנתר בלבד (פרי עטם של צ'יק קוריאה ואחרות). היו אלה שיאים על רמה גבוהה מאוד שהסבה הרבה נחת לכל אוהב ג'אז.

בקהל החיפאי לא נמצאו מספיק צדיקים כדי למלא את אולם האודיטוריום, למרות ששמו של ברטון הולך לפניו כנגן מעולה ובעל ייחוד. בחוכמה עשו האמרגנים שהעבירו גם את הקהל אל הבימה ואיפשרו אווירה אינטימית של מועדון ג'אז. לברטון ורביעייתו רק עוד הופעה אחת בארץ ומומלץ לא להחמיצה.

אוניברסיטת תל־אביב

מכון פורטר לפואטיקה וסמיוטיקה | החוג לפילוסופיה

הרצאותיו של

Prof. Peter Bieri(Germany)

Intentionality

יו"ר: פרופ' ב. הרושובסקי

"הערות על התכוונות בספרות"

ביום ה' 10.4, בשעה 16.00, גילמן 449

Why the Humanities Cannot be Reduced to Naturalistic Science

יו"ר: פרופ' אסא כשר.

ביום ד', 16.4, בשעה 16.00, גילמן 496.

— הציבור מוזמן —

המעלות של אל על

	טמפ' מינ'	טמפ' מכס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	3	8	מעונן	2	10
אתונה	10	20	ב"ה	11	25
בוקרשט	12	23	מ"ה	—	—
בריסל	4	6	גשם	2	10
וינה	8	14	מעונן	5	15
ז'נבה	5	7	גשם	5	14
לונדון	3	8	מעונן	3	9
ליסבון	11	15	מ"ח	10	16
מדריד	7	13	ב"ח	6	15
ניו־יורק	9	21	ב"ה	11	23
פאריס	5	10	גשם	5	12
פרנקפורט	5	7	גשם	5	12
ציריך	3	5	גשם	—	—
קהיר	14	23	בהיר	0	8
קופנהאגן	3	5	מעונן	12	25
רומא	9	17	מעונן	6	22
שטוקהולם	0	5	מעונן	1	6

הנוסע המתמיד

אל על ELAL

אל ראש־הממשלה

וחברי מרכז מפלגת העבודה

בבואכם לדון במצע המפלגה בענייני "דת ומדינה" לקראת הועידה, אנא אל תשכחו את הכרזתו של ראש הממשלה הראשון מר דוד בן־גוריון המנוח, שהכריז:

"כי במפלגת 'פועלי ארץ ישראל' יש יותר חברים דתיים מאשר בכל המפלגות הדתיות ביחד".

ואמנם רוב מנינם ובנינם של עדות המזרח הקשורים במפלגת העבודה והדוגלים בערכיה, אינם מוכנים לנתק את השורשים היהודיים משנות אלפיים.

אנו הח"מ, חברי מפלגת העבודה, פונים אליכם בקריאה נרגשת לא להעמיד אותנו בפני הבחירה הקשה, להישאר יהודים נאמנים למסורת, או להישאר חברים נאמנים למפלגה.

עשו הכל, כדי ששני הדברים הכ"ל היקרים לנו ישכנו באחווה תחת קורת גג אחת.

בברכת חברים

הלוי יעקב — קרית שמונה	תנעמי מרדכי — אשדוד	גוברי זכריה — ערד
פרטוש ראובן — ת"א	תנעמי ויקי — אשדוד	ארבילי מזל — בית שאן
שהרבני מרים — ירושלים	שרעבי יגאל — קרית ארבע	פרץ אסתר — נתניה
זמורה שמואל — נס ציונה	הלל כרמלה — עפולה	ז'נו שמעון — אילת
עציוני עדה — ת"א	שמאי חיים — בת ים	וקנין יעיש — יבנה
זכריה רחל — רחובות	לוי משה — בת ים	דהן ויקי — יבנה
הרמתי יחזקאל — אשקלון	רבי דינה — חיפה	בן טוב חיה — ראשל"צ
ארבל אפרים — רמת גן	שרביט צמח — עפולה	בן עזרא רחל — ירושלים
ארבל חנה — רמת גן	בכש דוד — ת"א	כהן אברהם — דימונה
כהן יצחק — כפר סבא	בכש יונה — ת"א	שחל יעקב — בית שאן
כהן מרים — כפר סבא	שר שלום יעקב — ראשל"צ	דוד משה — נתניה
אזולאי אברהם — קרית שמונה	צרפתי מוריס — קרית גת	הלל יפה — אשדוד
חיים דליה — בית שאן	צרפתי ויקי — קרית גת	
חדדי יצחק — אילת	אשכנזי חיים — באר שבע	

פרופ' **אלישע נתניהו**

אינֶנו

ההלויה ביום ראשון

כ"ז באדר ב' תשמ"ו 6.4.86 בשעה 14.30

בבית העלמין הישן חוף הכרמל חיפה.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת אימנו

אריקה (רחל) רייך ז"ל

במלאת אחת עשרה שנה לפטירת אבינו

יהודה רייך ז"ל

נערוך אזכרה ועליה לקברם ביום שני 7.4.86

כ"ז באדר ב' תשמ"ו בבית העלמין בצור־שלום בשעה 15.30

טובה רוני
והבנות

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של אבינו היקר באדם

זאב קריב

המשפחה המתאבלת

בקשר לסדרי ההלויה נא להתקשר:

03–352998 03–351544

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה למתמטיקה

מודיעה בצער רב על פטירתו של

פרופ' **אלישע נתניהו**

אשר עמד בראש הפקולטה במשך שנים רבות

ומשתתפת בצערה של המשפחה

על מותו של המנהל הכללי לשעבר

זאב קריב ז"ל

אבל

בית "מקורות"

תנחומינו הכנים למשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

ליאו סביר

ההלויה תצא היום, יום ו', כ"ד באדר ב' תשמ"ו 4.4.86, בשעה 13.00 בצהריים מבית ההלויות בסנהדריה להר המנוחות בירושלים

האבלים:

הני סביר — סשה וקוטי זילברמן
אורי ועליזה סביר — קוני סביר
יעל ויוסף ריבלין — הנכדים והמשפחה

יושבים שבעה ברחוב מטודלה 10 ירושלים

חוויה של ארוחה על גג "ההווה"

אמרלד

המסעדה החדשה הכשרה המשקיפה על נוף יפו העתיקה, מזמינה אותך להנות מארוחה אקסקלוסיבית.

מתקבלות הזמנות לאירועים

כשר

אמרלד: על גג בנין ההווה הישראלית יפו העתיקה טל: 829966; 03-829595

מסתעפת החקירה ברצח החייל משה תמם

(ע) — מחבלים היהודיים, בין היתר, ברצח החייל משה תמם, הובאו אתמול לבית משפט השלום בחיפה. לכתב עתי"ם מאיר שוטשי נודע, כי בכתעפת והלכת חקירת חשיפתה של חוליית המרצחים שפעלה בשירות החזית העממית לשחרור פלשתין.

שופט השלום, רפאל חרסונסקי, הוציא צו איסור פירסום שמות החשודים, המעורבים בפרשה זו וכל פרט אחר העלול לחשוף את זהותם, לרבות ציון כפרי מגוריהם. האיסור כולל גם פירסום כל פרט מפרטי החקירה, למעט העובדה, כי אחרים מן החשודים בפרשה זו, מעורבים ברצח החייל משה תמם, שגופתו נתגלתה באוגוסט 1984 במטע זיתים סמוך לכפר יעבד בצפון השומרון.

לכתב עתי"ם נודע, כי תיק החקירה בפרשת רצח החייל משה תמם נמצא בשלבי השלמה.

ח"כ ביטון יסיר חסינותו והפרקליטות תמליץ שימיר מאסר בעבודה למען הציבור

הורשע לפני 9 שנים בגניבת מוצרי חלב בירושלים

(ע) — ח"כ צ'ארלי ביטון הודיע אתמול לבית המשפט העליון, כי הוא מסכים שהיועץ המשפטי לממשלה יפנה לכנסת בבקשה להסיר את חסינותו. הסרת החסינות דרושה כדי שבית המשפט העליון יוכל לדון בערעורו של ח"כ ביטון על שלושה חודשי מאסר בפועל שהוטלו עליו לפני תשע שנים.

ביטון הואשם בשעתו בהתפרצות למחלבת שטראוס בירושלים, כדי לגנוב מוצרי חלב ולחלקם לעניי העיר. הוא הורשע ונידון לשנת מאסר, ממנה 3 חודשים לריצוי בפועל. על כך הגיש ערעור לבית המשפט העליון. עם היבחרו לכנסת עוכבו כל ההליכים המשפטיים בעניינו.

אתמול הודיע ביטון, כי הושג הסדר בינו לבין הפרקליטות. על פי ההסדר מסכים ביטון להסרת חסינותו ואילו המדינה תציע להמיר את עונש המאסר בעונש של עבודות ותועלת לציבור, ביד שוה, במשך שישים שעות לפחות.

רשם בית המשפט העליון, השופט אלון גילון, הורה לקבוע את הדיון בתיק, לאחר שתוסר החסינות ועד אז הורה להכין תסקיר קצין מבחן על ח"כ ביטון, כמתחייב מהחוק לפני ביצוע עונש של עבודה לתועלת הציבור.

סניגורו של אבי צור: מרשי הוא קורבן חילופי השלטון

(ע). אבי צור, שהיה עוזר סגן שר החקלאות ושהואשם בקבלת שוחד מסוחרי קרקעות בשטחים, היה קורבן חילופי השלטון — טען אתמול סניגורו של הנאשם, בהיפתח משפטו בבית המשפט המחוזי תל-אביב.

צור בן ה-37 מואשם בהפרת אמונים ע"י עובד ציבור, קבלת שוחד מסוחרי קרקעות כדי לסייע להם בקידום ענייניהם ביו"ש, ובהדחה בחקירה. בתקופה שכיהן כעוזר לענייני התיישבות לסגן שר החקלאות דאז, מיכאל דקל, ופעל בעיקר לקידום נושאי התיישבות ביו"ש.

הסניגור עו"ד זאב ולנר אמר לשופט אריה אבן-ארי כי בתוך 7 ימים יגיש התייחסות בכתב לכתב האישום ובה יודיע אם הוא מודה באשמות אם לאו.

השופט דחה את המשך המשפט ל-10 באפריל השנה, כדי לאפשר לסניגוריה להשיב בכתב ובאופן מפורט על כתב האישום.

כנס הקצינים הראשון בתולדות משטרת ישראל נערך אתמול

מאת ראובן שפירא, סופר "הארץ"

כנס הקצינים הארצי הראשון בתולדות משטרת ישראל, שהתקיים אתמול אחר-הצהרים בבנייני האומה בירושלים, גרם להתרגשות בקרב רבים מ-2000 הקצינים שהשתתפו בו. זאת היתה הפעם הראשונה, שכמעט כל קציני המשטרה מכל הדרגות התכנסו לאירוע משותף. רגעי השיא היו כאשר מקהלה של 200 קצינים וקצינות, בהם כמה מניצבי המשטרה, שהוקמה במיוחד לאירוע זה, עמדו על הבימה ושרו יחד עם שר המשטרה, חיים בר-לב והמפכ"ל, דוד קראוס. מחיאות כפיים סוערות ליוו את שירתה של המקהלה יוצאת הדופן.

משרד החוץ ביקש מהקונגרס היהודי את המסמכים על עברו של קורט ולדהיים

מאת גדעון אלון, סופר "הארץ"

משרד החוץ ביקש אתמול מראשי הקונגרס היהודי העולמי להעביר לידיו את כל המסמכים על עברו הנאצי של מזכ"ל האו"ם לשעבר קורט ולדהיים.

מנכ"ל הקונגרס בישראל ד"ר אבי בקר מסר, כי בימים הקרובים יועברו למשרד החוץ כ-10 מסמכים המעידים כי ולדהיים היה מעורב במלחמת העולם השניה במבצעים צבאיים נגד מנהיג המחתרת היוונית ג'ורג' פאפאנדריאו וכי קיבל אות הצטיינות על חלקו בתכנון טבח בהרי הקוזארה ביולי 1942.

ד"ר בקר ציין, כי הקונגרס היהודי העולמי תובע ממזכ"ל האו"ם לאפשר לעיין במסמכים על מלחמת העולם השניה, השמורים בארכיון של האו"ם בניו-יורק, בהם יש כנראה ראיות נוספות לעברו הנאצי של ולדהיים. מאחר שרק נציג רשמי של אחת מחברות האו"ם רשאי לדרוש לעיין במסמכים, מבקש הקונגרס היהודי העולמי כי שגריר ישראל באו"ם בנימין נתניהו, יגיש בקשה רשמית למזכ"ל האו"ם.

בהתייחסו לביקורת שהושמעה באוסטריה, כאילו חשיפת עברו הנאצי של ולדהיים מהווה התערבות בענייניה הפנימיים, אמר ד"ר בקר כי פשעי הנאצים ועוזריהם הוגדרו ע"י המשפט הבינלאומי כפשעים נגד האנושות, לכן דרישת הקונגרס היהודי לבדוק את עברו של ולדהיים היא לגיטימית.

בג"ץ ידון בהפעלת שעון-הקיץ

(ע). בג"צ ידון בהפעלת שעון קיץ. שופט בית המשפט העליון גבריאל בך, הורה אתמול להעביר לדיון בפני הרכב של שלושה שופטים את הדיון בעתירה שהגישו ח"כ מיכה חריש ועו"ד יהודה רסלר נגד שר הפנים, בנוגע להפעלת שעון קיץ.

ח"כ חריש טוען בעתירה כי עשרות גופים פנו אליו, כדי שיפעל להנהגת שעון קיץ בישראל. עו"ד רסלר טוען, כי עקב אי-הפעלת שעון קיץ בזמן, יאלץ להפעיל במשרדו תאורה משעה מוקדמת, ובכך ייגרם לו נזק כספי כבד.

בעתירה נטען, כי שר הפנים לא מילא אחר המלצת "ועדת ברעם" ולא הקים ועדת מעקב להבטחת שעון הקיץ, כפי שהמליצה הוועדה. רק לפני חודש הוקמה ועדה בראשותו של ד"ר בן ציון שרשבסקי. זו קיימה ארבע ישיבות ללא הכרעה.

עוד נטען, כי ועדת הכלכלה של הכנסת קיימה ביום ד' ישיבה והחליטה להלן באמר, כי הפעלת שעון קיץ... ליטה על הפעלת שעון קיץ, החלטה שאינה מחייבת את שר הפנים. אך יש בה כדי ללמד על רצונה של אחת הוועדות הנבחרות של הכנסת. "שיקול זר מנחה את שר הפנים".

יש בה פיקוח נפש, נימוק המאפיל על כל נימוק אפשרי אחר. אי הפעלת שעון קיץ למרות נימוק זה, יש בה כדי להוכיח בעליל, כי שיקול זר מנחה את שר הפנים.

בהתייחס לאי-הנוחות שתיגרם לציבור הדתי עקב הפעלת שעון קיץ, טוענים העותרים כי "זה שיקול שצריך להביאו בחשבון, אך העדפתו על פני יתר השיקולים של חיסכון באנרגיה, פיקוח נפש ורווחת הציבור, יש בה כדי להביא את פעולתו של שר-הפנים לדרגת אי-סבירות קיצונית".

העותרים מודיעים לבג"ץ כי לא פנו עדיין לשר-הפנים משום חששם, שהשר יצחק פרץ לא ישיב להם על "לוחלוף הקיץ". הם מבקשים, כי בג"ץ יורה לשר הפנים להפעיל שעון קיץ תוך ימים אחדים. הם מוסרים עוד, כי אם יפעיל שר הפנים את שעון הקיץ, יסירו את עתירתם.

שעון קיץ בירדן

(ע"ד). ירדן הנהיגה שעון קיץ החל מאמש בחצות. שעון הקיץ יימשך עד ה-3 באוקטובר. זו השנה השניה ברציפות שירדן נוקטת בצעד זה.

פקיד ממשלתי אמר, כי עדיין אינו יכול להעריך את החיסכון באנרגיה, אולם אין ספק כי זה חיסכון חשוב.

ירדן הוציאה בשנה החולפת 600 מיליון דולר על דלקים.

אלרון צורפה לתביעה נגד "אלסינט"

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אלרון הודיעה אתמול לבורסה לניירות ערך, כי צורפה לרשימת הנתבעים על ידי משקיעים אמריקאים במסגרת התביעה הכללית נגד אלסינט, אשר הוגשה בקיץ שעבר.

בתביעה זו כלולה גם חברת אי-די-בי-אחזקות, שמחזיקה ב-20 אחוזים ממניות אלרון ובכ-5 אחוזים ממניות "אלסינט".

תביעה זו, אשר צריכה להתברר תחילה בפני חבר מושבעים, תלויה ועומדת נגד אלסינט בטענה, כי דו"חותיה הכספיים לא שיקפו את המצב האמיתי ובכך הטעו משקיעים, שרכשו את מניות אלסינט בהסתמך על נתונים לא מדוייקים.

תביעה דומה הוגשה לפני מספר שבועות כנגד חברת סאיטקס בטענה, כי תשקיף ההנפקה שלה בקיץ שעבר לא הציג נתונים המצביעים על הקשיים הצפויים בחברה כבר ברבעון העוקב להנפקה.

כור: מודעי הגזים בהצגת הסיוע לקונצרן

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ישעיהו גביש, מנכ"ל "כור" הגיב אתמול בחריפות על דברים שאמר שר האוצר, יצחק מודעי בתוכנית מוקד ביום ד' בערב, ודחה את טענות השר, כאילו "כור" קיבלה סיוע בסכום של 170 מיליון דולר מהממשלה בשנה האחרונה.

לדברי גביש, במרוצת שנת 1985 זכתה "כור" לסיוע בסך 17 מיליון דולר בלבד, במענקים ממשלתיים, בעת שהשקעתה באיזורי הפיתוח לבדם הגיעה ל-70 מיליון דולר.

גביש הביא שורה של דוגמאות למפעלים חדשים אשר הוקמו או הורחבו באיזורי פיתוח בשנה האחרונה ובכלל זה מפעלים חדשים בדימונה, קריית שמונה, צפת, שלומי, קריית מלאכי, חצור הגלילית ומצפה רמון.

גביש מסר, כי רק חלק קטן מהמימון לפרוייקטים אלו ניתן ל"כור" במסגרת חוק עידוד השקעות הון ואילו הרוב בא מהון עצמי ומהלוואות שלקח הקונצרן.

גביש אמר עוד, כי פעילות זו בתחום עיירות הפיתוח נעשתה מתוך הכרה שיש לתעש איזורים אלו, ולכן "כור" ראויה להערכה ציבורית ולא להצהרות על סיוע בסכומים מנופחים — הצהרות שנודף מהן ריח של גינוי.

שיפור ברווחיות חברות מקונצרן כלל בענף הבניה

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת נכסי אחזים מקבוצת כלל הקטינה בשיפור משמעותי את הפסדיה ב-1985, למרות המשבר הפוקד את ענף הבניה. החברה סיימה את השנה עם הפסד מתואם של 767 אלף ש"ח, לעומת 1.4 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההפסד נובע בעיקר מיישום חוק המיסוי הידוע כחוק שטיינברג, מאחר שהחברה השקיעה את העודפים שלה באגרות חוב צמודות אשר התשואה בהן פיגרה אחרי מדד המחירים לצרכן. עם זאת, נגרמו לחברה גם הפסדים ממספר חברות בנות.

החברה מתבננת כעת גיוס הון מהציבור עקב רצונה להיכנס להשקעות חדשות בתחום פיתוח המקרקעין שברשותה.

שלושה מהדו"חות האחרים של קבוצת כלל בענף הבניה מצביעים גם כן על שיפור בתוצאות העסקיות לעומת השנה הקודמת: מודול בטון ישראל, מודול בטון השקעות בת-עשיה · ואי.פ.

יצויין עם זאת שהדו"חות הכספיים של חברת אחזים, שהיא הזרוע המרכזית של קבוצת כלל בתחום הבניה לא פורסמו עדיין.

מלון אסטוריה המחודש ייפתח באמצע מאי בשם דן פנורמה ת"א

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

"דן פנורמה תל אביב" - כך ייקרא מלון אסטוריה שנרכש בידי חברת מלונות "דן" וייפתח לאחר שיפוצים וריהוט-מחודש ב-15 במאי.

חברת מלונות דן רכשה את המלון תמורת 9.6 מליון דולר. המלון ינוהל בידי ויקטור ששון, מנהלו לשעבר של מלון "דן" בת"א. סמוך למועד פתיחת המלון בת"א, ייפתח גם מלון "דן פנורמה חיפה". שני המלונות מחזיקים 800 חדרים.

הערב: סרט בחיפה במועדון מפ"ם מעל בית כנסת

מאת נורית בהנא, סופרת "הארץ" בחיפה

קבוצת נוער מפ"ם תקרין הערב בחיפה את הסרט "שיער" במחאה על כפיה דתית בעיר. הקבוצה בה חברים כמה עשרות צעירים תגבה דמי כניסה סמליים. הסרט יוקרן באולם מועדון מפ"ם ברח' שפירא 5, שבו 300 מקומות ישיבה. מתחת לאולם, מצוי בית כנסת.

ראש העיר, אריה גוראל, טלפן לסניף מפ"ם בחיפה ותמך ברכתו לאירוע.

עורך את העמוד: אריה חשביה

כלכלני לשכת המסחר טוענים:

המדיניות המוניטרית של בנק ישראל מוטעית וגורמת להגדלת היקף האשראי

מאת אברים צהר, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

המדיניות המוניטרית של בנק ישראל מחטיאה את מטרתה ובמקום להביא להקטנת היקף האשראי במשק, היא גורמת דווקא להגדלתו. כך עולה ממסמך שהכינו כלכלני לשכת המסחר לקראת הדיונים עם ראשי הבנק הממלכתי על השפעת מדיניותו על המגזר העסקי במשק.

מהמסמך, המסתמך על נתוני בנק ישראל עצמו, עולה כי למרות העלאת שיעורי הריבית לרמה לא סבירה, גדל היקף האשראי במשק מ-954 מיליון לכ-1.22 מיליארד שקל. לטענת בנק ישראל, עליה זו באשראי הצדיקה את העלאת שיעורי הריבית. לעומת זה, ראשי לשכת המסחר טוענים כי הגידול בהיקף האשראי הוא פועל יוצא של העלאת הריבית.

"בעלי עסקים רבים לוקחים אשראי מהבנקים אך ורק כדי לממן את תשלומי הריבית הריאלית הגבוהה שהם משלמים", טוענים הם. בטענתם זו הם מסתמכים על ממצאים של בנק ישראל, על פיהם, מאז ראשית המדיניות הכלכלית (ראשית חודש יולי האחרון) ועד סוף דצמבר שילם הציבור כ-1.2 מיליארד דולר בגין האשראי השקלי החופשי. באותה תקופה עצמה שילמו הבנקים למפקידי תפ"סים סכום של כ-550 מיליון דולר, כלומר כ-660 מיליון דולר מכספי המגזר העסקי נותר בידי המגזר הבנקאי.

מאחר שהריבית הדביטורית הריאלית גבוהה בערך פי שניים מהריבית הקרדיטורית, מדיניותו המוניטרית של בנק ישראל גרמה להסבה מאסיבית של משאבים פיננסיים מהמגזר העסקי למגזר הבנקאי.

נשמר הפער בין ריבית זכות לריבית חובה

מהמסמך של לשכת המסחר עולה, כי בחודש מרס האחרון, המשיכו הבנקים — בסיוע ובגיבוי בנק ישראל — לשמור על פער לא סביר בין ריבית-הזכות שהם משלמים למפקידים מהמגזר העסקי לבין ריבית-החובה שהם גובים מאותו מגזר עצמו. על פי חישובי הכלכלנים, הגיע הפער בין הריבית הקרדיטורית לריבית הדביטורית לכ-50 אחוז בחישוב השנתי.

שלושה מומחי נפט ממצרים יסייעו בחיפושי נפט בארץ

מאת יהודה שורוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שלושה מומחי נפט ממצרים יסייעו לאנשי מקצוע ישראליים בחיפושי נפט. זאת גילה אתמול שר האנרגיה משה שחל במפגש של חברי הוועדה הישראלית לאנרגיה.

השר שחל סיפר, כי את הזמנת מומחי הנפט אישר שר הנפט המצרי עבדל האדי קנדיל. המומחים המצריים הוזמנו לאחר שבאיזור אל עריש בשטח המצרי, במקום המכונה "מרף היבשת", נתגלה נפט בכמות מסחרית בהיקף של 15 אלף חביות ביום. להשוואה, כמות הנפט שנתגלתה באחרונה בשדה חלץ בקידוח כוכב ושעוררה התרגשות רבה, מסתכמת ב-150 חביות ביום.

שר האנרגיה הורה למנכ"ל חברת תנ"ל הד"ר יואל פישר לפתוח בסדרת בדיקות גיאולוגיות באיזור אל עריש, שלא נבדק עד כה. חיפושי הנפט היחידים בארץ נערכים כיום באיזור הר הנגב והן מתבצעות על ידי קבוצת האמר.

השר שחל ייסע בימים הקרובים לארה"ב וייפגש שם עם ראש הקבוצה, המיליארדר ארמנד האמר, במאמץ לשכנע את האמר להגדיל את השקעותיו בחיפושי הנפט בארץ.

שריר יחנוך בגרמניה קו חדש של "ארקיע"

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

שר התיירות, אברהם שריר, ייפגש היום (יום ו'), עם שר התיירות של מדינת המבורג במערב גרמניה, סנטור לנגה, בדרכו חזרה מארה"ב לישראל. במהלך ביקורו בסוף השבוע בגרמניה ייפגש שר התיירות גם עם נציגי קהילות יהודיות וסוכני תיירות, כדי לעודד תנועת תיירות לישראל.

לפגישות תהיה חשיבות מיוחדת על רקע הפיגוע החבלני האחרון במטוס "טי.וו.איי." האמריקאי והחשש לפגיעה נוספת בתנועת התיירות מאירופה לישראל.

שריר אמור להופיע במסיבת עיתונאים לרגל חנוכת קו תעופה חדש של חברת "ארקיע" לגרמניה, וכן מוזמן לו ראיון טלוויזיוני ברשת השלישית של הטלוויזיה הגרמנית.

שריר יעסוק בגרמניה בענייני משרדו וייפגש בין השאר עם נציגי חברת הפרסום האחראית על הפרסום התדמיתי של ישראל בגרמניה המערבית. בחודשיים הראשונים של השנה נרשם גידול בן 5 אחוזים בתנועת התיירות מגרמניה לישראל. בסה"כ הגיעו ארצה 18,300 תיירים.

קו אל-על לטורונטו נחנך בחסות אמצעי ביטחון קפדניים

מאת מיכאל גרטי, סופר "הארץ" לענייני תעופה

אמצעי ביטחון קפדניים ליוו אתמול את טיסת הבכורה של אל-על משדה התעופה לסטר פירסון בטורונטו לתל אביב דרך מונטריאול.

אבטחת המטוס ותלפקי הנוסעים, וכן בדיקת הנוסעים והמטען, בוצעו על ידי אנשי אל-על בשיתוף גורמי ביטחון קנדיים. הטיסה יצאה ממונטריאול זמן קצר לאחר שהידיעה על הפיצוץ במטוס טי.וו.איי שהדה בקהיר, וניכרה דריכות מיוחדת של כל המעורבים באבטחת המטוס ובבניית נוסעי הטיסה לעבור את הבדיקות הקפדניות.

במערכת הטיסות של החברה ליעדים בצפון אמריקה. החל מאתמול משתמשת אל על בנמל התעופה מיראבל שליד מונטריאול כ"שער כניסה" לשלושה יעדים בארה"ב: הטיסות אל בוסטון, שיקאגו ומיאמי — ומהן — יצאו אל מיראבל במטוסים הבודדים מחברת "נורדאייר" הקנדית והנוסעים יועברו ישירות למטוס הג'אמבו 747 של אל על באוטובוסים ענקיים המתחברים אל דלת המטוס. החלפת המטוס והעברת המטען נמשכת פחות מחצי שעה, והנוסעים אינם מוסעים אל הטרמינל ואינם עוברים ביקורת נוספת. בטיסות אל בוסטון, מיאמי ושיקאגו יועברו הנוסעים ממטוס הג'אמבו במונטריאול אל מטוסי "נורדאייר" באותה דרך. הנוסעים לטורונטו ימשיכו במטוס הג'אמבו ליעדם.

הקו החדש פותח שלב חדש

א.א.ג. מגרמניה רכשה תוכנה גרפית ישראלית

מאת אריה חשביה, סופר "הארץ" לענייני מחשבים

אגף המערכות המתוחכמות של קונצרן האלקטרוניקה המערב-גרמני א.א.ג. רכש שלוש מערכות תוכנה בשם "גראפיקל" מחברת "לרגו סופט אינטרנשנל".

"גרפיקל" היא מערכת-תוכנה שפותחה בישראל ומחשבת ידידותית ביותר לצרכי שרטוט מעגלים מודפסים. כאשר מחברים אותה למערכת אחרת בשם "פאסטסוייר" הקנדית, ניתן להעביר רשימת חלקים וחיבורים ממודול התכנון למודול העריכה.

מחירה של "חבילה" המכילה את שתי המערכות הללו נמוך מ-6,000 דולר.

רב שרון, מנכ"ל "לרגו סופט אינטרנשנל" מסר שעד כה הותקנו בארץ 10 מערכות "גרפיקל" ו-4 מערכות "פאסטסוייר". שתי מערכות נרכשו על-ידי המרכז הטכני של רשת "אורט" במגמה לעשותן סטנדרד להוראת תכנון, שרטוט ועריכה של מעגלים מודפסים בבתי-הספר המקצועיים של הרשת.

המבצע לחודש אפריל בלבד

רב-בריח לרכב ®

15 ש"ח הנחה

או

3 תשלומים שקליים

ללא ריבית.

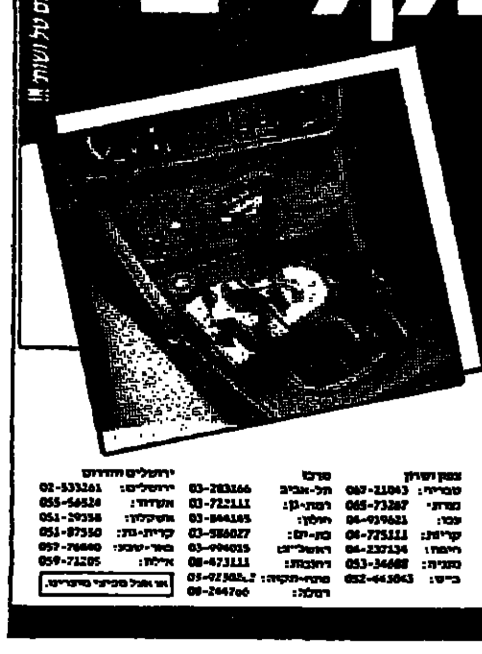

בקנותך את הדגם המחודש של רב-בריח לרכב
שים לב לחידושים:
★ נעילה בטריקת אנקול ללא צורך במפתח
★ תוספת חיפוי פלסטי מיוחד.

להשיג במשרדי רב-בריח או אצל המפיצים המורשים למוצרי רב-בריח.

עוד מוצר אמין מבית רב-בריח · יצרנית פלדלת

חברה תעשייתית בתחום האלקטרוניקה

מחפשת

השקעות מתאימות בתחומים הבאים:

* פרוייקטים לפיתוח מוצרים בענף האלקטרוניקה, טלקומוניקציה, מוצרים בטחוניים, ספקי בת, ל-CAD-CAM וכדומה.
* עדיפות ליזמים ו/או חברות "צעירות" הנמצאות בתהליך סיום מו"פ (אב טיפוס עובד) שהתחילו בפעולות חדירה לשוק עם פוטנציאל מכירות גבוה.
* קווי ייצור (מפעלים) בעלי מוצר בייצור סידרתי ומכירות מעל 1 מליון דולר.

חברות, יזמים, ובעלי פרוייקטים מתאימים, מתבקשים לפנות בכתב בצרוף הצעתם (תכנית עסקית) לת.ד. 13022 תל-אביב 61130 עבור "השקעות".

— סודיות מובטחת —

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם ירושלים

עורכת טקס הענקת תואר עמית כבוד

לאישים:

טדי קולק, ראש העיר ירושלים
הד"ר ישראל מהלמן, איש ירושלים
הקולונל יחיאל אלישר, מארה"ב

הטקס יתקיים ביום רביעי, כ"ט באדר ב', תשמ"ו (9.4.86) בשעה 5.00 אחה"צ. ישתתפו בו אורחים מן הארץ ומארה"ב.
לאחר הטקס תיערך קבלת פנים.

אותו יום, בשעה 4.30 אחה"צ ייערך במכללה
טקס הנחת היסוד
למרכז טכנולוגיה ותקשורת

מדבר, לא שממה!

הכנס השנתי של החברה להגנת הטבע בצפון מדבר יהודה
י"ח-כ' ניסן, חוה"מ פסח תשמ"ו
27–29 אפריל 1986

בואו לטייל עם החברה להגנת הטבע בצפון מדבר יהודה - מנחל קדרון בדרום עד הסרטבא בצפון, ממורדות הרי יהודה ועד גאון הירדן.
מראות מרהיבים, נוף מדברי קסום;
מעיינות, מנזרים, קניונים, מערות, פרחים,
בעלי חיים, מבצרי מדבר ומסלולים מיוחדים
שאינם פתוחים כל השנה.

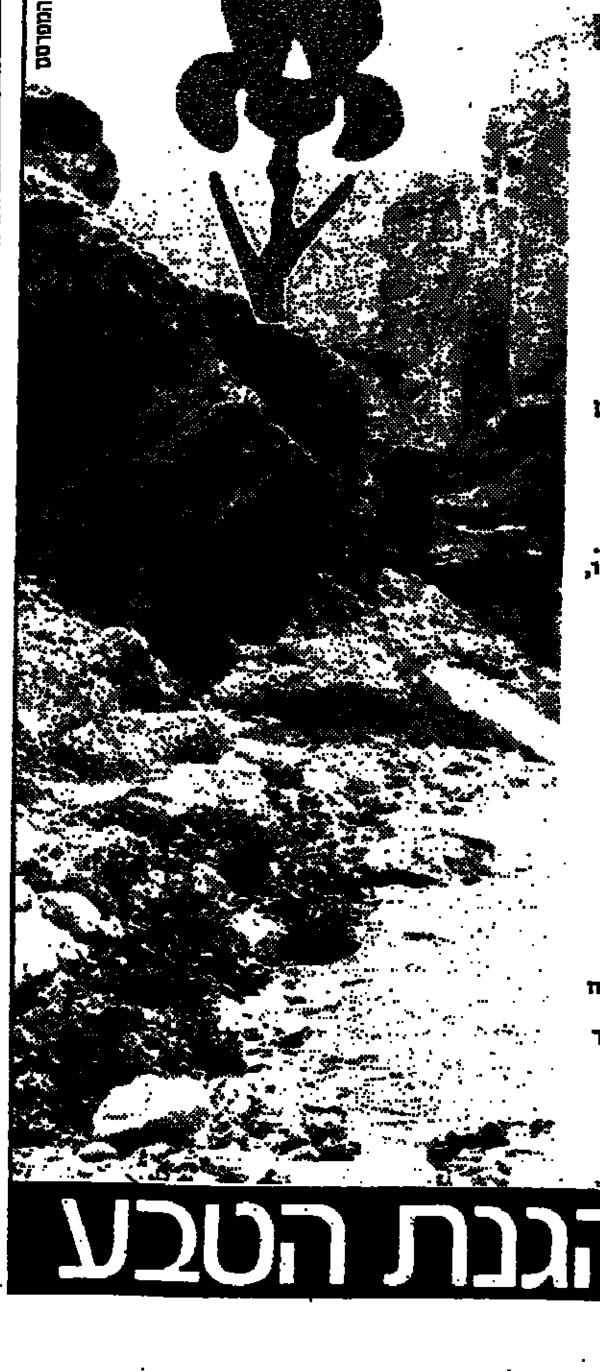

במסגרת הכנס הארצי במדבר יהודה יערכו:

טיולים (מודרכים) מגוונים
למשפחה, למיטיבי לכת, במכוניות פרטיות, בתחבורה ציבורית, מיום אחד ועד שלושה ימים, טיולים מקצועיים עם לינה מסודרת ועוד.

חניוני לילה
מסודרים ומאובטחים בקרבת מסלולי הטיול ואתריהם.

סלתי"ם
(סיורים ללא תשלום)-יערכו ביום ב', 28 באפריל, במקומות הבאים:
1. עין פארה - בין השעות 09:30-11:00, מפגש בישוב עלמון.
2. עין קלט - בין השעות 10:00-13:00, מפגש בחניון התחתון של עין קלט.
3. מנזר סנט ג'ורג' - בין השעות 10:00-13:00, מפגש במגרש החניה למנזר.
4. קניון ואדי מכוך - בין השעות 09:00-11:00, מפגש בצומת רימונים.
5. עין עוג'א - בין השעות 12:00-14:00, מפגש מזרחית לקיבוץ ייטב.
6. בית הכנסת נערן ועיינות דיוק ונועימה - בין השעות 10:00-14:00, מפגש בבית הקפה של נערן.
7. ארמונות החורף ביריחו - ב-12:00 וב-14:00, מפגש בתל הדרומי של הארמון.
8. חורבת קומראן - ב-12:00 וב-14:00, מפגש בקומראן.

תחנות מידע
יוצבו ביום ב', 28 באפריל בין השעות 09:00-15:00
במקומות הבאים לרשות הציבור:
מפגש הבקעה
מעלה אפריים
מחנה חנן (דרום יריחו)
צומת רימונים (על כביש אלון)
צומת כביש אלון - כביש ירושלים-יריחו.

עצרת מרכזית
תתקיים ביום שני, 28.4.86 בשעות אחר הצהריים
- על מדרון המצוק המתרומם מעל יריחו ומשקיף על צפון ים המלח ובקעת הירדן. הדרך לעצרת תשולט מיריחו.
בתכנית - מופע אומנותי, דברים על שמירת טבע באיזור וחזיון אור קולי: "בקעת הירדן - אדם, טבע ונוף"

פרטים נוספים והרשמה -
מחלקת טיולים של החברה להגנת הטבע
רחוב השפלה 4 תל אביב, טל. 03-382501

החברה להגנת הטבע

שערי המניות 3.4.86

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב%	ההצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	17820		56	−180	−1	−18
המסחר 0.1	1387		4285	+25	+2	+4244
המסחר א 0.5	1108		10497	−20	−1.8	−7893
המסחר אפ 2	1001		5198	+21	+2.1	+8836
כללי לא בהסדר	33900		40	−170	−0.5	−58
בנק צפאור 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאור 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאור אופ 15			—	הפסקת	מסחר	—
דנות א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
דנות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	3400		1662	+50	+1.5	+1673
טבב 0.5	3680		2578	+5	+0.1	+2652
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אי.די.בי רג 100.0	81550		986	−400	−0.5	−725
אי.די.בי ב 100.0	82000		7			−6
אי.די.בי בכ א	500000	כב		−1000	−0.2	−2
אגוד 0.1	61300		103			+107
דיסקונט ב	105000		11	−550	−0.5	−3
דיסקונט א	104700		150	−300	−0.3	−163
דיסקונט בה 3	12300		15			−28
המזרחי ש	33690		1037	−210	−0.6	−1007
המזרחי ב	33900		80			+59
המזרחי בה 9	15450		27			+7
הפועלים מבב	122000		1.1	+2000	+1.7	+3.5
הפועלים ש	55275		2546	−110	−0.2	−1677
הפועלים ב	55280		325	−260	−0.5	−381
כללי א 1.0	143200		23			+12
כללי אפ 9	138200	כב		+500	+0.4	+10
כללי בה 5	108850	כב		−50	−0.1	−3
כללי בה 7	6999		30	−1		−27
בל"ל 0.1	35150		4460	−310	−0.9	−3888
בל"ל בה 9	48100		10	−200	−0.4	−10
בל"ל בה 11	13400		45			−5
ביטון והתר 1.0	48180		1			−5
ביטון והתר 5.0	24200	כב				
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	7100		77	−78	−1.1	−73
לאומימשכ' ש	4000		94			
לאומימשכ' ב	4800		20	+30	+0.8	+20
כרמל ש	3920		51			−9
כרמל בה 1	2800		100	+10	+0.4	+100
בנין ב' 5.0	5454		110.7	+120	+2.3	+42.2
פת מבב ש	1090		525			−145
משכן ב ש	2070	תב	320	−180	−8	−911
עצמאות 0.1	5310		306			−36
טפחות מבב ש	13642		10	−208	−1.5	−16
טפחות רג ש	11340	תב	81	−1260	−10	−128
טפחות בה 1	7280	כב		+50	+0.7	+50
טפחות בה 2	3680		35	−40	−1.1	−167
יעסור 1.0	1360	תב	1758	+265	+24.2	+2305
יעסור 5.0	623		3980			−1257
בירב 1.0	3150		1650	−60	−1.9	−1337
מוסדות מימון						
שלטון אש	369	תב	5360	−20	−5.1	−10737
החקלאות מבב א	35500		4			
החקלאות מבב 3	159900	לב				
לאומי תעש' א ש	4820	לב	276	−170	−3.4	−165
פתוח תעש' מבב	48829	לב				
פת תעש' בב ג	360500	לב				
פת תעש' בב גג	213400	לב				
פת תעש' בב גגג	214300	לב				
פת תעש' בב ד	207000	לב				
פת תעש' בב דד	62969	לב				
מרכז קבלנים 5.0	640		1166			
תיירות בב	174100	לב				
כלל ליסינג 0.1א	9252	תב	152	−1028	−10	−377
כלל ליסינג 0.5ב	5077	תב	67	+462	+10	+508
כלל ליסינג אגחו	10980	שב		−60	−0.5	−10
ביטוח						
אררט 0.1	4545		238	+93	+2.1	+62
אררט א 0.5	3110		490	+20	+0.7	+272
בטוח משנה 0.1	961	בה	356	−50	−5	−501
בטוח משנה 0.5	373		7465	−9	−2.4	−6930
הדר 1.0	2300		967	+100	+4.6	+1131
הדר 5.0	1299		1027			+537
הסנה ש	489		29494	+5	+1	+15830
הפניקס 0.1	1300		1376	+40	+3.2	+1789
הפניקס 0.5	794		778	−6	−0.8	−456
המסנה-הראל 1.0	7150		139	−100	−1.4	−100
המסנה-הראל 5.0	3060		280	−40	−1.3	−521
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	6550		14	+50	+0.8	+1
מנורה 5.0	2999		123	−101	−3.3	−158
סהר 3 1.0	4845		453	−30	−0.6	−89
סקורינט 0.1	2720		1201			+153
צור ש	1698		1972	+35	+2.1	+965
ציון החזקות 1.0	13205		278			
ציון החזקות 5.0	3450		174	−180	−2.8	−226
מסחר						
אמגר באנא 1 ש	3244		80	−86	−2.6	−134
אמגר באנא 5 ש	1315		150	+15	+1.2	+30
אמגר באנ אפ 1	801		175			−60
מאיר עזרא 1.0	4280		36			−6
מאיר עזרא אפ 1	4000	תב	16	−330	−7.6	−10
כתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	5500		264			−53
קריסטל 1.0	3999		296	+299	+8.1	+227
רפק 0.1	29700	כב				
רפק 0.5	8000	תב	62	+688	+9.4	+112
שופרסל א 2.0	4300		574	−50	−1.2	−407
שופרסל ב 10.0	2795		3113			−2537
שירותים						
דלק 3 ש	4850		1928	+10	+0.2	+354
הראל 1.0	2333		129			
הראל 5.0	1160		430	−2	−0.2	−104
ספנות הספקה 0.1	8900		45	−312	−3.4	−55
ספנות הספקה 0.5	3100	תב	174	−178	−5.4	−281
קרור 0.1	1104		480.2			
קרור 1.0	291	תב	5435	−29	−9.1	−6254
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
כוס' ערובה 0.1	3135		266			−116
כוס' ערובה 0.5	1048		1582	−7	−0.7	−1102
קונצורסיום 0.1	1168	כב		−62	−5	−1250
קונצורסיום 0.5	578		1708			+136
מלונות ושירותי תיירות						
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	10360		11.3	−200	−1.9	−17.2
גלי זהר 5.0	3300		50.7	+50	+1.5	+41.2
מלונות דן 1.0	4870		693	+140	+3	+358
מלונות דן 5.0	2900		306			+250
חוף האלמוג 1.0	3717	קב		+177	+5	+831
כנם מד 1 ש	2595			+5	+0.2	+6
מלונות הדרן	3300		191	+151	+4.8	+385
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
דטה מיכון 1.0	3600		962	+150	+4.4	+768
ת.ע.ג. 1.0	11999		75	+499	+4.3	+79
יעבא 1.0	3499	תב	43	−261	−6.9	−153
יעבא אפ א	3250		80	+150	+4.8	+90
כלל מחשבים 1.0	5000		90			
מ.ל.ל. 1.0	6570		40			−5
מ.ל.ל. 5.0	3580		475	−50	−1.4	−508
כשב מחשבים 1.0	2349	בה	100	−123	−5	−218
ניקוב מחשבים 1	5900		95			+8
ניקוב כוהד 5	3210		126			−198
תים מחשבים 1.0	1820	תב	1245	−180	−9	−1486
תים כוהד אפו	18000	תב	1	−1999	−10	−26
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אבנים בינוי 1ש	489	תב	2453	−80	−14.1	−2124
אבנים בינוי 5ש	399	כב		−21	−5	−3567
אורן 1.0	700		699	+27	+4	+287
אורן 5.0	355	תב	3500	+32	+9.9	+4518
אזורים 1.0	4450		2120	+110	+2.5	+3552
אילון 1.0	1565	קב		+75	+5	+3184
אילון אפ 1	1470		1731			−1107
אל-רוב 1.0	2400		68	−100	−4	−88
אל-רוב 5.0	2365	בה	3	+113	+5	+87
אגנים 1.0	1989	כב		−101	−5	−1944
אגנים אפ 1	1669	כב		−101	−5.7	−79
אפריקה 0.1	36620		45	+30	+0.1	+43
אפריקה 1.0	28300		154	−296	−1	−173
ארזים	1045		250	−55	−5	−152
ארלון 0.1	2150		711	−10	−0.5	−501
ארלון 0.5	1320		790	−25	−1.9	−633
בן-יקר נת 1.0	2630		925			+1145
ברנוביץ 1.0	3700	תב	336	−300	−7.5	−355
ברנוביץ 5.0	2450	תב	355	−200	−7.6	−287
דנקנר 1.0	3780		428	−100	−2.6	−378
דרוקר 1.0	445	תב	2822	−35	−7.3	−3685
דרוקר 5.0	383	תב	1508	+31	+8.8	+277
דרוקר אפ 1	276	תב	3023	−53	−16.1	−2969
ודיסר 0.1	5670	תב	278	−630	−10	−312
דודי 0.5	2871	תב	283	−319	−10	−506
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	2710		3015			−2992
גבים 0.1	4300	תב	454	+330	+8.3	+455
גבים 0.5	2290		300	+10	+0.4	+220
הכשרת הישוב ש	43550		208	−450	−1	−316
ישפרו 0.1	2881	תב	3409	+240	+9.1	+8705
ישראלום 1.0	8700		48	+380	+4.6	+14
ישרס 10.0	13778		317			+58
כנן פיתוח 1.0	8676		127	−200	−2.3	−84
כלל נדל"ן	387		14252			−25404
לוסר 1.0	3500	תב	17	+171	+5.1	+16
לוסר 5.0	1340	תב	471	−110	−7.6	−443
מ.ת.ב. 1.0	1777		267	+17	+1	+82
מגורי בנה 1.0	479		3100			−2160
מגורי בנה אפ 1	410	תב	4162	+48	+13.3	+3755
מוזיל בנמן			—	הפסקת	מסחר	—
מייבאל 5.0	554	תב	3571	−88	−5.1	−5987
מבונ 5.0	620		1398	−25	−3.9	−2051
מ-לן 1.0	488		2740			
מ-לן אפ 1	4866	כב				+14
ליבנטין 1.0	468	תב	670	−52	−10	−477
ליבנטין 5.0	142		30129	−4	−2.7	−49865
ליפשיץ 1.0	1150	תב	6858	+90	+8.5	+2535
ליפשיץ 5.0	560		11689	+21	+3.9	+9087
נאות אביב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסי אזורים			—	הפסקת	מסחר	—
נכר החזקות 1.0	8950		48	−37	−0.4	−126
נכר החזקות 5.0	6000		34	−170	−2.8	−56
סלל מנה מבב א			—	הפסקת	מסחר	—
עקי 1.0	3360	קב		+160	+5	+477
עקי 5.0	2183		222			
עזרי וסלע מר 1 ש	820		270	−12	−1.4	−266
קסריה 0.1	1750		624	−23	−1.3	−963
קסריה 0.5	935		1472			−539
רובינשטיין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רוגובין 1.0	2565		495			+65
רוגובין 5.0	1949		1169			
רסקו מבבל	5700		241	−14	−0.3	−30
רסקו רג	5000	תב	386	−447	−8.2	−558
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	3250		611			−607
מטעי הדר 0.5	1709		845			+292
מהדרין 0.1	6285		472	−15	−0.2	−120
נכסי הדרים 1.0	1190		5163			−4656
פרי אור 0.5	2660		906	−30	−1.1	−803
שגיר 5.0	9650		274			
מזון וטבק						
אסאס	1100		87	+10	+0.9	+160
אטלנטיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	1450		385	+28	+2	+140
גולדפרוסט 5.0	605	תב	1600	−55	−8.5	−1135
גולדפרוסט אפ 1	757	בה	230	+33	+4.6	+168
דובק מב ש	3505		1870	−120	−3.3	−1001
דובק מב ב	3554		120	−20	−0.6	−201
עלכל 1.0	1130		149	−20	−1.7	−94
עלכל 5.0	650		600			
פרי-הה 1.0	2295		1546	+5	+0.2	+300
פרי-הה 5.0	1810		619	−70	−3.7	−935
טמפו בירה 1.0	12600	תב	31	−1000	−7.4	−36
טמפו בירה 5.0	8200		38	+100	+1.2	+45
יצוד 1.0	1399		68			
יצוד א 5.0	810		730	+5	+0.6	+207
מן 1.0	10454		16			
מן 5.0	4710		2			−2
סנפרוסט 1.0	6553	תב	458	−728	−10	−835
עלית	14000		76	−300	−2.1	−155
עסיס ב 0.5	37000		31			−30
אגל שקל 1	2010	בה	272	+22	+1.1	+638
שמן מבב א	4950		166.6	−50	−1	−60.1
טכסטיל והלבשה						
ארגד מר 1 ש	700		3576	−2	−0.3	−890
אופס 1.0	1826	תב	50	+126	+7.4	+114
אופנת ברוך 1.0	2095		414			+169
אופנת ברוך 5.0	1165	תב	628	−77	−6.2	−1110
אפתן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפתן אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	8833		683	+380	+4.5	+505
דלתא-גליל 1.0	4630		593	−120	−2.5	−708
דלתא-גליל א 3.0	3420		410			−294
מטוית מאוחד 1	1670			−10	−0.6	−44
מטוית מאוחד 5	725	קב		+35	+5.1	+1906.8
מטוית מאו אפו	580		290	+30	+5.5	+322.6
ויסלבר 1.0	3750		490	−128	−3.3	−757
ויסלבר 5.0	2800		20			+115
חדיבון 1.0	4280		80	+80	+1.9	+37
דיקית 1.0	7067	תב	278	−650	−8.4	−311
דיקית 5.0	5985		1790	−60	−1	−1804
טיב-טקס 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טיב-טקס אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.1	1926	תב	197	−214	−10	−552.3
לודזיה 0.4	968		6096			−1456
ליבנת 1.0	1115		1840	+15	+1.4	+703
מיס גליקו	556	תב	820	−40	−6.7	−1061
מקס 0.1	22425		15	+225	+1	+17
מקס 0.5	8200		114			
עיט 1.0	9480	תב	114	−500	−5	−248
עיט 5.0	4750		137	−50	−1	−49
עמק פריגה 1 ש	2275	תב	1050	−225	−9	−1054.9
פולגת א 0.1	8820		213			−334
פולגת ב 0.4	6550		1501	−60	−0.9	−764
פוליגון א 0.5	5250		484	−100	−1.9	−138
פרגוד	1548		453			
שלדינה 1.0	15100		44	−300	−2	−198
תעש רוגוזין 1.0	3010		734	−120	−3.8	−1195
מתכת ומוצריה						
אקסטון 5.0	2050		666	−24	−1.2	−684
אורדן 0.1	10260		83	−540	−5	−193
אורדן 0.5	9000		150	−420	−4.5	−180
כבלים ש	11007	תב	10	−1223	−10	−9
התכף 1.0	11020		50			−1
התכף 5.0	7800	תב	372	+700	+9.9	+674
קומאות פה 1.0	1065		4519	−45	−4.1	−12118
קומאות פה 5.0	760		1136			−306
מודגן 1.0	598	תב	815	+54	+9.9	+1593
מודגן אפ א	500		289			
מתכת מרום 1.0	1999		45	+24	+1.2	+45
מתכת מרום אפ 1	820		646			
כבלי ציון 1.0	2070	תב	1147	−180	−8	−886
כבלי ציון 5.0	950		1450	−5	−0.5	−905
כבלי ציון אפ	750		800	+30	+4.2	+2634
קיטבי 1.0	840		396	−34	−3.9	−933
קיטבי 5.0	445	תב	1665	−50	−10.1	−3873
נחושתן 0.1	15748		161			+70
נחושתן 0.5	6870	תב	164	+664	+10.7	+451
שר 3.0	2065	בה		−109	−5	−3068
פקר פלדה 1.0	5315		56	−165	−3	−342
קנג 1.0	1150		1207	+25	+2.2	+1714
קנג 5.0	630		1126			−769
קליל 1.0	2950	תב	200	−200	−6.4	−169
קליל 5.0	1550		133			−35
שלדות 5.0	2000	בה	530	+80	+4.2	+365
תעשיות לכיש 1.0	1040	תב	700	−80	−7.1	−754
תעשיות לכיש 5.0	500	תב	487	−36	−6.7	−787
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 5.0	414989		10	−3000	−0.7	−40
אלקו 0.1	4199		135			−34
אלקו 0.25 ש	2710		303	−140	−4.9	−299
אלקו 0.25 ב	2742		37	−120	−4.2	−117
אלקטרה 0.1	12950		25	−100	−0.8	−15
אלקטרה א 0.5	6550		89	−200	−3	−92
אלרון 3.0	397000		8			−5
אריית 1.0	31000		424	−993	−3.1	−256
כלל תעש אלק	2540		3044			+71
ספקטרוניקס 1.0	1940		450			−158
ספקטרוניקס 5.0	1120		738	−23	−2	−589
פיכמנגר 1.0	1758		126	−50	−2.8	−212
פיכמנגר 5.0	910		411	+20	+2.3	+121
זיקלון 1.0	4350	בה		−229	−5	−605
זיקלון 5.0	2252	תב	1311	−398	−15	−1178
קונטרסין אולר 1	3793	תב	50	−200	−5	−217
קונטרסין אולר 5	2700		311	+70	+2.7	+276
תאת 1.0	3530		217	+30	+0.9	+11
תאת 5.0	1580		1312	−70	−4.2	−2028
תאת אפ 1	13411		39	−700	−5	−64
תראה	7500		66	+167	+2.3	+17
מוצרי בניה						
א.פ. תעשיות 1.	6970		453	+120	+1.8	+276
אלקול 5.0	6665		201			−126
אקרשטין 1.0	1568	תב	1054	−170	−9.8	−2870
אקרשטין 5.0	1245		1211			−716
בנין התר 1.0	10500		15	+4		+8.3
בנין התר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
ברי-מן 1.0	2590	תב	100	−200	−7.2	−100
ברי-מן 5.0	861	קב		+41	+5	+1950
המכלול 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
המכלול 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרומקס 1.0	6800		17	+150	+2.5	+7
פרומקס 5.0	1995		185	+95	+5	+110
מ.ל.ב. 1.0	1400		800	+63	+4.7	+878
מ.ל.ב. 5.0	638		484	−26	−3.9	−1025
מדדל הסק בנעש	4023		549			−704
מזאיקה ולפמן 1	13187	לב				
מזאיקה ולפמן 5	6964	לב				
כימיה, גומי ופלסטיק						
אבן 5.0	18572		43			−36
אליאנס ב	1170	תב	839	−130	−10	−1678
גל תעשיות 1.0	8500		105	−100	−1.2	−93
גל תעשיות 5.0	3915		424	−30	−0.8	−269
דקסטר 1.0	3125	תב	146	−270	−8	−267
דשנים 0.1	11385		60	−115	−1	−34
דשנים 0.5	4740		812			−12
חיפה כמי 10.0	852		3712			
כבע ש	57000		171	−500	−0.9	−47
כבע אפ 4	52000		6	+1000	+2	+39
ליפסקי 1.0	1360		52			−52
ים המלח	14680		1113			−257
פטרוכימים 10.0	455		19482			−4467
מקסימה 1.0	6000		64			−99
מקסימה 5.0	2380		710			−517
מקה כימיקל 1.0	3150	תב	90	−350	−10	−140
סנו 1.0	8385		85	+350	+4.4	+58
סנו 5.0	5380		170	−80	−1.5	−140
קים כימיקל 1.0	6570		131	−11	−0.2	−24
ת.ג.ל. 1.0	1710	תב	122	−140	−7.6	−220
ת.ג.ל. 5.0	1007	תב	50	−100	−9	−578
תיא 5.0	5080		62	+200	+4.1	+52
פוטומדים 10.0	12232	קב		+582	+5	+1433
תור א 5.0	3590		200			+162
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0	4580		136	−100	−2.1	−85
דפרון 5.0	2300		33	−15	−0.7	−62
תבג. 1.0	2750		205	−120	−4.2	−87
תבג. אפ 1	2730		81	+10	+0.4	+25
יאה 1.0	4620		72	+90	+2	+44
לבידי אשקלון 1	441		2239			
לבידאשקלון אפו	720		283			−77
מולט ב 0.5	26365		43	−2135	−7.5	−172
מפעלי נייר 10.0	179500		100	−500	−0.3	−120
סקטריה 1.0	2149		179	+102	+5	+156
רים 0.1	3540		70	−160	−4.5	−281
רים 0.4	2201		344	−60	−2.7	−498
תעל ב 0.2	11800		65			−17
תעשיות שונות						
אלומית 1.0	3228		256			
אלומית 5.0	2252	כב				−100
אבדין 1.0	2460		107	−71	−2.8	−104
אבדין 5.0	1373		591	+1	+0.1	+16
אבדין אפ א	800		487			−101
הנישה יוד	9580	תב	239	+500	+5.5	+210
דיקה 1.0	5008	תב	27	−360	−6.7	−94.1
דיקה 5.0	2508	תב	20.4	−135	−5.1	−225.4
הגבפלק 1.0	7074		89			−11
הגבפלק 5.0	4195		145	−5	−0.1	−291
השקעות בתעשיה						
מרכזית ב 0.1	6580		428			−6
מר בכ ש	4850000		.2			
כלל תעש' 1.0	1450		9662	−16	−1.1	−12513
מאגרי טכנולוגיה	533		3526			−312
מאגרי טכנו אפו	428		1551	+25	+6.2	+6315
חברות השקעה						
אמניק ש	5040		534	−3	−0.1	−586
אירגי פתוח 2.0	3900		2122			−64
אינקוה 0.1	1420	תב	292	−111	−7.3	−292
אינקוה 0.5	750		489	+10	+1.4	+305
אלגר ש	6480		431	−20	−0.3	−193
אלגר ב	6481	תב	135	−720	−10	−197
אלון ש	2745		1690	+45	+1.7	+1997
אלון ב	2900	תב	133	−240	−7.6	−108
אמישר בכ			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולת 1.0	1360		115	+40	+3	[illegible]
חברה לישראל 1.0	6710		274	+160	+2.4	+466
חברה לישראל 5.0	4010		258			−373
הלפמן 0.1	98200	תב	9.5	+4700	+5	+5.8
הלפמן 1.0 ש	30000		323			
אמפא א 0.5	9001		215			−77
פועלים השק ש	4540		1216			−649
כלל השק	4400		854	−50	−1.1	−642
דיסקונט השק ש	2290		12966	−120	−5	−24804
מזרחי השק ש	18930		114	+150	+0.8	+77
מזר השקעא 124ה	9766		10	+465	+5	+95
חדין 1.0	2090		70	−60	−2.8	−95
חדין 5.0	820	תב	2969	+40	+5.1	+1090
יצא ש	11990		403	−110	−0.9	−579
ירדן א 0.1	2999		354	−1		−173
כלל 10.0	2400		1217			−56
כלל 50.0	1820		379	+40	+2.3	+235
לנדאו 0.1	8340	כב				−2
לנדקו 0.1	2173	קב		+103	+5	+999
מגור 0.1	618		2338	−3	−0.5	−1804
מגור א 0.5	402		3325	+10	+2.6	+1636
עת השק ב 0.1	2211	תב	38	−246	−10	−58
עת השק ג 0.5	1145	תב	310	+94	+8.9	+270
פז השק ש	22605		214	+5		+78
פזה א 0.1	9490		187			−94
פזה 0.5	4500	תב	394	+223	+5.2	+354
פרין ב 2.5	3093		1645			−386
שמל טריה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
שמל אריה אפ ב			—	הפסקת	מסחר	—
שמל טריה יה 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחקר ופיתוח						
אמצעים מחוגי			—	הפסקת	מסחר	—
גליל טכנולוגיות	520		7992			−48
חיפושי נפט						
דלק חיפושים 1.0	2800		517	−50	−1.8	−575
דלק חיפושים 5.0	1400		771			−588
דלק חיפ אפ 2	783		2176	−5	−0.6	−1963
פז חיפושי נפט	12400		115	−250	−2	−201
מראויל 1.0	1915	כב				
מראויל 5.0	810		350			+201
יואל 5.0	1316		2385	−15	−1.1	−3255
מ.ג.ג. 1.0	1830		130			−118
מ.ג.ג. 5.0	865		880	+35	+4.2	+1330
סיסמיקה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
פראויל ב 0.3	3980	תב	282	+290	+7.9	+347
צפאורינפט 1.0	274		3595	−11	−3.9	−5340
צפאורינפט 5.0	179	תב	3021	−10	−5.5	−3456
צפאורינפט אפ 2	501		100			+100
נפטא ש	1150000		2	+40000	+3.6	+2
נסחרות במט"ח						
בזית ם	240	*	110	−5	−1.2	−110

פק"מ נייד
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

מותנו ירידות השערים בבורסה

מגמת ירידות השערים בשוק המניות מותנה אתמול. פתיחת המסחר, שהיתה הססנית משהו, פינתה את מקומה בהמשך לאווירה אופטימית יותר. סוחרי הבורסה קלטו את ההיצעים ללא שינוי, אם כי בחלק מניירות הערך נטו השערים לרדת. בבורסה מגלים אופטימיות ברובר הצפוי בשבוע הבא, וסבורים כי עליות השערים יימשכו, אם כי הן תהיינה סלקטיביות יותר. חברת מיטב הודיעה אתמול כי מאז הכריזה על מבצע לסבירת קרנות הנאמנות בהנחה של 50 אחוז בשיעור התוספת, גייסה מיליון דולרים. החברה תמשיך במבצע גם בשבועיים הקרובים.

	מדד	שינוי יומי ב%
מדד מניות כללי	115.62	−1.12
כללי ללא בנקים	132.20	−1.23
מדד אג"ח כללי	102.97	+0.18
אג"ח צמוד מדד	102.88	+0.15
אג"ח צמוד מט"ח	100.81	+0.35

היצע של שני מיליוני דולרים למניות ההסדר

היצע של שני מיליוני דולרים למניות ההסדר הביא לירידות שערים ממוצעות של מחצית האחוז במניות אלה. רמת התשואה לפדיון במניות הבנקים הגדולים עברה את רמת 11 האחוזים.

תשואה שנתית דולרית ב%	
בל"ל 0.1	11.10
הפועלים ש	11.43
אי.די.בי. רג	11.21
דיסקונט א	11.04
המזרחי ש	10.98

האווירה השתפרה בהמשך

בתחילת המסחר במניות נטו סוחרי הבורסה להאמין כי צפוי יום נוסף של מימוש רווחים. עקב כך הופיעו ביקושים גדולים יחסית למניות הבינלאומי ושי.בי. בעליית שערים קלות, ואולם בהמשך השתפרה אווירת המסחר, וההיצעים נקלטו בדרך כלל ללא שינוי שער. כך היה במניות נכסים ובניין, פטרוכימיים וים המלח. במניות כלל תעשיות נקלט היצע בירידה של אחוז. במניות דיסקונט השקעות הופיע לעומת זאת היצע גדול מהרגיל, שהביא לירידת שער של חמישה אחוזים.

מוכרים בלבד בפעם השנייה בציקלון

במניות ציקלון 1 נרשם אתמול מוכרים בלבד בפעם השנייה. שערה של המניה בת חמישה שקלים ירד ב-15 אחוזים. שתי חברות מקרקעין פרסמו אתמול את הדו"חות הכספיים. חברת נכסי אזורים הפסידה בשנת 1985 767,900 שקלים, לעומת הפסד של 1.47 מיליון שקלים בשנה קודמת. מועצת המנהלים של החברה החליטה להמליץ על חלוקת אלף אחוזים דיווידנד במניות הטבה. החברה מתכננת הרחבת עסקיה בשנה הקרובה, ולשם כך תגייס הון. נאות אביב הרוויחה בשנת 1985 824 אלפי שקלים לעומת רווח של 80,900 שקלים בשנה הקודמת.

יציבות באג"ח

היצע של מיליון דולרים בשוק איגרות החוב לא השפיע מהותית על מגמת המסחר בשוק זה. האיגרות הדולריות נטו בדרך כלל לרדת. מחזור המסחר באג"ח הסתכם ב-3.5 מיליוני דולרים. היקף הפעילות במק"מ הסתכם ב-7.8 מיליוני דולרים ובארבע סדרות לא הוגשו פקודות.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
426	5	99.78	1.35
436	12	99.48	1.46
446	19	99.10	1.46
516	27	98.70	1.49
526	33	98.30	1.59
536	—	—	—
546	47	97.60	1.58
556	54	97.20	1.61
616	61	96.90	1.58
626	—	—	—
636	—	—	—
646	—	—	—

הודעות בורסה

* כונס הנכסים הרשמי של מחוז חיפה מונה כמפרק זמני של חברת אלגנטיק לאחר שניתן צו לפירוק.

לחץ דם אינו ענין לניחושים!
רכוש עוד היום מד לחץ דם אלקטרוני לבדיקה עצמית
הפיתוח החדשני ביותר – ללא מיקרופון בשרוול! מדידה מדוייקת בכל מצב, גם על החולצה וגם לבעלי זרוע עבה!
הגיע משלוח חדש החל מ-99 ש"ח בלבד
AUTO-INFLATION
אילנות שיווק ההנהלה רח' הנביאים 5, ה"א. 03-284798

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	3776.28	3724.86	−5.67	−0.15
אבוקה	28434.73	28155.05	65.11	0.23
אביב	30055.10	29783.82	45.45	0.15
אגוז	194.72	190.93	−0.44	−0.23
אדיר	1268.18	1243.05	−1.86	−0.15
אדים	1584.83	1556.05	−2.31	−0.15
אופיר	1474.23	1444.92	−1.78	−0.12
אור	422.63	413.81	−0.88	−0.21
אוריון	162.49	159.19	−0.29	−0.18
אורלי	19882.23	19644.26	6.01	0.03
אורן	573.41	562.13	−1.15	−0.20
אייל	2876.52	2821.80	23.47	0.84
איילת	3855.67	3771.07	−8.52	−0.23
אירים	4048.17	3959.37	−11.31	−0.28
איתן	554.09	542.60	−1.76	−0.32
אלון	494.10	483.74	−0.88	−0.18
אלמוג	566.40	555.27	−1.20	−0.22
ארז	636.68	624.60	−3.77	−0.60
אש	115.44	112.89	−0.70	−0.62
אשל	167.11	163.85	−0.21	−0.13
אתות	188.24	186.33	−0.29	−0.16
בדולח	1627.09	1596.51	−12.98	−0.81
ברוש	366.36	359.17	−1.37	−0.38
ברק	376.07	368.60	−1.87	−0.50
בריכה	764.99	750.01	−6.59	−0.87
גביש	1108.03	1086.53	−4.21	−0.39
גבע	817.89	805.60	−1.64	−0.20
גורן	557.38	546.54	−2.10	−0.38
גיא	7568.32	7451.70	−29.72	−0.40
גיל	2184.85	2143.52	−0.79	−0.04
גלית	499.09	494.82	−1.20	−0.24
דובדבן	270.08	268.89	−0.96	−0.36
דוכיפת	520.28	510.12	−9.13	−1.76
דולב	196.87	192.71	−0.88	−0.45
דורון	1196.96	1173.25	−1.86	−0.16
דותן	216.75	212.48	−0.36	−0.17
דליה	393.47	385.73	−0.31	−0.08
דרור	3231.62	3168.40	−7.95	−0.25
דקל	265.34	260.26	−1.51	−0.58
הים	27581.62	27336.88	−77.24	−0.28
הדר	391.31	383.61	−0.29	−0.08
הבית	2453.14	2399.05	5.27	0.22
זהר	15404.96	15175.79	−46.44	−0.31
זיו	14739.97	14521.53	−40.51	−0.28
זמיר	634.71	622.63	−1.91	−0.31
חוחית	134.95	131.99	−0.35	−0.26
חליפין	106.65	106.13	−0.04	−0.04
חלמיש	546.04	535.11	−5.78	−1.07
חן	105.84	105.42	−0.14	−0.13
טופז	1175.74	1148.68	−2.05	−0.18
טל	4074.78	4020.90	−4.32	−0.11
יובל	615.48	603.49	−1.38	−0.23
יהלום	1520.16	1492.12	−2.71	−0.18
יסודות	31410.08	31141.33	−32.87	−0.11
יערה	531.23	519.52	−0.95	−0.18
כוכב	733.54	719.50	−3.86	−0.53
כחל	123.31	120.91	−0.34	−0.28
כלנית	435.18	426.61	−0.33	−0.08
כספית	623.07	616.75	−7.75	−1.24
כרמל	116.24	114.73	−0.24	−0.21
כתר	887.00	875.94	0.60	0.07
להב	3367.32	3304.20	2.93	0.09
לפיד	9682.80	9494.44	38.98	0.41
לקט	1422.81	1394.13	−2.24	−0.16
לשם	749.76	734.52	−1.42	−0.19
מבחר	934.69	916.30	−0.75	−0.08
מכמה	2647.30	2622.10	−0.10	−0.00
מגן	201.87	198.99	−0.77	−0.39
מגוון	2535.10	2512.70	−11.30	−0.45
מגל	590.48	579.10	−2.13	−0.37
מור	1145.90	1130.10	−15.90	−1.39
מורן	614.82	609.33	−2.30	−0.38
ממה	23961.00	23323.47	144.49	0.62
מיטר	727.44	713.54	−1.48	−0.21
מעוף	2962.90	2906.60	−21.90	−0.75
מעיין	648.18	635.91	−0.48	−0.08
מקשה	748.04	733.33	−31.00	−4.06
מרגלית	977.71	959.25	−4.00	−0.42
מרום	914.36	896.87	−0.19	−0.02
נגה	20225.64	19922.02	−64.51	−0.32
נוף	599.03	587.93	0.55	0.09
נטע	358.22	353.76	−0.84	−0.24
נילי	3814.59	3758.90	−32.89	−0.87
סביון	434.01	425.47	−0.54	−0.13
סגולה	117.68	115.33	−0.17	−0.15
סלע	782.42	766.72	−2.96	−0.38
סנונית	544.86	534.17	−1.14	−0.21
סער	590.50	579.56	−0.92	−0.16
סייר	539.00	536.45	−11.34	−2.07
עורף	624.48	613.09	−1.72	−0.28
עירית	1622.60	1591.54	−17.35	−1.08
עידן	5569.89	5488.37	−16.67	−0.30
ענבר	1199.61	1172.76	−1.49	−0.13
ענת	2000.75	1984.95	−1.44	−0.07
עפרוני	527.20	515.58	−0.56	−0.11
ערמון	153.57	150.56	−0.99	−0.65
פיא	1195.58	1172.51	−4.97	−0.42
צבר	546.05	535.47	−2.01	−0.37
צופית	516.27	506.16	−1.21	−0.24
צמד	814.78	797.12	−0.13	−0.02
צמירה	6056.59	5968.73	−26.53	−0.44
צוריה	1482.48	1454.41	−2.63	−0.18
קלע	1650.73	1642.48	−4.64	−0.28
רונית	15361.69	15241.29	−85.27	−0.56
רקפת	505.95	495.99	−0.45	−0.89
רשף	651.43	637.50	−1.58	−0.25
שבלים	612.14	600.18	−1.41	−0.23
שחם	833.20	813.15	−4.72	−0.58
שיזף	30692.44	30095.37	−94.99	−0.31
שמיר	65740.08	64440.70	−51.91	−0.08
שוהם	525.43	520.48	−1.29	−0.25
שמש	556.39	542.87	−3.37	−0.62
שקד	162.13	158.88	−0.14	−0.09
תאנה	170.44	168.78	−0.60	−0.35
תבור	717.24	706.89	−0.54	−0.08
תדהר	355.98	354.20	−1.60	−0.45
תהילה	101.57	99.34	−0.51	−0.51
תירוש	391.23	387.92	−0.39	−0.10
תמר	197.52	174.04	−0.20	−0.11
תמנע	174.75	173.40	−0.35	−0.20
תרשיש	1234.85	1210.59	−1.82	−0.15
[illegible]	364.77	359.53	−0.56	−0.16

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	31694	+16
3602	29166	+16
3603	27126	+14
3604	24376	+14
3605	22063	+12
3606	20789	+11
3607	19322	+11
3608	18285	+9
3609	17150	−117
3610	15445	−107
3611	14915	−107
3612	14772	−104
3613	13862	−93
3614	13301	−91
3615	12277	−85
3616	11235	−80
3617	10571	−76
3618	10028	−73
3619	9225	−68
3620	8706	−52
3621	8268	−50
3622	7454	−45
3623	6984	−92
3624	6710	−87
3625	6136	−46
3626	5674	−43
3627	5261	−40
3628	4791	−48
3629	4487	−46
3630	4240	−44
3631	3918	−12
3632	3688	−12
3633	3483	−11
3634	3077	— —
3635	2909	−1
3636	2859	−1
3637	2672	−13
3638	2487	−12
3639	2276	−11
3640	1896	−14
3641	1642	−13
3642	1461	−4
3643	1267	−4
3644	1137	−66
3645	1025	−60

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	846.2	+25
3702	648.8	−18.9
3703	573.7	−11.9
3704	491.1	−10.4
3751	257.4	+0.1
3752	106.9	+3.1
3753	102.4	+5
3901	93.6	+0.5
3902	89	+0.4
3903	88.3	+0.4
3904	86.9	+0.5
4.25% שגיא		
4102	109.5	−2.8
4103	105.1	−2.6
4104	101.6	−2.7
4301	101.3	+0.1
4302	96.4	— —
4303	95.6	— —
4304	94.1	+0.1
4% מלווה פיתוח (הצמדה 90%)		
3106	244000	— —
3107	243400	— —
3108	230700	— —
3109	228000	−600
3110	226000	— —
3111	223100	— —
3112	218600	−600
3113	220000	+100
3114	214800	— —
3115	212500	+1850
3116	204200	+1000
3117	212600	+200
3118	204500	−1500
7% ,6% ,4% פיתוח (הצמדה 80%)		
3201	176200	— —
3202	178400	— —
3203	174000	+600
3204	169000	— —
3205	169000	— —
3206	165000	— —
3210	160000	— —
3211	161000	— —
3212	158900	— —

סדרה	שער	שינוי
3213	151000	+900
3214	145200	+800
3501	144000	+600
3502	142800	— —
3503	127600	+600
3504	126000	+1600
3505	122000	+1300
3521	122676	+618
3524	111092	+597
3522	117674	+491
3523	111151	+482
3525	109166	+802
3526	113845	+845
3527	111572	+830
3528	108628	+839
3529	107609	+221
3530	105094	+216
3531	104797	+221
3532	101728	+215
3533	101559	+221
3534	95764	+209
3535	95432	−622
3539	89871	−603
3536	95433	−511
3537	95321	−512
3538	89719	−482
3540	89508	−497
3541	86483	−482
3542	86329	−497
3543	82111	−475
3544	82525	+261
3546	80470	+260
3547	80284	+261
3548	80191	+262
3550	75990	+251
3551	75682	+252
3545	80215	−122
3549	75747	−121
3552	69498	−115
3554	69340	−125
3555	69340	−125
3553	68979	+33
3571	62390	+36
3556	66224	−539
3558	69035	−547
3559	66590	−530
3560	65010	−515
3561	62827	−516
3557	69501	+40
3572	65143	+36
3573	62777	+36
3574	57885	+33
3577	57822	+35
3578	58412	+31

סדרה	שער	שינוי
3575	57857	+34
3576	57690	+35
3579	53256	+30
3580	49505	+28
3581	44825	+25
3582	41322	+25
3583	38389	+22
3584	36574	+21
3585	34665	+20
3586	31582	+17
3588	31530	+15
3587	31296	−910
3591	29768	−845
3592	29728	−846
3593	29676	−846
3589	28658	+14
3594	28509	+16
3590	29676	−165
3595	28469	−162
5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)		
2001	118957	+69
2002	118610	+69
2003	114590	+65
2004	114169	−677
2005	107642	+62
2006	107447	+52
2007	105373	+50
2008	108467	+527
2013	106125	+534
2015	103557	+558
2009	108991	−798
2010	108351	−522
2011	106247	−513
2015	106109	−532
2014	103589	−522
2016	104267	+60
2018	101526	+58
2021	98201	+57
2017	100985	+58
2019	100685	+58
2020	97734	+56
2022	92097	+53
2023	93095	+339
2024	87905	+48
2027	84779	+48
2031	78472	+44
2025	87565	−1638
2026	87061	−1644
2028	91499	+44
2030	87214	+42
2029	80164	+86
2033	73767	+82

סדרה	שער	שינוי
2035	67700	+476
2032	78737	+636
2034	74576	+616
2036	68264	+575
2037	66266	+12
2052	37481	+15
2038	67197	+38
2040	64696	+37
2051	61200	+34
2039	64924	+35
2041	61467	+33
2053	58818	+31
2054	54414	+201
2056	50409	+191
2058	45906	+178
2060	42595	+167
2055	52604	+29
2057	48682	+27
2059	44264	+24
2061	34524	−255
2062	33825	+15
2063	30823	+27
רמון		
7001	247.5	−0.9
7002	239.7	−0.8
7003	228.5	−2.1
7004	211	−1.8
7005	196.9	−6
7006	186.6	−1.6
7007	174.4	−0.2
7008	165.8	−0.2
7009	159.4	−0.2
7010	154.8	−0.5
7011	146.3	−1
7012	141.2	−1
7013	133.5	−1.5
7014	116.2	−0.5
7015	96.2	−0.1
7016	95.7	−0.1
7017	97.9	−0.2
7018	97.7	−0.2
7019	98.2	−0.1
7020	98	−0.1
7021	97.1	−0.1
7201	96.1	−0.1
גלבוע		
6101	12745	−14
6102	7709	−61
6103	6950	−7
6104	6374	−22
6105	6832	−21
6106	5824	−6
6107	5610	−6

סדרה	שער	שינוי
6108	4062	[illegible]
6109	5867	−5
6110	5803	−5
6111	3127	−3
6112	3082	−3
6113	2077	−2
6151	885.2	−24.8
6152	771.3	−25.8
6153	699.8	−0.7
6154	687.4	−0.7
6155	447	+1.6
6156	330.4	−8.1
6157	261.1	−2
6158	247.4	−1.9
6159	217.1	+6
6160	281.5	+0.3
6161	195	+0.3
6162	173.8	−0.8
6163	163.2	−0.1
6164	156.6	+0.2
6165	147.3	+2
6166	139.6	−0.1
6167	136.5	−0.2
6168	134.4	−0.2
6169	127.8	+0.6
6170	118.4	+0.2
6171	85.5	+0.8
6172	85.2	+0.8
6801	94.1	−0.1
ארמון		
2501	162.4	−0.2
2502	159.7	−0.2
2503	154.7	−0.2
2504	153.6	−1.4
2505	147.8	−1.3
2506	142.8	−2.2
2507	137.9	−2.2
2508	106.9	+3
אחרים		
אלסינט	59.4	[illegible]
תדיראן	93.3	+1
הב היש	174.8	−1.7
דיק הש	182	— —
כור הב	167.7	+2.2
כלל הב	460.5	— —
ב'צמ ד	287	−1
ב'צמ ם	375	— —
ב'צמ י	430	— —
סול בנ	190.5	— —
תיעוש	188.5	−0.8

שערי מטבע חוץ 3.4.86

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.45	1.52	1.4788	1.4972	1.45	1.52	1.4768	1.4952	1.45	1.52	1.4768	1.4954	1.4865	−0.0023
1 לישט"ש	2.12	2.22	2.1650	2.1919	2.12	2.22	2.1605	2.1875	2.12	2.22	2.1612	2.1884	2.1800	−0.0091
1 מארק גרמני	0.61	0.64	0.6217	0.6295	0.61	0.64	0.6200	0.6277	0.61	0.64	0.6201	0.6279	0.6250	−0.0048
1 פרנק צרפתי	0.20	0.21	0.2019	0.2044	0.20	0.21	0.2013	0.2038	0.19	0.21	0.2017	0.2042	0.2031	−0.0020
1 גולדן הולנדי	0.54	0.57	0.5518	0.5587	0.54	0.57	0.5496	0.5565	0.54	0.57	0.5506	0.5575	0.5545	−0.0044
1 פרנק שווייצרי	0.73	0.77	0.7472	0.7562	0.73	0.77	0.7453	0.7546	0.73	0.77	0.7450	0.7544	0.7507	−0.0062
1 כתר שוודי	0.20	0.21	0.1996	0.2021	0.19	0.20	0.1991	0.2016	0.19	0.20	0.1990	0.2015	0.2003	−0.0011
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.2015	0.2040	0.20	0.21	0.2012	0.2037	0.19	0.21	0.2011	0.2036	0.2025	−0.0015
1 כתר דני	0.17	0.18	0.1684	0.1705	0.16	0.17	0.1682	0.1703	0.16	0.17	0.1680	0.1701	0.1691	−0.0017
1 מרק פיני	0.27	0.29	0.2802	0.2837	0.27	0.29	0.2801	0.2836	0.27	0.29	0.2799	0.2834	0.2818	−0.0015
1 דולר קנדי	1.04	1.09	1.0612	1.0744	1.04	1.09	1.0605	1.0738	1.04	1.09	1.0609	1.0742	1.0684	−0.0020
1 דולר אוסטרלי	1.00	1.10	1.0618	1.0750	1.02	1.10	1.0563	1.0694	1.02	1.10	1.0559	1.0691	1.0636	−0.0076
1 ראנד דרא"פ	0.51	0.56	0.6854	0.6940	0.58	0.69	0.6845	0.6930	0.58	0.68	0.6852	0.6938	0.6902	−0.0066
10 פרנק בלגיים	−	−	0.3039	0.3077	−	−	0.3029	0.3066	−	−	0.3031	0.3069	0.3057	−0.0029
10 שילינג אוסטריים	0.87	0.91	0.8882	0.8992	0.87	0.91	0.8854	0.8965	0.86	0.91	0.8829	0.8940	0.8911	−0.0088
1000 לירות איטלקיות	0.89	0.94	0.9134	0.9248	0.89	0.95	0.9124	0.9238	0.89	0.95	0.9121	0.9236	0.9193	−0.0071
100 ינים יפאניים	0.81	0.84	0.8234	0.8336	0.80	0.84	0.8211	0.8314	0.80	0.84	0.8227	0.8330	0.8278	−0.0035

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 3.4.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	1.4635/1.4645	ל"י שטרלינג
מרקים גרמניים	2.3802/2.3812	ל-$1 ארה"ב
פלורינים הולנדיים	2.6810/2.6820	"
פרנקים שווייצריים	1.9800/1.9820	"
פרנקים בלגיים	48.69/48.72	"
פרנקים צרפתיים	7.3150/7.3200	"
לירות איטלקיות	1618.00/1619.00	"
ינים יפאניים	179.50/179.65	"
$ ארצות הברית	1.1275/1.1281	ל-ס.ד.ר.

שער הזהב $ 336.60 ארה"ב אונקיה [illegible]

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	ל"ש/$	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.4579/1.4590	1.9744/1.9769	2.3746/2.3761
3 ח'	1.4487/1.4500	1.9642/1.9667	2.3637/2.3652
6 ח'	1.401/1.4416	1.9485/1.9515	2.3490/2.3510

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

ספורט

בעריכת יחזאל ארזי

94–82 לציבונה בגמר בבודאפשט

סאבוניס הורחק ופטרוביץ' חגג

גביע האלופות

בודאפשט (איי־פי וע"צ). ציבונה זאגרב חזרה וזכתה כאן אמש בגביע אירופה לאלופות, כדי להוכיח לכל כי באו שנתיים והיא קבוצת הכדורסל הטובה ביבשת. ניצחונה המשכנע 94–82 על האלופה הסובייטית, ז'לגיריס קובנה, לא הותיר שום ספקות ביחס לקבוצה העדיפה בעימות חריף ומרתק זה של הגוש המזרחי.

8,000 הצופים בהיכל הספורט של בודאפשט ראו את ציבונה משתלטת בהדרגה על המישחק במהלך המחצית הראשונה, תוך גילויי ניצוצות של ברק וכישרון לאחר הפסקה. ההתמודדות הציגה ניגודי סיגנונות, אבל הבליטה את מישחק הצוות היוגוסלאווי. גם את המחצית הראשונה סיימה ציבונה ביתרון 12 נקודות, 47–39, וכאשר נדמה היה כי הרוסים עושים מאמץ עילאי לסגור את הפער — אירעה התקרית המסעירה שלא הותירה להם כל סיכוי: הענק הליטאי ארווידאס סאבוניס, המתנשא ל־2.18 מטר, לא שלט בשום מה בעצביו ופגע באגרופו ביוגוסלאווי מיהוביל נאקיץ', שהתמוטט מלוא קומתו. השופטים פסקו על עבירה מכוונת והרחיקו את סאבוניס כאשר נותרו כ־8 דקות לסיום.

בשלב זה, כאשר הוליכה ציבונה 68–61, שוב לא היה לרוסים מענה לגובה היוגוסלאווי ולשליטה של הריב מתחת לסלים. מרגע זה ואילך שוב לא הוטל יתרונה של זאגרב בספק.

עד להרחקתו הצליח סאבוניס לקלוע 27 נקודות. כוכבה של ציבונה, דראז'ן פטרוביץ', קלע 22 נקודות — הרבה פחות מן הממוצע שלו, אבל מאון זה ותרומת חבריו האחרים הספיקו לבכורה. אלפי יוגוסלאווים, שקריאות העידוד הקולניות שלהם השתיקו את האוהדים המעטים של הקבוצה מבריה"מ, חגגו בהתפרצויות שמחה את זכייתה השניה ברציפות של ציבונה בגביע אירופה.

יתר הקולעים לציבונה: צ'וד סיטאנין 22, אושיץ' 21, צ'וסוויץ 18. לז'לגיריס קלעו עוד יובאישה 18, חומיציוס 11.

לפני תחילת המישחק הודיע דראז'ן פטרוביץ', כי ברצונו לשחק עוד שנתיים ככדורסלן חובב, והביע תקוותו כי אחרי כן יקבל היתר להצטרף כמקצוען לקבוצת בוסטון סלטיקס.

המרתון יבצר מעמד המוביל והאלוף

הפועל ת"א ינצח את מכבי פ"ת ומכבי חיפה את נתניה ★ ניצחון לבית"ר י־ם

התחזיות שלי

מאת משה הר־געש

מירב העניין במחזור ה־23 בליגה הלאומית בכדורגל יופנה לאיצטדיון רמת־גן שיארח מרתון בן שלושה מישחקים. במנה הראשונה יארח שמשון את הפועל פתח־תקוה (11.30). במנה השניה יתמודדו מכבי פתח־תקוה והמוליך הפועל תל־אביב (13.30) ובמישחק המרכזי יארח מכבי נתניה את האלוף מכבי חיפה (15.30). ביסק"א יתמודדו בית"ר ירושלים ומכבי תל־אביב. מישחק אחד יערך כבר היום, בין הפועל כפר־סבא — מכבי יבנה. שעה הראשית למישחקים: 15.30.

מכבי פתח־תקוה — הפועל תל־אביב

(בסיבוב הראשון: 1–5 להפועל)

קיים ספק רב אם הניצחון הגבוה מהסיבוב הראשון ישוחזר גם הפעם, אך יחסי הכוחות עדיין נוטים לזכות שחקני הפועל המבקשים לשמור על מעמדם בפיסגה.

● התחזית שלי: ניצחון להפועל ת"א.

מכבי נתניה — מכבי חיפה

(בסיבוב הראשון: 1–0 לחיפה)

האלוף כנראה חזר לכושר שהקנה לו שני כתרי אליפות רצופים. נראה שמתר גם מכבי נתניה ייאלץ להודות בכך.

● התחזית שלי: ניצחון למכבי חיפה.

בית"ר ירושלים — מכבי תל־אביב

(בסיבוב הראשון: 3–1 למכבי)

בית"ר ירושלים אינו מעוניין להתרחק יתר על המידה מהפועל תל־אביב ומכבי חיפה, והוא בהחלט מסוגל לגמול למכבי תל־אביב על ההפסד מהסיבוב הראשון.

● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר י־ם.

הפועל חיפה — מכבי יפו

(בסיבוב הראשון: 1–1)

הפועל חיפה הידרדר בשבועות האחרונים מדחי אל דחי, אך השחקנים מודעים לעובדה כי המישחק עם מכבי יפו הוא באמת ההזדמנות האחרונה.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

טבלת הליגה הלאומית

.1	הפועל ת"א	22	18–38	44
.2	מכבי חיפה	22	15–34	42
.3	בית"ר י־ם	22	23–35	38
.4	מכבי ת"א	22	20–32	36
.5	בני־יהודה	22	11–12	34
.6	שמשון	22	28–26	32
.7	באר־שבע	22	13–17	31
.8	מכ. נתניה	22	24–28	29
.9	מכבי פ"ת	22	30–27	29
.10	כפר־סבא	22	28–26	28
.11	הפועל פ"ת	22	29–27	27
.12	מכבי יבנה	22	25–17	27
.13	מכבי יפו	22	26–17	23
.14	מכ. שעריים	22	24–13	20
.15	הפועל י־ם	22	34–22	19
.16	הפו. חיפה	22	38–14	17

שמשון תל־אביב — הפועל פתח־תקוה.

(בסיבוב הראשון: 1–1)

ירידה תלולה חלה ביכולת של הפועל פתח־תקוה בתקופה האחרונה. השמשונים עשויים להפיק מכך את מלוא התועלת.

● התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

מכבי שעריים — הפועל ירושלים

(בסיבוב הראשון: 2–0 להפועל)

ניצחון החוץ המפתיע על הפועל פתח־תקוה תרם ודאי רבות לבטחון העצמי והאמונה של שחקני שעריים. עובדות אלו מקטינות את סיכויי האורחים להשיג משהו.

● התחזית שלי: ניצחון לשעריים.

הפועל באר־שבע — בני־יהודה

(בסיבוב הראשון: 1–0 לבני־יהודה)

הצופים עשויים לחזות במישחק מעניין בין שתי קבוצות משוחררות מלחצים. יחסי הכוחות שקולים, כך ודאי תהיה גם התוצאה.

● התחזית שלי: תיקו.

הפועל כפר־סבא — מכבי יבנה

(בסיבוב הראשון: 2–0 לכפר־סבא)

הכפר־סבאים הפתיעו בסיבוב הראשון בניצחון חוץ ביבנה. במגרשם הביתי הם בהחלט מסוגלים לעשות זאת פעם נוספת.

● התחזית שלי: ניצחון לכפר־סבא.

לוד והכח ינסו לבלום את בית"ר נתניה ות"א

ליגה ארצית

מאת סופר "ספורט הארץ"

מישחקי חוץ מצפים למוליך בית"ר נתניה ולסגנו בית"ר תל־אביב, במחזור ה־23 בליגה הארצית. לנתניתים צפוי מכשול גבוה, הפועל לוד, שיבקש להתאושש מהתבוסה 5–0 שנחל לבית"ר תל־אביב בשבת האחרונה. אבל גם לבית"ר תל־אביב לא צפויים חיים קלים במישחק החוץ נגד הכח רמת־גן, לנוכח הפער הגדול בטבלה. מכבי רמת־עמידר, המדורג שלישי, יתארח אצל הפועל רמת־השרון, והביתיות עשויה לסייע למקומיים להשיג משהו.

הפועל טבריה לא יתקשה לנצח במגרשו את בית"ר חיפה, סוגר הטבלה. בית"ר רמלה מועמד לנצח במישחק ביתי חריף את הפועל מרמורק, ושיוויון כחות בחולון במישחק בין הפועל המקומי להפועל הקומי להפר על הירידה. הפועל עכו מסוגל להשיג

טבלת הליגה הארצית

.1	בית"ר נתניה	22	17–40	47
.2	בית"ר ת"א	22	20–40	40
.3	ר. עמידר	22	15–21	39
.4	הפועל לוד	22	23–28	37
.5	הפ. חולון	25	22–25	35
.6	הפ. חדרה	22	20–24	32
.7	ב. רמלה	22	16–19	32
.8	הפ. טבריה	22	28–22	30
.9	הפ. עכו	22	17–21	29
.10	הפ. ר"צ	22	24–24	28
.11	רמת השרון	22	27–25	28
.12	הפ. מרמורק	22	32–24	24
.13	הכח ר"ג	22	30–16	24
.14	הפ. יהוד	22	20–17	23
.15	בית שמש	22	23–14	15
.16	בית"ר חיפה	22	35–12	9

ניצחון חוץ על הפועל בית־שמש. במישחק השמיני עשוי הפועל רמת־גן לעצור את תנופת הניצחונות של הפועל יהוד, המנסה להיחלץ מאיזור הירידה.

קליעה אופיינית של דראז'ן פטרוביץ', כוכב ציבונה זאגרב, שזכתה אתמול בפעם השניה בגביע אירופה לאלופות.

אדברג ובקר הודחו מטורניר אטלנטה

טניס

אטלנטה (איי־פי). שתי הפתעות מרעישות היו כאן בטורניר הטניס המקומי, כאשר המדורגים ראשון ושני — השוודי סטפאן אדברג ואלוף ווימבלדון, המערב־גרמני בוריס בקר — הודחו בסיבוב השלישי.

השוודי מיכאל פרנפורס גבר על אדברג 7–5, 5–7, 6–2 ויתמודד בשלב הבא עם הרוסי המפתיע אנדריי צ'סנוקוב, שגבר על סקוט דייוויס. בקר נכנע במפתיע ל־אמריקאי טים וילקיסון 2–6, 6–2, 2–6, 6–1.

המדורג 3 בראד גילברט הדיח את בן ארצו האמריקאי מאל פרסל 6–4, 6–4.

בעוד שעמוס מנסדורף עלה לשמינית הגמר של הטורניר בקלן, הודח הישראלי שחר פרקיס על ידי צ'יפ הופר מארה"ב 4–6, 6–1, 4–6.

בטורניר הנשים במארקו איילנד, פלורידה, הפתיעה פאטריציה מדראדו מבראזיל את המדורגת 8, קאטרינה מאלייבה מבולגריה 6–1, 6–7. המדורגת הבכירה כריס אוורט לויד מארה"ב ניצחה תוך 58 דקות את מאריה לינדסטרום משוודיה 6–0, 6–0.

מרנשטיין הדיח את השוויצי הרצוג בחצי הגמר

הפתעה מרעישה נפלה אמש בשלב חצי הגמר בתחרות הבינלאומית לנוער בטניס כשמעוז מרנשטיין גבר על המדורג מספר 2 בעולם לנוער, רולף הרצוג משוויץ 3–6, 7–5, 6–2. אחרי שהרצוג ניצח בקלות במערכה הראשונה לא היו כמעט ספקות לגבי הצפוי במערכה השניה. אולם הישראלי מרנשטיין גילה בצורה יוצאת מן הכלל הצליח לעשות את הבלתי־ייאמן ולגבור במערכה 7–5. המשבר שפקד את הרצוג במערכה השלישית נוצל היטב על ידי הישראלי שניצח 6–2.

בחצי הגמר האחר גבר רביב וייזנפלד על אמיר ברזרוכי 6–1, 6–4.

מרנשטיין יתמודד היום בשעה 3.00 בבת ים בגמר נגד וייזנפלד. כן יתקיים מישחק הגמר לנערות בין דליה קודיאט ליעל שביט. קודיאט ניצחה את סופי רפאל 7–6, 6–2 ויעל שביט גברה על הגית אחיון 2–6, 6–2.

אתלטיקה

רצים מצרפת ובלגיה השבת במירוץ הקפת התבור

6 רצים מצרפת ו־4 מבלגיה, בהם רצה אחת, ישתתפו בשבת במירוץ הקפת התבור ה־34 לזכרו של יצחק שדה.

המירוץ מאורגן ע"י מרכז הפועל והמועצה האזורית גליל תחתון בשיתוף העיתון "על המשמר".

בין הרצים הישראלים יתמודדו שלושה על הבכורה במירוץ העיקרי ל־11 ק"מ: אמיתי אלמוג וציון נגר מהפועל אשקלון־ניצנים ואבי אפל מאיילות.

המירוצים יתחילו בשעה 8.30 בבוקר. בסך הכל יתקיימו 12 מירוצים עממיים ו־11 מירוצים תחרותיים למרחקים שבין 1,200 מטר ל־11 ק"מ.

אן.בי.איי.

שיא עונתי לבוסטון: ניצחון ביתי 28

ניו יורק (איי־פי). הבוסטון סלטיקס קבעו שיא עונתי חדש, כאשר גברו על דטרויט פיסטונס 122–106 והשיגו בזה את ניצחונם הביתי ה־28 ברציפות, הישג שמזקן את השיא ה"עתיק" של המיניאפוליס לייקרס מעונת 1949–50. רוברט פאריש קלע 30 נקודות לבוסטון וקלט 81 ריבאונדים, לארי בארד קלע 29 וקווין מקהייל 24 נקודות.

תוצאות אחרות: פילדלפיה — ניו יורק 93–87, פיניקס — גולדן סטייט 110–101, לוס אנג'לס קליפרס — יוטה 97–94, פורטלנד — סיאטל 121–109.

גביע אנגלי

אפשרות לדרבי ליוורפולי בגמר

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). דרבי ליוורפולי ראשון בהיסטוריה של מישחקי גמר הגביע האנגלי, עשוי להתגשם השנה אחרי מישחקי חצי הגמר שיערכו מחר: אברטון נגד שפילד וונסדיי באיצטדיון וילה פארק בבירמינגהאם וליוורפול נגד סאותהמפטון באיצטדיון וייט הארט ליין בלונדון.

אוורטון שואפת להופעה שלישית ברציפות בגמר אחרי ניצחון ב־1984 והפסד אשתקד, שמנע ממנה את הזכיה בדאבל, שהיא אפשרית בהחלט השנה. הנסיכה הופיעה לאחרונה בגמר ב־1966 וזכייתה היחידה בגביע היתה ב־1935. ליוורפול זכתה לאחרונה בגביע ב־1974 ואשתקד הודחה בחצי הגמר ע"י מנצ'סטר יונייטד. סאותהמפטון זכתה בגביע פעם אחת, בדיוק לפני עשר שנים.

כן יתקיימו מחר שישה מישחקים בליגה: צ'לסי — איפסוויץ', קובנטרי — מנצ'סטר יונייטד, מנצ'סטר סיטי — ארסנל, נוטינגהאם פורסט — ... טוטנהאם הטספור — ניוקאסל, ווסט ברומיץ' — נוטינגהאם.

בסקוטלנד צפוי דרבי של העיר אדינבורו בגמר הגביע, היברניאן, המוליכה על הדאבל, משחקת מחר בחצי הגמר נגד אברדין והארטס נגד דאנדי יונייטד.

ניצחון לנוטינגהאם

לונדון (ע"ר). שער בדקה ה־87 שהובקע על ידי בראיין דייוויס הקנה ניצחון 1–2 לנוטינגהאם על ווסט־האם במישחק השלמה בליגה הא' האנגלית.

הקשר ההולנדי הבינלאומי ג'וני מטוזה, הבקיע לפורסט בדקה ה־38, בבעיטת עונשין מ־30 מטרים. טוני קוטי השווה במחצית השניה (שערו ה־21 העונה).

ליגה גרמנית

מישחקי בית לארבע הראשונות

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). ארבע הראשונות משחקות הערב ומחר בבית המחזור ה־30 של הבונדסליגה.

המובילה, וורדר ברמן (45 נק'), מארחת הערב את החמישית באייר לוורקוזן. באיירן מינכן (41 נק') משחקת נגד קייזרסלאוטרן. בורוסיה מנשנגלאדבך (37 נק') משחקת במגרשה נגד בורוסיה דורטמונד ושטוטגארט, שעלתה למקום הרביעי (34 נק') אחרי ניצחון באמצע השבוע על האמבורג 1–0, מתמודדת עם איינטרכט פרנקפורט.

יתר המישחקים: סארבריקן — דיסלדורף, האמבורג — נירנברג, שאלקה — בוכום, האנובר — מאנהיים, פ.צ. קלן — אירדינגן.

תוצאות נוספות של מישחקים שהיו באמצע השבוע: קייזרסלאוטרן — מאנהיים 0–0, שאלקה — האנובר 2–1.

חברי הנהלות בהפועל ישאו באחריות אישית

הוועידה ה־9

מאת סופר "ספורט הארץ"

חלק מחברי הנהלות אגודות הספורט של הפועל יצטרכו להתפטר ולשאת באחריות אישית — אמר בין היתר יעקב ישי, מחזיק תיק הפועל בהסתדרות, במהלך יום הדיונים הראשון בוועידה ה־9 של הפועל. 500 צירים מכל רחבי הארץ השתתפו בוועידה שנערכה באולם "ביתנר" בחיפה. על רקע המצב הכספי הקשה תהיה ההתאגדות רשאית לגזור גזירות משלה על האגודות המסונפות לה. במרכז הפועל תוקם יחידת בקרה, שתשמש חיישן למתרחש בשטח.

יצחק אופק, מזכ"ל הפועל, אמר כי לא חל כל שיפור בנושא החינוך הגופני בבתי הספר. הוחלט כי שנת 1986–87 תוכרז כשנת חיזום בספורט הישראלי. הוועידה הביעה דאגה מהשחיקה הריאלית של השתתפות הכספית של ההסתדרות בתקציב מרכז הפועל וסניפיו ובהתעלמות משק העובדים מתמיכה בפעולות הפועל. הוועידה פנתה לחברי הפועל בהתאחדות לכדורגל ובאיגוד הכדורסל להפעיל בצורה ריאלית את התשלומים לשחקני ומאמני הכדורגל והכדורסל. כן תבעה להעניש בהפחתת נקודות ליגה קבוצות שיחרגו מתקנון התשלומים, על פי חומרת העבירות.

הוועידה קראה להסתדרות לקיים דיון על אחריות מועצת הפועלים בניהול הפעילות בהפועל ודמות הספורט הייצוגית, התחרותית והעממית. הוועידה קראה לממשלה להגביר את תמיכתה בספורט הישראלי ולמצוא פיתרון דחוף לפירעון חובות האגודות למס הכנסה.

בחלק הטכסי של הוועידה הוענק העיטור "לאיש כפועל" לשמונה מחברי הפועל.

חדשות חוץ

מצרים תעמיד לדין כ־1,236 אנשים

עונש מוות צפוי לנאשמי המהומות בקהיר בספטמבר

לא הואשמו קצינים ★ התובע הכללי המצרי: המהומות היו ספונטניות

קהיר (ע"צ וע"ר). מצרים תעמיד לדין 1,236 אנשים, הנאשמים בהתפרעויות, ברצח ובהסתה, בעת המהומות שחוללו כוחות הביטחון ברחובות קהיר בחודש פברואר. רבים מהם צפויים לעונש מוות על חלקם במהומות.

התובע הכללי, מוחמד עבדל עזיז אל־גינדי, מסר במסיבת עיתונאים, כי המתפרעים נעצרו לאחר ה־25 בפברואר, יום בו השתוללו ברחובות אלפי טירונים של משטרת הביטחון, שרפו, הציתו מבנים וכלי רכב, פגעו בבתי־מלון ובמועדוני לילה.

לפי סיכומים רשמיים, לפחות 107 בני אדם נהרגו ומאות נפצעו במרד שנמשך יומיים.

גינדי אמר, כי יועמדו לדין 530 אנשי שירות הביטחון המרכזי, 675 אנשי משטרת הביטחון ו־31 אזרחים. כולם יעמדו לדין בפני בתי־דין לעניני ביטחון.

הוא אמר, כי כ־60 אזרחים, אותם תיאר כ"חוליגאנים צעירים" מגילים 10 עד 16, היו מעורבים במעשי שוד וביזה ביחד עם המורדים.

גינדי אמר, כי כל המגוייסים המואשמים בהסתה ובמרד צפויים לעונש מוות. הוא לא מסר את מספר הנאשמים בסעיף זה. לא הואשמו קצינים.

גינדי אמר, כי המהומות היו ספונטניות ומסר, כי חקירה של יותר מ־1,200 עדים הוכיחה, שלא היתה זו מזימה פוליטית ושלא היו מעורבים במהומות תושבי חוץ ואף לא סוכני מדינה זרה.

הקהילה היהודית הצרפתית תבחר מחרתיים נשיא חדש ל"קריף"

עימות פוליטי ואישי חריף צפוי בראשות יהדות צרפת

הנשיא היוצא תיאו קליין מייצג את חוגי השמאל ויריבו בהתמודדות ז'אן קאהן נחשב למקורב לחוגי הימין

מאת יואב מוקר

סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). עימות חריף — פוליטי ואישי — צפוי בראשות ההנהגה היהודית בצרפת עם התכנסות צמרת הקהילה מחרתיים לשם בחירת נשיא חדש.

הנשיא היוצא של ה"קריף" (איגוד־הגג של הארגונים היהודיים בצרפת), תיאו קליין, הציג אמנם את מועמדותו לתקופת כהונה שניה בת שלוש שנים; אולם מועמדותו נתקלה, על רקע עניני ואישי, בהתנגדות במוקדים נרחבים בקהילה.

מול קליין יתייצב מחרתיים בבחירות סגן הנשיא הנוכחי של הקהילה, נשיא המוסדות היהודיים של שטראסבורג, ז'אן קאהן.

התמודדות בין השניים מייצגת, בין היתר, עימות בין מחנות השמאל והימין ובין חילונים למסורתיים בקרב ההנהגה היהודית בצרפת. הנשיא הנוכחי, קליין, פרקליט בעל מוניטין, מקורב לחוגי השמאל הצרפתיים ומיודד אישית עם הנשיא מיטראן ועם ראש הממשלה שמעון פרס. קליין (64) מחזיק באוריינטציה ישראלית־צרפתית, הביע בהזדמנויות רבות אהדה למפלגות השמאל בישראל וקירבת השקפות לתנועת "שלום עכשיו".

יריבו בהתמודדות, ז'אן קאהן (57), איש עסקי טקסטיל, משפטן ורופא במקצועו, עומד מזה 13 שנים בראש הקהילה הגדולה של שטרסבורג. קאהן, שומר מסורת, מרכז מזה 7 שנים את הפעילות האירופית במסגרת הקונגרס היהודי העולמי. הוא נחשב מקורב לחוגי הימין השמרניים בצרפת ובישראל.

נוסף על יריבויות בעלות רקע אישי שהצטברו במשך השנים בין שני המתמודדים, הועלתה במהלך השבועות האחרונים של ההתמודדות לקראת ההכרעה מחרתיים גם סוגיית נישואי־התערובת: רעייתו של קליין היא ממוצא לא־יהודי ואישים רבים בקהילה הביעו בהקשר זה הסתייגויות נוכח האפשרות שקליין — אם ישוב וייבחר — עשוי לעמוד בקרוב בראשות גוף חדש, "הקונגרס היהודי האירופי".

4 אסירים פוליטיים בשצ'צ'ין שובתים רעב

ורשה (איי־פי). ארבעה אסירים בעיר הנמל הפולנית שצ'צ'ין פתחו בשביתת רעב במחאה על התנאים בכלא ועל מעצרם - מסרו בני משפחה וחברים של השובתים.

שלושה מתנגדי משטר, המוחזקים במעצר לפני משפט על פגיעה בסדר הציבורי, פתחו בשביתה ביום רביעי במחאה על "יחס בלתי אנושי ומשפיל" בבית הכלא. הם גם, קוראים לכינון מעמד של אסיר פוליטי בפולין. השלושה הם ג' אוסטרובסקי, ג' וילצ'ינסקי וי' פאבצ'ישין.

השובת הרביעי, י' פודולסקי, שנידון לפני חודש ל־27 חודשי מאסר על תקיפה והעלבה של שוטר בעת מילוי תפקידו, פתח בשביתת רעב כבר ב־16 בפברואר במחאה על "מאסרו הבלתי מוצדק".

הידיעה על השביתה פורסמה על ידי 14 נשים, מבני משפחותיהם ותומכיהם של השובתים.

שני רבנים הואשמו השבוע בניו־יורק בקשר להלבנת הון שחור

ניו־יורק, (ע"ר). שני רבנים הואשמו השבוע בניו־יורק בהפעלת קשר להלבנת הון שחור, שאיפשר ל־170 יצרני בגדים להשתמט מתשלום מס בהיקף של למעלה מ־100 מיליון דולר.

הרבנים שניאור זלמן גורארי (74), וחתנו, נחום שטרנברג (42), הואשמו בקשירת קשר להשתמטות מחוקי המס ובפגיעה בתקנות מס"ה.

ערכה את המדור: עדה אושפיז

אנו מודיעים בצער רב על פטירת אשתי, אמנו וסבתנו האהובה

שרה עדיני

(לבית ברניצקי)

ההלויה תתקיים היום יום ו' (4.4.86) כ"ד אדר ב' תשמ"ו בשעה 11.00 ותצא מבית המנוחה רחוב מוהליבר 22 ראשל"צ לבית העלמין הישן בראשל"צ.

בעלה: יונה עדיני
בניה: שלמה, חיים, עמירם
הכלות: שרה ומירי
נכדיה: לימור, רונן, אלון, גד, גלי וניר

אנו מצטערים להודיע על פטירתו ללא עת של המהנדס עובד חברתנו

פלג בר (קסלברנר)

ההלוויה תתקיים היום יום שישי כ"ד אדר ב' תשמ"ו (4.4.86) בשעה 11.00 בבית הקברות החדש ברמלה.

הנהלת "אסטרונאוטיקס" ק.א. בע"מ
והחברים לעבודה

בצער ובכאב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

מנחם לחובר

ההלויה תצא היום יום ו' כ"ד אדר ב' תשמ"ו 4.4.86 בשעה 11.30 לפני הצהרים מבית ההלויות סנהדריה בירושלים להר המנוחות.

אשתו: חיה
בנו וכלתו: שלמה ואסתר חובר
בתו וחתנה: אורה ומתי קידר
נכדיו: ירון וורד דורית ועופר
יעל ואייל
אמיר

בצער עמוק אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

ערנה גרינגרוס ז"ל

(אלמנת צבי גרישה גרינגרוס ז"ל)

ההלויה תתקיים היום יום שישי כ"ד באדר ב' תשמ"ו 4.4.86 בשעה 11.30 בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.

נפגשים ליד השער הראשי

השרויים באבל:
בנה = גד גרינגרוס וכל משפחתו — חיפה
בתה = שרה תדמור וכל משפחתה — רחובות
אחיה, אחיותיה וכל משפחותיהם בארץ ובחו"ל

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

פינקו מוסקוביץ ז"ל

נתיחד לזכרו בבית הקברות "צור־שלום", בקריות, בתאריך כ"ז אדר ב' 7.4.86 בשעה 15.00

נפגשים על יד השער

המשפחה המתאבלת: רעיתו מרתה
בנו ליאור
אחיו פאול
ומשפחתו

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

מרדכי רוז'נסקי ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון כ"ו אדר ב' תשמ"ו 6.4.86 בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין בשיכון גורדון ראשון לציון

מוקירי זכרו נפגשים
ליד שער בית העלמין

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של

אברהם ניניו ז"ל

נעלה לקיברו ביום א'
כ"ו אדר־ב' תשמ"ו 6.4.86
נפגשים בשעה 09.00 ליד השער החדש של בית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים

המשפחה

במלאת שנים עשר חדשים למותו של יקירנו

פרופ' **בנימין אקצין ז"ל**

נעלה לקברו ביום א' כ"ו באדר ב' תשמ"ו (6.4.86)
נפגשים ברחבת הכניסה להר המנוחות בשעה 14.45

המשפחה

אנו מודיעים בצער
על מותה של יקירתנו

ליליאנה ורם בנקיר

נולדה 1912 בורשה
נפטרה 20.2.1986 בג'נבה

המשפחות בשטוקהולם
ובישראל

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

יאיר שוחט ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום שני כ"ז אדר ב' תשמ"ו 7.4.86 בשעה 15.00 אחה"צ בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

נפגשים על יד השער החדש

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו, אחותנו וסבתנו

יונה קפלן ז"ל

ההלויה תתקיים ביום ראשון כ"ו באדר ב' תשמ"ו (6.4.86) בשעה 14.00 בבית העלמין בקרית־שאול. נפגשים ליד השער.
השבעה בבית משפחת קפלן, רח' הירקון 236, תל־אביב

המתאבלים:
בתה: רות וגדעון אורבך תל־אביב
בנה: דן ואביגל קפלן — קרית־שמונה
בתה: מיכל ומיכאל ירדין תל־אביב
אחיה: שבתאי בארי — בית השיטה
ובני משפחותיהם

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

ז'נט ברמן ז"ל

נפקוד את מקום מנוחתה ונקיים אזכרה ביום שני כ"ז אדר ב' תשמ"ו (7.4.86) בשעה 4.30 אחה"צ בהר המנוחות, גבעת שאול
נפגשים ברחבת הכניסה.
לכל מנחמינו נתונה תודתנו.

המשפחה

במלאת חמש שנים לפטירת יקירנו

גד גולוס ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון כ"ו באדר ב' תשמ"ו 6.4.86 בשעה 16.00 בבית העלמין בנחלת יצחק.

נפגשים ליד השער

המשפחה

صكنا من الاصل

הלוח הארצי
הארץ חדשות

הארץ

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן הדרום | הלוח הבטוח

רח' הנגב 4 ת"א 03-371261. המחיר למלה ביום חול 2 ש"ח כולל מע"מ. ביום שישי וערבי חג 3.5 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי
כלהעיר
ירושלים

דירות

• דירות 4 חדרים בדרך בית לחם 120 מ"ר, אפשרות למשכנתא 20% משווי הדירה, 415513 בשעות 08.30 15.00, פרט ליום שישי

• בהר נוף 4 + גינה משותפת יד שניה "אורטל" 288588, 283973 מלו"ן

• בהזדמנות למכירה מיידית במסגת טוב 4, דרומית + גינה "יאה" 248812 מלו"ן

• בבן סבאי 96 מ"ר משולשת, במושבה הגרמנית, הרבנות אשכול במחיר מציאה וללא תיווך "מאגר דירות" 224179

• רמות 02, 4 יפהפיה + מרפסת 65.000 תיווכית 4"ב" 233211

• ארמון הנציב בהזדמנות 4 מסודרת, ק"ב 53.000 תיווכית 4"ב" 233211

• רמות א' 4 פ"א, מרווח, ק"א + מרפסה, נוף 127 מ"ר, חייבת להמכר 65.000 "ירושלים 85" 539087

• תלפיות השנה 4 + 1, ק"א, ע"ע, מוסך, חניה, ארבעה ריחיים יפהפיה 115.000, בניש "ירושלים 85" 539087

• בקרית היובל 4 בקומה שניה 160.000 בלעדי ל"ציונקי" 4 221451

• בתלפיות 4 בדו קומתי + מרפסת גג, לרציניים "ציונקי" 4 221451

• בניין דירות בבניין כלל לקונים ללא תווך 231477

• בקטמון הישנה 4 ק"ב 71.000 "יניד דירות" ללא תווך 231477

• בקנאי הגליל 4 חדרים משוכללת, כניסה נפרדת + גינה 690446

• בתלפיות הישנה 4 מטופחת, ק"ב, 3 כיוונים 713795

• בארמון הנציב באזור היוקרתי 4 + גרסה 114 מ"ר 715812

• בגילה 4 ק"ק 90 מ"ר יציאה לגינה 764591

• בבית הכרם 4.5 כחמישה נוף יפהפיה השקה 522585 בערב

• ברמות 4 מרווחת ק"ר שרותים כפולים ארונות 863173

• במרכז 4 מיוחדת משופצת כל השכללים + חניה 226672

• רחוב (בנה ביתך) וילה לוקסוס 5 + 2 גינות גדולה 3 מפלסים 5 אמבטיות ארונות אנגלו סכסון 221161 מלו"ן

• ביזור לפי טעמך ברמות בנה ביתך בשלבי סיום 3 מפלסים 5178.000 בלעדי לאבבסדור 668101

• בבקעה ובטלביה לוין וילות + זכויות בניה בלעדי ל"רחביה" 663770

• הזדמנות הסכם במלוה בית בודד 2 קומות וקוק לשיפוץ בלעדי לוי"איבר 222159

• ביפה נוף קוטג' 5 + אפשרות ל-7 + גינה והסקה פרטית 230.000 בבית הכרם קוטג' 250.000 כהן 243105/6

• במושבה הגרמנית קוטג' 7 במאר שקט 310.000 מטופחת כהן 243105

• בגבעת המבתר בית משפחתי 4 גדולים 170 מ"ר + מרפסת + גינה דרוכית 145.000 מ.נ.ם 232335

• בהר שואל 5 + מוסך נוף מיידי בהזדמנות 634390 בערב

• וילה במבשרת שלושה מפלסים בהזדמנות 115.000 סופי "מיכל נכסים" 227412, בשבת 941865

• בארנונה מגוחנאת, הסקה, מוסך, חניה פרטית 140.000 "לפאיים רחביה" 666218/9

• ברמות (בנה ביתך) 8 + גינה ענקית, מרפסות, נוף משגע לרציניים 222317 (תווך)

• ברמות קוטגים מפוארים 6 חדרים, למסירה מיידית "אורים" רח' יפו 97 ירושלים 234733

• ברמות בדרך הנדרים קוטג' 6 + מפלס שלישי מתאים למסורך 524594 בערב בלבד

• ברמות קוטג' יפה 4.5 + גינה גדולה תוק 03"470135 "473858 03

• להשכרה במבשרת ציון קוטג' 5 חדרים, הסקה מרכזית 03"496816

• בתלפיות 4 יפהפיים + כל הגדרות למכירה מיידית 665099

• בהר נוף דירות בכל הגדלים למכירה מיידית ובשלבי בניה "אורטל" 288588, 287973 מלו"ן

• ייעוץ אישי ומקצועי להוכר דירות וחנים שילד 245818

• קוטגים 6 חדרים מרווחים ליד מעלות אלונים מול בנה ביתך 6 חדרים 221094

• באודר הבירה דופלקס 6 180.000 במעלות דפנה 4 75.800 בהר נוף 5 87.000 4 74.000 3.5 ארמון 822531 70.000

• קוטגים בארנונה 4.5 + גינה 5 מרפסת גדולה וגינה מקורה 664861 534177

• בבכורת ירושלים קוטגים דו משפחתיים, מפוארים, 6 חדרים + גינה צמודה "צר" שלומציון המלכה 4, 227775, 225840

• מעלות אלום מדורגים 4 + חדר וגינה + כניסה נפרדת תוך מיבין 2420067

• הר נוף רבות 5"4"ג חדרים לבי גבר מכבנתא עד 15.000 דולר, 863348

• ברמות לדתיים קוטגים מפוארים + גינות, בסורים נוחים 863348

4 חדרים ויותר

• בממפת זאב 4 + מוסך, ק"א בניה מיידית 49.000, "אנגלו סכסון" 221161 מלו"ן

• ברמות ג' מבוהבת 4, דרומי, נוף, מרפסה 40 מ"ר, מיידי, 83.000 "אנגלו סכסון" 221161 מלו"ן

• בגילה קוטג' מגופה + גינות, לרציניים, פינוי מיידי 761504

• בגבעת מרדכי החדשה 4 מפוארת המסודרת + מטבח ענק החזון 661898

• ברמת אשכול 4 (1 קטן) שמי חים מטבח רגבה 69.000 ב"קינג דיוויד" מלו"ן 664780

• ביפה נוף 4.5 קומה שלמה, ארונות, מרפסות, 115.000 "קינג דיוויד" מלו"ן 664780

• בנוה יעקב 4 + פ"א, כיוונים טובים, משכנתא 850849, 698428

• בארמון הנציב 4 מטופחת, ארונות קיר, מטבח קומפלט 720168

• בעודאל 4 ק"א + מרפסת + שירותים כפולים + מטבח רגבה + הסקה פרטית + ארונות + מכונת כביסה, ייבוש, כלים + מיזוג + טלפונים 99.500 דולר. 421471

• בבשרת, הבירה 4 + מרפסת + שירותים כפולים 120.000. אורי 817312

• בהזדמנות בניה בגילה כמדור גים 4 + מרפסת מסודרת + מכוסר גדול "אנגלו סכסון" 332860 מלו"ן

הלוח הארצי הארץ חדשות

● בקרבת מכביה ביער גם בורר רים 632778

● מלווים שלם לקוסמטיקאית לטבלי בריאות 341153

● תאום אקל שני בתנים בתור 815946

● מכוני קוראון "ישראל" תרים מכירה אלקטרונית 361866

● בהכירה אלקטרונית טלפון אלחוטי 352894 בערב

● מנלה עתידות בקפה והקלפים לנשים בלבד 238622

קונים

שירותים ועסקים

● פקידה 27, שגנגות, נאה מעונינת בהכרות רצינית עם ספר בלבד

● כרי אירופאי מתון להכיר באוהר ולאשה מבית

שיעורים פרטיים

● לשון תקרוק לבגרות בגמור כולל 823261

● אנגלית + הכנה לבגרות 631233

● מורה מנוסה לגיטרה. תיאוריה 658847

● מתמטיקה ביולוגיה כולל הכנה לבגרות 520157

● כל המקצועות בבית. מרכז הלמידה 863691

● מורה לגיטרה קלאסית. באו תיאוריה 716849

● אנגלית מלל בגרות. מורה אמריקאי מומחה. לא בשבת 814131

● מתמטיקה, פיסיקה, הכנה לבגרות. 825058 סלמה

אמנויות

הלוח הארצי
העיר
צומת השרון
ת"א
גוש דן
והשרון

דירות

● במבואות מרכזאן דירות ווד + חל + מרפסות. 03-450279 — "פסל"

2.5 — 3 חדרים

3 — 3.5 חדרים

4 חדרים ומעלה

דירות מרוהטות

2 — 2.5 חדרים

3.5 — 4 חדרים

חדרים בדירה

שותפים/שותפות

דירות בעיר

דירות להשכרה

אזורי עדיפות

מגרשים

נדל"ן

עסקים

אופנועים

רכב

מכוניות

אוטובוס

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

דייהטסו

הונדה

וולוו

מאזדה

מיצובישי

ניסאן

סובארו

סוזוקי

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

שונות

מכונות

מחשבים

הצעות עבודה

אחרים

מקצועות

עובדי משרד

עבודות מזדמנות

גננות

חשמלאים

מזכירות

ציוד משרדי

מוצרי חשמל

מתקנים

חינוך

צרכים

● לאורכוף רחוב צ'יר שלמים טכנאית/שמ"מ מבאר מתוחזקות התוכירה 9367086

אורים

● "אום לחרות אינו" — לנביים וקשיישים עם כל הלב — מתאמת. במשלת להנני בסוקה להחות, שדר תם ביזוריים 03-447600

● דרושה מזכירה לעבודה חלקית, לפרטים 660120

מבירות

صكنا من الاصل

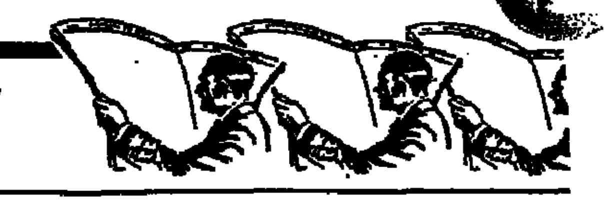

הלוח הארצי — הארץ חדשות

● בהרצליה עוזרת 3 פעמים בשבוע + המלצות 052-544748

● בה"ס בתנועה המהרים. ל"ביביסיטר" לעבודות בית. 052-456127 בימים 16.00

● ברמת-השרון דרושה עוזרת אחראית. לבנה צעירה/מבוגרת 03-491043

● בהצלה מטפלת מגוסה ל-2 ילדים ב"ס 052-559313 12.00-15.00

● דרושה עוזרת לטיפול בילדים/קטנים/משק בית 03-462805

● בנתניה עוזרת רצינית פעמיים בשבוע, המרים טובים 052-444543

● לימשבת זוג רעננה הל"ס במשפחה ואחראיות קבועה 052-33030

● בתינוק בן 3 חודשים בשר ליום 5 ימים 052-445571 המלצות הכרחיות

● דרושה עוזרת לנקיון פעמיים בשבוע בהרצליה 052-91061

● למטפלת בישוב בהוד-השרון מקדה פנויה לאוהד"צ 052-25695

● בהרצליה במטפלת לתינוק בן 3.5 + עזרת בבית 052-540376

● בהרצליה דרושה עוזרת טובה פעמיים בשבוע 051-836601

● בהרצליה במטפלת לתינוק ולילד בגן. לעבודה כלאה 03-429539

● בהרצליה דרושה מטפלת מנוסה לתינוקת 7.30 — 15.30 052-540412

● בהרצליה הצעירה עוזרת 5-3 בשבוע + המלצות 052-551679

● ברמת-אביב במטפלת כנוסה לתינוקת 4-5 ימים 03-411896

● בהרצליה להשגחה בשני ילדים 5 ימים 052-83179 12.00-16.00

● במטפלת לילד דילה אחרי הגן 03-480780 07.00-14.00

● בהרצליה עוזרת פעם בשבוע 6 שעות + המלצות 052-88471

● בהרצליה דרושה עוזרת בית מבוגרת לפעם בשבוע 052-558196

עבודות

● בנהלת השכונות מבקשת עבודות ביסוריות 77625

● פורה מוסמך נותן שעורים פרטיים ועזרה בהכנת שעורים בכל המקצועות 237274

קורדון

עוזרים

הלוח הארצי

הלוח הבטוח

חיפה והצפון

הלוח הארצי הארץ חדשות

● ברוממה החדשה בהסדרים 3.5 קומה 11 מסודרת האדריים + ארון נוף 256932

● מציאה חדירית בשער עליה 3 חדרים + ארונות קומה 3 כל 520885

● בירושלים פינת חניה 3 מסודרת + שיפורים קלך 04"259756

● בכרמל, רוקן 3 + 3 מרפסות נוף 04"580463 565.000

דירות בשרון

● בקריית חיים מרווחת 4 חדרים 110 מ"ר + חניה +מחסן 724531

● 4 חדרים בהדר מסודרת + כסי זים מקיף לקיר + מחסן 387573

2-2.5 חדרים

3-3.5 חדרים

4-4.5 חדרים

5 חדרים ומעלה

דירות להשכרה

וילות ובתים

עסקים

חנויות ומשרדים

מגרשים

רכב משומש

הצעות עבודה

● לדפוס והפקה צ'ק פוסט דרוש סדר לא מקצועי, מעל גיל 18 726095 החל מיום א

● לעבודה בכריות עצים דרושים עובדים בעלי בטחון ממשי טוב של 729948

● קלדניות מנוסות למשרה מלאה ולמשרה במשמרות בפנאשר 530051

● עקירים / ות יוצאי / ות צבא עד גיל 26 לעבודה שכה מעניינת ביום א' 324505

● שליח ורכב פרטי בעלי רכב דרוש לעבודה בכל הארץ 231169

● בעוניינת לעבור בפקידה טלפוניסטית הדפסה בשעות אחה"צ של 247398

● מנהל/ת עבודות בעל ניסיון בניהול עבודות בנייה 04"716557

صكّا من الاحمل

הלוח הארצי הארץ חדשות

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

אינסטלציה

שיפוצים

שירותים ומכירות

ביטוחים

אבידות

חשמל

בעלי חיים

שעונים

תכשיטים

עתיקות

סלולרים

ספרים

מכוניות

סקר אמצעי תקשורת שבוצע עבור איגוד המפרסמים קובע:

70%

מתושבי תל־אביב וגוש דן קוראים את

העיר

העיתון הנפוץ ביותר בתל־אביב וגוש דן

• עבודה • דירות • מכוניות • עבודה • דירות • מכוניות • עבודה • דירות

תפסיק לשלם כפול!

חדש!

הלוח הארצי + הלוחות המקומיים מגיעים בדיוק למי שאתה מחפש ובהרבה פחות כסף

דרושים לך עובדים? רוצה למכור דירה או מכונית?

תפסיק לשלם כפול!

רוצה למכור דירה או מכונית? מחפש עובדים?

ת"א, גוש דן והשרון

ירושלים

חיפה, הקריות והצפון

הדרום

כל הארץ

הלוח הארצי הארץ חדשות

מודעות מתקבלות בכל משרדי הפרסום ובמשרדי הלוח הארצי טלפון: 03-371261

הלוח הארצי · הארץ חדשות

הלוח הארצי — כאן דרום — איזור הדרום

דירות
● באשקלון דירה 132 מ"ר בנווה ים יואם קל"כ חייב דמי 051—22774, 051—26434
● להשכרת ולקנות בית חלומות באפרידיה החדשה 051—35148, 03—749225

[illegible]
● באזור יוקרתי בשל"צ פרטי + שטח ארנה 03—999137

[illegible]
● רחוק ברחובות ברח' הנבה מכור הוא גדול 590.000 03—413891
● 4.5 חדרים + כחסן + פרטי רידים קוד אפריד 051—3969
● דירה 127 מ"ר ברחוב הטופים, מל המסריסל, קומה ג', עם מעלית מבין שתפרו עם אפשרות לקנות תבי בתוך כבלוק 051—888813
● 4 חדרים מסודרת להפליא ברח' שפירא באשקלון 051—34178
● 4.5 חדרים, מרובע י"א באשדוד מסודרה כאור 055—55818

[illegible]
● במור כביאנס 3.5 חדרים 80 מ"ר בגור י"א 055—30449

2.5 — 2 חדרים
● באשקלון/אפריד דו־משפחתי רום יוון 2.5 חדרים 65000 $ 03—345858
● 2.5 חדרים + טלפון מסודרת באזור כ' טלפון 055—55964

עסקים
[illegible]
● להשכרה מגרש חסימה רחם באזור התעשיה הבכרה באשדוד ע"י המאפיה הראשונה 055—31406
● להשכרה מגרש ושימה רחם באזור התעשיה הבכרה באשדוד, ע"י המאפיה הראשונה 055—31406

שירותים
● ביפוא זה טלב מאור הזהב בירים מידע לתפקיד כדי ובעל זה הסקירות עם אלוני "קטור" את/ה לקנות את ,זוהנה בדירים. הכן אותה עכשיו! 03—732839, 04—443106 (בשבת)

● שאול הלל ברשלנ ייעוץ לנוי הרכב ולקבוע 02—712087

[illegible]
● רחוק 175/30 אשכבר מאורות, מכל הערות, השכלה תיכונית למנות, לפנין שלמה, ת.ד. 9064 ת"א

מכוניות
● סלבתו סלרה 1300 מודל 82 ק"מ 88000 051—880813, 051—880476

[illegible]
● אוסטין מטרו אם 1300 מ 83 39000 ק"מ מרופא שמורה מהירון 051—30144

סובארו
● סובארו אקטאטיר מודל 74 במצב טוב 055—38138
● סובארו לסובארו 1600 ביגל פרטי מידי 055—58957
● סובארו 1300 אוטומט מיטלי בעבודה 055—20970 055—24895
● סובארו 81 1300 במצב טוב 055—24558 לא בשבת

[illegible]
● מכונה לשיכפול סימונאק ויה 82 במצב מכוין ידראשונה 055—81528

[illegible]
● באוטומט קורטינה טסייון 1974 במצב טוב 055—36468

פיאט
● פיאט 127 1981 במצב 1973—99 051—32684
● פיאט 131 1600 אוטומטי 1978 טסט לשנה 055—81742
● פיאט 127 1050 מבריק 25000 ק"מ 055—32170 לא בשבת
● פיאט 131 1300 5 מהלכים 84 טסט לשנה 60000 ק"מ יד־ראשונה 055—35775, 051—32319
● טנדר פיגו 1974 + ארגז ותנוך 5300 + מע"מ 051—36847

פיגו
● פיגו 504 טסייון 75 95000 ק"מ מבני מעלה 055—31227
● פיגו 305 82 45000 ק"מ + תוספת במצב חדש 055—82022

רנו
● רנו 11 84 ג'י.טי.אס 2000 ק"מ יד ראשונה 055—28541

● באוטומט רנו 9 1983 1400 ראשונה 35000 051—27437
● רנו פיאגד 83 במצב טוב + מזגן 055—31044, 055—21725
● רנו 5 1108 שנת 82 הכל + טסט יד־ראשונה 03—5514750

הצעות עבודה
● דרושה מטפלת במשרה חלקית או מלאה עבור "בית הכפר" באשקלון 051—35455
● למשרד עו"ד דרושה מזכירה — קלדנית מנוסה ליום עבודה מלא 051—27141
● דרושה פקידה דוברת אנגלית מושלמת + רשיון נהיגה ושכר 051—22724 051—22284

דרוש/ה בבאר שבע עובד/ת סוציאלית בכיר/ה בעל/ת נסיון וידע בטיפול בהורים וילדים לעבודה בבית ילדים — מרכז אבחון וטיפול. מגורים בבאר שבע וסביבה. נא להתקשר לבית לכל ילד. 02—722711

● דרושים סוכני מכירות תנאים מצויינים למתאימים טל' 055—52482 055—51619

● 29 מדריכות מילים של או.אר.או. + כתובת בתחילה הנסוף

דרוש
מסגר אלומיניום מנוסה
לייצור והרכבת עבודות אלומיניום
נסיון 3 שנים לפחות
לפנות לאיציק טל' 626337

סוביה קופר שמאים כלליים לניזקי ביטוח
רח' רמז 1 נהריה
טל' 921006
דרושים:
שמאי רכב
מנוסה בעל רישיון
פקידה כתבנית
מנוסה ליום עבודה רצוף
רצוי ניסיון במעבד תמלילים, רצוי מנהריה והסביבה.

שוקניק מיכון משרדי
יבואני שעוני נוכחות ממוחשבים
דרושים לנו באיזור חיפה
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
מקדמי מכירות עם נסיון
מהנדסים/הנדסאי מחשבים
מזכירת שירות עם ידע בהדפסה
טל' 715523

בס"ד
עיריית אשדוד
(לוגו: אשדוד)
מכרזים — פומביים
מס' 1/86, 2/86
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תשל"י — 1979, מכריזה בזה עיריית אשדוד על משרות פנויות כדלקמן:

מכרז מס' 1/86
ממונה על התקציב ס
מכרז מס' 2/86
ממונה על ההכנסות

שיעור המשרה — מלאה
דרגה בהתאם לכישורים ולנסיון
דרישות המשרה:
א. השכלה אקדמית בכלכלה או במנהל עסקים או בראיית חשבון
ב. ידע ונסיון של שנה לפחות בהכנת תקציבים פיקוח ומעקב אחר ביצועם
ג. כושר הבעה ויכולת ניהול מו"מ עם נציגי משרדים, מחלקות, ועדות וגופים ממשלתיים
ד. תובת מגורים במקום בתום תקופת הנסיון

מועמדים העונים על הדרישות מתבקשים לפנות בכתב למחלקת כח אדם בעיריה, לצרף תעודות ומסמכים על השכלתם ונסיונם בעבודה, לא יאוחר מיום 18.4.86

ל"כאן דרום"
דרוש
כתב ספורט
באזור שדרות
נא להתקשר למשה זמוש
טל': 055־21935
03־653715/8

ל"כאן דרום"
דרוש
• מונטאז'ר
בכל יום רביעי משעה 12.00 ועד הבוקר למחרת (רצוף)
נא להתקשר, החל מיום א'.
ליואב טל' 055־22080 055־21935

דרושים
מצילים לבריכה
לעונת השחייה הקרובה
מועמדים מתאימים יפנו למלכה אלי,
מנהל הבריכה טל' 051־23813

דרושים
* *ספר מקצועי לגברים ולנשים*
* *עובדת לפדיקור מניקור וקוסמטיקאית*
עם אפשרות לשותפות בעסק
למכירה שמלות לכלות, בובה של ויסרינה (יד שניה) במחיר מצחיק
סלון מימי, הרצל 98 ראשל"צ 03־952818

ל"דקו"
חברה שוויצרית ישראלית להידרציה בע"מ קיבוץ ברור־חיל
דרוש
חשמלאי (עם ידע באלקטרוניקה) בעל רישיון
לעבודות חשמל עד 200 אמפר.
נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בעבודה בתעשיה
על המעוניינים לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים אל:
מנהל כוח אדם
ת.ד. 22 שדרות מיקוד 80150 עם ציון מס' טלפון
סודיות מובטחת

לבגיר
· קרית־גת
דרושים

*** טכנאי/הנדסאי ייצור**
יועדף בעל נסיון בתחום הקונפקציה

*** גזרן מתחיל**
לעבודה בדוגמאות
הדרכה ולמידת הנושא תוך כדי עבודה

*** מזכירה/פקידה**
למחלקות ההנדסה, קידום ובקרה
ידיעת השפה האנגלית הכרחית, כולל הדפסה.
עדיפות לבעלת ידע בשפה נוספת, רצוי גרמנית. תחום העבודה כולל מחשב

לפנות עם צירוף קורות חיים בכתב יד:
אגף כוח אדם גזירה/על מפעלי
ת.ד. 187 קרית־גת, לידי אלוש יולנד

למועצה האזורית באר־טוביה
מחלקת הרווחה
דרושה
משפחה אומנת לנערה מפגרת
הנערה מסודרת במשך היום במפעל מוגן
נא לפנות אל: יצחק צאלון,
טל' 055־83701 עד לשעה 17.00

לסוכנות ביטוח גדולה דרושים:
מפקח רכישה
בעל ניסיון הכרחי
סוכני מכירה
תנאים מעולים
טל' 381702

למפעל בהקמה
באזור ירושלים — בית שמש
דרוש
טכנאי מכונות גרביים מעולה
מועמדים יפנו בכתב יד
ובפרוט קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 3156 ירושלים ובכתב
סודיות מובטחת

למלון בירושלים דרושים
1. מנהלת מכירות
בעלת ותק מקצועי של שנתיים לפחות
2. סגן מנהל מלון
בעל תעודת הסמכה לניהול בתי־מלון
מועמדים מתבקשים לפנות לטלפון 02־247440

לחברת בניה
דרושים
קבוצות שלד
טל 04 ־ 716899

"עמק החולה"
בית חנוך בכפר בלום
דרושים
*** מורים לשנה"ל תשמ"ז** במקצועות
פיזיקה, מתמטיקה, תנ"ך ואנגלית
כולל הכנה לבגרות
*** מורים לחנוך מיוחד**
לחטיבת הביניים
לפנות בכתב לבית הספר, בית חנוך כפר בלום, או טלפונית 3־2־069־41381

לבית הספר העל יסודי העירוני
"ליאו־באק" בחיפה
דרושים
מורים למינהל עסקים וכלכלה
לכיתות י"א וי"ב במגמת *מינהל עסקים וסחר בין לאומי.*
בהיקף של כ־15 ש"ש. (רצוי תואר שני בכלכלה ומינהל).
לכתות י' י"ב, ביולוגיה, כימיה ומתמטיקה
נא לפנות בהקדם בצירוף תולדות חיים, ותצלומי תעודות לת.ד. 6283, חיפה
(31062).

לדפוס דרוש
* **עובד מקצועי לדפוס בלט**
* **עוזר לדפוס אופסט**
טל' 722815

מנהל חשבונות
סוג 3 — עצמאי
טל' 668484
בין 7.00 — 15.00

תדי־עלר 81
תעשיות מזון
מנהל חשבונות ראשי
התפקיד כולל: אחריות על מערכת הבקרה והצוות של החברה.
כישורים נדרשים: בוגר ראיית חשבון נסיון בעבודה — 3 שנים.
נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב־יד לת.ד. 16 מגדל העמק. מיקוד 10500 עבור המנכ"ל.
"סודיות מובטחת"

להברה לשיווק ממתקים
דרושים
מחלקים עצמאים ושכירים
בעלי רכב מסחרי
לפנות טלפונית 728942

דרושה במזכירה
פקידה — מנהלת חשבונות
מנוסה עצמאית סוג 2 לפחות
רשיון נהיגה הכרחי
ניסיון קודם רצוי.
העבודה 5 ימים בשבוע תנאים טובים למתאימה טל' 04־327308 או 04־[illegible] "סודיות מובטחת"

להברת מצמור בע"מ
פלמ"ח 1, מרכז צבר, ק. ביאליק
טל' 712262
דרושים
שומרים
* *יוצאי צבא.*
* *עד גיל 60*
* *יתרון לבעלי נשק.*
כל יום מ־08.00 עד 16.00

למפעל אלומיניום בהקמה
דרוש מנהל עבודה בכיר
בעל ניסיון מקצועי רב
תנאים מעולים למתאים
טל' 714416, 722990

לנגרייה גדולה
דרוש מנהל עבודה
למחלקת רהיטים תנאים טובים
טל' 714416, 722990

לתיוור "כייף לי"
דרוש/ה
סוכן תיוור ותיק
תנאים מצוינים
אפשרות אחזקת רכב (לסוכנים ותיקים בלבד)
לקביעת פגישה
02־249572 אהוד

מועצה מקומית בית שאן
דרוש:
גזבר למועצה
דרישות:
* רואה חשבון או כלכלן בעל ותק ונסיון של 3 שנים.
* כושר ארגון ופקוח על המערכת הכספית, גביה ותקציבים.
* ניהול מו"מ עם גורמי חוץ.
* הפעלת צוות עובדים.
דרגת המשרה — על פי הכשורים משרה מלאה.

בדבר פרטים נוספים יש לפנות למזכירות המועצה המקומית בית שאן, בטלפון 065־86221
מכבור רב
בן לולו שלמה
ראש המועצה

למפעל מתכת בק. ביאליק
דרוש
מנהל בית מלאכה מכני
התפקיד
ניהול עצמאי של בית מלאכה עם דגש על עיבוד שבבי כו כל ניהול עבודה (כ־10 עובדים), רכישת כלים וחומרים וקשר עם לקוחות וספקים, בכפיפות ישירה למנהל המפעל
דרישות:
ידע רב ונסיון בעיבוד שבבי (רצוי גם c.n.c.).
ונסיון בניהול עצמאי של בית מלאכה או מחלקה במפעל גדול.
למתאים מוצעת עבודה בתנאים ובאווירת עבודה טובים
להתקשר לאבי טל' 732768
בשעות העבודה או 924774 בבית

לחברת פחמון
דרושים
סוכנים עצמאיים
בעלי רכב להפצת מוצר צריכה בכל חלקי הארץ.
אפשרי גם עבודה חלקית
לפנות לאבי 04־721286 עבור "מפיצים".

לחברת לביא בע"מ
דרושה:
מזכירה
דרישות:
* נסיון של 5 שנים לפחות בנהול משרד
* הדפסה עברית/אנגלית
* אנגלית ברמת שפת אם
* השכלה תיכונית מלאה
# עובדת יצור
לא דרוש נסיון קודם
5 ימי עבודה בשבוע תנאים סוציאליים מלאים
לפנות לאבי 04־721286

מקבוצת כימיקלים לישראל
דשנים וחמרים כימיים בע"מ
מחסנאי
לפרויקט הקמת מתקן כימי.
תאור התפקיד: קבלת טובין מספקים בארץ ובחו"ל, רשום דווח ונפוק לקבלנים.
כישורים: הכרת חומרים — צנרת, מתכות וציוד טכני, נסיון במחסנאות טכנית תעשייתית, נסיון בתפקיד דומה בתעשייה הכימית יתרון, ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
על המועמדים להיות תושבי חיפה והסביבה
* למתאים מוכטחת עבודה מגוונת ושבוע עבודה בן 5 ימים
אם הנך בעל הכישורים הנ"ל, נמרץ ובעל יוזמה ואינך חושש להתמודד עם אתגר מקצועי ואישי הנך מוזמן לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים, השכלה, ונסיון עבודה קודם אל מחלקת משאבי אנוש, ת.ד. 1428 חיפה 31013 בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת
מודעה זו מיועדת למועמדים ולמועמדות כאחד
בוא ניצור כימיה!

לסניף שרות אמפא חיפה
דרושים
1. טכנאי שרות למוצרי אמקור
* *יוצאי חיל אויר במגמות מכונאות ו/או חשמל.*
* *בוגרי בי"ס מקצועים במגמת קרור, חשמל, מכונאות.*
* *בעלי רשיון נהיגה מעל שנה לפחות*
# *2. פנסיונר*
בעל נסיון לתקון מוצרי חשמל ביתיים, מיקסרים וכדי.
המשרה ל־4־5 שעות
מועמדים העונים לנתונים הנ"ל יפנו לגבי לילי טל — אמפא —
רח' שבתאי לוי 25 חיפה

"כאן דרום"
"דרושה
גרפיקאי/ת
* לעבודה בימי רביעי
* משעות אחה"צ ועד הבוקר למחרת
* (12־14 שעות עבודה רצופות)
* הסעה הביתה מובטחת
תנאים טובים למתאימים
נא להתקשר, החל מיום א',
ליואב טל' 055־21935
055־22080

לחברה במזור חיפה
דרושים לעבודה מיידית
1. מזכירה לניהול משרד
2. טכנאי אלקטרומכניקה
בוגר בית ספר מקצועי
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3269 חיפה
סודיות מובטחת

לתחנת דלק במבואות חיפה
דרושות
מתדלקות
לאחר שרות צבאי
לעבודה במשמרות יום
לפנות ליוסקה/מיכל
טל' 04־333302

מדריך הארץ

יום שישי
פרק יומי
מיכה א־ב
משנה יומית
כלים ח, ח־ט
דף יומי
יומא כב
הלכה יומית
תפלה קכה, לדלט

זמן הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.22	6.37
תל אביב	5.40	6.39
חיפה	5.32	6.39
באר־שבע	5.38	6.36

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052—81333
רחובות 084—51333.
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' ־ 20.00־8.00
בימי ו' ־ 15.00־8.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3.
תל־אביב 261111 ־03
חיפה 04—672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057—48111.
מרכז רפואי באר יעקב, 03־223958

מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

מרכז סיוע למסבי לחץ מטעם "מקבלים"
א' רה 11.00־15.00
ב' רד 16.00־18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04—523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00—23.00
שיר"ן ־ שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים:
מוקד יום ־ 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג ־ 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכור ב"ר
תל אביב, מוקד יום ־ 218820, 218898

מוקד לילה ־ 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
רופא ויטרינר ־ ד"ר מאני יחיאל רח' יהושע בן נון 85 ת"א, 473488, 451923

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק — (ילדים,פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, א.א.ג. עיניים)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
שדה דב האותר 3 תכנית ל' 428510
ירושלים
נוה יעקב מרכז מסחרי נוה יעקב 852243
חיפה
קרית אליעזר ככר מאירהוף 6 511707
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אורים 52484
פתח תקוה
פינסקר פינסקר 2 910505
רמת־גן
הרצל הרצל 52 722372
חולון
אסותא טרומפלדור 4 888197
בת ים
גני בת ים הנביאים 3 5515671
הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 715136
רחובות
הנשיא הנשיא הראשון 34 461342

דלת פתוחה
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00—20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9—281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

יום שבת
פרק יומי
מיכה ב־ד
משנה יומית
כלים ח, י־יא
דף יומי
יומא כד
הלכה יומית
תפלה קכה, מ־מב

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052—81333
נהריה 923335
רחובות 084—51333.
בת ים 585555

חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' ־ 20.00־8.00
בימי ו' ־ 15.00־8.00
טלפונים: 03—433300, 03—433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04—672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057—48111.
תורנות רופאים ויטרינריים
ד"ר בן ארי משה ברודצקי 43 ת"א טל' 413361
מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04—82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04—523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00.
שיר"ן ־ שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום ־ 660585, 669531
מוקד לילה, שבת, חג ־ 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים — (ילדים,נשים)
הדסה ע"כ — (פנימית,כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
שדה דב האותר 3 תכנית ל' 428510
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מוצ"ש, שדה דב האותר 3 תכנית ל' 428510
מוצ"ש, בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
מוצ"ש, גאולה מלכי ישראל 14 288850
חיפה
מחר המגינים 97 524113
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אורים 52484
פתח תקוה
הירקון שטמפפר 24 910946
חולון
מרכז ויצמן 12 845236
בת ים
עצמאות בלפור 75 865583
רמת־גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
הקריות
הרמן סמטת מודיעין קרית מוצקין 715136

המראות ונחיתות

(ע). להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 4־5.4.86

יום שישי

המראות: ב־0100 אל־על (001) לניו־יורק, ב־0230 אל־על (5359) לפרנקפורט, ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0600 אל־על (323) לפאריס, ב־0605 טי. וו. אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0605 טי. וו. אי. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0615 אל־על (357) לפרנקפורט, ב־0650 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0705 אייר פראנס (139) לפאריס, ב־0720 אל־על (347) לציריך, ב־0725 טארום (246) לבוקרשט, ב־0740 בריטיש איירווס (577) ללונדון, ב־0745 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־0800 אל־על (385) לרומא, ב־0810 ארקיע (471) לקלן/בון והמבורג, ב־0830 אל־על (363) לוינה, ב־0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב־0935 אייר סיני (055) לקאהיר, ב־1000 אל־על (1327) לפאריס, ב־1030 אל־על (315) ללונדון, ב־1530 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1555 ק. ל. מ. (522) לאמסטרדאם, ב־1715 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות: ב־0410 בריטיש איירווס (576) מלונדון, ב־0515 אל־על (004) מניו־יורק, ב־0850 אייר סיני (054) מקאהיר, ב־1215 אל־על (5350) מפרנקפורט, ב־1305 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־1400 ק. ל. מ. (521) מאמסטרדאם, ב־1420 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 אל־על (036) מניו־יורק ואמסטרדאם, ב־1530 ס. א. ס. (771) מקופנהאגן, ב־1550 טי. וו. אי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1550 טי. וו. אי. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1605 אליטליה (746) מרומא, ב־1610 אל־על (358) מפרנקפורט, ב־1630 אל־על (386) מרומא, ב־1640 אל־על (364) מוינה, ב־1645 אל־על (324) מפאריס, ב־1650 אל־על (348) מציריך, ב־1805 סוויסאייר (332) מציריך, ב־2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב־2020 ארקיע (472) מקלן/בון, ב־2035 לופטהאנזה (606) ממינכן.

שבת

המראות: ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0555 ס. א. ס. (772) לקופנהאגן, ב־0605 טי. וו. אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0605 טי. וו. אי. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0620 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־0650 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0730 ארקיע (441) למינכן, ב־0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב־1530 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1715 אליטליה (747) לרומא, ב־1915 אל־על (1325) לפאריס, ב־1930 אל־על (1387) לרומא, ב־2250 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות: ב־1315 טי. וו. אי. (884) מניו־יורק, ב־1420 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1550 טי. וו. אי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1550 טי. וו. אי. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1605 אליטליה (746) מרומא, ב־1620 ארקיע (442) ממינכן, ב־1805 סוויסאייר (332) מציריך, ב־1830 בריטיש איירווס (576) מלונדון, ב־1900 אייר פראנס (136) מפאריס, ב־2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב־2035 לופטהאנזה (606) ממינכן.

כל ההמראות והנחיתות וזמנן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל בטלפון 03—381111.

صكنا من الاصل

בג"ץ ממליץ לאל"מ גורפינקל לפרוש ממשפט המואשמים בגרימת מות חייל

ביהמ"ש הגבוה לצדק מתח ביקורת חריפה על אב בית הדין המיוחד בצה"ל, שנחשד במשוא פנים נגד שלושת הקצינים המואשמים ברשלנות בפרשת מות הסמל אהוד ניב בתרגיל צבאי לפני שנתיים

מאת צבי הראל
כתב "הארץ"

בית המשפט הגבוה לצדק המליץ לאב בית הדין המיוחד בצה"ל, אל"מ צבי גורפינקל, לשקול לפרוש מרצונו ממשפטם של שלושה קציני שריון. השלושה מואשמים בגרימת מות ברשלנות לסמל אהוד ניב ז"ל, שנהרג בתרגיל צבאי לפני שנתיים.

רוב השופטים בבג"ץ, מרים בן פורת ויעקב מלץ, קבעו בהחלטתם, כי היו מורים לפסול את אל"מ גורפינקל אילו ישבו כערכאת ערעור של בית הדין המיוחד ולא כבג"ץ. השופט משה בייסקי היה בדעה, כי יש לפסול את השופט מלשבת במשפטם של שלושת הקצינים.

הסיבה להגשת העתירה לבג"ץ נגד השופט גורפינקל היא התבטאויות בעת המשפט. הסניגורים, עורכי הדין דן מירקין ואלי זוהר, טענו כי מדבריו של השופט גורפינקל עלה חשש למשוא פנים נגד הנאשמים. בין היתר, טענו הסניגורים, כי השופט גורפינקל קבע מועדים להזמנת עדי אפי עוד לפני שניתנה הכרעת הדין במשפט.

בית המשפט הגבוה לצדק מתח ביקורת חריפה על אב בית הדין המיוחד. השופט יעקב מלץ, שכתב את דעת הרוב כתב בהחלטתו, כי נשתכחו מהשופט כללי התנהגות ששופטים מצווים עליהם ואין בשום פנים לקבל את הדרך הצורה שבהן נקט.

ביום יתחדש משפטם של שלושת הקצינים ואז אמור השופט גורפינקל להודיע אם יפרוש מניהול המשפט.

ירידה ממוצעת של 30% בתפוסת חדרים במלונות בי"ם השנה

לעומת השליש הראשון של 1985

זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

ירידה ממוצעת של 30 אחוז בתפוסת החדרים בבתי המלון בירושלים נרשמה בשליש הראשון של השנה לעומת השליש הראשון של 1985.

יו"ר הסניף הירושלמי של התאחדות המלונות סניף ירושלים, יהודה גרינבאום, תאר את המצב כמשבר הקשה ביותר שידעו המלונות בבירה בשנים האחרונות. לדבריו, ישנם בתי מלון בדרגות 4 ו-5 כוכבים, שהירידה בתפוסת החדרים בהם הגיעה ל-60 אחוז בשלושת החודשים האחרונים, לעומת אותה תקופה אשתקד.

התחזית לחודשים אפריל-מאי אף היא אינה מבשרת טוב. החודש הבא ותקופת חג הפסח צפויים לתפוסה של 60 אחוז לעומת תפוסה של 90 אחוז בעונה זו אשתקד.

קק"ל תקציב 44 מיליון ד' לשיפור הנוף והנופש הפעיל

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

15 אחוז מתקציב הקק"ל שאושר בימים אלה על ידי דירקטוריון החברה, בסכום של 44 מיליון דולר, יוקצו לעבודות באתרי נופש ותיירות ברחבי הארץ. עיקר התקציב יוקצה לפרויקטים של שינוי פני הנוף במקומות שונים, ולשיפור החניונים ביערות ובמיתקני הנופש הפעיל.

הקק"ל צופים השתתפותם של כ-20 אלף בני נוער בפעילות, במסגרת האגף לחינוך. במיתקני נופש ביער לביא, בצומת גולני, ביער ציפורי וביער יתיר. קק"ל תצמצם השנה את מצבת כוח האדם מ-1600 ל-850 עובדים.

[illegible]

שטח המחצבה בב"ש יהפוך לפארק גיאולוגי

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ" לאיכות הסביבה

שטח המחצבה התורכית הישנה בבאר־שבע, המהווה דגם גיאולוגי של קניון מלפני כ-6 מיליון שנים, יהפוך לפארק גיאולוגי. סיכום עקרוני על כך הושג באחרונה בעקבות פעולת סניף החברה להגנת הטבע בבאר־שבע, המחלקה לגיאולוגיה באוניברסיטת באר־שבע ועיריית באר־שבע.

המפקח הכללי של המשטרה: יחולו שינויים בתפעול המשטרה בישובים ערביים

בעקבות קיצוצים בתקציב ★ המשטרה תתבסס יותר על כוחות ניידים מאשר על נקודות בנויות

מאת נוריה אמיתי,
כתבת "הארץ"

בעקבות הקיצוצים בתקציב יחול שינוי בתפעול נקודות משטרה בישובים ערביים בגבולות הקו הירוק ומשטרת ישראל תתבסס יותר על כוחות ניידים מאשר על תחנות בנויות ומתפקדות פיסית בשטח - כך אמר אתמול המפקח הכללי של המשטרה, רב ניצב דוד קראוס, במהלך סיור עיתונאים שהתקיים במטה הארצי של המשטרה בירושלים.

קראוס הסביר בין השאר, כי סדר הכוחות המוקצים לגדה ולעזה נקבע עוד בסוף שנות השבעים ומאז לא חל חיזוק ושינוי בהרכב זה. בעקבות הקשיים התקציביים בוטלה גם התכנית להקים נקודת משטרה בסייבה.

קראוס הסביר גם כי לא בכל ישוב ערבי המשטרה מעוניינת להציב נקודת משטרה ולא בכל מקום מעוניינים התושבים להשכיר מבנה לטובת הנושא. לדבריו, קיימת גם בעיה של העדר כוח אדם מספיק לאיוש נקודות המשטרה במשך 24 שעות. עוד אמר כי אין הצדקה למגמת האוצר למצות הדין בנושא שכר השוטרים על ידי פניה לבג"ץ, משום שלשוטרים אין איגוד מקצועי ואסור להם להתאגד והם אינם מסוגלים להתגונן כגוף מקצועי. בנוסף לכך פוגע הדבר במספר המתגייסים למשטרה.

קראוס ציין גם כי מנסים למצוא לחלק מבעיות החקיקה של החוק נגד הגזענות פתרונות באמצעות המשטרה. "כהנא פועל על פי החוק והמשטרה צריכה לאפשר לו לקיים הפגנות ועצרות כי זו דמוקרטיה", אמר, "גם בג"צ קבע כי ועידת כך תתקיים ולכן על המשטרה להבטיח קיומה". המפכ"ל אף ציין כי לכהנא יש, ככל הנראה יעוץ משפטי מעולה והוא נזהר מלעבור על החוק.

אנשי השכונה מחו נגד הזרמת כספי שיקום למכון

מכון אבני ללימוד אמנויות יועבר משכונת התקווה ליפו

בעקבות מאבק התושבים שטענו כי המכון משמש רק את אנשי צפון ת"א ★ סגן ראש העיר וולוך: שום מוסד תרבותי אחר לא יסכים לבוא במקומו

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

מכון אבני ללימוד האומנויות הפלסטיות יוצא משכונת התקווה בתל־אביב, עקב לחצם של תושבי השכונה. בכך נכשלו הניסיונות לשלב את המכון במקום.

מזה שנים אחדות מנהלים אנשי השכונה מאבק נגד המשך קיומו של המוסד הוותיק, שעבר לשכונה, עקב לחצה של עיריית תל־אביב כדי להוסיף לשכונה, כהגדרתם של גורמים בעירייה, מעט יוקרה.

אולם תושבי השכונה התנגדו לפעילות המוסד בטענה כי כספים רבים מפרוייקט השיקום מוזרמים אליו וכי בסופו של דבר משמש המכון את אנשי צפון תל־אביב ושאר השכונות המבוססות הלומדים בו.

בעקבות המאבק שנמשך שנים אחדות נתקבלה באחרונה החלטה בעיריית תל־אביב להיענות לתביעה להוציא את המוסד משכונת התקווה ולהעבירו ליפו.

סגן ראש עיריית תל־אביב, נתן וולוך, אמר כי חבל שהמכון יוצא מהשכונה. "לאחר שהמכון יצא, שום מוסד תרבותי רציני אחר לא יסכים לבוא בעקבותיו ותהיה בכך משום פגיעה בניסיונות השיקום של השכונה. איננו רוצים לכפות את דעתנו על השכונה. אבל, לדעתי, זהו משגה חמור שהם יצטערו עליו בעתיד", אמר.

החזאי: תופעת הגשם באפריל אינה נדירה

מזג האוויר יהיה היום מעונן חלקית ללא גשם

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"

מזג האוויר יהיה היום מעונן חלקית ללא גשם. מחר יהיה מעונן חלקית עד בהיר עם עליה הדרגתית בטמפרטורות — מסר אמש ישראל וישניקר, החזאי התורן בשרות המטאורולוגי בבית דגן.

"תופעת הגשם בימים האחרונים לא היתה מיוחדת ויוצאת דופן לעונה זו של השנה. באפריל יורדים עדיין בדרך כלל גשמים אצלנו, אך אולי בגלל עצירת הגשמים בעונת החורף העכשווית נדמה היה, כי מדובר בתופעה יוצאת דופן". אמר החזאי.

כמויות הגשמים שירדו עד שלשום: בחיפה 83.2% מכמויות הגשם השנתיות; באיזור ירושלים 80.2%. בתל־אביב רק 54%, בבאר־שבע 63%, בירדן 67%, ברגניה 68% ובכפר בלום 69.5%. מזג האוויר הגשום גרם כתוצאה מהיזהרותם של תיירים לא יציבים באיזורנו.

איתן רבין כתב "הארץ" מוסר: מזג האוויר השורר. הרוחות וסופות החול אשר פקדו את אזור הדרום ביומיים האחרונים פסקו אתמול אחר הצהריים והשמש זרחה באזור. התיירים הרבים השוהים באילת הודו אתמול לעיכוביהם לאחר שלושה ימי גשם שירד באילת ובדרום.

חברות הביטוח החלו לאתר רכב גנוב ע"י מטוס חכור

מאת אריה לביא,
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברות הביטוח החלו לאתר כלי רכב גנובים באמצעות מטוס מיוחד שנחכר לצורך זה. מבצע זה נערך עד כה אחת לשבוע ובכוונת החברות להרחיבו לפעמיים בשבוע.

ההחלטה לחכור את המטוס התקבלה על ידי ועדת הרכב של איגוד חברות הביטוח בראשותו של אברהם רינות, מנכ"ל חברת הביטוח אררט. המבצע נערך בתאום עם המשטרה ומשמר הגבול. את המטוס חוכרות חברות הביטוח מחברת התעופה נשר.

במבצע משתתפים שני צוותי חי־פרש העובדים בין 5 ל־6 שעות ביום, בשטח המיועד לסריקות בצורת גם הכנת מוקדמות על ידי משמר הגבול, הכבתר פרדסים ומקומות אחרים בשטח הסריקה, בהם יש סיכויים טובים לאתר כלי רכב גנובים. עד כה נערכו 8 מבצעים באזור המרכז והדרום והם נמצאו מרבית כלי הרכב הגנובים במצב טוב. כעת מבקשים להרחיב את החיפושים גם לצפון הארץ.

חברות הביטוח נוהגות לצלם את כלי הרכב מיד עם גילויים מהמטוס וצוות של משמר הגבול נשלח לשמור עליהם, עד לגרירתם לתחנת המשטרה.

תושבי ירוחם יפגינו היום מול בתי פרס וממלא מקומו

באישור המשטרה ★ יתמקמו באהלים כל השבת

איתן רבין
סופר "הארץ"

לאחר שביתה בת חמישה ימים בעיירה ירוחם הוחלט אתמול להעביר את המאבק לתל־אביב ולירושלים. לאחר שהופיעו נציגי ירוחם בפני אנשי ההסתדרות בשפיים, הם יצאו לככר מלכי ישראל ולככר דיזנגוף ושם החתימו מאות מתושבי תל־אביב על הזדהות עם המאבק בירוחם.

היום בשעות הצהריים ייצאו נציגים של העיירה לנמל התעופה בן גוריון ושם יקבלו את פני ראש הממשלה, שמעון פרס. לאחר מכן יסעו לירושלים ויתמקמו באוהלים במשך כל השבת מול בתיהם של ראש הממשלה וממלא מקומו, באישור המשטרה.

ראש מועצת ירוחם הופיע אתמול בפני מועצת ההסתדרות שהתכנסה בשפיים, ביקש וקיבל את תמיכת ההסתדרות במאבק. מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, אמר אתמול כי כל אלה הגורסים כי ההסתדרות לא עשתה דבר לעזרת עיירות הפיתוח טועים. הוא אמר כי ההסתדרות תקציב 20 מיליון דולר לעידוד יזמים להשקיע בערי פיתוח. מנכ"ל כור, ישעיהו גביש, אמר כי כור השקיעה 70 מיליון דולר בערי הפיתוח. ביום א' הקרוב יגיעו אנשי ירוחם לישיבת הממשלה ויתנו להיות נוכחים בה.

בעלי מוסכים בבני־ברק מאיימים לעבוד בשבת

אם העירייה לא תפחית את הארנונה שהיא בשיעור 250%

מאת א. קרן
סופר "הארץ"

מוסכים בבני־ברק יפעילו את עסקיהם בשבת אם לא תפחית עיריית בני־ברק את מה שמוגדר על ידם כ"ארנונה אסטרונומית". כ-100 בעלי מוסכים טענו באסיפת חירום, כי העלאת הארנונה על המוסכים בבני־ברק השנה היא בשיעור 250% והם תובעים להשוותה לשיעור הארנונה המוטל על תעשיה ומלאכה.

בעלי המוסכים החליטו באסיפת החירום להעניק הנחה של 20% על שירותים ועבודות שייעשו בשבת. במברק לראש עיריית בני־ברק, משה אירנשטיין, הודיעו בעלי המוסכים, כי הם נאלצים לעבוד יום נוסף בשבוע, כדי שיוכלו לשאת בנטל הבלתי נסבל של הארנונה וכדי שיוכלו לממן את תלמידי הישיבות בבני־ברק, אשר שוחררו להלוטין מתשלום ארנונה.

מנכ"ל איגוד המוסכים, צבי פיק, פנה במברק אל שר הפנים יצחק פרץ, ותבע ממנו לבטל את הפטור המלא בשיעור 100% שנתנה עיריית בני־ברק לתלמידי ישיבות.

ארגוני העצמאים: "הרשויות המקומיות הפכו למפקיעי המחירים הגדולים במדינה"

מאת אברם צדר

העיריות והמועצות המקומיות הפכו למפקיעי המחירים הגדולים במדינה. כך טען אתמול יו"ר ארגוני העצמאים אלדד בוקשפן בהגיבו על הודעת העיריות הרשויות המקומיות על העלאת הארנונה בשיעור 175% ולעתים אף מעל 300%. ארגוני העצמאים פנו ליו"ר ועדת הכספים בדרישה לחוקק חוק שיגביל את העלאת הארנונה.

פיברוניקס בע"מ

שינוי מספרי טלפון

החל מיום ו', 4 באפריל 1986, יוחלפו מספרי הטלפון של פיברוניקס בע"מ במרכז לתעשיות מדע (מת"מ) בחיפה.
המספר 04-522211, יהיה מעתה
04-566111
המספר 04-523161, יהיה מעתה
04-562626
השינוי יתבטא גם בהכנסת מערכת חיוג ישיר לשלוחות.
יתר מספרי הטלפון והפקסימיליה של החברה במת"מ ומחוצה לה לא ישתנו.
מספרי הטלפון החדשים הם:
04-566111 ,562626

האוניברסיטה העברית בירושלים

מרכז מרטין בובר לחינוך מבוגרים
בשיתוף עם
קרן הנס זיידל
מודיעים על פתיחת מחזור שני של
המסלול הדו־שנתי
להכשרה ולהשתלמות בחינוך מבוגרים

מטרת התכנית: להקנות לעובדים בתחומים השונים של חינוך מבוגרים ידע עיוני ופדאגוגי ברמה אוניברסיטאית ולפיתוח כדמות אדם פרופסיונאלי בענף זה.

מסגרת התכנית: שתי שנות לימוד אקדמיות (תשמ"ז־תשמ"ח), יום לימודים אחד בשבוע (יום ד') במרכז מרטין בובר הר־הצופים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

תוכן הלימודים: התכנית כוללת לימודים עיוניים ופדאגוגיים: הרצאות, תרגילים וסמינרים, ניתוח אירועים מהמעשה החינוכי ופיתוח מיומנויות הוראה והדרכה בקרב לומדים מבוגרים.

מועמדים: בעלי תואר ראשון לפחות ו/או נסיון מעשי בעבודה חינוכית עם מבוגרים.

פרטים והרשמה: מרכז מרטין בובר טל: 02-882443-4 או 02-822168.

נאות הככר
לגלות עולם נסתר

טיולי אביב 86

- **אוסטריה הונגריה ומינכן** — 15 יום — 8.5, 17.4* — מחיר 1,295 דולר
- **יוון ואיי הים האגאי** — 16 יום — 14.4* — מחיר 895 דולר
- **הונגריה וינה** — 9 ימים — 14.5, 23.4* — מחיר 895 דולר
- **טורקיה הקלאסית** — 18 יום — 30.5*, 25.4* — מחיר 1,095 דולר
- **ספרד ופורטוגל** — 15 יום — 12.5, 21.4* — מחיר 1,055 דולר
- **סביב איסטנבול** — 8 ימים — 30.5, 28.4*, (פסח) 25.4* — מחיר 635 דולר
- **ספרד ופורטוגל** כולל ברצלונה — 19 יום — 12.5, 21.4* — מחיר 1,295 דולר
- **קניה** במבצע — 9 ימים (11 יום) — 17.4* — מחיר 999 דולר

*יציאה מובטחת לטיולים המסומנים

ירושלים: רח' קרן היסוד 36 טל. 02-699385 ,636494
תל־אביב: רח' הירקון 252 טל. 03-463111
מועדון מטיילי מגביל — רח' קרליבך 2 ת"א טל. 03-439207

תרצאות

מה מתבשל?

קראו החודש ב- מזון ומטבח
כתב העת המהודר לענייני מזון, ארוח ותזונה.

חידוש!
ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העתונים. **המחיר: 1.5 ש"ח בלבד.**

קראו החודש: מבחר עוגות, עוגיות ומעדנים כשרים לפסח ★ ירקות של פסח ★ הכל על הכנת החרוסת ★ בשר מגוהץ ודיגי הכנה ★ מסע בפנים היין של דרום אפריקה ★ מוצרים חדשים במטבח ★ מדור יינות, בתוספת מתכונים מיוחדים ושאר המדורים הקבועים.

הפצה ע"י: "גד" — חברה להפצה.
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

חברת בניה והשקעות
מעונינת ברכישת
קרקעות ונכסים
1. קרקעות לא מסודרות או לא מתוכננות בשולי ישובים (בשלמות או במושע).
2. קרקעות חקלאיות בשולי ישובים.
3. בתים תפוסים בחלקם או במלואם (בשלמות או במושע).
4. מגרשים לבניה בתל אביב למגורים, משרדים ותעשיה — בעסקאות מזומן או קומבינציה.

נא לפנות בציון פרטים (גוש, חלקה, כתובת, שטח, סוג הבעלות, מחיר מבוקש) לת.ד. 991, תל אביב מיקוד 61009 עבור "נכסים"
סודיות מובטחת

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

הודעה למנויי הטלפון במחוז ירושלים והדרום
ירושלים, הרי יהודה, אשקלון, באר שבע אילת
כל מי שלא פרע חשבון טלפון כלשהו עד חשבון ינואר 1986
צפוי לניתוק הטלפון
הניתוקים יחלו ביום א' 6.4.86

מנויים שלא שלמו את החשבון לחודש ינואר כבר צברו איחור של שבועות אחדים. אם עדיין לא פרעת חשבון כל שהוא בעבר – מנע מעצמך טרדה ועשה זאת היום.
לבירורים ניתן לפנות אל סניפי בזק:
ירושלים – רח' בן יהודה 34
אזור הרי יהודה – מעוז ציון רח' הזוצבים 3
אשקלון – רח' צה"ל 27
באר־שבע – שד' הנשיאים 11
אילת – שד' התמרים, בנין הדואר

קיץ 86

כשאת כבר בדרך עם המשפחה או החברים... בואי להתחדש בדגמי קיץ מקוריים, מסוגננים, המבטיחים לך הופעה בלתי שגרתית.
★ שמלות ★ חליפות
★ חולצות ★ מכנסים ★ חצאיות

חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית־שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה כל השבוע ובשבת בין: 10.00-16.00, ביום ו' בין 10.00-12.00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה.

אופנה נשית צעירה

מטבח אירופאי
אוכל ביתי
וגם דיאטטי
בישול לפסח
ליחידים ומשפחות
שירות לבית
טלפון 03-9226870

רוצה להיות חבר של קבע בחברה להגנת הטבע?

17 ש"ח בלבד ואתה שומר על הטבע

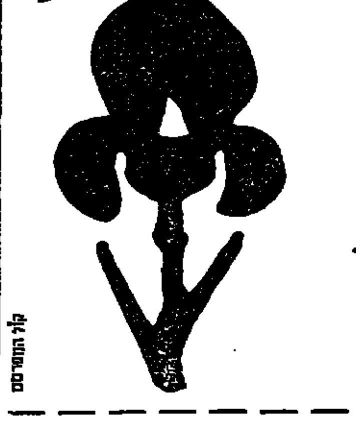

תקרא לזה כיף, תקרא לזה שמירה על ערכי הטבע והנוף, תקרא לזה ציונות.
אנחנו קוראים לזה בפשטות: מנוי בחברה להגנת הטבע.
מנוי לשנה בחברה להגנת הטבע עולה 17 ש"ח בלבד.
(ולתלמידים, סטודנטים, חיילים או ילדים אף פחות).
במחיר המצחיק הזה אתה מקבל הנחות ענק בטיולים ובסיורים המקסימים שאנו עורכים, אתה זכאי ללון בבתי ספר שדה במחירים מוזלים, אתה משלם פחות בשמורות טבע, בגנים לאומיים, ובקנית ספרים, ואתה מקבל, חינם, חוברת מידע וטיולים, ואחד מעתוני הטבע - טבע וארץ, פשוש או סלעית.
מה אתה אומר? מנוי בחברה להגנת הטבע כדאי גם ביותר מ-17 ש"ח?
אנחנו לא רוצים יותר. רשום צ'ק, או תתקשר וחשבונך יחויב באמצעות כרטיס אשראי.

אבקש להרשם כחבר בחברה להגנת הטבע ולקבל את העיתון הבא (סמן X במשבצת הרצויה):

לכבוד
החברה להגנת הטבע
מח' מנויים
רח' השפלה 4
תל אביב 66183

לחיוב טלפוני באמצעות ויזה/ישראכרט 03-382501

- □ חברות - כולל קבלת חוברת וטיולים + טבע וארץ או פשוש או סלעית* — 17.00 ש"ח
- □ חברות לתלמידים, סטודנטים וחיילים בשרות חובה - כולל קבלת חוברת מידע וטיולים + טבע וארץ או פשוש או סלעית* — 14.50 ש"ח
- □ חברות ילדים בלבד - כולל קבלת פשוש או סלעית* — 11.00 ש"ח
- □ חברות ילדים כעתון שני - פשוש או סלעית* — 10.50 ש"ח
- □ חברות טבע וארץ באנגלית — 14.50 ש"ח
- □ חברות טבע וארץ באנגלית לתלמידים סטודנטים וחיילים בשרות חובה. — 11.00 ש"ח

*מחק את המיותר

הנני מצרף/ת המחאה ע"ס ____
משוכה על בנק ____
השם הפרטי ____
שם משפחה ____
מען ____
מיקוד ____
חתימה ____
תאריך ____
מס' תעודת הזהות ____

החברה להגנת הטבע

מלון "מצפה הימים"
דיאטות יופי והרזיה
התאריך הקרוב 10.4.86 – 6.4.86
בפיקוח רפואי צמוד
קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג'
רפלקסולוגיה, ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור
התעמלות, חדר כושר
פרטים: טלפון: 069-37013-4
מלון "מצפה־הימים" כביש ראש־פינה צפת

מטבחים דיור 2000
הגרוזינה. פלגיות. מול הפרי כל החדש מגוונים, פ. אוכל. מפרץ חיפה, צומת ק. אתא 04-720720
משתלם להגיע גם מרחוק!

הארץ

יום ו', כ"ד באדר ב', תשמ"ו
4 באפריל 1986

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245*. ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מוריה 20 טל' 6011667*. ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל-אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל-אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. העורך האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת להחזיר כתבי-יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233. Tel 824261

מעורבות ארה"ב בסכסוך טאבה

"שיחות המגב"לים" המתנהלות זה שבועות רבים, פעם במצרים ופעם בישראל, על בעיית טאבה ונירמול היחסים בין שתי המדינות, הולידו — אם לשפוט לפי מה שאומר מנכ"ל משרד ראש הממשלה — התקדמות מסוימת. אך מנכ"ל משרד החוץ רגיל לנקוט לשון זהירה יותר. אמנם גם דוד קמחי שולל את השימוש במונח "מבוי סתום" ומעדיף לומר כי ישראל נתקלת בקשיים, אבל אין הוא שותף להערכה האופטימית העולה בדרך כלל מדברי האלוף (מיל') אברהם טמיר.

נראה כי התקלה העיקרית נעוצה לאו דווקא בתחום הנירמול, אלא בשאלה כיצד ליישב את הפלוגתא בדבר הריבונות על אזור טאבה. ליתר דיוק, כיצד להגדיר את השאלה ששני הצדדים יגישו לערכאת הבוררות. כלום על הבורר לקבוע היכן עובר הגבול בין מצרים וישראל, כפי שתובעת מצרים, או שמא עליו לפסוק היכן אבני הגבול צריכים להימצא — כפי שמציעה ישראל.

המצרים יוצאים מן ההנחה, שאבני הגבול כפי שהן פזורות בשטח כעת, קובעות את הגבול הבין-לאומי. בהתאם לכך, שייך אזור טאבה למצרים. ישראל טוענת כי אבני הגבול במיקומן הנוכחי אינן צריכות לשמש עדות חותכת בדבר הגבול בין שתי המדינות. לפי טענה זו, היו אלה הבריטים שהזיזו את הגבול צפונה יותר משנקבע באופן מקורי לפני שמונים שנה, ומצרים אינה צריכה ליהנות מתיקון זה, שבשעתו לאו דווקא שירת את האינטרסים שלה.

המשקיפים האמריקאים שנלוו עד כה לשיחות המגב"לים, הציעו דווקא את הניסוח הנוח-יותר לישראל. המצרים, שתחילה ניכר היה שיקבלו את ההצעה האמריקאית, חזרו אל עמדתם הקודמת והלא-מתפשרת.

המעורבות האמריקאית לא הצליחה עד עתה לגשר על הפער שבין ישראל ומצרים. אבל אפשר להניח כי שליח אמריקאי מיוחד, בדרג גבוה מזה של המשקיפים שהועסקו עד כה בעניין, שידלג בין קהיר לירושלים, עשוי לחולל שינוי בעמדת שני הצדדים ולעצב ניסוח שיאפשר את מסירת הסכסוך לבוררות.

ראש הממשלה, בשיחתו עם מזכיר המדינה של ארה"ב, הסכים כנראה להגברת המעורבות האמריקאית, ולוא כדי שלא ייאלץ להעביר את חילוקי הדעות כפי שנתגבשו בשיחות המגב"לים, לדיון הכרעה בקבינט. אם ייכנס שליח אמריקאי מיוחד לזירה, יהיה אפשר לדחות את הדיון בקבינט לעוד כמה חודשים. ממלא מקום ראש הממשלה ישלים מן הסתם עם דחייה זו.

אם ג'ורג' שולץ רואה בפתרונה של בעיית טאבה את המפתח לקידומו של תהליך השלום באזור, עליו למנות שליח בדרג בכיר, שלא ישאיר ספק כי ההנהגה האמריקאית רוצה בסילוק המכשולים שנערמים עד כה על הדרך לבוררות. אם ישים מזכיר המדינה את יוקרת ארה"ב על כף המאזניים, עליו לחתור לא לפעילות דיפלומטית, אלא לפתרון מהיר.

מסכת תוספתא

חוזר משרד האוצר מפרט 13 תוספות שכר בשירות הציבורי: מי מקבל מה

מאת אברהם טל

חוזר שהופיע לא מכבר המכונה על השכר במשרד האוצר (נושא במספר הע/11/86/8; תאריך 16.2.1986) מכיל מידע רב-ערך על תוספות השכר הנהוגות בשירות הציבורי. תפקיד החוזר מלגולל את כל פרטי-הפרטים המאלפים הכלולים בחוזר זה, אבל לא נוכל שלא להביא מקצת מפניניו.

החוזר מונה 13 תוספות כלליות ושורה ארוכה של תוספות יחודיות. בין התוספות הכלליות ראוי לציין את "תוספת ליווי אורחים מחו"ל לנהגי שרים, סגני שרים ומנכ"לים". בולט האופי הדמוקרטי של תוספת זו: לא זו בלבד שנהגי השרים, סגני שרים ומנכ"לים הם במעמד שווה — הנהגים אף מופיעים בראש. הוא הדין ב"תוספת אבטחה לנהגי שרים וסגני שרים" — ואילו המנכ"לים אינם נזכרים כלל. אם הנהג נוהג ברכב המתאים — הוא זכאי גם ל"תוספת סגור בעל תא כפול הרשאי להסיע נוסעים"; לא ברור מה מעמדו של סגן שר לעניין זה, אם כי למען האמת לא מוכרים לי סגני שרים הנוסעים בואכל-קבינה.

השאלה הגדולה היא למי מגיעה תוספת הנקראת "תוספת נהיגה עצמית". האם יש נהגים הנוהגים נהיגה-לא-עצמית? או אולי מגיעה תוספת זו רק לסגן שר או מנכ"ל, שישחרר את הנהג ונהג במכונית בעצמו לביצוע משימה דיסקרטית כלשהי? בכל אופן, אם הנהג התעייף, הוא רשאי לצפות ל"תוספת מאמץ". ואם הוא התאמץ בערבה — יוכל להתברך ב"תוספת ערבה". שם קרוב לודאי מצפה לו גם "תוספת שתייה", ואולי אפילו "תוספת נשיאת משאות". במיוחד אם הוא נוהג ברכב-כבד, שאז מגיעה לו גם "תוספת לנהגים (רכב כבד)". לעומת זאת, לא ברור אם סגני שרים זכאים ל"תוספת משמרות כפולות וארוכות", אפילו אם הם יושבים בישיבות אינסופיות אל תוך הלילה, אלא אם כן מדובר בפורום ציבורי, שאז מגיע להם, מן הסתם, "גמול השתתפות בוועדה ציבורית".

אם הישיבות מתקיימות ביהודה או בשומרון יוכלו לצפות גם ל"תוספת שטחים". אך — בהתחשב במעמדם — לא ל"תוספת איזון לשוליות ולעובדים צעירים".

אם הכותבים פה ושם בתוספת מורה — לא תוכלו לומר דבר על התוספת הבאה. לדוגמא: מה טבעי יותר מכך שפסיכולוגים יקבלו "תוספת עזרה נפשית"? או שרופא וטרינר יקבל "תוספת רופא וטרינרי"? לקבוצה זאת של תוספות נורמאליות לגמרי שייכות גם התוספות למורים. אחרי הכל, אם הם לא יקבלו "גמול בעד הדרכת תלמיד בעבודות סיום בי"ס על-יסודי" — מי יקבל אותה? נהג שר? סגן מנכ"ל? פסיכולוג קליני? ברור שלא. הוא הדין בפונקציות אחרות: מי אם לא מורים יקבלו תוספת "ליווי תלמידים"? קליני? אי תיקשורת? מכבאי רבסגן? רופאים וטרינריים? התוספות למורים הן התוספות הסבירות הטבעיות ביותר. ברור שרק מורים לחינוך גופני זקוקים ל"תוספת ביגוד למורים לחינוך גופני", ורק מורים לחינוך רתמי זכאים ל"דמי שימוש בכלי נגינה למורים לחינוך רתמי".

לעומת זאת, יש כמה תוספות, שברור לעין כי אינן מחולקות בצדק. לדוגמא: למה רק לעובדי מחקר מגיעה "תוספת בררות"? למה רק לפסיכולוגים מגיעה "תוספת מיוחדת", ונוסף לזה גם "תוספת חינוך מיוחד"? ומה על כל אותם העובדים — אם יש כאלה — שאין להם שום תוספת מיוחדת, חוץ מ"תוספת איחוד", "תוספת שחיקה", "תוספת ותק" ו"תוספת יוקר"? זה מכבר סבור אני, כי לכל אלה מגיעה תוספת תוספתית כלשהי — אולי "תוספת היעוד-תוספת".

שלא תחשבו כי דברים אלה נכתבו מתוך צרות-עין. השמר של דבר, רוב התוספות הן צנועות, קמצניות ואפילו מעליבות. לדוגמא: כמה הייתם מצפים שיקבל בעל "תוספת סגור בעל תא כפול הרשאי להסיע נוסעים"? לפי אורך התוספת, לפחות שני שקלים ביום. לא כן! 29 אגורות, כן גבירותי ורבותי, 29 אגורות. וגם זה רק מ-1.2.86, שאז קיבלו בעלי תוספת זו תוספת-לתוספת בשיעור של אגורה אחת (עד אז היה התעריף 28 אגורות בלבד). או למשל "תוספת שתייה" — האם שווי של בקבוק שופס יהיה מגובה או לדי-דעתכם: תוספת שתייה אמנם הועלתה ב-1.2.1986 ב-90 אחוזים, אך גם אחרי העלאה זו היא מסתכמת ב-19 אגורות בלבד.

כל הכבוד למורים על שהם מסכימים ללוות תלמידים תמורת "תוספת ליווי תלמידים" בסך 4.54 שקלים. כל היקר לעובד ציבורי המסכים לשאת משאות תמורת "תוספת נשיאת משאות" בסך 29 אגורות ליום — והערכתי לכל השכי המשכורות בשירות המדינה, המבצעים מידי חודש רבבות חישובים על-פי החוזר זה ודומים לו, בלי לדרוש ולקבל "תוספת סידור מערכות".

מודעי משיב מלחמה

"אני מעדיף פי אלף 'חרות' עם מכות והפיכת שולחנות על רמיית ה'צמיחה' שמאחוריה יניקה צינית ומתמדת של לשד העם לתועלת סקטוריאלית", אומר שר האוצר בשיחה גלויה

מאת יואל מרקוס

יצחק מודעי רותח מכעס. וכיוון הוא מרגיש מספיק חזק — ואם תתממש הרוטציה יהיה השר שעל פיו ישק דבר — כדי לא לשמור בלבו את הסיבות לכעסו. "כבר מהיום הראשון אמרתי שכל הדיבורים על צמיחה אינם אלא כסות עין. אם כותבים לקיבוצה סעד לסולל בונה ולקיבוצים, אמרתי להם, אתנגד כי זו אינה צמיחה. או האשמתני בעלילות שווא. והנה עתה התבררה האמת. חצי מהמשאבים הלכו למטאי", אם לנקוט בלשון העם, במקום לצמיחה".

בשיחת-נפש גלויה שקיימתי עמו אתמול הוא מתודה: "אני מעדיף פי אלף 'חרות' עם מכות והפיכת שולחנות על הרמייה הצינית הזאת של צמיחה שאינה אלא יניקה מתמדת של לשד העם לטובת סקטור מסוים. מנחם בגין היה תמים כשדיבר על להיטיב עם העם. הוא באמת היטיב עם העם כי לא היו לו מבשירים כלכליים משלו למלא אותם בכספי ציבור. אך מה שהם עושים, הוא ממש משחק ציני במשאבי המדינה. מדוע משלם המסים צריך לשלם את מחיר מחדליהם?"

הצביעות של הקיבוצים

"האם ידוע לך — ממשיך מודעי — שבשנה האחרונה קיבלו כור וה קיבוצים מיליארד וחצי דולאר מהממשלה שהם 48 אחוז מסך הכל המענקים? אתה יודע שבשנים ו כן ורמו 180 מיליון דולאר לעיירות פיתוח לעומת 14 מיליון ליישובי יו"ש? לסולל בונה אין שום זכות להושיט יד לקבל כספי ציבור. האם אתה יודע שבעשר השנים האחרונות רכשה ההסתדרות 27 מפעלים פרטיים, ביניהם מפעלי ענק כמו תדיראן. תאמין לי שאף פרוטה לצרכים אלה לא באה מכספי חבר — הכל בא ממענקי המדינה כשיש קונצרן עסקי כזה, אין שום הצדקה לבוא לממשלה באיומים".

"לא זו בלבד שכל מה שיש להם בא ממשאבי המדינה. אז כשיש קושי באחד מהם — וכל היותר משגשגים — באים למדינה. בתעשייה הפרטית כשמישהו מקבל מכה, הוא הולך. הנה ראה מה קורה בחקלאות. נכון שחקלאות זו ציונות. אך חקלאות זה גם עסק. זו שיא החוצפה לספוף עלי פתאום עם ענף הכותנה ש-92 אחוז ממנו בקיבוצים. שש שנים הרוויחו הרבה כספים בספקולציות על בלאס וס.ו.ט ושנה אחת הפסידו וכבר באים לממשלה. לא ייתכן שהרווחים ילכו לכיס וההפסדים למדינה. למה משלם המסים צריך לשלם בשבילם? למה מדברים על כותנה שיתבר על קיבוצים זו ממש צביעות. כל ילד יודע שסולל בונה פושט את הרגל כבר שש שנים. אך הם המשיכו כאילו לא קרה דבר. הם תיאמו לעצמם שתמיד שר האוצר יושיע אותם".

האם נכון לומר שהטילו עלינו מסים חדשים כדי להציל מפעלים המזוהים עם מפלגת העבודה, אני שואל. מודעי משיב "לא כך. אך אפשר לומר שהמסים שהיו מיועדים לצמיחה בחלקם ילכו עתה לסולל בונה. אבל אני אומר בצורה המוסכמת ביותר שאני לא אתן אגורה אחת אם החברות הללו לא יתייעלו. אם לא יפטרו 3200 איש בסולל בונה ו-1700 איש בקופת חולים. שאם לא יעשו כן, כאילו שמה הממשלה את כספה על קרן הצבי. אחרי שנה יבואו בדרישות חדשות. אעמוד על כך בתוקף. אם זה אינו מוצא חן בעיני ראש הממשלה הוא יכול לפטר אותי. זו זכותו". אחרי שהייה מסויימת מוסיף: "בעצם אולי לא ירצה לעשות זאת".

מצבת הזמן לא התפוצצה

אני מפנה את תשומת-לבו של שר האוצר לטענותיהם של ידידי שמעון פרס כי ההצלחה הכלכלית היא הצלחתו של ראש הממשלה ולא של שר האוצר. מגיב מודעי: "לפרס אין יד לא בתכנון ולא בהפעלה. אין ויכוח שגם התכנון וגם ההפעלה באחריותי. לפרס מגיע הקרדיט שהביא את שיתוף הפעולה של ההסתדרות, אבל לי מגיעה ההכרה המלאה על העמידה. כי פרס אינו מבין בכלכלה והוא תורן מטבעו. זו השנה הראשונה אחרי עשר שנים שאין תקציב נוסף. העקשנות והעמידה שלי הם שעשו זאת." אחרי רגע של הרהור מוסיף מודעי: "אם בטענות אוהדי ראש הממשלה יש רמיזה שאין בדעתם לאפשר לי לבצע את תכנית ההבראה אחרי הרוטציה שיאמרו זאת עכשיו. נדע לפחות איפה אנו עומדים. אך אני נותן לפרס יותר קרדיט משנותנים לו חבריו. אני בטוח שלא ינהיג 'פרסיזם' על משקל 'כלנתריזם' על ידי אי מילוי הסכמים. אני גם מסכים שיהיה גם בממשלת שמיר שותף בפרוייקט ההבראה בכל מתכונת שירצה".

גם בוועדת צמיחה כפי שהציע בראשותו?

"בהחלט לא. ועדה צריכה להיות בראשותי ואם הוא אינו סומך על גד יעקבי הוא יכול להיות חבר בה במקומו. עליו להוליט זאת."

"אומרים עליך, אני אומר לו, שאם פרס לא יהיה ראש ממשלה תתמוטט ההבראה הכלכלית. מודעי מניף ידו בתנועה נרגזת האומר: "לא במקרה מפלגת העבודה נתנה לנו את התיקים הכלכליים. כי אף אחד מהם לא האמין באמת בהבראה כלכלית. וחשבו שזו מצבת זמן ונתנו לי אותה ביד ועוד דפקו אותי עם שתי עסקות חבילה שגרמה לנו הפסד של שנה. והנה קרה אסון, מצבת הזמן לא התפוצצה. האם זה צודק עכשיו לחמוד תיקים אלה? לא ייתכן שהסכנות יהיו בידי הליכוד ואילו ההצלחות בידי המערך. אם ההסתדרות לא תעשה סכנותה מתוך שיקולים פוליטיים צרים אין שום סיבה שההבראה לא תימשך גם כאשר יעמוד שמיר בראש".

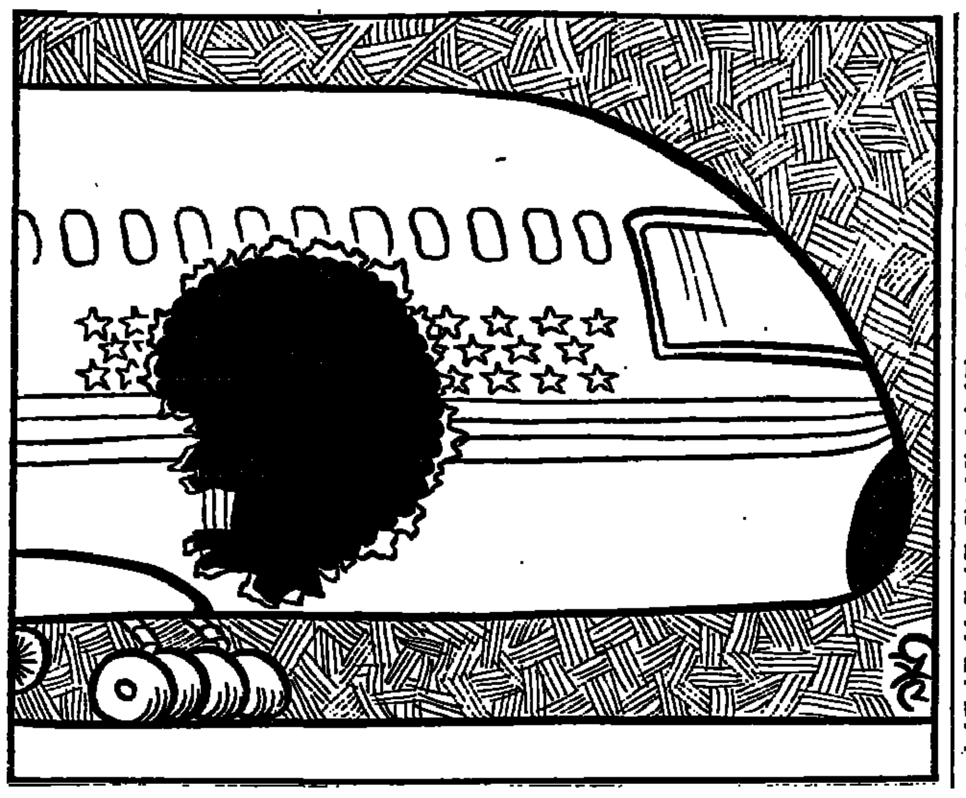

מודעי מעריך שהרוטציה תתבצע במועדה. בחירות מוקדמות עתה יביאו את הקץ לתכנית הכלכלית. עם זאת הוא אינו משוחרר מהחשש שכאשר תתבצע הרוטציה לא ישלימו גורמים במפלגת העבודה עם קיומה. "אינני בטוח שיש להם פוליטיקאי בשיעור קומה מספיק גדול שיהא מסוגל להתגבר על שיקולי אינטרסים צרים".

כוחו של מודעי בממשלה התחזק מאוד באחרונה אם כי הוא אומר שעוד אינו מרכז בידו עצמה כפי שריכז בשעתו פנחס ספיר בתפקיד זה. עם זאת הוא מודה בענווה מסויימת כי הוא שר האוצר היחיד בכל התקופות שנהנה מפופולאריות של חמישים אחוז ויותר. "במשאל סודי שנערך ביוזמת המערך הם נדהמו לגלות שהפופולאריות שלי הגיעה ל-70 אחוז — אך עלה בידם לשמור מימצא זה בסוד כמוס". בתשובה לשאלה מודעי אינו מסתיר את שאיפתו להגיע באחד הימים לראשות ממשלה. "ראיתי ראשי ממשלות מקרוב, ובלי לפגוע באיש מהם, אינני חושב שזו מדרגה שאני בראש צריך לפסול את עצמי מלטפס אליה".

בסוגריים / זאב סגל

גאון, כנר ומחזיקי הנר

מבלי להתיימר ולטעון להתמצאות בפרשת גאון נגד גאון והכנר נגד כנר, לא יכולתי שלא לשים לב לטיעון "משפטי" שהועלה בהקשרה, לפיו מן הראוי שלא למנוע פרסום בשל "זכות הציבור לדעת".

אפשר להאמין, ככותב שורות אלה, בזכות הציבור לקבל מידע, ואף לטעון לכך מעל כל במה אפשרית, ועדיין לסבור כי אין לציבור כל זכות לדעת פרטים על הנעשה והנאמר בחדרי החדרים של "דמויות ציבוריות" למיניהן. בשעתו, בטרם פרצו חלק מכלי התקשורת לכל חדר פרטי, נהגים היינו להתעטר במבוא מידע וכילותי עסיסי בשאלה "מעניין אתה יודע, האם החזיקו את הנר?" היום מחזיקים חלק מכלי התקשורת בנרות כולם, הם עושים זאת בחסותו האקרובה של החוק.

חוק הגנת הפרטיות רואה כפגיעה בפרטיות "פרסום של עניין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם או... להתנהגותו ברשות היחיד". הפרסום מותר רק אם היה בו "עניין ציבורי", או אם נחשב הפרסום ל"מוגן" מכוח הוראה מיוחדת בדין. הדין העתיד, האותו יש לשקול מחדש, הוא זה הנוגע לפרסומם של כתבי בית-משפט או בית-דין. גם מועצת העיתונות גילתה דעתה בתקנון האתיקה החדש, על חובת כלי התקשורת לכבד את חייו הפרטיים של אדם, וקראה לכלי התקשורת להימנע מפרסום פרטים אישיים "שאין בהם עניין ציבורי".

אלא שאין לצפות מכלי התקשורת כולם להיות צדיקים ולפעול לפני תהיות מועצת העיתונות, כאשר החוק מתיר לפרסם כל מסמך שהוגש לבית המשפט או בית-דין, ואת בטרם הוצא צו איסור פרסום על-ידי בית-משפט שדן בעניין. ב"פרשות" האחרונות הוצאו אמנם צווי איסור פרסום, אך רק לאחר שהנזק נגרם. כדי למנוע את הנזק האישי הכבד, לא ניתן אלא לצפות להתערבות המחוקק. אין לסמוך על התאפקות תקשורתית, כאשר עתונים נפוצים חוששים שאת שימנעו מקוראיהם יקבלו קוראיו של עיתון אחר.

חיל הים על פרשת דרכים (א')

הנוכל לבנות "סער 5"?

שוב נכנסת ישראל לפרויקט גדול של מערכת נשק מרכזית מבלי לדעת כיצד ועל חשבון מה לממנו

מאת זאב שיף

רבים מראשי מערכת הביטחון והתומכים בהמשך פיתוח מטוס הלביא ובייצורו מוכנים להודות בשיחות אישיות כי אילו עמדה היום על הפרק השאלה אם להתחיל בפיתוח המטוס הם לא היו נותנים את קולם. בין הטוענים כך גם שר הביטחון יצחק רבין. גם הרמטכ"ל משה לוי, התומך בהמשך הפיתוח, סבור כי מערכת הביטחון נתפסה בעניין הלביא במילכוד תקציבי כלכלי. אין הוכחה טובה מכך שתהליך קבלת ההחלטות בקשר לאותם הפרויקטים הלאומיים היקרים והסבוכים ביותר נוהל בדרך משובשת מתוך היגררות שלב אחר שלב.

כיום יש הטוענים כי ישראל נמצאת בתהליך דומה בקשר לייצורה של מערכת נשק עיקרית אחרת — ספינת טילים גדולה המכונה "סער 5" — בשביל חיל הים הישראלי. גם במקרה זה, כך גורסים הטוענים, נגררת מערכת הביטחון עם המשק כולו, לפרויקט שלא יוכל לממנו. שוב מתעוררת השאלה אם מדינה קטנה כישראל, שמצבה הכלכלי רעוע, יכולה וצריכה לפתח ולייצר את כל מערכות הנשק העיקריות שלה — מטוס, טנק, ספינת טילים, טילים למיניהם — כאילו מדובר במעצמה גדולה.

בין ה"סער" ל"לביא"

מפקד חיל הים, אלוף בן-שושן, אינו אוהב את ההשוואה שעושים בין מטוס הלביא ובעיותיו לספינת הטילים "סער 5". שהוא וקודמו בתפקיד, זאב אלמוג, מדגישים את פיתוחה. ואכן, יש הבדל מהותי בין שני הפרויקטים הללו. למטוס הלביא היתה חלופה בדמותם של מטוסים אחרים. חיל הים ללא ספינת טילים חדשה ישקע בגמירות. השאלה היא אכן, איזו ספינת טילים לפתח.

מי שמקבל את התפיסה העומדת מאחורי "סער 5" יאמר כי מדובר במערכת נשק המקבילה לאף-15. גם מי שאינו מקבל את התפיסה המבצעית הקשורה בספינה יודה בדרך כלל כי מדובר בסטי"ל מתקדם ומעולה. גם ההיקף הכספי הכרוך בשני הפרויקטים שונה. אפילו טועים בחיל הישראלי כאשר לעלות "סער 5" הצוללות החדשות שישראל מבקשת לבנות, אין הבאות הייצור של סדרת הסטי"לים הצוללות המתוכננות כיום מגיעה לשיעור ההוצאות שיוחדו על פיתוחו של הלביא בלבד. ועוד הבדל: בעוד שרעיון של מטוס הלביא נולד מחוץ לצה"ל, במערכת התעשייתית, הרי יוזמתו של "סער 5" מבפנים, בחיל הים.

אך יש גם דמיון משותף, מטריד ביותר, בין שני הפרויקטים. בשני המקרים נפלה ההחלטה עקרונית להתחיל בפרויקט מבלי שיהיה ברור מהיכן יבואו הכספים לפיתוחו ולייצור. בשני המקרים לא לובנה מראש השאלה החזיתית על חשבון מה יבואו הכספים ואיזה סעיפים הם ירדו. למעשה, נפלה ההחלטה עקרונית להיכנס לפרויקט מבלי שיקבעו וידעו כיצד יתקצבו.

כבר בשלבים הראשונים לפיתוח "סער 5" הצוללות החדשות הוליד חילוקי דעות באשר לעלות התכנית. כך הדבר גם עם מטוס הלביא. בחיל הים אומרים כי בשני הפרויקטים הימיים יהיה צורך להשקיע בעשר השנים הבאות כמיליארד דולר. אחרים טוענים, אם כי בלא שעשו עבודת מחקר מקיפה, כי ההוצאה לא תיפול לבסוף משני מיליארד דולר. סגן הרמטכ"ל, דן שומרון, מתנגד לפרויקט הלביא. במשרד הביטחון יש הסבורים כי עלות הפרויקטים תגיע לכ-1.5 מיליארד דולר. הערכה אמריקאית בלתי רשמית אומרת כי העלות אכן תגיע לסכום זה. בינתיים, עד שיסכמו את הישיבות, הוליכו האמריקאים להקפיא את ההתקשרויות על חשבון הסיוע הצבאי לישראל עם מספנות אמריקאיות בקשר לשני הפרויקטים הללו.

נכון הדבר שבניגוד ללביא הוחו דיונים ברורים פעמיים בשאלת "סער 5". בחיל הים מכנים את "סער 5" בשם "שר 5" משום שחמישה שרי ביטחון (וייצמן, בגין, שרון, ארנס ורבין) דנו בו. אין להתרשם מכך שכל חמשת השרים תמכו בפרויקט. השר משה ארנס, שאישר אמנם את ההוצאה הראשונה (בסך 10 מיליון דולר) לקונסתכנון של "סער 5", מתנגד כיום לפרויקט הסטי"ל.

היכן ייבנו הסטי"לים?

מאז 1980 בלטה התקדמות בדיונים צעד אחר צעד לקראת אישור הפרויקט למרות שלאיש לא ברור כיצד הוא יתוקצב. ב-26 בינואר 1981 הובא הנושא לראשונה לדיון בממשלה. בישיבה זו השתכנעו השרים כי יש לאשר תכנון מפורט של הסטי"ל הישראלי הגדול. אך הוסיפו לאישור מגבלה. כאשר עסק אריאל שרון ב"סער 5" הוא הרגיש כי הבעיה הכספית היא העומדת מעל לכל. אם יימצא הכסף יבנו את "סער 5", ולא — יחפשו פתרון אחר. בינתיים גדלו ההוצאות הראשוניות" על תכנון ובדיקות שונות, הכוללות גם מומחים הולנדים והחזקת משלחות בחו"ל, לכ-25 מיליון דולר. משנכנס יצחק רבין לתפקידו ולמד את הנושא הוא הטרד מתפיסת המשימות של חיל הים העומדת מאחורי תכנון הסטי"ל ותוהה אם לא חלה בה סטיה נושא שעוד נשוב אליו, ומדוע חוזרים לבניית ספינות גדולות, וכמובן — הטרד מן השאלה הכספית. רבין אישר לבסוף את תפיסת "סער 5".

בדומה לפרשת מטוס לביא הוא סמך גם במקרה זה על הנס באשר לשאלה הכספית, או ליתר דיוק על הדבר סאם. אחת התוצאות מכך היא שלא יהיה אפשר לקבוע לוחות זמנים ברור לייצור ולבניין הכוח הימי. במטכ"ל הדעות נחלקות בעד ונגד. שני מבקרי מערכת הביטחון, מאיר זורע ושלמה אראל, מעלים השגות שונות, כולל מבצעיות. ותופעה אחרת: מסתמנת הנחת יסוד כי הסטי"לים ייבנו בארצות-הברית ואילו הצוללות בישראל (בשיתוף אירופאי) למרות שאין לישראל כל ניסיון בבניית צוללות ודווקא בסטי"לים צברה ניסיון די טוב. אם הדברים נראים הפוכים, הרי הדבר נובע מאילוצים אמריקאים. ובכל זאת אנו בונים על ההצעה כי האמריקאים יסכימו ששניים מהסטי"לים נבנה אנו על חשבונם בישראל למרות שהדבר מנוגד לחוקי הסיוע שלהם.

חרות חלוקה, ליברלים לכודים

מאת א. שווייץ

חרות נחלקה לשני אגפים. הליברלים ייאלצו להמתין עד שיימצא "מודוס ויוונדי" בין האגפים

איחוי הקרעים בחרות הוא מלאכה יגעה: משפרש מר מנחם בגין מראשות התנועה, נפרמו התפרים בין היסודות הרוויזיוניסטיים המסורתיים מכאן לפלבאיים (יש המכנים אותם פופוליסטיים) מכאן. האידאולוגיה של ארץ ישראל השלמה וכנהגת אינה עונה את הכל: הבקע בין מנחם שמיר לבין אלה הנוהים אחר ה"ה לוי ושרון הוא בקע הבוהתי עמוק, שאפשר אולי לבנות מעליו גשרים זמניים, אך לא לסתום בתדכנים מוצקים המוסכמים על הכל.

ארץ ישראל חדלה להיות הלהיט הפוליטי שהיתה בתקופת הוהד של הליכוד. הציבור רוצה, מעל לכל, שיישבו עמו. לחרות אין מרשם לכך, למעט זה שנוסה בעידן בגין-ארליך ובגין-ארידור. התוצאה נראית לעיני כל, והיא מתבטאת לא רק באדישות השנאה והבוז ההדדי שחרותה על ועידת חרות, אלא גם במשאלי דעת-קהל (אשר האחרון בהם התפרסם שלשום ב"דבר"), המורים על ירידה מתמשכת במעמד הליכוד בציבור.

כבלים לחרות

בישיבת סיעת הליכוד בכנסת שהיתה ביום ג', קבע השר משה ארנס כי אישור מהיר של הסכם האיחוד (בין חרות למפלגה הליברלית) הוא שיקבע את עתיד הליכוד. הגם שהנוכחים חייבו את דבריו בהצביעם פה אחד בזכות האיחוד לאלתר, נשמעו דברי השר, מראשי מחנה שמיר, בלתי מעשיים. שכן ברור כי האיחוד, בתנאים שנקבעו בטיוטות ההסכם המוכרות, עשוי להכריע במאבק המתנהל בתוך חרות. באופן לא-מפתיע, לטובת המחנה שמר ארנס נמנה עמו. על כן, גם אם בסופו של דבר יהיה איחוד, הוא ייערך על פי תנאים המבטלים את המפלגה הליברלית כגורם מכריע בשאלת ההנהגה.

מכל מקום, ספק אם יהיה איחוד, במתכונת זו או אחרת — עד אשר לא יוכרע, ולו זמנית, המאבק בתוך חרות. הניצים על ההנהגה, שהיא גם הנהגת הליכוד, מודעים לכך שלליברלים אין חלופה מעשית: עליהם להמתין לתוצאות, ירצו או לא ירצו. הדיבורים הנשמעים במפלגה הליברלית על היתנתקות מחרות והקמת סיעה פרלמנטרית עצמאית, (כהקדמה להופעה נפרדת בבחירות), אינם אמינים. הם אינם אמינים לא רק משום שבראשה עומדים עסקנים — מר מודעי משמש עדות חיה לכך — שהם אנשי חרות לכל דבר (מסוגם של מר שמיר הרוויזיוניסטים שלצדו), אלא מכיוון שהליברלים חרדים כיום יותר מכל מפני התייצבות עצמאית בפני הבוחר.

ניקח את המקרה הקיצוני: כלומר הקמתה של סיעה עצמאית בכנסת על ידי הליברלים. בפועל, סיעה זו תצביע עם חרות, לרבות בשאלות הנוגעות לאמון בממשלה — לפני או אחרי הרוטציה; שאם לא, מר מודעי וחבריו ייאלצו לעזוב את לשכותיהם המיניסטריאליות, על כל הכרוך בזה. וכאשר יגיע תור הבחירות לכנסת, יחייב את הליברלים פחדם מפני הבוחר להקים גוש פרלמנטרי נוסח גח"ל, בכל תנאי שחרות תכתוב להם. האיום שיקימו ממשלה צרה עם המערך הוא ריק מתוכו: התנועתם כמפלגה מונעת מהם להתייצב בפני הבוחר בבוא היום ולנמק, כיצד חבורת אנשי-הון מופשים מופיעה כמועמדת לשותפות עם מפלגת העבודה.

מפלגת אגפים

הליברלים הם סרח עודף בליכוד נטרלים במאבק על ההנהגה בחרות, מגלה לעיני כל את הפונקציה הנחרדה שיכולה למלא מפלגה-לכאורה זו: מציאת מקום בצמרת הפוליטית לאחרים מעסקניה, כהקדמה להיבלעותם כעבור זמן בתוך חרות. המאבק המתנהל עתה בחרות על ההנהגה הוא שיקבע את דמותה ואת התפקיד שתמלא בחיים הפוליטיים של ישראל. בעצם הסגירה, שלמרות סערת היצרים היא לא תתפלג, יהיה על צמרתה לעצב פרוגרמה אשר תפשר בין השאיפות הנוגדות של היסוד הבורגני-ישיג, המיוצג על ידי מנחם שמיר, לבין אלה של תומכי מר לוי. הדבר אינו בלתי אפשרי, כפי שמוכיחות דוגמאות לרוב במדינות אחרות. ואולם, עד אשר לא יימצא מנהיג מאחד מסוגו של מר בגין, יהיו לחרות שני אגפים יריבים, ימין אורחי ושמאל עממי, שיטלו ממנה את יתרונה היהודי משנות הוהד שלה: המונוליטיות בפיסגתה.

כלום כשירה מפלגה חצויה כחרות לשלטון? שאלה זו אינה אקדמאית. שכן, המשימה שלפניה אינה ניהול שלטון, על פי סדר קדימויות כלשהו, כמקובל. אם מר פרס יחליט לקיים את הרוטציה, או להסתלק ממנה, חרות תתרכז בניהול מערכת בחירות, כלומר היפוכו של שלטון כנ"ל. הערכה זו אינה טעונה הסבר למקרה שמר פרס יפר את ההסכם. אך גם אם יקיימו, ומר שמיר יהיה ראש ממשלה, הרי הוא ושר האוצר מודעי עשויים לפתוח ללא דיחוי במהלכים לקירוב לב הבוחרים: וכי מי מהם יוכל לסמוך על כך שהמערך יישב בשקט שנתיים תמימות תחת ראש ממשלה כשמיר?

מבלי לכפור בחשיבות התוצאה במאבק המתנהל עתה על הנהגת חרות, ההכרעה בו עשויה להיות פשרה זמנית. המפלגה זקוקה לפסק זמן ממושך בדומה לזה שנטלה מפלגת העבודה אחרי 1977, לעריכת בדיקה, לקביעת דפוסי דו-קיום בין אגפיה, ולגיבוש הנהגה מקובלת בפנים וכלפי חוץ כאחד. ועידתה הקשיים הנוכחים בשבירת התיקו בין אגפיה, מעידים כי תהליך ההתייצבות-מחדש אשר החל עם פרישתו של מר בגין רחוק מהשלמה. לכך נחוצים לא מעט זמן וחידוש מגע עם המציאות, שאינה עוד מה שהיתה בעידן בגין.

מגדל אשדר

סטנדרט
אשדר בונה מגדל דירות מיוחד במינו ובו דירות פאר בנות 2-5 חדרים. מטבח משוכלל, מזגן דירתי, דלת בטחון, מחסן לכל דירה, חיזוק כפול בחלונות, אולם כניסה מהודר ומצופה שיש, מעליות לוריין, בידוד מיוחד. האיכות המפורסמת של אשדר.

גבוה
16 קומות מעל העיר. במערב רואים את הים, וכל גוש דן פרוש לרגליך. הקומה הראשונה היא בעצם קומה רביעית. בקומה האחרונה – פנטהאוז מפואר. גבוה גבוה, הרחק מהרעש והצפיפות.

בצפון העיר
באזור יוקרתי ומבוקש, רחוב ולצ'יסטי, ליד צומת ארלוזורוב דרך חיפה. קרוב לכל מקום, למרכזי הקניות והבילוי של תל-אביב. צריך פעם לצאת מהעיר? גם זה פשוט.

לישון בשקט
בקומה ראשונה אתה כבר בגובה קומה רביעית. דלת בטחון לדירה כבר אמרנו. שוער צמוד בכל שעות היממה באולם הכניסה. אינטרקום ומערכת בקרה משוכללת. לחניונים שער אוטומטי הנפתח רק לדיירים.

והארכיטקט חינם!
הדירות המרווחות בנויות בשיטת ה-OPEN-SPACE. אתה מתכנן את הפנים של דירתך. ואם אתה רוצה עזרה בעיצוב – ארכיטקט פנים של אשדר עומד לרשותך ללא תשלום.

אשדר
מגדל אשדר – גבוה גבוה, אבל לא מגדל באויר. בונה אותו חברת "אשדר" – מיסודה של קבוצת אשטרום – חברת הבניה הפרטית הגדולה בישראל. נוסף לסטנדרט הגבוה ניסיון, אמינות וביטחון.

סטנדרט גבוה
בצפון העיר

פרטים והרשמה: משרד אשדר, רח' בן יהודה 190 א' ת"א. טל. 03-245375

אשדר
חברה, יציבה, בטוחה
מיסודה של קבוצת אשטרום

صكنا من الاحمل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

מי יפסיק את השיחות

"הממשלה לא נתנה לנו מנדט לתת את טאבה למצרים", אמר השבוע במשלחת ישראל לשיחות עם מצרים אחרי הסיבוב התשיעי. הפעם דומה כי הממשלה תהיה פזורה כהדרכה בין נציגי משרד ראש הממשלה לבין עמיתיהם במשרד החוץ. ההצעה המצרית יכולה להיות מקובלת רק על עזר וייצמן, הדבק באמונה כי ראוי להקריב את טאבה קורבן לשלום עם מצרים. אם במשלחת ישראל אין איש המוכן להמליץ על הנוסחה המצרית לשאלה שתוצג בפני הבוררים, קשה עוד יותר למצוא מישהו במשלחת המצרית שייאות לוותר עליה.

טאבה נהפכה במרוצת השנים לבעיה של מצרים. ראש המשלחת, נביל אל ערבי, אינו מוכן ליטול על עצמו את האחריות לנפילתה של טאבה שנית. האיש החריף והנוקשה הזה החליף את עבדל חלים בדוי, מבורים במשלחת ישראל. התרשם שאולי בכל זאת יש בידיהם ראיות לא רעות. הנוסחה האמריקאית תאפשר לבורר, בבואו לקבוע היכן צריך הגבול לעבור, להביא בחשבון גם את המפות והמסמכים מ-1906. יש אומרים כי גם גבוה יותר בצמרת המצרית, מהססים ליטול סיכונים. שר החוץ עבדל מגיד, ואולי אף הנשיא מובארק, עלולים לשלם מחיר יקר אם אחרי הכל יישאר מלון סונסטה בידי אלי פפושדו.

כך, ערב יציאת המשלחת לקהיר, היו שסברו בירושלים כי מוטב לקמץ בהוצאות נסיעתו והלנתו של הד"ר אריה עופרי, עוזרו של סמיר (שהעדיף את מלונות וואשינגטון וניו-יורק). האמנם ביום שלישי בערב ריחף באווירה של קהיר ריח של משבר. קמחי הציע להמשיך את השיחות בשבוע הבא בהרצליה. המצרים ביקשו להמתין שבועיים. השאלה היתה למעשה מי יפסיק את השיחות ומתי, ולא מתי הן תימשכנה. בינתיים תלחץ ישראל על ארה"ב שתלחץ על מצרים לרכך את עמדותיה. הנציגים האמריקאים בשיחות מבינים כי לחץ על ישראל לוותר בנושא "השאלה" כמוהו כלחץ (עקר) לוותר על טאבה.

יצחק מודעי: יש צביעות בהצעות פרס

שר האוצר כועס

שר האוצר יצחק מודעי כועס על רבים אחרי ישיבת הממשלה שהקצתה מיליונים לסולל בונה, לקופת חולים ולענף הכותנה. דומה כי זעם רב שמור אצלו על ראש הממשלה שמעון פרס.

"יש צביעות בהצעתו של פרס בעניין הסיוע. הוא הציע שמקור המימון יהיה קרנות הפנסיה שאינך יודע מה נעשה שם. זה הדבר הכי יקר מבחינת הזרמה, כי מורים להם לקנות רק אג"ח ממשלתי ואז אני נשאר עם החוב. הוא רוצה את זה ואני הייתי הופך עולמות על העניין. עוד אגלה מה קנתה חברת העובדים מכספי המדינה בשלוש השנים האחרונות. אפשר לכסות בזה לא רק את הגרעונות של סולל בונה וקופת חולים. שקיבל על הגיבוי שנתן לי היה מזויף. אני מצפה שהוא ימשיך לתמוך גם אחרי הרוטציה וזו לא דרישה מוגזמת.

תוכנית מארשל למזרח התיכון

"אם אפשר לגייס משאבים חיצוניים, צריך לעשות זאת למען צמיחת המשק הישראלי או פרויקטים משותפים. פרס לקח פרויקטים שהכנתי עוד בהיותי שר האנרגיה. אין שם שום דבר שאני לא הכנתי: תחנת כוח גרעינית משותפת באזור הגבול עם מצרים, מים מנילוס ואפילו ניצול משותף עם חוסיין של ים המלח. ארנון גפני שהכין את התוכנית בשביל ראש הממשלה לקח את החומר שלי ונסע אתו למוסטפה חליל, העומד היום בראש הבנק הערבי במצרים.

על כלכלה ורוטציה

"אם שרי המערך חושבים שיוכלו להעביר כל דבר עד הרוטציה — הם משלים את עצמם. יש גם עם בישראל, לא רק עסקנות. העם לא מוכן להיאנק תחת העול הכבד הזה כדי לבנות למישהו אימפריה. אם יתברר שאחרי הרוטציה פרס לא ייתן יותר גיבוי לתוכנית הכלכלית, או יתברר שמערכת השיקולים שלו היתה קודם כל אישית ומפלגתית ואחר כך ממלכתית, ושהקרדיט

הקיבוצים

"התחרות האמיתית אינה בין עיירות הפיתוח להתנחלויות, אלא ביניהן לבין הקיבוצים והמושבים. כאן יש מחסור וכאן חיים בווילות. מי חלב את המדינה? מדוע גר יעקבי הסדיר אזור פיתוח א' לנהרייה? מדוע לנהרייה כן ולאריאל לא?

העבודה, בין המצע והמרור

על השולחן, באחד החדרים בבית הירקון, היתה מונחת הצעתו של חיים צדוק לפרק "דת ומדינה". יחיאל לקס, יו"ר תנועת העבודה הציונית, נאבק על הצעתו לשבח את התנועה הרפורמית והקונסרבטיבית על פעולותיה בישראל. ראש הממשלה שמעון פרס נכנס לחדר ופנה בהתרגשות לחברי הוועדה: "הפרק בנושא דת ומדינה במצע הקודם היה אסון אלקטורלי שהזיק לנו במגעים עם המפלגות הדתיות. לשם מה לנו כל המצע הארוך הזה?

בכיסו של פרס מונח מכתב שקיבל לא מכבר מח"כ מנחם פרוש, שפנה אליו בעקבות פרסומים בעיתונות על אודות הנוסח שגובש בוועדת דת ומדינה לקראת ועידת מפלגת העבודה. פרוש מגדיר את הרעיונות לגייס תלמידי ישיבות, שירות לאומי לבנות, מיהו יהודי, ביטול חוק החזיר והכרה בכל הזרמים ביהדות כ"תוכניות לעקור חלילה את הכל, את כל היקר והקדוש לנו". והוא שואל את פרס: "איך רבים על הצעות הסותרות והדועתך לפני כל העם כאשר יצאת מתשאיש כי תשמור על הסטטוס קוו והבטחת לא לנגוע בחוקים שהתקבלו עד כה?"

ופרוש מסיים בנימה של איום. "הידיעה מזעזעת, מדהימה. אנו היינו בטוחים שלמדתם לקח מהעבר, מה שיוסה השלילי של מפלגת העבודה הביא לה בעבר". המכתב הזה היה בכיסו של פרס. ובזיכרונו של פרוש היו ודאי דברים שאמר ראש הממשלה במהלך המשא והמתן הקואליציוני, כאשר כינה את המצע בענייני דת "מצע ומרור". אולי הוא זכר גם את הצעת יצחק נבון "לזרוק את המצע לסל". פרס זכר ונבהל מהמצע החדש שהוצע, למשל, לאפשר לרבנים רפורמים לרשום נישואים.

סעיפים לדוגמא מתוך המצע

1. סיפוק צורכי הדת של הציבור היהודי על כל גווניו וזרמיו. מניעת כפייה דתית ואנטי דתית.

2. תורת ישראל ומורשת ישראל היו גורם מכריע בקיום עם ישראל בכל נדודיו וגלויותיו ובגיבוש הזהות ואחדותו של העם. המפלגה תעשה לחיזוק התודעה היהודית ותפעל להקניית מורשת היהדות ומסורת ישראל במערכת החינוך, תוך הדגשת הערכים הלאומיים והכלל אנושיים.

3. הכרה בפלורליזם הדתי: קריאה ליהודים מכל הזרמים לעלות לישראל ולהיות שותפים שווים בעיצוב ערכיה ודמותה של החברה הישראלית. התנגדות לשינוי חוק "מיהו יהודי".

4. סטטוס קוו בנוגע לסמכותם של בתי הדין הרבניים בענייני נישואים וגירושים. שוויון זכויות האיש והאשה לקראת הנישואין ובעת פקיעתם. במינוי דיינים יובאו בחשבון גם שירות בצה"ל והשכלה משפטית וכללית.

5. מציינים את הניסיון המוצלח של לימוד תורה בשירות בצה"ל. שירות צבאי על בסיס של שוויון, תוך התחשבות בצורכיהם של בני הישיבות. ביצוע חוק שירות לאומי לבנות.

6. רואים בחומרה גילויי הקנאה והחוסר סובלנות של חוגים קיצוניים דתיים וחילוניים.

אני מציע לנסח את הכל מחדש ולהסתפק במשהו שיזכיר את דבקותנו בחירות הפרט, שאנו נגד כפייה דתית ואנטי-דתית ונגד תיקון מיהו יהודי ושינוי סמכויות בתי הדין הרבניים". חמישה הדברים מיהרו להזהיר את ראש הממשלה. צדוק הזהיר כי "אם השיקול הוא קואליציה עם המפלגות הדתיות, לא ישנה מה נכתוב במצע. הליכוד ייתן להם תמיד יותר".

אולם פרס, דומה, לא השתכנע. בנוסח שהיה מונח על שולחן הוועדה נאמר: "חלוקת כספים לישיבות על פי קריטריונים אובייקטיביים". פרס התפרץ: "האם כל המוסדות החילוניים מקבלים כספים על פי קריטריונים אובייקטיביים. למה לכם. זו רק התגרות במפלגות הדתיות".

קרבנות השווא של יוניפי"ל

להלן דיווחי יומיים של אירועים בלבנון, כפי שהועברו השבוע לגורמים בארץ ובחו"ל:

28.3. חילופי אש במחסום יוניפי"ל בקרבת חירבת סילאם. שגרוד גנאי מפקד עליה. חילופי אש בין כפר קנא לצדיקין (האיזור מצוי במרכז פעילות ארגון חיזבאללה) בתחום הגדוד הפיג'י. חייל יוניפי"ל אחד נהרג.

29.3. תקרית אש באותו מחסום גנאי ליד חירבת סלאם. חייל גנאי אחד נהרג ושני נפצעו. סיכום השבוע: שני הרוגים, חמישה פצועים. הערכת גורמי הביטחון: חיזבללה מגביר את המאמצים לסלק את יוניפי"ל מהאיזור.

אם צריך להמחיש את הביטוי "קורבנות שווא", אין דוגמה טובה יותר מ-120 החיילים שהפילה לבנון בגדודי יוניפי"ל מאז נשלח לשם כוח האו"ם. ישראל אינה רוצה בהם. חיזבללה, אמל וצד"ל מגבים בשליחיהם של גאנה, פיג'י, פינלנד ויתר חיילים שאינם יודעים מה הם עושים שם. התלונות מגיעות כמעט תמיד למשרד החוץ בירושלים והשגרירים הישראליים נקראים למסור הסברים כבירות העולם. האמריקאים קיצצו בתקציב ואין רמז עבה יותר לדעתם על יוניפי"ל.

אחרי להבראני סורח לפרסם שהקטיושות שנורו לגליל יצאו לאחר מתחת לאפו של הכוח הבין-לאומי. קשה להאמין כי הממסד האו"מי מוכן לספוג כל כך הרבה עלבונות וגרעונות רק על מנת להצדיק את קיומם של 6000 חייליו. תועלת רבה הם לא הביאו מעולם לאיזור. אולם המומחים תמימי דעים שכך בדיוק הם פני הדברים.

המחלוקת בתוך מערכת הביטחון נסבה סביב הטאקטיקה: מכיוון שיוניפי"ל אינו מוכן למות מאליו, כיצד חיים אותו בדרקים. יש גורמים המבקרים את גישתו הנוכחית של שר הביטחון יצחק רבין כלפי האירגון. לדעתם, יש להזהיר את צד"ל מפני פגיעה בחיילי האו"ם, מכיוון שישראל משלמת את המחיר ביחסים הבילטראליים עם המדינות האמהות של הנפגעים. יחסים תקינים עם הכוח הכפרי והמיותר הזה עשויים לדעת אחרים לתרום פה ושם גם לנכונות להידבר עם הארגונים הפחות-קיצוניים בדרום לבנון.

הטור השלישי / לילי גלילי

פרס-חוסיין: כמעט פגישה

פרס וחוסיין, כמעט נפגשו (שוב) השבוע. הפעם, אמורה היתה פגישת הפסגה להתקיים בגלוי, מעל מרקע התוכנית הטלוויזיונית "נייטליין" של טד קופל, ברשת איי-בי-סי. בביקוריו הקודמים בארה"ב היה פרס אורח מבוקש במשרד הפרפולדר, שעורכיו חרגו ממנהגם, והקדישו למראיין יחיד את מלוא השעה. הפעם, ביקש המנחה, טד קופל, כנראה, לחקות את הדיסטוריה התקשורתיות שעשו ברברה וולטרס וולטר קרונקייט, שהפגישו בין בגין וסאדאת, והציע גם הוא פגישה כפולה: פרס עם חוסיין. ללשכתו של ראש הממשלה בירושלים, דומו ידיעות על מגעים שקיימו אנשי "נייטליין" עם הירדנים. אלה לא דחו את הרעיון על הסף, אלא הציעו פגישת ביחד עם מערכת התוכנית. בעקבות הפגישה, הבריקו לעמאן את פרטי ההצעה: ראש ממשלת ישראל, יתראיין באולפן בארה"ב; חוסיין יתראיין מעמאן. העיתונות יובאו בזה אחר זה, ואולי יווצר בעקבותיהם קשר ישיר בין השניים. התשובה שהגיעה מעמאן, היתה מאכזבת למדי. הירדנים אמנם לא השיבו בשלילה מוחלטת, אין הם מתנגדים עקרונית, אבל הם מצפים לעיתוי אחר. בעצה אחת עם אנשי "נייטליין" ועם לשכתו של פרס, הוחלט להמתין לעיתוי האחר, וגם לא לקיים הפעם ראיון רק עם פרס.

לפיד: "לונדון היה צריך לצלצל ולהתנצל"

ביום שני, ראיין ירון לונדון את יוסף לפיד ב"זה הזמן". אם כי המנחה "האייך" אולי אינו תולה כל כך את מה שהתרחש על המרקע. לאחר מעשה, הגדיר את התקפתו של לונדון על לפיד, שהיה המנכ"ל שלו משך חמש שנים, כ"זירת התגוששות", "במה לחיסול חשבונות אישיים" או סתם דרך ראיון מכוערת.

אם ביקש לונדון להחזיר ללפיד כגמולו, נכשל בכוונתו זו, ומצא לפניו מראיין שאינו נופל ממנו בחדות לשונו. אלולא היה מדובר בלפיד, אותו קשה מאד להפוך ל"אנדר דוג", אפשר היה לומר שהקורבן יצא נשכר. אלא שיותר ממה שהרוויח לפיד הפסיד לונדון, גם בעיני עמיתיו. יומיים לאחר הראיון, פניתי ללפיד לשאול אם התאושש. על פי התשובה, כשהוא כך: "אם ירון לונדון רצה להפגין לעיני הכל מדוע הייתי חייב לנהל מאבקים בעובדים המתנהגים כאילו הטלוויזיה היא המכללה של האבא שלהם, אז הוא עשה זאת. הוא הפר את כל כללי הראיון ההגון. הוא תקף לא לגופו של עניין, אלא לגופו של אדם: הוא ניצל את הראיון לעשות חשבונות אישיים. כדי להבין את ההתמודדות בין מה שירון עשה, לבין מה שיכול היה לעשות, צריך לחשוב על הבימה שבה היה מראיין את יוסי שריד, אילו התמנה שריד למנכ"ל רשות.

הדבר המפתיע הוא, שבכל השנים האלה שררו בינינו יחסים אישיים טובים, ולכן זה הפתיע אותי לא רק במישור המקצועי, אלא גם במישור האישי. ואם איבד ירון את עשתונותיו, היה צריך בימים שחלפו מאז השידור לטלפן ולהתנצל. בסופו של דבר, הפיצוי שקיבלתי היה בשפעת הטלפונים, המברקים והטפיחות על השכם. כך שבמובן מסוים, הוא עשה לי שירות. סך הכל, אני לא רגיל לתפקיד של קרבן, ולאחרונה התרגלתי כבר לאווירה אחרת, ואהדתו: הראיון הזה היה כמו מקלחת קרה לפני החזרה לחיים הציבוריים".

מיכאל גורודיש "קשבנו": לא אמרתי לעורך ששמעתי

המתיחה הגדולה: מי יצא טוב, ומי יצא רע

חייל המודיעין שיזם את ה"מתיחה" על מותו של נביה ברי, יצא דווקא לא רע מהסיפור. נכון, שהובא לדין ונענש על חוסר המשמעת שגילה. אך אפילו אישים בכירים במערכת הביטחון לא הסתירו את התפעלותם מהדרך האינטליגנטית שבה טיפל בפרשה. ראשית כל, הבחירה האמינה של הקורבן. האיום על חייו של נביה ברי הוא ממשי מאד. זה לא מכבר פגשו ראש במנגנון הביטחון וראש המנגנון הצבאי שלו את שליחיו של חומייני, והסבירו אותו באותנים.

שנית, העיתוי. ה-1 באפריל, אינו רחוק מה-4 באפריל, היום שבו נפתחת ועידת "אמל", שבמסגרתה צפויות בעיות, בלשון המעטה.

שלישית, ייחוס המקורות: החייל כאיש מקצוע טוב, בחר לייחס את הידיעה לשתי תחנות רדיו לבנוניות (מתוך ה-80 שבמדינה) כמו "קול המולדת", ו"קול ההפכה הערבית". כמי שאמון היטב על התיאבונים העוינים מן ההבדלים בזהות הפוליטית, הקפיד לכלול אותן בתוך את הטקסט שהולם את האוריינטציה הפוליטית שלה. והגביר בכך את האמינות.

בכל אלו לא נקט ודאי כקו הגנה במשפט. אבל מחמאה היא מחמאה, ביחוד מעמית למקצוע.

מי שיצא רע מהסיפור, הוא דווקא "קשבנו" המהולל, מיכאל גורודיש. הידיעה ששודרה ב"קול ישראל" על רצח ברי, הסתמכה על "קשבנו שמע". "איך שמע קשבנו את מה שלא הושמע?", שאלתי את בעל הדבר עצמו, וזו התשובה: "אני לא זוכר איך שודרה הידיעה, אבל אני קיבלתי אותה מהמקור המהימן ביותר, דובר שר הביטחון". "אבל מכאן ועד ל"קשבנו שמע", יש עוד מרחק מסוים", התעקשתי, וגורודיש הבהיר: "כשהתקשרתי לרדיו, לא אמרתי לעורך ששמעתי, אלא ששתי תחנות לבנוניות שידרו כך וכך, וביקשתי שיציין כי אין לידיעה אישור ממקור אחר. מכלי אולי שהוא הניח ששמעתי. גם שמעתי שיפר להוא מוסר ידיעה. אינו מציין אם קיבל אותה בטלפון או בפגישה אישית. אני לא חושב שהאמינות שלי נפגעה: הרי כל הצמרת הביטחונית נפלה בפח יחד אתי".

מי שנקלע לבעיה, היה "קול ישראל" בערבית, שהפיץ את הידיעה בכל רחבי העולם הערבי. בעוד הם משדרים את הזמן שנפתח בידיעה על ברי, כבר נקלטו הכחשות זריזות מרדיו סוריה ו"קול לבנון". בסופה של המהדורה, ב"קול ישראל" בערבית, כבר שידרו את ההכחשה, והעורך הוסיף גם ברכה ממלכתית: "אנו מאחלים לנביה ברי אריכות ימים". מנהל הרדיו בערבית, אדמונד סחייק, הורה להוריד את הברכה: אין הרי דרך טובה יותר להבטיח שימיו של ברי יקוצרו, כאשר לשלוח לו ברכה ממלכתית מישראל לאריכות ימים.

וינשטיין לא יגן על מודעי

ח"כ אריאל וינשטיין (ליברלים), סירב להגן על המדיניות הכלכלית של עמיתו, שר האוצר יצחק מודעי. נכון שהניסוח הבובא לעיל אינו מעביר את רוח הדברים, אך הוא בכל זאת נכון. וינשטיין, שנבחר לשמש כסניגור למודעי במשפט הציבורי שתכננו לערוך לו נציגי שכבות המצוקה, מפ"ם ור"צ, סירב למלא את התפקיד שהוצע לו. במשפט הציבורי, אמור היה מודעי להיות מובא לדין כנציג הממשלה על עוון המדיניות הכלכלית, העוול שהיא גורמת לשכבות המצוקה, לקשישים, לקיבוצים ועוד. כתב האישום, ארוך כאורך תקציב משרדי הממשלה כמעט, הוצג בפני שר האוצר עוד בשבוע שעבר, בליווי הבהרה כי במסגרת זכויותיו, הוא רשאי להביא עדי הגנה ואף סניגור. קטיגור, אגב, כבר היה: ח"כ יאיר צבן ממפ"ם.

מודעי, היודע מן הסתם מהן זכויותיו של נאשם, לא התרגש באופן מיוחד. ברור היה כי לא יתייצב אישית למשפט בשבוע הבא, הוא אף לא הורה לחפש לו פרקליט במולדת. בלית ברירה, פנו המארגנים לח"כ וינשטיין, והציעו לו את תפקיד הסניגור. וינשטיין הסכים תחילה. אחר כך עיין בתאריכים, והודיע כי צר לו, הוא עסוק בעניין אחר. רק לאחר שהוברר לו כי מפאת הכבוד לכיסוריו, ישמחו לבחור תאריך אחר הנוח לו, סיפק הסבר אמיתי: אם יש כתב-אישום, צריך גם כתב-הגנה. וזה מוח, זהו משחק מכור.

בשיחה אתי, היה אף גלוי יותר. הוסיף שבכנסת יש כל מיני חברים — אבל טיפשים, אין שם; לכן גם הוא אינו טיפש לקחת על עצמו תפקיד חסר סיכוי. כך נותרה המחאה בלי נאשם וכלי סניגור, מצב שבו קשה לקיים משפט הוגן. כך, בזכותו של וינשטיין, ניצל מודעי ממשפט ציבורי, שיהפוך מחוסר ברירה לכנס מחאה פשוט.

ציתותים

* במזנון הכנסת, הכיוד השבוע לעזר וייצמן את קבלת הפנים החמה לה זכה בוועידת חרות. עשרות פעילי חרות שפגשו בו בכניסתו, התנפלו עליו באהבה וצעקו: "בוא הביתה; חזור הביתה". גם בוועידת מפלגת העבודה יקבלו אותך ככה?". במזנון, מצא וייצמן השבוע את התשובה "כנראה שלא; שם, במקום 'בוא הביתה', יצעקו לי 'לך הביתה'".

* בסיור הזדהות שערך במפעל מנועי בית-שמש, נהג השר ארנס, פרופסור לאווירונאוטיקה, כמומחה אמיתי. לאחר שסיים את הצד המקצועי של הביקור, אמר לבני שיחו: "אלה שכינו אותי בזלזול 'הפרופסור', כדאי שיבקרו כאן פעם".

לאחרונה דומה שארנס יצא מקליפתו. בחזית העדים השבוע, שהוא החל "לתפוס מנהיגות". בעת תדרוך העיתונאים בירושלים, נשאל ארנס: "איך בכל זאת החלקו את העוגה בחרות?" והוא השיב: "מה אנחנו, מאפיה שאופה עוגות?" להערת המראיין אם אין הוא נזהר במתנה הזה, השיב: "אתה הבנת מה שרצית להבין". באותו מעמד, סיפרה המראיינת גאולה כהן, כי קשה לשר כוח לאידה של חרות. אף כי כבר קבוצות גדולות מחרות קורצות לעבור לתחייה לאחר בה שקיעה בוועידה.

משה ארנס: יוצא מקליפתו

* כתב הסי-בי-אס בארץ, דון מקניל, יכול היה להביא דיווח מכלי ראשון על עצמת הסכסוך הקופטי-אתיופי בירושלים. במסגרת כתבה שהכין לרשת האמריקאית, יצא צוות הסי-בי-אס לצלם בדייר אל-סולטן, חלקת המריבה בכנסיית הקבר. באישור האתיופים המחזיקים בנפתח, על אף שקבעו במקום פגישה עם הארכיבישוף הקופטי, גורשו אנשי הצוות על ידי הקופטים שטענו כי כלל לא נתנו את אישורם לצלם. ואף הגישו תלונה נגד הסי-בי-אס למשרד הדתות על הפרת הסטטוס-קוו במקום.

שלום לידיד

מה מיוחד כל-כך מצא פרס בארוחת הצהריים שהכין לכבודו שר החוץ שולץ

מאת צבי בראל

וואשינגטון

תחילה הסגנון. כשראש ממשלה ישראלי, ובמיוחד כשהוא חביב הקהל האמריקאי, כמו שמעון פרס, מגיע לוואשינגטון, אפשר לצפות שיתקבל בכבוד הראוי, באוהדה ובפמליות, לפחות כמו ראשי מדינה אחרים, פחות מקבלים ופחות אחרים. אך כשראש ממשלה זה, הופך ארוחת צהריים, אותה ערך לכבודו שר החוץ, להישג העיקרי של ביקורו ("האם ראש ממשלת אירלנד או נורווגיה זכו לקבלת פנים כזאת?" — לשון פרס) צריך להעלות לפחות חצי גבה בתמיהה. גאוותנות יתירה היתה סימלה של ממשלת קודמו ומעט צניעות לא תזיק. אך אם אמנם כך, מנין הקירבה היתירה הזאת אותה הידשה לעצמו ראש הממשלה במופע הפומבי הזה?

לפחות חמש פעמים פנה אל שר החוץ האמריקאי בשמו הפרטי, בעוד זה הקפיד תמיד לקרוא לראש הממשלה בתארו. כללי הפרוטוקול מתירים אמנם קירבה מלמעלה למטה ולא להיפך, והאמריקאים במיוחד אינם מקפידים בזוטות כאלה, אך להם מותר. הם גם גדולים וגם מארחים. אם מנגד, חש פרס קרוב כל כך אצל ידידיו האמריקאים, מה רבותא מצא בעניין רגיל כל כך כמו ארוחת הצהריים?

לא הייתי נטפל כל כך ל"מאורע" הזה, לולא היה זה ראש הממשלה שטרח להסביר לעיתונאים את גדולתה של הארוחה. ברגע מסוים הוא כעס על ההצקות, ועל החיפוש הבלתי פוסק אחר התוכן שלא היה, עד שאמר: מדוע אינכם רואים את חשיבות הארוחה. כלום לכל אחד עושים ארוחה כזאת? ובכן, כמעט לכל ראש מדינה עורכים ארוחה כזאת, ושנית על פי זכרון אנשי הפרוטוקול במחלקת המדינה, רק ראש ממשלת סינגפור קרא בפומבי לשר החוץ: "ג'ורג'". עד כאן הסגנון.

במהלך פגישותיו חשף ראש הממשלה "סקופ". הוא סיפר עד כמה הצליחה התכנית הכלכלית מעל ומעבר למשוער. הוא ציין את העובדה שלא היה צריך להדפיס כסף נוסף במשך השנה, שהייצוא עלה בכ-7 אחוזים, ושהמאזן הסתיים בספיגה של כ-350 מיליון דולר. אך באותה נשימה הוא גם שיבח את הממשל האמריקאי על כך שנענה לבקשת משרד האוצר והסכים לתת את מנת סיוע החירום (375 מיליון דולר) כבר עכשיו. אם כל כך טוב, מדוע צריך בדחיפות כזאת את מנת סיוע החירום? פרס הסביר בתשובתו כי למרות הצלחת התכנית עדיין צריך את הכסף.

אם כך מדוע היו אלה דווקא נציגי משרד האוצר הם שמעתי כי הכסף אינו דחוף. "שום דבר איננו בוער כי במילא הוא ייכנס לחשבון הישראלי בניו יורק כדי לשאת ריבית". יותר מכך, כלכלני מחלקת המדינה היו נגד מסירת הכסף עכשיו. אפשר אמנם לטעון כי הם אינם מודעים לצרכים הפוליטיים [illegible]

הטענה מתקבלת, כיצד יכול היה ראש הממשלה לומר לאמריקאים בריש גלי כי דווקא עצותיהם הכלכליות הן שהוציאו את המדינה מן הבוץ ("אנחנו קיבלנו את עצתך ג'ורג'"). אך את ההתערבות האמריקאית עשה דווקא שבחו לפעולה האמריקאית במפרץ סידרה ובטחונו כי פעולה זאת תרתיע את קדאפי מפני המשך ההתעסקות בטרור. אם אמנם כך, מדוע לא יכלה ישראל לאמץ שיטת פעולה כזאת? מדוע היה צריך לטוס עד תוניס כדי להפציץ בסיסי מחבלים, ומה עם לבנון? ואם נכונה קביעתו של ראש הממשלה הרי נמצא פתרון לטרור? "אנחנו איננו יכולים לעשות את מה שארצות הברית עושה" הסביר פרס בתשובה לתמיהה, בהתכוונו לכוח ההרתעה האמריקאי. אך דווקא פעולותיה של ישראל שימשו ומשמשות את ארה"ב כדוגמה לדרך הנאותה לטיפול בטרור. יתר על כן, רשמית, הרי ארה"ב לא רצתה כלל לגמול לקדאפי, אלא בסך הכל לממש את זכותה לנוע במים בין לאומיים. כלום לא חטא כאן ראש הממשלה במתן פרשנות לפעולה האמריקאית בשעה שהממשל טורח להסביר את ההיפך? אחרי אלה באה פרשת קרן העזרה המזרח תיכונית, או מה שקרוי "תכנית מרשל למזרח התיכון". תכנית אקדמית נכונה אך בלתי ריאלית מן הבחינה המעשית. בממשל התייחסו בחיוך מודאג כלפיה. בחיוך, משום שהם יודעים שאין להם כסף לתרום לה, בדאגה, משום שכאשר תכניות בלתי מעשיות מוצגות ברצינות מחרידה — יש מקום לדאגה. הביטוי הדיפלומטי כלפיה היה: "תכנית מעניינת".

פרס אמר כי "הם מאד התעניינו" ואף מצא כי שולץ התייחס אליה פרטנית כאשר אמר שביטחון וכלכלה כרוכים יחד, ושביטחון כלכלי חשוב לא פחות מביטחון צבאי. לנוכחים היה משום מה ברור כי שולץ מתכוון בביטויו אלה לישראל ולא לתכנית מרשל, אך גם פרשנים טועים, ואם אינם טועים, מיד נמצא הסבר גם לאי התייחסותו של שולץ. הרי זו תכנית ישראלית, כבואת היא תכנית רגישה, כך שאם רוצים בהצלחתה כדאי שלא לקשור בפומבי את שמה של ישראל אליה. ורק עוד הערה אחת מתוך שפע ההתבטאויות, הסתירות וכפלי המשמעויות שעטרו את הביקור. בתשובה לאחת השאלות שעסקה באיכות החיים בעזה, נסחף ראש הממשלה בדברי עצמו והודיע לציבור כי עיתונות השטחים היא עיתונות חופשית, והוסיף בתוני קול "פרט לענייני ביטחון".

למרות כל אלה, עשרים ושש השעות בהן בילה שמעון פרס בוואשינגטון היו שעות חשובות, ולו גם בזכות הדגל החדש שזכר, היקנו לנו. עד כה היו ביקורים כאלה מסתיימים באיזה שהוא מתן, קצת כסף, קצת נשק, קצת התחייבויות. הפעם היה זה ביקור לשם ביקור. לשאול מה נשמע, לאכול ביחד, [illegible]

אם את/ה עומדים להתגרש חשוב מאוד שתקראו מודעה זו!

אם סרק שמעתם על העמותה לגירושין בהסכמה "הלב" חשוב שתדעו כי זוהי קבוצה אקדמאית, מיומנת ביותר, המעניקה תמורת 900 ש"ח בלבד, שירותים משפטיים סוציאליים ופסיכולוגיים — עד קבלת הגט!
עמותת "הלב" קיימת במטרה לעזור לכם!

העמותה לגירושין בהסכמה

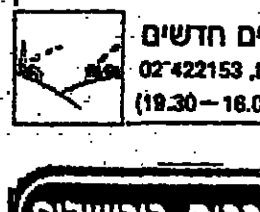

"הלב" — התחלה של חיים חדשים
רחוב עוזיאל 117, ירושלים, 02-422153
(19.30—16.00)

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לחינוך – המחלקה להשתלמות מורים
מרכז להוראה משקמת

כנס בוגרי מרכזי למידה בהוראה משקמת לתלמידי ט"מ

אנו מזמינים את בוגרי הקורסים הדו-שנתיים ליום עיון, שיתקיים ביום שלישי, ו' ניסן תשמ"ו, 15.4.86
בשעות 16.00-10.30 באולם בנין טרומן הר-הצופים בירושלים.

נא לאשר השתתפותכם בטלפון
מספר 02-882036/7/8

דלק

מכרז רכב מס' 1/86

סוג	תוצרת	שנת יצור	מס' הרכב	הערות
פרטי	וולוו 244	1980	32-821-80	אוטומטי-מזגן
פרטי	פז'ו 504	1980	25-795-80	אוטומטי+ מזגן מקורי
פרטי	פיאט 131	1979	432-503	
מסחרי	פורד טרנזיט	1980	39-317-80	
מסחרי	פורד טרנזיט	1980	39-318-80	
מסחרי	פורד טרנזיט	1980	39-322-80	
מסחרי	פורד טרנזיט	1980	39-328-80	
מסחרי	פורד טרנזיט	1980	39-329-80	

– תשלום העברת הבעלות על חשבון הקונה.
– הצעת המחיר עבור הרכב המסחרי לא תכלול מע"מ והקונה מתבקש לשלם המס.
– את הרכב ניתן לראות במתקן "דלק" רוקח 7, ת"א בין השעות 14.00 – 07.00 בתקופה 9.4.86 – 6.4.86.
– את ההצעות עבור הנ"ל יש לשלוח לפי הכתובת: "דלק" חב' הדלק הישראלית בע"מ ת.ד. 50250, ת"א 61500. ולציין על גבי המעטפה מכרז רכב מס' 1/86.
– על המגיש לצרף להצעתו המחאה בנקאית או ערבות בנקאית בשעור של 10% מערך ההצעה.
– הצעות תתקבלנה עד 10.4.86, שעה 12.00
– לא תתקבל כל תביעה מצד הקונים לגבי תקינותם ומצבם המיכני של כלי הרכב.
– תשלום והוצאת הרכב תוך 7 ימים מתאריך ההודעה על הזכיה שאם לא כן, תהיה "דלק" רשאית להציג לפרעון את ההמחאה הבנקאית או למשש את הערבות הבנקאית.
– אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – it is *honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 925, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

תיאטרוני ישראל

מחר מוצ"ש 5.4

תיאטרון הבימה
נסים ונפלאות בקופסות
שימורים: 20.30
הפרדס: 20.30
נמר חברבורות בתיאטרון ירושלים: 20.30

התיאטרון הקאמרי
קסטנר — פרס מסקין 20.30
קהל מכובד — צוותא — ת' מדיסלדורף היום 4.4 ב-3.00 אחה"צ
שבת עתון מחר ב-11.00 בבוקר
שבת עתון בערב במוצ"ש 20.30

SWITZERLAND

LAKE GENEVA – LUGANO, MONTREUX, GSTAAD REGION, LOCARNO & MANY MOUNTAIN RESORTS ETC. FOREIGNERS CAN BUY SUPERB NEW APARTMENTS CHALETS VILLAS. ALL PRICES. LARGE CHOICE. SWISS RESIDENCY POSSIBLE. H. SEBOLD S.A. TOUR-GRISE 6 CH-1007 LAUSANNE TEL. 21/25 26 11

מעונין במכונית אסקורט 1300/2 1974 תוצרת-חוץ במצב שמור מקורי
04 642415 בערב

אוניברסיטת תל-אביב

הפאקולטה למדעי הרוח
בית-הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג
המכון לחקר הציונות

יום עיון:

שואת יהודי אירופה ומשבר המדיניות הקולוניאלית הבריטית

עם הופעת ספרו של ד"ר רונלד צוויג
BRITAIN AND PALESTINE DURING THE SECOND WORLD WAR

יו"ר: פרופ' גבי כהן, דיקאן הפקולטה למדעי הרוח, אוניברסיטת תל-אביב
משתתפים: פרופ' מרטין גילברט, מרטון קולג', אוכספורד
פרופ' א.פ. תורנטון, אוניברסיטת טורונטו
ד"ר רונלד צוויג, אוניברסיטת תל-אביב
הדיון יתקיים בשפה האנגלית

יום העיון יתקיים ביום ה'. א' בניסן תשמ"ו, 10.4.86 בשעה 16.00, באודיטוריום בני ציון בבית התפוצות.
– הציבור מוזמן –

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לכימיה
הציבור מוזמן

להרצאה לזכר י. מושר

פרופ' גאבור א. סומורג'אי
המחלקה לכימיה
אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי

ירצה על הנושא:

מדע פני השטח של קטליזטורי מתכת

ביום רביעי כ"ט באדר ב' תשמ"ו (9.4.86) בשעה 15.00
באולם ההרצאות הראשי (אולם 7) בבנין הכימיה
ע"ש לוק אנגלס בגבעת רם

למכירה

זכויות פטנט

מבטיח, בקנה מידה עולמי

ההשקעה הדרושה מעל מיליון דולר

בהצעות לפנות לת.ד. 30466 ת"א 61303
עבור – "פטנט"

משרד או חנות
175 מ"ר בחזית
להשכרה
במלון פרק – תל-אביב – 03-651551

האם, הבת ורוח הממשלה (ד')

פז: הרווח שהיה להפסד

מאת רומן פריסטר

עברו שבועות רבים בטרם החליטה הממשלה לאשר את מינויו של זאב רפאה לתפקיד מנכ"ל החברות הממשלתיות, האמור להחזיק את היד על הדופק, לפקח, לייעץ ולדווח על המתרחש ישירות לשר האוצר. בדיון שהוקדש לעניין המינוי הובעה התנגדות להעסיק במשרה אחראית זו עסקן ליברלי, וראש הממשלה דחה את המינוי פעמיים. "עד שיוגשו לו פרטים נוספים על כישוריו של האיש". כמו בכל הדיונים מהסוג הזה, גם מן הוויכוח סביב אישיותו של זאב רפאה עלה ריח של התנצחות מפלגתית.

זאב רפאה ניהל לפנים את החברה "ניקוב" וכיהן כיושב־ראש ארגון בתי התוכנה בהתאחדות התעשיינים. שמו הלך לפניו כאיש מינהל הבקיא במלאכתו. עכשיו, כשהתיישב לבסוף בכיסא שכה חפץ בו, לדבריו גם כדי לקדם את הקריירה הפוליטית שלו, אין רבים החולקים על התאמתו לתפקיד. אך ככל שהוא מתעמק בדרכי המשרה הנכספת, כך הוא רואה שנטל על עצמו משימה לא אפשרית. קודמו בתפקיד, אפרים ירמנס, המתין בקוצר־רוח למקום עבודה חליפי באחת מבירות אירופה. וכשנמצא המקום, אחרי שנה של היפרשים, נחפז לעזוב את בניין האוצר והקדיש שלוש שעות בסך הכל כדי להעביר למחליפו משרד השולט כביכול על מאתיים חברות וחברות־בנות, שהכנסתן ברוטו מסתכמת בשישה מיליארדי דולרים.

זאב רפאה אינו מנסה להסתיר את הקשיים הנערמים על דרכו. גם אם מטעמים מובנים לא יאמר זאת מפורשות, הוא יודע שעלה על גשר הפיקוד של ספינה אישית. את המידע על המתרחש בחברות הכפופות לו הוא שואב מדיווחיהם של פקידיו. להלכה זו אמורה להיות רשת מודיעין יעילה.

"למעשה", אומר רפאה, "כל שלושה רפרנטים שלי מטפלים ב־60 חברות. הם משתתפים בישיבות הדירקטוריונים, וגם אם אין להם זכות הצבעה, הם רואים, שומעים ורושמים. על סמך הדיווחים שלהם עלי לעדכן את שר האוצר, להזהיר מפני מכשלות, כמו זה שהיה במנועי בית־שמש, ולייעץ לו כיצד לנהוג. אבל השר רשאי להתעלם מעצותי. זכותו לפעול על־פי שיקולים אחרים. בסוף הסיבוב אני רק פקיד בכיר החייב לפעול את הוראותיו. אני אוהב את העבודה הזאת ואני יכול להרשות לעצמי לעשותה תמורת 600 דולר נטו בחודש, כי אני מסודר מבחינה כספית. הצרה היא שהפקידים שלי נושאים את השירות, הם אינם מתופקים במשכורת ממשלתית, ואת הטובים באמת קולט השוק הפרטי ללא קושי".

הממשלה יורדת לחייהם

מנכ"לים רבים בחברות ממשלתיות קובלים כי רשות החברות הממשלתיות יורדת לחייהם ומתערבת בתהליכי קבלת החלטות עסקיות, בלי שיש לה הידע והמידע הדרושים לכך. הם מטילים ספק בכישוריהם של חלק מהרפרנטים הרווחים לאוצר, ומתרעמים על הביורוקרטיה הפוגעת בניהול השוטף. מנכ"ל בתי הזיקוק (הפסדו ב־1983 — 54 מיליארדי שקלים) צבי זמיר, מוכן לספק דוגמה אופיינית: "כשאני רוכש משהו גדול להגדלת השבנתות, די בהחלטה של דירקטוריון החברה. אבל כשאני רוצה לשלם משכורת נאותה למנהל־חשבונות בעל כישורים, אומרת לי רשות החברות הממשלתיות: 'אסור'. איך להסביר לארגונים האלה שזה אבסורד. ושתפ־

קודם היעיל של בתי הזיקוק תלוי במידה רבה בעבודתם של כשלושים מהנדסים מעולים. אם הם יעזבו בגלל תנאי שכר ירודים, נרד גם אנחנו לרמה של מפעל בינוני־מינוס".

מנכ"ל אחר אומר כי כל אימת שהוא ועמיתיו מתקוממים נגד הפיקוח המופרז, משיבים להם השרים: "אתם רוצים עצמאות מלאה, כמו בחברות הפרטיות? מדוע כשמתמוטטת חברה פרטית נושאים מנהליה במלוא האחריות למחדל. כאשר שוקעת חברה ממשלתית בגירעונות, אתם באים לממשלה ודורשים 'תנו כסף'". יש מנכ"לים ממשלתיים שאינם מתנגדים שתוטל עליהם אחריות הדומה לזו שחלה על המנכ"לים והדירקטוריונים בחברות פרטיות. אבל במקרה של התמוטטות — מה יעשה כל המנגנון האדיר המפקח, מייעץ ומדווח?

עבודת תיקון סיזיפית

הניסיונות לתקן את המסד התחיקתי שעל פיו פועלים הדירקטוריונים, נמשכים עד עצם היום הזה. זו בעין עבודת סיזיפוס ותמיד נמצא איש שאינו מתייאש וממשיך במלאכה החשובה אך העקרה. עורכת־הדין איילה פרוקצ'ה ממשרד המשפטים העירה את תשומת לבנו לקיומו של עוד ניסיון, פרי יוזמתו של היועץ המשפטי לממשלה הפרופ' יצחק זמיר. זמיר הציע לשר האוצר להתקין תקנות שיקבעו את כשירות הדירקטורים בחברות ממשלתיות. השר הואיל להסכים.

"לפני שנה הקים היועץ המשפטי ועדה לניסוח התקנות החדשות", מפרטת פרוקצ'ה. "והשבוע נמסר המסמך לשר האוצר. ביסוד התקנות המוצעות מונחת הכוונה להליך מינוי תקין שיהיה עד כמה שאפשר מנותק ממניעים פוליטיים ומחויבויות אישיות של השרים. מהמועמדים לכהונת הדירקטורים תידרש השכלה גבוהה, ניסיון עסקי, אזרחות ישראלית, גיל מינימלי של 25 שנה, היעדר הרשעות פליליות שיש עמן קלון, ועוד. את כשירות המועמדים תקבע ועדה מיוחדת שבראשה יעמוד או שר המשפטים שיפעל תוך התייעצות עם נשיא בית הדין העליון, או המנהל הכללי של משרד המשפטים".

המסמך מפרט את הרכב הוועדה ומעניק לשר האוצר את הזכות לקבוע מקרים יוצאי־דופן. אבל כלום יהיו השרים כה גדולים, שיוותרו על זכותם לחלק הטבות לאנשים שהם חפצים ביקרם? ואפילו יגיבו אמן ליוזמת היועץ המשפטי, ארוכה עדיין הדרך ליישום התקנות בפועל.

"בינתיים", אומר מנכ"ל חברה ממשלתית בצפון הארץ, "רשות החברות הממשלתיות, עם כל הכבוד לכוונותיו הטובות של זאב רפאה, אינה גוף חזק ועצמאי. היא משמשת בפועל זרוע המבצעת את מדיניות הממשלה. אבל הממשלה כה טרודה בבעיותיה הפוליטיות וסדר יומה כה עמוס, שאין היא מסוגלת להתעמק בבעיות ייחודיות של כל חברה וחברה. היא רואה את המשק שלה בבואה מגלגלת — אפשר לומר — סטטיסטית. לפתע נופלת עליהן גזרה: יש צמצומים, לא יהיו כל נסיעות לחוץ־לארץ. ומה אם בנסיעה כזאת תלוי מימוש עסקה חשובה? צריך לעזוב, להתכתב, לנמק, לעבור דרך ייסורים ביורוקרטית. כשלבסוף ניתנת לנו ההסכמה לנסיעה — עבר זמנה. בלית ברירה אנו שומרים בסוד על צעדים מסוימים, בהם צעדים חשובים כהרחבת מגמות בית של פקיד לחו"ל, והאגים שהאח הגדול בירושלים יישאר מחוץ לתמונה".

לעתים נשאר "האח הגדול" לא רק בלי דיווח־אמת, אלא גם בלי היכולת לפעול בניגוד לרצונם של המנהלים והדירקטורים, גם במקרים שבהם גלוי לעין כי שיקוליהם נובעים מטעמים אישיים או פוליטיים. הדוגמה הטובה ביותר היא פרשת "תעלת הימים". אומר משה שחל:

הדירקטוריון סירב להתחסל

"החברה המשיכה להתקיים שמונה חודשים אחרי שהגעתי למסקנה שיש לסגור אותה. לדעתי, נגרמה על־ידי כך הוצאה כספית גדולה ומיותרת, אך קצרה ידי מלהושיע. הדירקטוריון של תעלת הימים פשוט סירב להתחסל. מדוע לא הבאתי את הנושא לדיון בממשלה? ובכן — הבאתי אותו. ולמיטב ידיעתי הוא עדיין רשום שם ומחכה לתורו. אלא שבינתיים מצאתי דרך אחרת לעצור את המרוץ. כשנגמר תקציב החברה יכולתי סוף־סוף להפסיק את פעולתה".

פרשה תמוהה שבעתיים קשורה בניהולה של "פז חברת נפט". בצעד מתוחכם רכש בשעתו ישראל מהרוב את מניותיו של חולפסון בחברה זו בשביל הממשלה, ומנע על־ידי כך את העברתו לידי קבוצת אייזנברג (סתוקה: "מיקי אלבין טלפן לביתי בלילה ואמר: טרפית לנו את העסק, יבוא יום ונערוך אתך חשבון"). עד להתימת העסקה התחלקה הבעלות על "פז" שווה בשווה בין חולפסון לבין ממשלת ישראל וקבוצת משקיעים מסתורית, שכתובתה הרשמית היתה באיטליה אך מקור הונה כנראה באיראן. מטרת הרכישה העיקרית היתה ליצור לממשלה את הרוב הדרוש שיאפשר לה לקבל אינפורמציה נאותה על המתרחש בתוך חברת הדלק הגדולה בישראל.

דין וחשבון של מבקר המדינה, שפורסם בינואר השנה, קובע כי "שיטת הרישום ב'פז נכסים' מונעת לקבל תמונה נאותה על ערך השקעותיה. היא גם נוגדת את ההנחיות המקצועיות שפורסמו על ידי לשכת רואי החשבון בישראל לפיהן יש לרשום את ההשקעות בחברות־בנות לפי ערכן המאזני".

"פז נכסים" היא חברה־אם של "פז חברת נפט" ומחזיקה כיום, כאמור, בשני שלישים של מניותיה. המנהלים של "פז" השכילו לסבך את העסקות באופן כה מתוחכם, עד שרשות החברות הממשלתיות והאוצר לא ידעו דבר על המגעים לצוות, הכספית שלה, העסקים שנעשו בין החברות־הבנות לבין עצמן או בינן לבין החברה־האם, טשטשו לחלוטין את תמונת הרווח וההפסד. כך למשל, מייבאת "פז" את השמנים, שהיא מוכרת לתעשיות "פז" ולאחר מכן היא משווקת את מוצריה כתוצרת הדלק. היקף העסקות האלה הסתכם בשנת 83/84 ב־2.7 מיליארדי שקלים.

בדו"ח מבקר המדינה מופיעה הפסקה הבאה: "על פי הדו"חות הכספיים של תעשיות פז היא סיימה את פעילותה ברווח תפעולי של כמיליארד שקל, הרווח הנקי היה כ־1.2 מיליארד שקל, אולם לאחר התאמתו לשינויים בכוח הקנייה של המטבע הוא נהפך להפסד של כ־300 אלף שקל. על פי דו"חות, הרווח וההפסד המאוחדים מעסקי ייצור ושיווק של שמנים על ידי החברה האם והחברה הבת היה להן ב־1983/84 הפסד תפעולי של כ־100 מיליון שקל."

זו, כמובן, רק פנינה אחת מתוך הדו"ח המקיף, המקדיש מקום נרחב גם להטבות מפליגות שהוענקו לעובדי החברה. בסיכומים עומד מבקר המדינה על מורכבות ההסכמים שבין מינהל הדלק לבין חברות הדלק, וקובע כי "בהתחשב בשינויים שחלו בנסיבות הפעילות, נוספו להסכם תיקונים ועדכונים רבים, מרביתם בתוקף למפרע, וכך נעשו ההסכם וההתחשבנויות הנגזרות ממנו יותר ויותר מורכבים ומסובכים. לא תמיד היתה הסכמה בין הצדדים על פירוש סעיפי ההסכם וההפרשים התבטאו בסכומים משמעותיים".

כמה שווה "פז"

זה שנים מספר מצהירה הממשלה על רצונה למכור את "פז". למעלה מ־20 רוכשים בכוח עומדים בתור, כדי לקנות אותה, אך איש אינו מסוגל לקבוע בוודאות כמה שווה החברה על כל החברות הבנות שלה ובאילו תנאים אפשר למכרה. המצב הזה נמשך כבר שנים. בדומה לחברת "כבלי ציון" ועסקים ממשלתיים אחרים, הרוכשים הפוטנציאליים נושרים ובמקומם מופיעים אחרים. לרוב, פונות רציניים, והסחרות בלתה־פארק החברות הממשלתיות ממשיכה להסתובב להבאת השמנים־לאיד. המנכ"ל זאב רפאה אומר, כי מאז נכנס לתפקידו הורה לזרז הכנת פרוספקט, שיציג את נתוני החברה לפני המבקשים לקנותה. אולם דו"ח מבקר המדינה מעיד טוב מכל מסמך אחר שהדבר אינו פשוט. אם מבקר המדינה תעה במבוך ספרי החשבונות של "פז", קשה להאמין שאנשי רשות החברות הממשלתיות יצליחו במשימתם.

הנהלת "פז" אינה מתלהבת מהרעיון להימכר ואינה עושה דבר להקל את המלאכה על המבקשים למסור את החברה לידיים פרטיות. גם מבקר המדינה סבור, כי חברת דלקים כ"פז", מן הראוי שתישאר בשליטה מלאה של הממשלה. שר האנרגיה (שמשום מה אין לו אפילו נציג אחד בדירקטוריון של "פז") טוען את היפוך: "אני מוכן למכור את 'פז' יחד עם בתי הזיקוק, כי הדבר משתלב בהצעתי לפתוח את שוק הדלקים לתחרות חופשית ולסיים פעם אחת ולתמיד את עידן המונופולין הממלכתי. המבנה הקיים של מערכת הדלק נבנה טלאים טלאים. הוא מיושן ומסורבל. האנשים העומדים בראש המערכת הזאת מנסים לשכנע אותי שהכל טוב, שפיר ויעיל, ושאין כל צורך בשינוי. על כך אני עונה להם: אם אתם באמת יעילים — אין לכם מה לחשוש מפני השינוי. ואין דרך זולת חשיפה כדי לבדוק את יעילותכם.

"לאלה החוששים מפני מסירתו של תחום אנרגיה חשוב לידיים פרטיות או ציבוריות, אומר שר האנרגיה, כי גם אם לא תהיה הממשלה בעלת מניות בבתי הזיקוק או ב'פז', היא תמשיך לשלוט בשוק. היא תקבע את מחיר הדלקים, את דרכי היבוא ואת המדיניות. "היום נוצר מצב בלתי־נסבל", אומר שחל, "שלמעשה שליטתי כשר האנרגיה בחברות 'סונול' ו'דלק', שהן חברות פרטיות, עולה בהרבה על שליטתי ב'פז'. אני מעוניין להשוות את השוק כבר עכשיו, בלי להכות שנים לעסקת המכירה. אני מכיר את כל המכשולים הצפויים במכירה, וביניהם גם זה שהחברות הממשלתיות משמשות מפלט לפקידים בכירים, הפורשים משירות המדינה בתנאים מועדפים.

"משיפת החברות כהצעתי עשויה להביא למכסימום של כ־200 מיליון דולרים — והשבר העיקרי יהיה הצרכן. את הדבר צריך לעשות עכשיו, כשבתחום הנפט נוצר שוק של קונים וכשמגמה הזאת עשויה להימשך חמש שנים לפחות. אבל אם תמכור הממשלה את 'פז' בנפרד מכל המערכת, יהיה עליה להבטיח לקונים מחיר דלק קבוע לחמש השנים הבאות. פירוש הדבר — הנצחת סטאטוס קוו אומלל. הנתונים גלויים וההגיון הוא הגיגוך שלי־בדול, אבל אין כתובת לפנות אליה ולכן את הסוגיה. בקיצור: אין עם מי לדבר".

(כתבה אחרונה בסדרה)

אין עתיד לירוחם

ירוחם חסרה תשתית כלכלית ויש לה בצדק תווית של עיירה נחשלת: ההשבתה הקדימה פיזור המועצה ומינוי ועדה ממונה

מפגין בירוחם המושבתת: מצוקה שהחלה ב־1951 ביום העלייה לקרקע

מאת מרדכי ארציאלי

ירוחם מחזיקה בשיאים רבים: תחלופת האוכלוסיה בה היא הגבוהה ביותר בקרב העיירות בארץ ומאז הוקמה עברו בה כ־35 אלף תושבים. בממוצע נטשו אותה כאלף נפש בשנה. שיעור הריבוי הטבעי הוא הגבוה ביותר באוכלוסיה היהודית — 3% לעומת 1.6% ממוצע ארצי. הסיוע הכספי של משרד הפנים, פר־תושב, הוא הגבוה ביותר. ירוחם מחזיקה גם בשיא אחר: אין עוד עיירה שהושבתה פעמים כה רבות. ראשיה התחלפו — הודחו או נבחרו — במרוצת 35 שנות קיומה, אך נשק ההשבתה לא העלה חלודה.

בימים עברו הושבתה פעם בגלל שירות רפואי לקוי ופעם מאחר שמצרכי המזון לא הגיעו בזמן. פעם הושבתה בגלל צמצומים במפעל פיניציה ופעם בגלל פיטורים במפעל סמפו. פעם אפילו הושבתה בגלל השעייתו מעבודה של מנהל בית־ספר. תושבי ירוחם אינם אנשים אלימים, אך הם למדו שבאמצעות אלימות, או איום באלימות, ניתן להגיע לתוצאות. אך איש מראשיה בעבר לא ידע לנצל במיומנות כה רבה ולעיתים כה מזומנות את נשק ההשבתה כמו יו"ר המועצה הנוכחי ברוך אלמקייס.

בחודש מארס 1984 השבית את כל שירותי המועצה המקומית מפני שמשרד הפנים לא נענה לתביעתו למחוק את גירעונותיה הכבדים של המועצה. אז אמר: "במשרד הפנים חושבים אותנו לקבוצה של חלמאים והם מרשים לעצמם לזלזל בנו ואני אלמד אותם לקח". אשתקד שב והשבית את המועצה ובראשית שבוע זה השבית את כל המוסדות, המפעלים, החנויות, גני הילדים ובתי־הספר. הפעם, אמר, בגלל האבטלה הקשה — 550 מובטלים המהווים 28% מכלל כוח העבודה.

מצבן של כל עיירות הפיתוח קשה, ושל כמה מהן קשה מאוד. כולן שרויות במצוקה ושיעור האבטלה בהן גבוה בהרבה מזה שבערים הגדולות. מאז 1977 הוקצו מירב המשאבים ליהודה ולשומרון. אך תהיה זו דמגוגיה לומר שבגלל המשאבים שהופנו ליהודה ושומרון, הלך והדרדר מצבן של עיירות הפיתוח. גם עוד היא עיירת פיתוח וגם אם יש בה מעט אבטלה איש מאוכלוסיה וגם לא העומד בראשה, יוחשב על השבתתה. בשדרות שבנגב מצב האבטלה חמור מבירוחם, אך יו"ר המועצה לא יעלה בדעתו להשביתה. אין ראש מועצה שיהיה מוכן להסתכן בהשבתה. הם יודעים שצעד דראסטי כזה יוצר דימוי שלילי של עיירה עלובה ויהרתיע אנשים מלבוא ולהתגורר בה.

מבחינה זו אין ליו"ר מועצת ירוחם מקום לדאגה. במרוצת השנים קיבלה ירוחם ממילא את הדימוי השלילי ביותר בארץ. האם זה מקרה שבירוחם שנוסדה ב־1951 מתגוררים כיום 6200 נפש בלבד ואילו דימונה וערד שנוסדו שנים אחריה מונות פי חמישה ופי שלושה מירוחם?

ברוך אלמקייס שעד לבחירות המוניציפאליות באוקטובר 1983 שימש מנהל הסניף הקטן של בנק הפועלים בירוחם, נענה לאתגר שהציבה בפניו מפלגת העבודה והסכים להתמודד על ראשות המועצה המקומית. הוא זכה בכהונה בסיבוב השני. במועצה מצא גירעונות מצטברים שנצברו בימי המועצה הקודמת — המועצה הממונה. הוא תבע קונסולידציה של החובות ומשרד הפנים הסכים "למחוק" כ־80% מהגירעונות בתנאי שיהיה פיקוח צמוד על המבנה הכספי, שהגביה תורחב ויצומצם המנגנון המנופח של המועצה.

תרגיל מתוחכם של ראש המועצה

בינתיים הגיעו למשרד הפנים דיווחים על אי־סדרים במועצה, מהם הגובלים בפלילים. בחודשים אוקטובר — דצמבר 1985 נערכה ביקורת, באמצעות משרד רואי־חשבון חיצוני, והממצאים היו מן החמורים ביותר שידע המשרד. עורכי הביקורת המליצו בפני משרד הפנים "לנקוט בצעדים הדרושים להפסקת מסקנות".

לאחר היסוסים רבים עמד משרד הפנים לממש את המסקנות ולהכריז על פיזור המועצה המקומית ומינוי ועדה ממונה. ברוך אלמקייס היה זריז יותר וביום א' השבוע הכריז על השבתת המועצה. תרגיל לא יפה, אך ללא ספק מתוחכם מאוד. בתחילה הודיע כי ההשבתה תיפסק רק לאחר שימצאו מקורות תעסוקה ל־550 המובטלים. אך ככל שנמשכה ההשבתה העלה עוד ועוד תביעות: לפטור את התושבים מתשלום מס הכנסה, לסיים את סלילת "כביש הנפט" לעיירה, למחוק את כל גירעונותיה של המועצה ועוד.

ההשבתה החלה לצבור תאוצה ואתה תמיכה ואהדה. ביומה הראשון באו חמישה חכ"ים אשר התחרו ביניהם מי יהיה יותר בוטה ויותר אוהד בקרב הצועקים "לחם ועבודה". ח"כ צ'רלי ביטון אמר: "צריך להוציא לממשלה את הנשמה ולפעול נגדה באמצעים חריפים מאלה שנקטו בהם פעם הפנתרים השחורים". ח"כ ראובן אמיר תבע מהממשלה להפסיק לבזבז 500 מיליון דולר על השקעות־סרק ביהודה ושומרון ולהעביר את הכספים לירוחם. ח"כ יצחק פרץ איים שתושבי הנגב לא ישלימו עם מצב שבו תקציב המדינה אינו מציע פתרון לירוחם. הח"כים יעקב שמאי וחן כהן, התאמצו גם הם למצוא חן בעיני התושבים.

גם שרים באו לירוחם. ראשונים, אריק שרון וגד יעקבי, ויומיים אחריהם משה שחל ומוטה גור. שרון הבטיח לבדוק ביסודיות כיצד ניתן להעסיק את מובטלי ירוחם במפעלי כי"ל וחזר על הבטחתו הקודמת להעתיק את מנהלת חברת הפוספטים לעיירה. יעקבי הבטיח לסייע ולדווח לראש הממשלה. גור התחייב לבדוק אם ניתן להקים בעיירה מרפאת־חוץ. שחל היה היחיד שהבטיח משהו ממשי ומיידי: 50 אלף דולר ל...שלטי תאורה.

במרוצת השבוע זרמו לירוחם מזכירי מועצות פועלים ועסקנים מכל העיירות בארץ, כדי להביע הזדהות עם מאבקה של ירוחם. העיירות שבתו לשעתיים ובמליאת הכנסת נערך דיון על מצוקתה של ירוחם. לקראת סוף השבוע יכול היה אלמקייס לטפוח לעצמו על השכם. ההשבתה הנוכחית זכתה למירב הפרסום והוא יכול להמתין בשקט עד לישיבת הממשלה ביום א'. אך בעיני תושבים בעיירה נראה היה שיו"ר המועצה אינו "הולך עד הסוף". הם תבעו צעדים חמורים יותר: להסיע אלפי תושבים לרחבת הכנסת בירושלים ולכיכר המדינה בתל־אביב, לשבות שביתת־רעב מול ביתו של ראש הממשלה ועוד. "זו הזדמנות בלתי חוזרת. השרים מתחילים לעשות במכנסים. אם נפסיק עכשיו נהיה כמו פועלי אתא", אמר אחד הפעילים.

אפשר להבין את ראשי עיירות הפיתוח, ואת מזכירי מועצות הפועלים שלהן אשר הביעו תמיכה בירוחם ובמאבקיה. קשה להבין את השרים וחברי הכנסת שלא עשו שיעורי בית, לא בירדו את העובדות לאמיתותן, לא שאלו מה הניע את אלמקייס להשבית דווקא השבוע את העיירה, לא בדקו מהו באמת מספרם של המובטלים בעיירה.

מובטלים בררנים

ממקור מוסמך ביותר בשירות התעסוקה נמסר לי, לאחר בדיקה, כי ב־1985 היה הממוצע החודשי של דורשי העבודה 202, מהם 143 מובטלים. בינואר 1986 היו 244 דורשי עבודה מהם 162 מובטלים. בפברואר 1986 — 196 דורשי עבודה, מהם 150 מובטלים. מתברר, איפוא, שאחוז המובטלים בירוחם אינו 28% אלא 8.8%, פחות ממספרי האבטלה בשדרות ובאופקים. כך נמסר מאותו מקור כי בפברואר הציעה לשכת התעסוקה בירוחם 55 מקומות עבודה ואף מובטל לא היה מוכן לקבל את העבודות שהוצעו.

מסגריית ברנדס בירוחם מבצעת, בין היתר, עבודות קבלניות לחברת מפעלי ים־המלח בסדום. המסגריה משוועת לידיים עובדות, אך אין היא מוצאת אותן בקרב מובטלי העיירה. קבלן המבצע עבודות אריזה של שקי אשלג — כל שק במשקל של 50 ק"ג — פנה בחודש שעבר ללשכת התעסוקה בירוחם וזו שלחה אליו 15 מובטלים. הם עבדו יום אחד בלבד, אמרו שהעבודה קשה מדי ולמחרת לא שבו. מעסיקים אחרים באזור הנגב שמטעמים מובנים ביקשו שלא אזכיר את שמם, סיפרו שעובדים מירוחם, ורק ממנה, נעלמים אחרי כמה ימים ואינם חוזרים.

בפגישה עם השרים תבעו ראשי העיירה לכפות על המפעלים באיזור כמו קמ"ג, מפעלי הפוספטים, מפעלי ים־המלח, תרכובות ברום ועוד, לקבל לעבודה את מובטלי ירוחם. לוא בדקו היה מתברר שבכל המפעלים האלה מועסקים רבים מתושבי ירוחם לשעבר. עובדים חרוצים אלה נמלטו מירוחם כאשר השתפר מצבם הכלכלי. הם מתגוררים עתה בבאר־שבע, בערד ובדימונה והם חלק מ־1000 הנפשות הנוטשות כל שנה את ירוחם.

רמת החיים של התושבים מתבטאת ברכושי הצריכה שלהם. 90% מהדירות שייכות לחברת עמידר ושכר הדירה הוא סמלי ומגיע ל־10% משכר דירה המשולם עבור דירה דומה בשוק החופשי בבאר־שבע. הדיירים לא משקיעים אגורה בטיפוח המבנה, החצר או הגינה. אך כמעט ואין משפחה שאין לה טלוויזיה צבעונית ומכשיר וידאו. בעל חנות לסרטי וידאו בירוחם אמר, כי 500 מינויים קבועים רשומים אצלו להחלפת סרטים ויש עוד כ־200 בעלי מכשירי וידאו אחרים שאינם ברשימתו.

בירוחם אין עוני כלכלי. אך יש לה תווית של עיירה נחשלת וכושלת מבחינה חברתית ותרבותית. תווית זו מוצה במידה לא קטנה מקור לכוחם של הולשים והיא כלי להשגת הטבות ומענקים. אך ירוחם משלמת את המחיר המלא של תווית זו. אף לא קצין אחד מקציני הקבע המשרתים בבסיסים הסמוכים לעיירה לא היה מוכן להביא את משפחתו לירוחם וסטודנטים באוניברסיטה מתביישים לומר כי באו ממנה.

מצוקתה של ירוחם לא החלה לאחר מלחמת ששת הימים ובשל הקצאת משאבים ליהודה ולשומרון. בעיותיה החלו ביום האומלל של שנת 1951 כשהוחלט להקימה כמעברה לעולים חדשים. מרגע שהוקמה נעדרו ממנה מאפיינים שיתנו לה אוויר לנשום ולהתקיים, ועד היום אין לה תשתית כלכלית ותעסוקתית. במרוצת שנות קיומה נהנו התושבים מסבסוד עקיף של כל השירותים ובכל זאת נמלטים בנדחים ממנה. מאות מיליוני דולרים הוזרמו אליה כאל כלי ללא תחתית.

מתקבל על הדעת שלנוכח האידמים ההדים הגדולים שיצרה ההשבתה, תחליט הממשלה ביום ראשון הקרוב להזרים לירוחם עוד כספים, יקימו בה מפעל חדש ויינתנו הקלות מירביות למשקיעים. כל אלה יוסיפו לה כבסות־דוחו למת. כאבי לומר זאת, אך הכרח להגיד שלירוחם אין עתיד. אין כל סיכוי לעתיד טוב יותר.

הבנקאי כמפקח עליון

מאת אריה לביא

הבנקאים הפכו בתקופה האחרונה לגורם שלא מסתפק רק במתן אשראי, אלא כמי שמנהלים חברה מסחרית אשר נמצאת במצוקה ושסכנת פירוק מרחפת על קיומה

117 מיליון הדולר, אותם הפריש בנק לאומי לחובות מסופקים, מהווים איתות ברור לפיו הבנקים יצטרכו להפריש למטרה זו, בשנת 1985 כ־300 מיליון דולר. נתון זה מצביע יותר מכל על הקשיים בהם נתונות הפירמות במשק. כל הבנקאים טוענים שההפרשות נעשו על בסיס שמרני ביותר, אך יש הגורסים שאין זה הסכום הכולל של האשראי שנתנו הבנקים ואשר החזרתו מוטלת בספק. אך גם אם זהו כל ההפרשה הנחוצה, הרי סכום נכבד ביותר ומהווה קרוב ל־40 אחוז מהסיוע המיוחד שהצליח לקבל ראש הממשלה שמעון פרס בארצות הברית.

האם יש דרך להקטין את מספרן של החברות המגיעות לכונסי נכסים ולפירוק ואשר עולה בהדרגה בחודשים האחרונים. האם אין דרך להציל חברות כמו "קלריך", "מעוף", "מנועי בית שמש", שנקלעו למצב שבו אין הן מסוגלות להחזיר את חובותיהן? לכאורה התשובה שלילית. כאשר הנושים מגיעים לבית המשפט ומבקשים כינוס נכסים, גם על סכום לא גבוה יחסית לכלל חובותיה של החברה, אין מנוס לבית המשפט אלא להיעתר לבקשה. לחברה מתמנה במקרה כזה קדם מפרק, מפרק או כונס נכסים, הכל על פי המצב. השלב הזה הדרך היא חד צדדית. מי שעדיין היסס וסבר שהחברה תוכל להחזיר את חובותיה, ממהר לפנות לבית המשפט או לשלוח את פרקליטו. החברה, שעד לפני זמן קצר רק מעטים ידעו על קשייה, ניצבת בפני בעייה שבדרך כלל אינה מצליחה להתגבר עליה והיא מהר מתמוטטת. לעתים, כאשר יש נכסים, מקבלים הנושים את כספם או חלק ממנו אך במקרים רבים הנכסים שבידי החברה מספיקים רק כדי לכסות חלק מהתחייבויותיה.

יאמר מייד שחלק לא מבוטל מחברות אלה דינן להתחסל על פי כל קנה מידה כלכלי. אך לצדן יש לא מעט חברות שיש להן זכות קיום למרות שנקלעו לקשיים. חברות אלה נמצאות כבר זמן ניכר בקשיים אך הן מצליחות לתמרן ולהתמודד עם הקשיים. הלקו חייבות לבנקים סכומי כסף גדולים או לספקים ונותנים שמחוץ למערכת הבנקאות. פנייה לבית המשפט בשלב כזה מצד נושה, גם אם הוא לא גדול, עלולה לסכל את הסיכויים להצלת החברה. זאת כיוון שבית המשפט הישראלי כמעט ואינו מכיר במצב ביניים של חברה הנתונה בקשיים וזקוקה אולי להגנה מפני נושיה.

נושה קטן יכול להרוס תוכנית הבראה שלמה

לא כך המצב בארצות הברית. שם קיים כבר עשרות שנים בהוראות פשיטת הרגל, סעיף 11 המאפשר לחברה, בשיתוף הנושים, בדרך כלל הבנקים, לבקש הגנה מבית משפט. בלא הגנה כזו יכול נושה קטן להרוס תכנית הבראה כוללת, לה מסכימים לא רק הבעלים אלא גם מרבית הנושים. לחברה מתמנה מנהל חדש, לא פעם כנציג הבנקים הנושים, הפועל בסמכות בית המשפט ומנסה להבריא את החברה. תפקידו של המנהל באותה עת הוא לדאוג לחברה כולה ולא רק לנושים מסוימים אותם הוא מייצג. בתקופה זו לא ניתן להטיל על החברה עיקולים ולא ניתן להגיש נגדה תביעות להחזר כספים. מספר גדול של חברות, חזרות בתום תקופה זאת להיות שוב רווחיות. מהרווחים מחזירים את החובות ומאוחר יותר חוזרת החברה לבעליה.

בחוק החברות הישראלי לא קיים מושג זה, על אף שבעבר כבר ניסה השופט המנוח שלמה להבנברג להכניסו בדרך האחרונה. הוא מינה לחברות קדם מפרק ונתן להן הגנה מסוימת כדי שיוכלו להמשיך ולפעול. מאוחר יותר נעשו ניסיונות כאלה אך ברוב המקרים לא נעשו שינויים מהותיים בניהול החברות. מקרה בולט, במעט נשכח הוא של חברת התעופה הלאומית אל על הפועלת מאז 1982 באמצעות קדם מפרק זמני. בתום שביתת העובדים, מונה רפי הרלב למנכ"ל החברה ולפחות באופן פורמלי מתנהלת חברת התעופה הלאומית באמצעות בית המשפט.

אפשרויות התמרון של החוק האמריקאי הן גדולות בהרבה ובאחרונה הולכים וגוברים הקולות במערכת הבנקאות הישראלית, להכניס שינוי מתאים בחוק החברות הישראלי על מנת להקנות את המצב בארצות הברית המאפשר לא רק את מילוט החברה מנושיה אלא גם את הבראתה. הצעדים המעשיים של השנים האחרונות יצרו עובדות משלה. למרות שאין חקיקה מתאימה נוצרו בשנים האחרונות כמה עובדות במשק הישראלי שייתכן ויביאו בסופו של דבר גם להתאמת החקיקה. מתברר שבמקרים לא מעטים נכנסו חברות לתהליכי הבראה חיוביים כאשר הגורם המרכזי, העוקב מאחורי תהליכים אלה, בנוסף לבעלים הם הבנקים המלווים. יותר מכך, במספר גדול של מקרים מתחילים תהליכי ההבראה הללו בלחץ מערכת הבנקאות.

שיף לא שעה לעצות

את המשך הזרמת האשראי מתנים הבנקים במקרים כאלה, בקבלת תוכנית הבראה ובאישורה. כאשר החברה מהססת, יכול הבנק לרמוז שידרוש את פרעון החוב ובמצב כזה אין מנוס לבעלי החברה אלא לקבל את תביעת הבנקים. לעתים כחוסר רצון. הסיכויים להתגונן מפני תביעה של בנק להחזר חוב קלושים גם אם עניינית ניתן אולי לפעול גם בדרך אחרת. הבנקים האחרים כמו הנושים האחרים, לא יעמדו מהצד כאשר ייוודע להם שהיתה פנייה לבית המשפט וימהרו לנקוט בצעד דומה. דוגמא לכך הוא המלתאי חיים שיף. הבנק הבינלאומי היה הראשון שהגיש נגדו תביעה. אחריו פנה גם בנק כללי לבית המשפט וזמן קצר מאוחר יותר הוגשו כמה תביעות נוספות מצד בנק לאומי שהוא הבנקאי המרכזי של חיים שיף. לגבי המקרה של שיף, אמר לי בנקאי בשיחות רקע: נרמז לשיף להכניס שינויים בדרכי הניהול ולהרכוד נכסים כבר לפני שנתיים אך הוא לא שעה לעצות. סביר להניח שרק בזכות הקשרים המעולים של שיף בהנהלת בנק לאומי לא ננקטו נגדו צעדים משפטיים עד לתקופה האחרונה.

שלמה זיו

מספר המקרים, שבהם הבנקים מאלצים את החברות ובעלי המניות להכניס שינויים ניהוליים מרחיקי לכת, הם רבים. רק חלקם הזעיר מגיע לידיעת אמצעי התקשורת. גם לחברות וגם לבנקים עניין רב לשמור על השינוי בסוד. הפרסום עלול להרוס את תכנית ההבראה. הן בגלל הנושים האחרים והן בשל החשש מתגובת הלקוחות העלולים לבטל את קשרי המסחר עם החברה שמצבה הקשה ידוע לכל.

לא מתלהבים להגיע לביהמ"ש

מבדיקת "הארץ" ניתן בכל זאת להצביע על כמה מאפיינים עיקריים של פעולות מסוג זה: המדובר בעיקר בגופים שנקלעו לקשיים כתוצאה מירידה מתמשכת במכירות כאשר ההכנסות קטנות ואינן מכסות את ההוצאות השוטפות ובכלל זה מה שחשוב לבנקים בעיקר: הוצאות מימון. אלה נובעות לא פעם מהחלטות מוטעות על השקעות גדולות בציוד ובתשומות אחרות ללא הצדקה כלכלית מספקת. ההיזקקות לאשראי נוסף, במחיר יקר מאוד, לכיסוי ההוצאות השוטפות מגדיל עוד יותר את הוצאות נטל המימון ומכאן עד להתמוטטות הדרך קצרה. בפני הבעלים והבנקים, שהם בדרך כלל הנושים העיקריים שתי ברירות: לנסות ולהבריא את הגוף או להיכנס לתהליכי פירוק מרצון. לעתים נראית האפשרות השנייה עדיפה לאחד הצדדים או לשניהם, אולם האפשרות הראשונה נראית לשני הצדדים סבירה יותר: הבעלים אינם רוצים מטבע הדברים להגיע למצב שחברתם בפירוק שכן לכך עלולה להיות השלכה גם על עסקים אחרים. הבנקים גם לא מתלהבים להגיע לבית המשפט ומעדיפים להמשיך ולגלגל את החוב בתקווה לפתרון הולם.

כאן מצטיירת התמונה הלא כל כך ידועה שבה מערכת הבנקאות נוטלת חלק באופן לא פורמלי בתוך בית ההבראה. הבנקים מרדבים להחליף מנכ"ל לחברה. לעתים המנכ"ל הוא איש הבנק או מובא על ידי הבעלים באישורו של הבנק. הבנק, באמצעות נציגיו, נוטל חלק פעיל בהבראה בהביאו לנקיטת צעדים מרחיקי לכת בחיסכון בהוצאות, כולל פיטורים של עובדים ושחיקה של השכר. במקביל נעשות פעולות להגדלת ההכנסות בין אם על ידי מודרניזציה של תהליכים ובין אם על ידי מעבר לשווקים או למוצרים חדשים. נערכים גם שינויים במבנה המימון כאשר הבנקים מסכימים להחליף מימון יקר באמצעות מימון זול. דוגמא לכך הוא המקרה של חברת דרוקר. לאחר מינויו של רואה החשבון שלמה זיו ליו"ר מועצת המנהלים, הסכימו הבנקים להחליף מימון יקר במימון זול. לעתים גם נעשות פעולות מרחיקות לכת של מיחזור חובות, כלומר דחיית פרעון חובות וקביעת מועדי פרעון חדשים כפי שצפוי כעת בסולל בונה, באלסינט וגם בחברות אחרות. לא פעם מסכים הבנק גם למחול על ריבית או על חלק ממנה, כאשר אין סיכוי לגבות אותה, כפי שנעשה במקרה של אלסינט שההון השלילי שלה איים על כך שלקוחותיה בחו"ל לא ירצו להסתכן ולמסור לה הזמנות.

המקרה הראשון, בו החלו לפעול בטכניקה זו היה בחברת התעופה ארקיע. ליו"ר חברה זו מונה שלמה זיו מי שהיה חשב בנק הפועלים. מנכ"ל החברה אריה אבמן הוחלף ביוסי רתן והחל בתהליך הבראה מעמיק בחברה. ארקיע שהיתה חייבת לפני שלוש שנים יותר מ־90 מיליון דולר, בעיקר לבנק הפועלים, הפעילה תכנית הבראה מאסיווית וכיום מגיעים חובותיה ל־25 מיליון דולר בלבד. במספר הטייסים הוקטן וכך גם עובדי הקרקע ונערכו שינויים מרחיקי לכת בניהול במסגרתה של תכנית הבראה כוללת. בנק הפועלים ואחד הבעלים בחברה ודי בורוכין, מכחישים את הקשר בין תכנית ההבראה לבין בנק הפועלים. בורוכין אומר שהוא יזם אישית את הבאתו של זיו לחברה. זמן קצר מאוחר יותר הצליחה ארקיע להחכיר שלושה מטוסי בואינג שהיו ברשותה וכך קטן היקף חובותיה.

מקובל על שני הצדדים

זיו, הנחשב בארץ למומחה ליישום סעיף 11 בגרסתו הישראלית — ללא פיקוח בית המשפט כפי שהדבר נהוג בארה"ב — אינו מוכן לשוחח על התפקיד שהוא מבצע בחברות אלה אך נראה שהאמון שבו הוא נהנה בבנק הפועלים, שם שימש כאמור כחשב, מאפשר לו לנתב ולהיות מקובל הן מצד הבעלים והן מצד מערכת הבנקאות. זיו אינו יו"ר של ארקיע בלבד, אלא גם של חברת דרוקר כפי שכבר הוסבר כאן. תקופה מסוימת שימש כמנכ"ל חברת ההשקעות שחל (לשעבר אריה) אך שם הניסיון להבריא את החברה נכשל והחברה נתונה בהליכי פירוק. זיו משמש בתפקיד דומה גם בחברות אחרות ששמן אינו ידוע. באחרונה ניסו גם רואי החשבון אחרים לפעול בצורה דומה אך הצלחתם עד כה היתה מוגבלת.

המערכת הבנקאית השכילה בשנים האחרונות להתמודד עם הקשיים של חלק מהחברות. הדבר נעשה הרחק מזרקורי התקשורת אך ללא בסיס משפטי נאות. המציאות של 1985 מחייבת אולי לשקול את הדברים לאור ההתפתחויות שנוצרו ולאפשר פתרון לחברות שבמצוקה, בעלות בסיס כלכלי, גם במקרים אחרים.

חרדיזציה בחינוך הממלכתי־דתי

מאת נילי מנדלר

תנועת נאמני תורה ועבודה, מיסודם של הורים ציוניים־דתיים, נאבקת בתופעות של הקצנה דתית בבתי־ספר ממלכתיים־דתיים

במשך תקופה ארוכה היה הד"ר יחזקאל כהן, פקיד אפור לכאורה באגף לתרבות תורנית במשרד החינוך, מקור לא אכזב לידיעות על מגזר החינוך הממלכתי־דתי, שפורסמו ב"הארץ".

באותו מצב דווח על הורים בבני ברק, כי בבית־הספר יסודי שבו לומדים בניהם, יחולקו את התלמידים לכיתות נפרדות, על פי קריטריונים חדשים. בחלק מהן ירוכזו כל הילדים שבבתיהם יש מכשיר טלוויזיה והם משתייכים לתנועת הנוער בני עקיבא, ובחלקן ירוכזו כל הילדים שהוריהם מתנגדים לצפייה בטלוויזיה והבנים על תנועת הנוער אריאל, המפרידה בין בנים לבנות.

בידיעות אחרות, נמסר על רבנים מתנים בישיבות תיכוניות, המונעים מתלמידים לקום בזמן הצפירה ביום הזיכרון לחללי צה"ל. דווח על ארגונים חרדיים, המתמכנים בכספי משרד החינוך (הכספים הקואליציוניים, או כספי האגף לחינוך דתי) ועורכים סמינרים לתלמידי ישיבות תיכוניות ותיכונים דתיים, שבהם מטיפים להליכה לישיבה גבוהה ולא לצבא.

הד"ר יחזקאל כהן לא היה ואינו פקיד אפור. הוא וחמישה הורים נוספים, שילדיהם לומדים בבתי ספר ממלכתיים־דתיים, החלו לפני שנים אחדות להילחם בתופעות של החרדיזציה, "השוהה" והקצנה. הם קראו לעצמם "נאמני תורה ועבודה", ועם הזמן הצטרפו אליהם מאות אחרות של חברים. היום הם מונים אלפים. מרסמים על תנועה, עורכים פעולות הסברה, ומקיימים קשרים הדוקים עם עיתונאים רבים. בין האישים הידועים הנמנים עם שורותיהם: נשיא האקדמיה הלאומית למדעים, הפרופ' אפרים אורבך, נגיד אוניברסיטת בר־אילן, הד"ר אברהם נוראיל, ראש החוג לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת באר־שבע, הפרופ' יעקב בלידשטיין, הרבנים מיכאל נהוראי ויונתן ציפמן.

באחרונה פורסם בעיתונים פסק דין, החתום על ידי רבנים אגודאים, האוסר על הורים לרשום את ילדיהם לבתי־ספר מעורבים (בנים ובנות) במגזר הממלכתי־דתי. תנועת נאמני תורה ועבודה: "אנחנו מתפלאים שהרבנים הללו לא הוציאו פסק הלכה, האוסר על המורות האגודאיות ללמד בבתי ספר מעורבים. יותר מזה, מן הראוי שיאסרו על הורים לרשום את ילדיהם גם לבתי־ספר נפרדים בחינוך הממלכתי־דתי, כיוון שבתי־הספר מפנים את התלמידים לתנועת בני עקיבא שהיא תנועה מעורבת".

יחזקאל כהן, יו"ר המזכירות הארצית של התנועה, אומר שהמתקפה נגד החינוך המעורב מנוהלת על ידי ישיבת מרכז הרב בירושלים. וזוהי, לדבריו, ישיבה דתית־לאומית קיצונית. בראשה עומד הרב הראשי, אברהם שפירא. "הם נושאים את דגל ההפרדה בין המינים והם מטיפים להורים, שאסור מבחינה דתית לקיים בתי־ספר מעורבים. בשנים האחרונות הם הפעילו לחצים כבדים, גם לפיצול תנועת הנוער בני־עקיבא לשתי תנועות, לבנים ולבנות. הם נכשלו כשלון מוחלט וכתוצאה מכך הקימו לעצמם תנועת־נוער קיקיונית ושמה אריאל, שמספר חניכיה בכל הארץ כ־200".

הורים מגמגמים

ההפרדה בין בנים לבנות — אחד מסממני הקיצוניות בחינוך הממלכתי־דתי — קיימת היום בעשרות בתי ספר (בסך הכל יש כ־350 מוסדות ממלכתיים־דתיים). אולם דגם ההפרדה אינו אחיד. יש בתי ספר, שההפרדה בהם היא רק לכאורה. באותו מוסד, עם אותה חצר, לומדים בנים ובנות בכיתות נפרדות. הלימודים משותפים כשמדובר בהקבצות לפי רמות, במקצועות כאנגלית או חשבון. גם הפעילות החברתית משותפת. "יש פה דבר משונה. הורים רוצים הפרדה בין בנים ובנות, אבל יחד עם זה דוחפים את ילדיהם בקבוצות לבני־עקיבא, שהיא תנועה מעורבת. כשאנו מעלים לפני ההורים את האבסורד הזה בזמן ויכוח, הם מגמגמים", אומר כהן.

בתי־הספר הנפרדים אינם הבעיה החריפה ביותר שעמה מתמודדים נאמני תורה ועבודה. קשה יותר להתמודד עם תופעות של הקצנה דתית בתוך בית־ספר, הפועל על פי תפיסת הזרם הממלכתי־דתי המתון. סוכני הקצנה הם המורים והמורות החרדיים, המלמדים תלמידים דתיים־לאומיים. מורים אלה, ובהשפעתם חלק מההורים, מציגים למגזר הממלכתי־דתי בחינוך, דרישות ברוח אגודאית.

תלמידה בכיתה מכבדת את מורתה בדבר מאפה שקנתה ואשר יש עליו הכשר של הרבנות הראשית. המורה מתחמקת מלקחת את דבר המאפה, מפני שאינה סומכת על הכשרות של הרבנות הראשית. יש מקרים שהמורה לוקחת מה שניתן לה, מניחה בתיק ואחר כך זורקת לפח. התלמידים אולי אינם יודעים זאת, אבל תכרותיה של המורה, כחרד המורים, ראות.

לפעמים המורה אינה מתפתלת באמירת לתלמידים מפורשות, שאין היא סומכת על הכשר של הרבנות הראשית. "זה מערער את האמינות של הרבנות הראשית", אומר יחזקאל כהן, "ומעמיד סימן שאלה גם על כשרות המזון הנהוג בבתי התלמיד. יש מקרים, בישיבות תיכוניות, שתלמידים, בהשפעת הרבנים־המחנכים שלהם, מסרבים לאכול בבית ההורים".

לפי נתונים שנאספו בחמש השנים האחרונות על ידי התנועה, המשיכו כ־20 אחוז מבוגרי הישיבות התיכוניות את לימודיהם בישיבות גבוהות ולא שירתו בצבא. אולם הבעיה הקשה אינה העוזבים, אלא הנשארים. אלה תלמידים, שספגו את השקפת העולם האגודאית ואת אורחות החיים האגודאיות. אבל אין להם אומץ, או יכולת, לעזוב את הציבור הדתי־לאומי. הם נשארים בתוכו ומשפיעים עליו מבפנים. בחוק העיקרי שבנים הוא בדוגמה של ערכים חרדיים במוסדות החינוך הממלכתיים־דתיים: התנגדות והסתייגות עד כדי שנאה לציבור החילוני, שלילה בצורה זו או אחרת של המדינה, פקפוק וסימני שאלה בנוגע לציונות הדתית, כדרך לגיטימית, עירעור על אורח החיים בבית התלמיד, על הלבוש, הצפייה בטלוויזיה והעיסוק באמנויות.

בימים אלה הודיעה התנועה על פתיחת בית ספר ממלכתי־דתי בירושלים, ברוח עיקרי תורה ועבודה, החל בשנת הלימודים הבאה. באמנה שפרסם בית הספר נאמר, כי הוא יחנך לסובלנות, לפתיחות ולשיתוף עם הציבור החילוני ויפעל נגד התבדלות וכיתתיות. בית־הספר יטפח את לימודי המדעים — נקודה רבת־חשיבות לאופי התנועה, המצדדת בלימודי חול ותרבות כללית, לא רק לצורך פרנסה, אלא כחלק מהעולם היהודי־דתי. יש לתפישה זו סימוכים לא רק אצל הרמב"ם, כי אם גם אצל הרב שמשון רפאל הירש, שחי במאה ה־19 בגרמניה והנהיג אסכולה שהתקראה "תורה עם דרך ארץ". רוב הרבנים שהשתייכו לאסכולה זו למדו באוניברסיטאות והיו בעלי תואר דוקטור.

סלקטיווי ואשכנזי

בידיעה על פתיחת בית־הספר שפורסמה ב"הארץ", צוין כי בשכונה שהוא ממוקם, בירושלים, פועל בית־ספר נעם שהוא מוסד תורני, סלקטיווי ואשכנזי. אם כי לומדים בו בני עדות המזרח, בעיקר בני רבנים, מפקדים ומורים. נאמני תורה ועבודה קמו, בין השאר, כדי לבלום את התפשטות בתי־הספר מסוג נעם. מדובר בשלושה בתי ספר ברחבי הארץ. הראשון הוקם בירושלים ב־1972, על ידי אנשי ישיבת מרכז הרב, במטרה להציג דגם חדש, דתי יותר, עם הפרדה בין בנים לבנות, של החינוך הממלכתי דתי. הכוונה היתה שבמרוצת הזמן, יחליף הדגם החדש את הקיים, שנכשל לדעתם.

יחזקאל כהן מספר כי בתי הספר של נעם אינם מקבלים סטנדרטיסטי פה, בגלל היותם בתי־ספר סלקטיביים שאינם רשמיים, ולפיכך רשאים לבחור את תלמידיהם. בניגוד לבית הספר הממלכתי־דתי החייב לקבל את כל התלמידים השייכים לאזור הרישום שלו. הסלקטיביות משכה גם הורים שאין להם דבר עם הרוח הדתית, שנעם מקנה לתלמידיו. מדובר בהורים המבקשים להבריח את ילדיהם מהאינטגרציה. יוצא מזה, שבמקום שיש בו בית־ספר נעם והוא אינו מקבל ילדים אלה או ילדים חילוניים (יש גם כאלה), גם אם מעטים, במגזר הממלכתי־דתי, הם של כולו נופל על בית־הספר הממלכתי־דתי הנמצא לידו.

"יש פה מעגל־קסמים", אומר כהן. "הורים מבוססים חושבים שרמת התלמידים בבית־הספר הממלכתי־דתי נמוכה מדי בגלל האינטגרציה. הם מוציאים את ילדיהם ושולחים אותם לנעם וגורמים ירידה נוספת ברמה".

נאמני תורה ועבודה מתריעים בפני האגף לחינוך דתי על כל רמז של "השוהה" בבתי־הספר. בשנה שעברה, בעקבות מלחמתם בעניין הצפירה, הוציא האגף לחינוך דתי הוראה, ולפיה חייבים לעמוד בעת הצפירה בכל מוסדות החינוך הדתי ("העובדה, שצריך להוציא הוראה כזאת, מלמדת על המצב שאליו נקלעו חלקים מסוימים של החינוך הדתי־ציוני", אומר כהן).

התנועה עורכה מהומה גם בקשר לסמינרים לתלמידי תיכונים וישיבות, שניסו לשכנע את הצעירים להמשיך את לימודיהם בישיבות גבוהות ולא להתגייס מיד לצבא. היום, למשל, נמצאת בבירור האגף לחינוך דתי, תביעת התנועה להפסיק את המימון והקשרים של האגף עם הארגון החרדי "אל המקורות", המצדד לא רק רק בהליכה לישיבה גבוהה ובאי הליכה לצבא, אלא מבקש לשנות את תפיסת עולמה של תלמידת התיכון הדתית, בכל הנוגע למעמדה ותפקידה של האשה.

הלוחצים אינם נושאים תמיד פרי. הלחץ נגד העסקת מורות אגודאיות, למשל, לא הביא למהפכה באגף לחינוך דתי. לכל היותר מגלים הפקידים והמפקחים מעט יותר זהירות בקבלת מורים חרדיים לעבודה (באופן רשמי יש החלטה של המועצה לחינוך דתי, הגוף הציבורי המפקח על האגף, שמי שילדיו אינם לומדים בחינוך הממלכתי־דתי, אינו יכול להתקבל לעבודה במגזר זה. אולם ההחלטה אינה מתבצעת בפועל). לעומת זה, השתכנע מנהל רשת אמי"ת (תיכונים מקצועיים דתיים), הד"ר עמי זאבי, בבדיקת דרכה של התנועה והורה לכל מוסדותיו, להימנע מלהזמין פעולות הסברה אצל ארגונים חרדיים מסוג "אל המקורות". הצלחה נוספת שהתנועה רושמת לזכותה: עלייה משמעותית ברישום תלמידים לתיכונים דתיים וירידה מקבילה ברישום לישיבות תיכוניות מסוימות.

צרפת: הקומוניסטים לא למדו דבר

המפלגה הקומוניסטית הצרפתית לא עברה את מחסום עשרת האחוזים בבחירות האחרונות. שנים של ירידה בכוחה לא הניעו את מנהיגיה לחשבון נפש

מאת רודיה דֶה וַק
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

פאריס

בצבר ניכרו קריאות האזעקה. כיום ממהרים לכתוב הספדים. איש לא מפחד עוד מהמפלגה הקומוניסטית בצרפת. המיתוס התנפץ, ההילה אבדה. בעוד בזמנו עורר כוחה של מפלגה זו פחד. כיום חשים שמחה לאיד לנוכח אידהאוניה שלה, לפעמים גם שמץ רחמים. התעניינות עברה לתחומים אחרים. זה מכבר לא מדובר עוד בשאלה מה יכולה המפלגה לעשות בפוליטיקה הצרפתית, אלא אך ורק בשאלה איך תתבודד עם בעיותיה היא.

"אנחנו רוצים להציל את המפלגה", אומרים יותר ויותר חסידי הרפורמה במפלגה. שעד כה נאבקו לשווא עם המנהיגים המתוחים או עם מנהיגי הקטיצות הנוקשים שלהם. בבחירות האחרונות למפלגה לא הצליחה המפלגה הקומוניסטית להשיג את היעד הצנוע שקבעה לעצמה — לעבור את גבול עשרת האחוזים. ב־16 במארס 1986 היא קיבלה את שיעור המצביעים שהיה לה בבחירות ב־11 במאי 1924, שלוש וחצי שנים לאחר הקמתה. 9.8 אחוזים כיום; 9.8 אחוזים לפני 60 שנה.

המפלגה עשירת המסורת סיגרה לפרלמנט הודיע רק 35 צירים. אותו מספר שכיגרה החזית הלאומית הימנית־קיצונית של ז'אן־מרי לה פאן, שרק ב־1983 יצאה מאלמוניותה. איזו חרפה למפלגה הקומוניסטית הצרפתית הגאה כל כך, שבתקופת הרזיסטאנס שילמה מחיר דמים כה גבוה, עד שהשתתפות שרים קומוניסטיים בממשלות הראשונות שהקים דה גול לאחר המלחמה נחשבה מובנת מאליה. לשיא כוחה הגיעה המפלגה ב־1946, כאשר קיבלה בבחירות לפרלמנט 28.6 אחוזים מכלל הקולות.

ירידה הדרגתית

הירידה לא היתה רצופה. נפילה פתאומית באה רק ב־1958, כאשר מספר תומכי המפלגה ירד מ־26 ל־19 אחוזים. היו אלה הבחירות הראשונות שנערכו שנתיים לאחר דיכוי המרד ההונגרי על ידי טנקים סובייטיים. אולם אחר כך התאוששה המפלגה הקומוניסטית הצרפתית. וב־20 השנים הבאות היא לא ירדה אל מתחת לגבול 20 האחוזים. ב־1981 שב באה תבוסה. בעוד המפלגה הסוציאליסטית ניצחה ועלתה לשלטון, ירדה התמיכה במפלגה הקומוניסטית ל־16 אחוזים מהקולות. לא פחות מדאיגה עכשיו היא הצטמקותו של האיגוד המקצועי סה"זהטה (קונפדרסיון ז'נראל די טראוואיי), שבשליטה קומוניסטית. תוך עשר שנים ירד מספר החברים הרשומים בו משני מיליונים ל־1.2 ואף פחות מזה.

הרבה לפני הבוחרים מהשורה והדמנים, עזבו הסופרים והאמנים את המפלגה. בזמנו פעל כוח המשיכה שלה על אנדרה ז'יד, אנדרה מאלרו ופיקאסו. כעת היא ריקה מאינטלקטואלים. בשורותיה אפשר למצוא בקושי דמות בעלת מוניטין בחיי הרוח. מאז "אפקט סולז'ניצין" והגילוי המאוחר של הגולאג באמצע שנות ה־70, מאז עלייתם של "הפילוסופים החדשים", נהפכו רובם הגדול של האינטלקטואלים הצרפתים גם לאנטי מרכסיסטים וגם לאנטי סובייטים.

"המפלגה הקומוניסטית הצרפתית אינה עוברת בשמאל, אלא במרכז", מציינת איטרה נפצתה. על אף פרפורי השתחררות כלב ולב מתחלת במוסקווה, צייתנותה לברית המועצות היא אחת הסיבות החשובות ביותר לתבוסת המפלגה. בודפשט 1956, פראג 1968, קאבול 1979, ורשה 1981 כל אלה הן אבני הדרך. כל משבר באימפריה הסובייטית הסב למפלגה הצרפתית פצעים קשים שלא העלו ארוכה. היחסים בין הקרמלין למנהיגות המפלגה בבונקר המשוריין שלה בכיכר קולונל פביאן היו לעיתים מתוחים, אבל "סיעת מוסקווה" במנגנון מנעה התנתקות מהגל המכור ומנעה את הפנייה לאירוקומוניזם. אף כי ב־1976 בישר המזכיר הכללי ז'ורז' מארשה על נטישת המושג "הדיקטטורה של הפרולטריון", לא עברה המפלגה מעולם דה־סטאליניזציה של ממש. ז'ורז' מארשה איבד יוקרה כאשר שבועיים לאחר הפלישה לאפגניסטאן נסע למוסקווה והבטיח בראיון את תמיכתו בברית המועצות.

שני תאריכים

אבל לא רק איתלות במדיניות החוץ אלא גם איקאונים במדיניות פנים הביאו על המפלגה הרס. יש שני תאריכים חשובים בהקשר זה: 1968 ו־1977.

במהומות מאי 1968 התגלה שהמפלגה המוזקנת המסורתית איבדה את השפעתה על הנוער. המפלגה לא זיהתה את ההתפתחות ולא ידעה גם לנצל אותה. למען האמת, היא ראתה בתנועת 68 סכנה. כמעט יד ביד עם הממשלה השמרנית, היא דאגה לבל תעבור התנועה על גדותיה. המפלגה לא היתה מסוגלת לתת לגיטימציה לתסיסה ולהביא לשורותיה את הצעירים.

אירוע חשוב נוסף היה התפוצצות איחוד השמאל עם המפלגה הסוציאליסטית, בליל ה־22 בספטמבר 1977. ההחלטה לא לשתף פעולה עם הסוציאליסטים היתה ההחלטה החשובה ביותר שקיבלה המפלגה מאז סוף המלחמה. הלחץ הלא־רשמי של ברית המועצות, שרצתה למנוע כל אפשרות שהנשיא ז'יסקאר ד'אסטן יפסיד את כיסאו, ומשום כך לא גילתה עניין בחיזוק השמאל הצרפתי, היה מכת החסד. מ"בגידה" זו בעיניים המשותף של השמאל לא תתאושש המפלגה.

יומיים לאחר חתימת "המצע המשותף" של השמאל ביוני 1972, הודיע פרנסואה מיטראן בכנס של האינטרנציונאל הסוציאליסטי בוינה: המטרה הבסיסית שלנו היא לבנות מפלגה סוציאליסטית גדולה על השטח שעד כה היה תפוס בידי המפלגה הקומוניסטית. הוא הכיר בכך שאיחוד השמאל יועיל למפלגתו. מזכירה הכללי של המפלגה הקומוניסטית נפל למלכודת. הוא חתם על "מצע משותף" עם המפלגה הסוציאליסטית, שרק שנה קודם לכן העיר אותה מגוויה והחדש מיטראן משנת התוחך הארוכה שלה. מיטראן קיבל כך מה שרצה: יותר משקל ותעודת יושר כפוליטיקאי שמאלי.

מאז לא יצאה המפלגה הקומוניסטית מתסבוכת זו. אם היתה נשארת נאמנה לאיחוד השמאל, היתה יורדת לדרגת שותפה זוטרה. אם היתה מסתלקת, היתה מרתיעה ומקוממת עליה רבים מחסידיה. לא היה מוצא, לכך מדרך לא דרך בין שני הפתרונות: דרך העקלתון בילבלה לגמרי את הבוחרים. ב־1977 גרמה המפלגה את התנפצות ברית השמאל: בבחירות לנשיאות ב־1981 היא התנודדה בין סיבוב הבחירות הראשון והשני ודיברה בלב ולב למען המועמד מיטראן. לאחר שקמה הממשלה החדשה, נכנסו אליה ארבעה שרים שלה. אך כבר ב־1984 עזבה את הממשלה בזמת זעם כדי לשוב לבירוה. בעוד קודם לכן דיברה בשבחן של הרפורמות השונות, פקע לפתע הכל. היה זה "ניסיון עצוב וכואב" עם מיטראן. "הוא חיסל אותנו", אמר פקיד בכיר במפלגה.

היכן תמצא המפלגה, שנחלשה גם מבחינה הפיננסית, משאבי כוח חדשים? הבסיס החברתי שלה נעלם. רוב תסיסיה במעמד הפועלים באו מענפי התעשייה "הישנים", בעיקר התעשייה הכבדה. בהתנגדותה הנמרצת לצמצומים ולצעדי הבראה, החישה המפלגה את התמוטטותם של ענפים אלה. לא היו לה פרשמים, מרגמים, או חזון. הצעותיה להבראת התעשייה המקומית היו קצרות נשימה ומצומצמות: להשקיע רק בצרפת, ולקנות מוצרים צרפתיים. במקום הצעות מהימנות ורציניות היא הסתפקה בהפצת ל"מרי־זיות" כללית ומעורפלת. מכיוון שהמפלגה לא הציעה אופקים חדשים, לא היתה לה דריסת רגל בענפי התעשייה העשיים המתפתחים. הצלחת "החזית הלאומית" הנוגעת לחצה את המפלגה הקומוניסטית אל הקיר. כבר ב־1980 עמד ראש העיר של הפרבר הפאריסאי ויטרי־סור־סן בראש הפגנה נגד 300 פליטים אפריקאים והורה להרוס את מגוריהם בדחפור.

מעמד הפועלים אינו מה שהיה. המפלגה מכירה בכך, אבל אינה מצליחה לרכוש לעצמה תומכים חדשים. המפלגה האבנרוטיסטית הייתה להתחדש מהיסוד ו"להוציא לפועל מהפיכה תרבותית", דורש מי שהיה חבר המפלגה פייר זוקאן, שבגלל התבטאויותיו הרפורמיות איבד את משרתו, אך שמר על מושבו בוועד המרכזי.

לאחר התבוסה החדשה, ב־16 במארס השנה, מאיימת "סערת הרשות לפרוץ". עשרות ראשי ערייות מהמפלגה הקומוניסטית ופוליטיקאים מקומיים מודאגים מותחים ביקורת קשה על דרכה של המנהיגות. אך השקט מתפשט. המזכיר הכללי, ז'ורז' מארשה נחשב ל"מחוסל". אולי הוא ינסה עתה לגייס את כוחותיו למאבק נגד הממשלה הימנית החדשה. מדברים על שביתות, בעיקר במסורת של פאריס ובמערכת ההוראה. בשבוע שעבר התכנס הועד המרכזי בן 142 החברים כדי להפיק לקחים מהתבוסה. "כך לא יכול הדבר להימשך", סבורים רבים. אך רק מעטים הביעו זאת בקול רם. עד כה לא למדה המפלגה דבר ממשגיה.

העדות המכרעת

צילומי רנטגן של שיניו של ד"ר מנגלה איפשרו זיהוי גופתו בוודאות

מאת אלאן ריידינג
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

ריו דה ז'נרו

מדענים אמריקאים וברזילאים הודיעו, כי ממצאי בדיקות השיניים שהתקבלו לאחרונה, סיפקו הוכחה סופית כי הגופה שהוצאה אשתקד מקברה, סמוך לסאו פאולו, אכן היתה של יוזף מנגלה, פושע המלחמה הנאצי. בהודעתם אמרו, כי השרידים שיוחסו למנגלה "במידה סבירה של ודאות מדעית" ביוני 1985, ניתנים כעת לזיהוי "בוודאות מוחלטת".

ד"ר לואל לוין, יועץ במשטרת מדינת ניו־יורק, שחתם על ההודעה יחד עם קארלו ואלאריו, מומחה ברזילי לרפואה משפטית, אמר כי הנתונים תואמים צילומי רנטגן של שיני הגוויה, שצולמו בשנה שעברה. היעוד נתונים אלו על שיניו של מנגלה, סייע להזים תיאוריות שלפיהן הגופה אינה של מנגלה, והוא עדיין חי.

הגוויה הוצאה מהקבר ב־6 ביוני 1985 באמבו, המרוחקת 27 ק"מ מסאו פאולו. נתוני טיפולי השיניים התגלו ב־21 במרס באותה שנה, כאשר הקונסול האמריקאי הכללי בסאו פאולו, סטיבן דאצ'י וסגנו, פרד קפלן, הצליחו לאתר את רופא השיניים של מנגלה על סמך איזכורים מעורפלים ביומנו. ארצות הברית, גרמניה המערבית וברזיל קיבלו את העדות הקודמת, שלפיה חי מנגלה בברזיל מ־1961 עד מותו ב־1979. ישראל, שסירבה להעניק את אישורה גם לממצאים הקודמים, נמנעה גם הפעם מלקבוע דיעה על סמך עדות השיניים החדשה. מפקד המשטרה הלאומית של ברזיל, רומיאו טומה, שעמד בראש החקירה שנערכה אשתקד, אמר בשבוע שעבר בסאו פאולו שהפרשה נסגרה כעת.

הקונסול הכללי אמר: "כבר היתה לנו הוכחה של 99 אחוז, אבל אנשים יכולים היו להצביע על האחוז החסר האחד. לא גילינו את הראיה המכרעת. משך 40 שנה לא מצא איש תצלום רנטגן של מנגלה, ואז לפתע קיבלנו 8 סרטים של תצלומי שיניים וזיהוי מוחלט היה אפשרי".

ביומנו הזכיר מנגלה ביקורים אצל רופא השיניים, כולל טיפול שורש אצל ד"ר גאמה, שנעשה ב־6 בדצמבר וב־11 בדצמבר 1978 בעיר סאמה, שתמורתו שילם בשני תשלומים, בני 2,000 ו־1,000 קרוזירוס. אולם אין שם עיר בשם סאמה בברזיל, ורופאי שיניים בשם גאמה רואיינו ללא תוצאות. הקונסול דאצ'י — שבמקרה הוא אחד משני רופאי השיניים המוסמכים בשירות החוץ האמריקאי — אמר: "הבחנתי שמנגלה השתמש לעתים קרובות בקיצורים ביומנו, וחשבתי כל הזמן 'סאמה', 'סאמה', 'מה זה סאמה?' לפתע זה עלה בדעתי 'סאנטו אמארו'. בדקנו את התיקים של התאחדויות רופאי שיניים וספקי רופאי שיניים בחיפוש אחר גאמה חדש. אבל היה רק מקום חסר תקווה אחד שבו לא חיפשנו: מדריך טלפון המסחר. והנה, שם, הוא היה. ד"ר הארטי נתהאגה גאמה אג'לה, בסאנטו אמארו. מזכירתי צילצלה וביקשה פגישה והיא נענתה: 'כן, אבל ד"ר גאמה עוסק רק בטיפולי שורש'".

בליווי קצין משטרה ביקר דאצ'י ב־21 במרס אצל ד"ר גאמה בסאנטו אמארו, שכונה של סאו פאולו. לאחר חיפוש בתיקים שלו, גילה רופא השיניים שאכן נתן טיפול שורש ב־6 וב־11 בדצמבר 1978, שעליו קיבל שני תשלומים נפרדים בסך 2,000 ו־1,000 קרוזירוס. הלקוח: פאדרו הוכביכלר מסטראדה אלוהרנגה 5555. פדרו הוכביכלר היה הכינוי הראשון שבו השתמש מנגלה בברזיל, והכתובת היתה של הבית ששכר מוולפראם וליזלוטה בוסארט. היו אלה בני הזוג בוסארט, שאמרו כי אצלם התגורר מנגלה מ־1975 עד 1979, ואשר הובילו את המשטרה למקום שבו אמרו שנקבר תחת השם וולפגנג גרהארד.

לד"ר גאמה לא היו צילומי רנטגן, אך הוא אמר שהפציינט הופנה על־ידי רופא שיניים אחר, ד"ר קאסוסאסה טוטיה. אומר דאצ'י: "מנגלה אמר לליזלוט בוסארט, כי הלך לרופא שיניים יפאני כיוון שכל היפאנים נראים אותו דבר ומשום כך היפאנים לא יכולים להבחין בין לבן אחד לשני". אך הוא אף פעם לא אמר לה מה שמו של הרופא".

כאשר ביקרו אצלו, מצא ד"ר טוטיה את התיק של פאדרו הוכביכלר משנת 1976 עד 1978, ואף זיהה תצלומים של החולה. נזכר דאצ'י: "שאלתי אותו כלאחר יד, 'אין לך במקרה צילומי רנטגן, לא כן?' ואז הוא אמר 'חכה רגע', וחזר 30 שניות לאחר מכן כשבידו שמונה סרטים", אמר הקונסול. "כאשר צילומי הרנטגן נפלו על השולחן, הרגשתי כאילו זכיתי בפרס גדול".

פראג אינה רוצה בשינויים

למרות הפעילויות של "התרבות המקבילה", רוב האזרחים בצ'כוסלובקיה מעדיפים את הנוחות והביטחון היחסי. הם חוששים שכל שינוי יהיה לרעה

מאת אנדרו נאגורסקי
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

פראג

בקונגרס המפלגה הקומוניסטית הצ'כוסלובקית שנערך בפראג בשבוע שעבר התאמץ גוסטאב הוסאק לדבר בנימות הנכונות. הוא הביע את תקותו ל"משמעת הדוקה מנגד הרגיל" של הרוחות החדשות הנושבות ממוסקווה. הוא חיקה את מיכאיל גורבצ'וב כאשר יצא נגד "הליקויים" הכלכליים של המדינה ו"ההפרות של עקרונות הלגאליות, מוסר העבודה והמשמעת הסוציאליסטים" על ידי חברי מפלגה. והוא המטיר על שומעיו מספרים שאמורים היו להוכיח כי חלו שינויים ניכרים בהרכב החברים במפלגה. אך ככל שניסה, בגיל 73 נשמע ונראה הוסאק פחות כגורבצ'וב ויותר כליאוניד ברז'נייב, המנטור שלו. בניגוד לנענועי־הראש הרוסיים למנהיגות החדשה בקרמלין, היה ברור: פראג אינה באמת בעד שינויים גדולים במדיניות או בכוח האדם של המנגנון.

זה הראי אינו מפתיע. הוסאק ואנשיו חייבים את מעמדם לברז'נייב, או ביתר דיוק לטנקים שמחצו את הרפורמות הפוליטיות, החברתיות והאמנותיות של אביב פראג 1968. ואם המנהיגות הצ'כוסלובקית אולי אינה משתלבת בתדמית שגורבצ'וב רוצה לטפח, מוסקווה בכל זאת מבינה את מעלותיה ומידותיה התרומיות. בשילוב נוקשות של מדינת־משטרה ומדיניות כלכלית האחראית לרמת חיים מן הגבוהות במזרח אירופה, הרוויחה צ'כוסלובקיה את מעמדה כגרורה למופת. אך מתחת לחזות השלווה השמרנית החלה המדינה להשתנות בדרכים היכולות להפריע לקרמלין.

בזירה הכלכלית, בבסיסה התעשייתי התוק בזמנו פשה רקב. ובזירה הפוליטית, לא הצליחה מדיניות הדיכוי לכלות את מה שהמחזאי ואצלב האוול מכנה "זרם גדול של תרבות בלתי תלויה" (ראה תיבה), או למנוע גידול במורת הרוח ובתסיסה של דור צעיר שאינו באמת זוכר את 1968.

תכנון ריכוזי

כאשר הוקמה המדינה ב־1918, מציינים בגאווה פקידים בפראג, כבר נמנתה צ'כוסלובקיה עם עשר המדינות התעשייתיות העיקריות. אבל מאז תפסה המפלגה את השלטון ב־1948, התקשתה המדינה יותר ויותר להתחרות בשווקים העולמיים. התעשייה הצ'כוסלובקית המייצרת מכונות וציוד הנדסי, מייצאת סחורות באיכות נמוכה יותר מאשר מתחרותיה המערביות, ומתכנניה ידועים לשימצה באטיות תגובתם על ביקוש משתנה. אובדן היתרון התחרותי אילץ את צ'כוסלובקיה להפנות את מבטה למזרח, במקום למערב. חלקם של החילופים המסחריים עם מדינות הגוש המזרחי בסחר הכולל שלה עלה מ־65% ב־1980 ל־78.8% בשנה שעברה. "לא הצלחנו להדביק מגמות חדשות בסחר העולמי", הודה בקונגרס המפלגה ראש הממשלה לובומיר שטרוגל.

מוסקווה שהודאגה מהתוצאות של תלות־היתר של פולין בסחר ובאשראי מערביים, מוחאת כפיים לאוריינטציה המזרח־אירופית של צ'כוסלובקיה. אך גורבצ'וב גם סומך על צ'כוסלובקיה ומזרח גרמניה — שתי הכלכלות המפותחות ביותר במזרח אירופה — כי יכתיבו את הקצב לתוכנית המודרניזציה של הגוש כולו. אפשר שצפייה זו הפתעה לא נעימה.

מנהיגות הוסאק מוסיפה להישען על תכנון ריכוזי נוקשה, המקמץ בתמריצים וכמעט שאינו מעודד או מעניק השראה לחידוש. יתר על כן, היא קנתה שקט פוליטי בשנות ה־70 כאשר התירה העלאות שכר מעבר לעלייה בפריון העבודה, וכאשר קידמה הוצאות צריכה על חשבון השקעות.

נוקשותה של הממשלה עוררה תחושות חדשות של התנגדות. "אמנה 77", קבוצת זכויות האדם העיקרית של צ'כוסלובקיה, הצליחה לשרוד חרף כל צעדי הדיכוי, וסייעה ביצירת "תרבות מקבילה". זו כוללת מספר מרשים של פרסומים מחתרתיים, סמינרים פרטיים, קונצרטים וכינוסים דתיים. התחייה בלהט הדתי מדאיגה במיוחד את הממשלה. "נצרות היא מסכנה תנועת מחאה נגד המשטר הרשמי", אומר פעיל קאתולי. פעילויות רבות, כגון מפגשי תפילה, נערכות בבתים פרטיים, מכיוון שהמדינה מקיימת פיקוח הדוק על כנסיות והיא גם המשלמת את משכורותיהם של כמרים.

לחיות את "החיים הטובים"

צעירים בעיקר נמשכים לכינוסים כאלה. רבים הצטרפו לאירוע יום השנה ה־1,100 למותו של מתודיוס הקדוש בכפר המוראווי ולהראד בקיץ האחרון, שהשתתפו בו כ־150 אלף איש ושהיה ההתכנסות הדתית הגדולה ביותר בצ'כוסלובקיה לאחר מלחמת־העולם השנייה. "אני לא אומרת שזו פוליטיקה, מכיוון שהצעירים אינם מאמינים בפוליטיקה", אומרת אם לשני בני עשרה שהצטרפו לקבוצות דתיות. "אך הם מחפשים אחר דברים שאינו השקר".

מכל מקום, לפעולות כאלה יש ללא ספק הדים פוליטיים. המונים בוולהראד וקבוצה קטנה יותר של צעירים שהתאספה ב־8 בדצמבר בפראג לציון יום השנה ללנון, השמיעו סיסמאות "שרות" ו"לא עוד טילים". המשטרה לא ניסתה לפזר אף אחד מכינוסים אלה, אך בשנה שעברה ערכה פשיטות על בתי דפוס שונים המשמשים לפרסומים מחתרתיים קאתוליים ועדיין תלויות ועומדות האשמות נגד כמה פעילים. מקורות קאתוליים מסרו כי אוגוסטין נבאדאטיל, קאתולי, אב לתשעה ילדים, שמחה על השימוש לרעה בפסיכיאטריה למטרות פוליטיות, אושפז בינואר בבית־חולים פסיכיאטרי מיוחד המטפל במקרים פליליים בפראג.

בשנה שעברה הוציאה הממשלה אל מחוץ לחוק את סקציית הג'ז, התאחדות פופולרית של חובבי מוסיקה, בהסתמכה על חוק המיועד לחסל "פעילות אנטי־מהפכנית". כבר נידונו שני צעירים הפעילים למען שימור הסביבה במזרח בוהמיה אחד ל־20 חודשים והשני לשלוש שנות מאסר, בעוון פרסום מאמרים על בעיות הזיהום של צ'כוסלובקיה ועל שניסו להעביר את הפרסומים למערב גרמניה. בהלך קונגרס המפלגה האחרון הוזהרו כוחות חוץ כמבי "מגעים עם אנשים הלוקחים חלק בפעילות נגד האינטרסים של המדינה".

אין זה סביר שתופעות אלה יחוללו כעת אי־שקט אמיתי. צ'כוסלובקים רבים עדיין נראים מרוצים לחיות את החיים הטובים — על פי אמות המידה המזרח־אירופיות — ללא מחסור רציני במזון ובמוצרי צריכה. לאזרחים צ'כיים קל יותר לקנות מכונות כביסה, מקררים ושמלים, מכשירי טלוויזיה ומכוניות מאשר למקביליהם במרבית מדינות הגוש המזרחי. גם כאשר הפער הטכנולוגי עם המערב הולך ומתרחב, תוכל הממשלה ככל הנראה לשמור על רמת החיים, על ידי המשך מכירת מוצריה בתוך הגוש המזרחי. ובעבור מרבית הצ'כים, סיכוני ההתנגדות מוסיפים להיות גבוהים מדי, והתוצאות דלות מדי.

"אנשים אינם אוהבים את המצב, אך הם פוחדים שכל שינוי יהיה אפילו לרעה", אומר לאדיסלב הייראנק, פעיל "אמנה 77" המקיים דרך קבע סמינר לפילוסופיה בדירתו בפראג. בכל זאת התעקשותו של הוסאק כי הכל בסדר בבסיס הדברים, יכולה להתפרש רק בכיוון אחד: שכדומה לפטרונו ברז'נייב, הוא יצטייר ביום מן הימים כמי שתרם לבעיות ארצו ולא לפתרונן.

המנגנון מתעייף

ואצלב האוול, בן 49, הוא המחזאי והדיסידנט הידוע ביותר בצ'כוסלובקיה. בעקבות מעורבותו בקבוצת "אמנה 77", הוא נחבש בכלא שלוש פעמים, פעם אחת לארבע שנים (1979־83). מחזותיו אסורים להצגה בצ'כוסלובקיה מאז 1969, אך הם הועלו על הבימה במערב אירופה ובארצות הברית. בתחילת השנה העניקה קרן ארסמוס שבאמסטרדאם להאוול את הפרס שלה על תרומה "לתרבות אירופה". להלן קטעים מראיון עמו.

לאחר הפלישה הסובייטית ב־1968 דיברו סופרים מערביים על צ'כוסלובקיה כעל "בית קברות תרבותי". האם התיאור עדיין מדויק?

תשובה: זה נכון ככל שהדברים אמורים במדיניות התרבותית של המדינה. כל העיתונים האסורים עדיין אסורים. כל הסופרים שהושתקו עדיין מושתקים. הגבלות אידיאולוגיות חמורות עדיין חלות בכל מקום. אך התיאור אינו תקף בכיבוי למצבה האמיתי של התרבות הצ'כוסלובקית. בינתיים התפתחה דבר־מה שאנחנו קוראים לו תרבות מקבילה או שנייה.

שאלה: לנוכח ההסטוריה של דיכוי בצ'כוסלובקיה, כיצד יכולה היתה אפילו תרבות מקבילה צנועה זו להתפתח כאן?

תשובה: בחברה הזאת יש רעב גדול לתרבות כפי שהיה תמיד. יש לו פוטנציאל רוחני גדול. הרעב הזה והפוטנציאל הרוחני הבלתי ניתן לריסון, הם שיצרו גם את מה שיש בידינו כעת. כמו כן, המנגנון הביורוקרטי מתעייף. אם הם רוצים להרוס עיתון ספציפי אחד, הם יכולים לעשות זאת בקלות. אבל ברגע שיש עשרות עיתונים, הם סוגרים כמה ואחרים מופיעים.

שאלה: למחזותיך בחו"ל יש קהל, אבל האם יש להם גם קהל ביתי?

תשובה: הקהל המקומי חשוב לי הרבה יותר מאשר הקהל הזר, מכיוון שתיאטרון, הרבה יותר מאשר צורות אחרות, הוא אמנות שקשורה במצב ספציפי והיא מכוונת למצב זה. מסיבה זו איבוד הקהל שלי לזמן כה רב היה קשה מאוד בשבילי. אבל המחזות שלי הופצו באמצעות פרסומים מחתרתיים ועל קסטות, ואנשים מקשיבים להם בשידורי רדיו זרים.

שאלה: מלבד מאסר, איזה עוד מחיר משלם סופר במצבך?

תשובה: אני מעדיף לדבר על אנשים אחרים שבגלל פעילותם העצמאית הנראית שולית שילמו באובדן מקומות עבודה, בעמידה מול מכשולים ביורוקרטיים אידיוטיים, בסכנה מתמדת, בחיפושים בבתים, בחקירות משטרתיות, בפחד מציתות לטלפון ומעקב, ובחיים עם דאגה ופחד קיומיים מתמידים.

שאלה: לעתים קרובות אומרים, שכתנועה פוליטית "אמנה 77" נראית מוגבלת לקבוצה קטנה יחסית. האם יש לתנועה הדיסידנטית עתיד בצ'כוסלובקיה?

תשובה: אחד המאפיינים המרכזיים של שיטה זו הוא, שמשקל הפוליטי של פעילות זו או אחרת תלוי הרבה פחות בסביבה דמוקרטית מאשר במספרם של האנשים הפעילים. כאשר כורכים את חופש הדיבור, יש לדיבור באורח פאראדוקסלי משקל וכוח מיוחדים. מלה מתאימה בזמן המתאים יכולה להשפיע על המצב יותר מאשר חמישה מיליוני מצביעים למפלגה פוליטית כלשהי במערב. פעילות פוליטית אפקטיווית מתרחשת מתחת לפני השטח. "אמנה 77" נהנית מאהדה נרחבת. אך זוהי אהדה סמויה. ואיש אינו יודע מתי תיהפך אהדה זו בהשפעת אירועים בלתי צפויים לפעילות נראית לעין.

שאלה: האם אתה חושב שתבוא ליום שמחזותיך שוב יוצגו בפראג?

תשובה: אני בטוח שיבוא יום ומחזותי יוצגו כאן, אבל אני לא בטוח שעוד אהיה אז בין החיים.

הארי המזוהם רוכב שנית

קלינט איסטווד פותח בקריירה פוליטית

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

כרמל, קליפורניה

אמריקה אולי התרגלה לשחקן בבית הלבן, אבל כאשר הארי המזוהם רץ למשרת ראש העיר — זה אירוע. "קדימה קלינט, אתה יכול לנשק תינוק אחד בשבילנו". אומר אב גאה המושיט תינוק. המועמד נעצר. עיניו מצטמצמות למבט הפזול שהוא סימן ההיכר המסחרי שלו, גבותיו מתגבהות בהבעה רבת משמעות והוא מתכופף ונושק קלות על רקתו של התינוק. זה תיאטרון פוליטי מן המעולים. המפגין את המג'ימו שדחף את קלינט איסטווד ממערבוני ספגטי למועמדות לראשות העירייה של כרמל ביי־דה־סי (כרמל ליד הים) — אוכלוסייה בת 4700 איש — מובלעת־זוהר מיושנת במרכז קליפורניה.

כרמל משמשת זה מכבר מפה לתיירים, במידה רבה לצערם של הילידים. אך מאז פירסם איסטווד את מועמדות־הרגע־האחרון שלו, מלאים רחובותיה הצרים, שמשני צידיהם עצים, עד אפס מקום בצוותי טלוויזיה וכתבים מחוץ לעיר. סידרת הקומיקס הידועה "דונסבורי" של טרודו הקדישה שבוע מסיפורי הקומיקס המשתרגים שלה למועמדות: להקת רוק מקומית הקליטה שיר בשם "אל תתחילו עם ראש העיר", ועלונים, כפתורים ומדבקות של איסטווד נעשו לפריט אספנות עכשווי.

"למצוא את עצמך מעורבת בבחירות, העומדות מבחינת העניין הבינלאומי רק אחרי המתרחש בפיליפינים זה מביך ומבלבל", אומרת ראש העיר הנוכחית, שרלוט טאונסנד, ספרנית בגימלאות, זו מוצת סבר ובעלת כבוד עצמי. "אם ייבחר מר איסטווד, הוא יהיה ראש העיר היחיד בחצי־האי מונטריי שמספר הטלפון שלו אינו מופיע בספר הטלפונים".

גיבור של פראנק קאפרה

כדומה לגיבור של סרטי פראנק קאפרה, ניסה איסטווד בן ה־55 להיאבק בעירייה, נכשל, ואז החליט שיוכל לעשות עבודה טובה יותר בעצמו. השחקן התנגש בראשונה עם הממסד המקומי בגלל תוכניותיו לפתח את הנכס הסמוך למסעדה שבבעלותו, הוג'ס ברית' אין (פונדק נשימת החזיר). כרמל מקפידה מאוד על תקנות פיתוח, תכנון בניינים ותכנון שעות הפנאי. העיר אוסרת על מכירת גביעי גלידה במרכז העסקים, על משחקי "פריסבי" בפארקים ועל שלטי ניאון, ובאחרונה ניסתה למנוע הקמת מבניות לאורך מסלול מול האוקיינוס כדי לצפות בשקיעה.

איסטווד מאמין שהבתולים האזרחיים של כרמל מנעים את הטוב — כמו גם את הרע ואת המכוער. "אחרי שאתה חי בקהילה כמה שנים, אתה מרגיש בצורך לתת משהו בחזרה", הוא אומר. "יש אנשים הנכנסים לפוליטיקה בשביל טריפ של כוח. אני לא זקוק לכך". הוא גם לא רץ בגלל הכסף. ראש עיר משתכר 200 דולר לחודש.

בעבור אנשים בחוץ, מה שמוטל על כף המאזניים יכול להיראות בלתי חשוב. אך בעבור תושבי כרמל, האירועים מקבילים לפוליטיקה הפנימית של שיקאגו. איסטווד הוציא 25 אלף דולר על מסע בחירות לא־מפלגתי של ארבעה מועמדים, בהם גם המיליונר פול לאוב, שהקאנטרי־סטור שלו משגשגת בזכות עסקי התיירות, ואיש שימור־הסביבה טים גריידי. יריבים הפיצו מכתבים המנסים לקשור את איסטווד לקבלנים ויזמים שאינם בדיוק פופולריים בכרמל, אם לדבר בלשון המעטה. מסע של תומכי איסטווד למען הירשמותם של בוחרים ברשימות הבוחרים, עורר האשמות בדבר הונאה, אך בדיקת מקומות מגוריהם של 430 אנשים חדשים ברשימות מסתבכת, מכיוון שתושבי כרמל אינם מאמינים בכתובות. "הרעיון שהארי המזוהם יהיה ראש העיר שלך הוא פשוט מרגש מדי לאנשים מסוימים", אומרת יו"ר ליגת הנשים המצביעות לוריטה פישר. "שלושה או ארבעה אנשים כבר אמרו לנו, שזה לא עסקנו כאשר צילצלנו אליהם לשאול היכן הם גרים".

איסטווד ממשיך בשלו בעליצות בתוך כל אותה מחלוקת, והוא נראה כלוחם הפוליטי המאושר ביותר מאז יוברט האמפרי. במסיבת עיתונאים שקיים לא מכבר ציטט בצהלה שורה מ"דונסבורי" שלעגה לחיבתו למסבאה מקומית, בארס פאב. "אם למישהו יש שאלה, אשיב עליה", אמר. "ואחרי זה אני הולך לבאר'ס". כשהוא מנהל את מסע הבחירות שלו על פי רוב במסיבות־תה ובחוגי־בית, מפגין איסטווד התמצאות טובה בנושאים מקומיים. "אני באמת נהנה מכך", הוא אומר. "לבוחרים יש דברים הרבה יותר מעניינים לומר מאשר למעריצים".

בשבוע הבא יגלה איסטווד אם מצביעי כרמל יחסלו אותו בבחירות או שיעשו את יומו ויבחרו בו לראש עיר.

ב.ל.ת. מימון והנפקות (1981) בע"מ

הודעה על תוצאות ההנפקה לציבור

על פי תשקיף החברה מיום 28 במרס 1986, לפיו הוצעה לציבור סדרה של אגרות חוב רשומות על שם 1990—1996 (סדרה 2) בסכום נקוב כולל של 43 מליון שקלים חדש, צמודות קרן ורבית לשער היציג של הדולר של ארה"ב או למדד המחירים לצרכן לפי הגבוה מביניהם.

רשימת החתימות נפתחה ב־2.4.86 ונסגרה בו ביום עקב חתימת יתר.

נתקבלו 503 הזמנות לרכישת אגרות חוב בסכום נקוב כולל של 242,062,280 שקל חדש.

עקב חתימת היתר של פי כ־5.6 מהסכום הנקוב הכולל של אגרות החוב שהוקצו לציבור, החליטה החברה להקצות למבקשים כ־17.7% מהזמנותיהם.

כיון שעל פי ההסדר להבטחת מסחר סדיר באגרות חוב כמובא בעמוד א־5 בתשקיף, הובטח כי חברה כללית לניירות ערך בע"מ תעמיד לרשות בנק הפועלים בע"מ, לשם בצוע עסקות באגרות על פי כללי הויסות שקבעה הבורסה, מלאי של אגרות חוב בשווי של 100,000 דולר, הוקצו לחברה זאת על אף האמור לעיל, אגרות חוב בסכום נקוב כולל של 150,000 שקל חדש.

אגרות החוב תיסחרנה בבורסה החל מיום ג' 8 באפריל 1986.

החברה מודה לציבור על האמון בה ועל ההיענות להצעת ההנפקה.

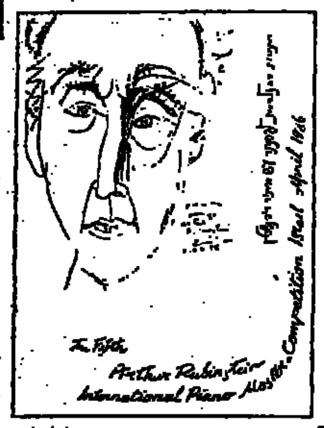

אגודת ארתור רובינשטיין הבינלאומית למוסיקה

בסדרה הבינלאומית של קונצרטים

"מחווה לארתור רובינשטיין"

רסיטל מיוחד לפסנתר

הלינה צ'רני־סטפנסקה (פולין)

הזוכה בפרס ראשון בתחרות שופן, ורשה

ערב שופן

מוצאי־שבת, ג' בניסן, 12.4.86 בשעה 20.30

באולם רקנאטי, מוזיאון תל־אביב.

כל ההכנסות קודש לאגודת ארתור רובינשטיין הבינ"ל למוסיקה

כרטיסים: בקופת המוזיאון ובמשרד "רוקוקו".

הרובע היהודי בירושלים

החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

הודעה בדבר היצע חנויות, דירה, מחסן ובנין לשפוץ עצמי

מוצעים בזה לציבור: דירה, מספר חנויות ומחסן להחכרה. כן מוצע בנין לשיפוץ־עצמי הכולל 2 דירות וגלריה.

ההשתתפות בהיצע כפופה לתנאים המפורטים בחוברת ההיצע. פרטים על מיקום הנכסים ותנאי החכירה, ניתן לקבל במשרדי החברה לשיקום הרובע היהודי, כיכר בתי מחסה. טל' 288767.

את ההצעות יש להגיש עד ליום ו' ט' ניסן תשמ"ו 18.4.1986 בשעה 11:30 לתיבת הצעות במשרדי החברה.

החברה לשיקום ולפיתוח
הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים
בית רוטשילד, כיכר בתי מחסה.
הרובע היהודי ירושלים ת.ד. 14012

אוניברסיטת תל־אביב

הקתדרה המיוחדת למדיניות כלכלית
הפקולטה למדעי־החברה
אוניברסיטת תל־אביב

המרכז לפיתוח על־שם פנחס ספיר
ליד אוניברסיטת תל־אביב

ערב עיון בנושא:

התכנית הכלכלית — מאזן ביניים

משתתפים:

פרופ' מיכאל ברונו
האוניברסיטה העברית

פרופ' ניסן ליויתן
האוניברסיטה העברית

פרופ' אלחנן הלפמן
מנהל מרכז ספיר

מנחה:

פרופ' חיים בן־שחר
הקתדרה המיוחדת למדיניות כלכלית

ייערך ביום שני, כ"ז באדר ב' תשמ"ו, 7.4.86 בשעה 19.00, אולם יעקב אפטר, בנין נפתלי אוניברסיטת תל־אביב

— הציבור מוזמן —

האדמה הטובה של הקומוניסטים

שבוזה לאיר אי־אפשר להסתיר. היא נשפכה השבוע על פניהם של מאיר וילנר ותופיק טובי ותופיק זיאד, ושותפם, הפנתר צ'ארלי ביטון, כי הח"כ הקומוניסטים זכו פעמיים בקרב נגד הרשימה המתקדמת.

הקומוניסטים מיטיבים להכיר את ערביי ישראל. הם הבינו שכאשר עזר וייצמן מסייע לכפריים בשטח 9 בגליל, חלק ניכר מפעלי סולל בונה המועמדים לפיטורים הם ערבים ואין נושא מרכזי להתמקד סביבו — קשה מאד לקרוא לשביתה כללית "ביום האדמה". הקומוניסטים העדיפו איפוא להתנגד לשביתה הכללית ולהסתפק בהפגנות שנערכו לצאת ידי חובה.

אך ב"מתקדמת" לא למדו דבר. הרחוב הערבי במפלגה, בהנהגת מוחמד מיעארי, האמין שהרחוב שלו צמא למשהו קיצוני. משהו שיבוא בעורפם של הקומוניסטים. אמנם ליהודים כוחיים הנגבי היו היסוסים כבדים, אך מה מבין המיעוט היהודי ב"מתקדמת" במתרחש בכפרים הערביים? יאללה שביתה כללית נגד הנועצות.

היהודים ב"מתקדמת" חששו ששביתה כללית ב"יום האדמה" תזיק. הערבים השיבו כי ניסיונו של אורי אבנרי להיפגש עם המלך חוסיין כבר גרם קלקול. הערבים רצו להגביר כוח בקולם. היהודים ברחובם, והקומוניסטים ממילא האשימו אותם כי הם עושי רצונם של האמריקאים והישראלים חוסיין.

עמדת הקומוניסטים היתה ברורה. יש להם מצפן במוסקווה. "המתקדמת" מטושטשת, אולי בגלל חוסר ההגדרות השורר באשף עצמו. כך נולדה הקריאה לשביתה כללית והרחוב המבריע שם אותה ללעג. הקומוניסטים לימדו את "המתקדמת" מי הוא בעל־הבית הפוליטי ברחוב הערבי, ובציבור היהודי התקבלה התמונה כאילו וילנר ותופיק טובי מתונים ואילו מיעארי ומתי פלד מסיתים לשוא. "המתקדמת" שילמה מחיר לא רק בציבור היהודי והערבי אלא גם בקרב פוליטיקאים ואורחים זרים ואנשי תקשורת, שבדרך־כלל שוחחו עם מנהיגיה מתוך הנחה כי הם יודעים מה הלך־הרוחות בנצרת ובכפרי המיעוטים במשולש ובגליל. עתה התברר כי אינם יודעים מה נעשה בתוך ביתם.

שמעון פרס מול המיקרופונים: נעל חומה ונעל שחורה

האדום והשחור, או החום והשחור

כבר היה לילה. ראש הממשלה שמעון פרס סיים יום עבודה ארוך, שהחל עם שחר. הוא פגש במשך היום את המנהיג הגרמני יוהנס ראו, את שרי הממשלה ולאחר־מכן התייעץ עם חברי סיעת המערך בכנסת. שר הדתות יוסף בורג היה אחרון הקרואים, ופרס מיהר הביתה לסעודה חגיגית. בכניסה למשרדו, ארב לו עודד בן־עמי, מי שעתיד להתמנות בקרוב לכתבו המדיני של קול־ישראל, במקום שמעון שיפר היוצא לארצות־הברית.

פרס יצא את הבניין בדרכו למכונית, כאשר גילה לצדו את בן־עמי ומיקרופון בידו. "אדוני ראש הממשלה," פנה בן־עמי אל פרס, "האם עכשיו מובטח שהתקציב יאושר בכנסת?"

פרס השיב מה שהשיב. הכתב המדיני־לעתיד ניצל את ההזדמנות והכביר עליו שאלות. כל אותה עת חש כי מישהו לידו טופח על שכמו. אבל בן־עמי התעלם ממנו. הוא סבר כי מישהו מאנשי הביטחון רומז לו להניח לראש הממשלה ללכת. אבל בן־עמי לא יחמיץ סקופ כזה. הוא המשיך לשאול, והאיש שלצדו הוסיף לטפוח על שכמו.

כתום הראיון, כשפרס גלש למכוניתו — פנה בן־עמי בתמיהה מסוימת לאיש שטפח על שכמו, במרעין שרונית, מדוע ניסה להפריע לו בעבודתו העיתונאית. רק אז התברר לו כי האיש לא התכוון כלל להתערב בראיון. הוא פשוט רצה להפנות בחיוך את שימת־לבו של בן־עמי לעובדה הבלתי־שגרתית כי האיש שעמו שוחח, הלא הוא ראש הממשלה, נסע לביתו ועל כף רגלו האחת נעל חומה, ועל האחרת — נעל שחורה.

בירור קצר גילה שכאשר קם פרס בבוקר לעבודתו ונעל את נעליו — טרם זרחה השמש, ובחשיכה נתחלף לו החום בשחור. מכאן ואילך גם פרס תומך בהנהגת שעון קיץ.

האיש שהסתתר מאחרי אחריותו

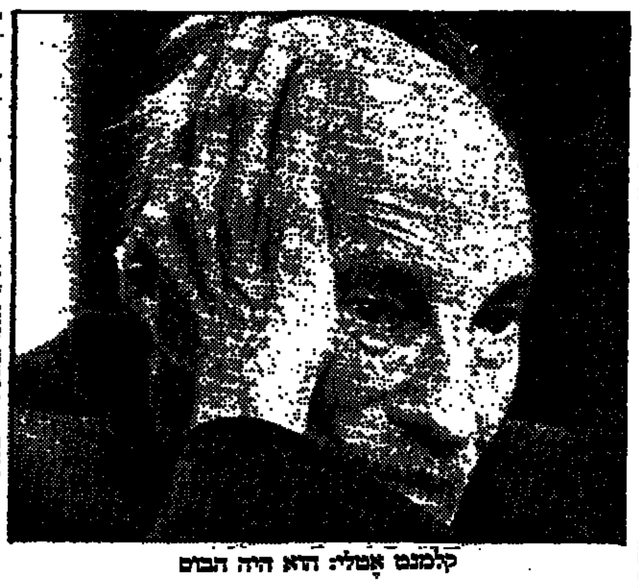

קלמנט אטלי: הוא היה הבוס

באנגליה בולטת באחרונה מגמה לבנות מקדש את דמותו של קלמנט אטלי, שהיה שרוי בצלו של וינסטון צ'רצ'יל, ולאחר־מכן עמד בראש הממשלה בשנים שהיישוב העברי לחם לגירוש הבריטים מהארץ. מן המאבק ההוא זכורה לרע דמותו של שר החוץ ארנסט בווין, שלא שלט בלשונו והשמיע כמה הערות אנטישמיות מכעיסות. אטלי הסתתר בצל כנפיו לאחר שהוכתר כ"ראש הממשלה הנשכח".

אך מי שקורא את הביוגרפיה הפוליטית החדשה שכתב פרופסור טרוור בורדיג' על אטלי, מוצא כי לאמיתו של דבר הוא היה הבוס. כבר נמצא מי שרמז כי נגלו בו נטיות אנטישמיות. אבל אפילו בלעדי זאת, בולטת זרותו המצוברת לגורל היהודים מיד בתום תקופת השואה.

אטלי עצמו סיפר כי "לא היה תומך גדול ברעיון שפלשתינה היא המקום היחיד של היהודים... הציונות כפי שהתפתחה יכלה להיות סוג של לאומנות קיצונית". לכן נהג בה תמיד איפוק או הסתייגות.

הביוגרפיה שלו כראש ממשלה רוויה מאמץ לעכב את פתרון בעייתם של ניצולי השואה. כל ניסיון של נשיא ארצות־הברית, הרי טרומן לסייע לשיפור מצבם של שארית הפליטה נתקל במאמץ של אטלי לבלום ולדחות. כאשר המליצה הוועדה האנגלו־אמריקאית להעלות 100,000 משרידי השואה — הפר אטלי את ההתחייבות לקבל את ההמלצה והתנה זאת בפירוק המחתרות היהודיות מנשקן.

הביוגרפיה המשבחת בעיקרה את אטלי, לא פסחה על מידע שהוא התבר לוריזתורים בשאלת ההגירה היהודית". בהתמודדות בין היהודים שביקשו פשרה לבין הערבים שדחוה ב־1947, ראה מאבק בין שתי שיטות של אימפריאליזם. צעדו היחיד בפרשה הטראגית היה, שבדחקם לפתרון מצוקתם של ניצולי השואה ולהענקת ריבונות גם ליהודים, נהגו האמריקאים מה שנחשב בעיניו לחטא החמור מכל — חוסר אחריות. לא היה לו צער אחר.

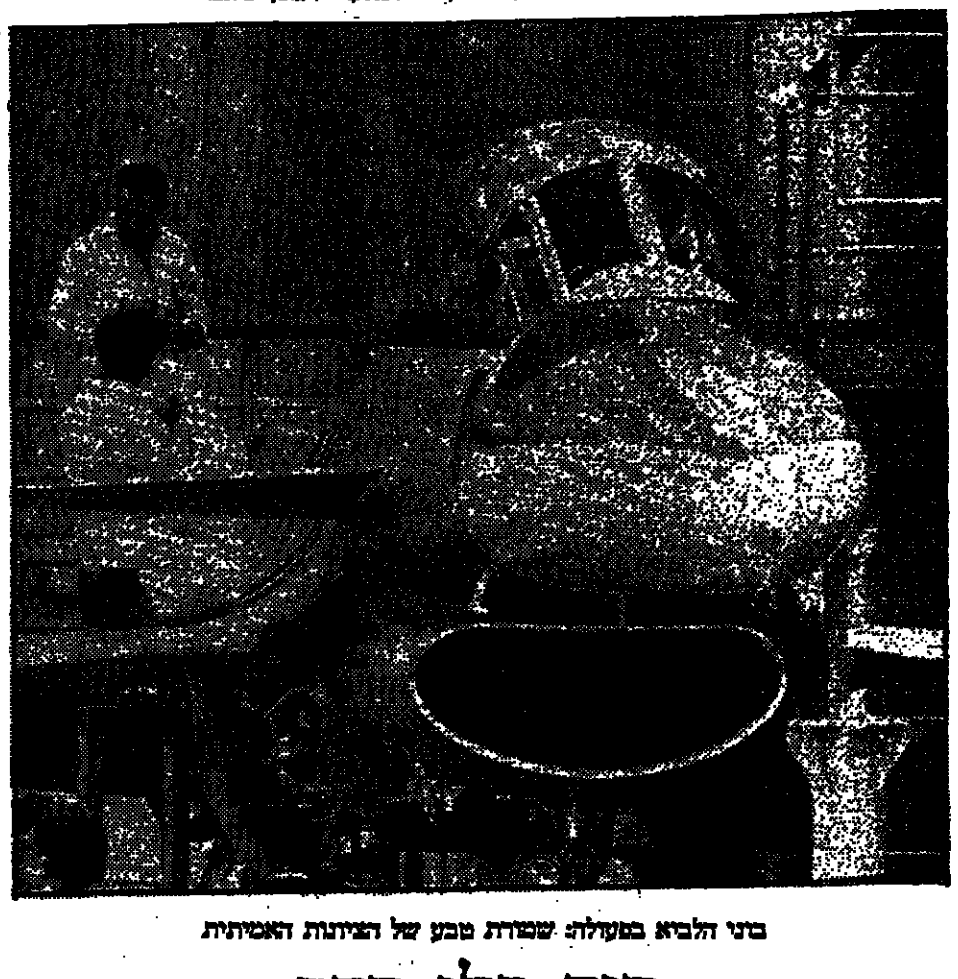

בוני הלביא במעלה: שמורת טבע של הציונות האמיתית

הוד בלי הדר

אין לי כלים לבחון מה החלופה למטוס הלביא. האם ייבנה על חשבון רמתם המקצועית של טייסי חיל האוויר הממעטים להמריא בגלל קשיי התקציב? האם תותיר יכלו לעסוק בפיתוח אמצעים טכנולוגיים מתקדמים אחרים, שתרומתם לביטחון ישראל רבה יותר? אבל מה היה קורה לתשתית הטכנולוגית של מדינת־ישראל? ואיך — [illegible] — והיא עומדת בפיטורי אלפי מהנדסים וטכנאים?

כל אימת שנתקלתי בבעיה כה קשה, נזכרתי בפגישה ישנה־נושנה עם אליעזר לבנה המנוח וישעיהו לייבוביץ'. הם כבר היו אז מורמים מעם ואני ישבתי פעורה־פה להאזין להסבריהם כי לא יקום ולא יהיה כור גרעיני בדימונה. האמריקאים פשוט לא יניחו להשלימו. היתה בפיהם הערה סרקסטית כלפי דוד בן־גוריון ושמעון פרס, שמשגע בכל זאת ייצא מן הכור: יהיה שם חריש על מפת הנגב, צ'ודדוך בשכונות לעיר הנבטית כרותב — "חורבות שמעון". למרבה המזל, מדינת ישראל לא האזינה או לליבוביץ' ול־לבנה.

אך ידוע גם כי מסוכן ללמוד מכך על מחלוקות לעתיד. עם מסקנות כאלו עלולים להיטפל להרפתקות נוראות. זה הקושי בקביעת העמדה.

בשבוע שעבר סיירנו, ישראל לנדרס, ידין לנרון ואני אצל בוני הלביא ושמענו הסברים. בראותי את האנשים השקודים עליו ואת הסכבר להציג המאמץ לעידכן, הבנתי למה מתכוון "הלוביסט" של התעשיה האווירית, משה ארנס, שהבטיח לי כי בסכבות הקן צומחת שמורת־טבע של הציונות האמיתית.

גם שמענו הסברים, תת־צודיים, כמובן. יושב־ראש מועצת המנהלים דוד עברי עשה זאת בלשון אינטליגנטית מאד. השאלה — אמר — אינה אם צריך היה להתחיל בלביא אלא אם עכשיו מוטב לסגת ממנו? זה גם היה המסר של המנכ"ל משה קרת ושורה של מרצים אחרים. ברקע עמדה התחושה כי חיסול הלביא יגרור משבר תעסוקתי חמור מכל מה שגרם לחשש בסולל בונה.

התעשיה האווירית היא עסק גדול ומצליח במצב עדין, ובתנאים אלה אי־אפשר להתעלם מן השאלה — מי יעמוד בראשה. עברי הצליח ושר הביטחון יצחק רבין בחר בו לנהל את משרדו. שני המועמדים האחרים לתעשיה האווירית היו צבי צור ומרדכי הוד.

השלישייה הקובעת — שמעון פרס, רבין ויצחק מודעי — מאוחדת, כנראה, בדעתה כי צור עדיף על הוד. אין ספק כי פרס ורבין חשים כך. אילו ידעתי שפרס סבור כי אין הבדל משמעותי: שצור אינו עולה על הוד; או שהוד נופל רק במעט מצור — ניחא. במעמד חיים איזו ליטרת בשר לעזר וייצמן, הוא לוחץ למען מוטי שלו. אך פרס משוכנע שמוטי הוד אינו האיש הנכון בתעשיה האווירית בתנאים הקיימים, ובוודאי לא המועמד המועדף, דווקא מפני שהתעשייה האווירית נלחמת על חייה, חייב היה לומר לוייצמן, שנגמרה חלוקת הצעצועים. למוטי הוד יש ג'וב טוב ומכניס יפה, ואם זה לא מספיק — מדוע לא הפקיד בידיו וייצמן את ניהול סוכנות דייהטסו?

הרשות מאשרת, העבריינים מאושרים

ח"כ דן מרידור מהליכוד אין יריב של קבע למערכת־הביטחון ולא מבקר־להכעיס. בדיוני ועדת החוץ והביטחון מצאנו בו נציגי צה"ל חבר כנסת המראה דאגה והבנה לבעיותיה של המערכת. אך השבוע — בעת דיון על חוק השיפוט הצבאי — נתגלה להם מרידור, העומד בראש ועדת־משנה לחקיקת־ביטחון, כאגוז קשה לפיצוח. מה שעמד על הפרק היתה השאלה אם מעל ומעבר למערכת־הדין הצבאיים יהיה צורך בהחלטה של "רשות מאשרת" צה"ל, שתוכל לשים לאל את גזרי־הדין ולהפכם על פיהם. כפי שהמשטרה רוצה לחקור את עצמה וכל מוסד וארגון וחברה מעדיפים שיפוט פנימי — גם צה"ל מעוניין שהקצונה הבכירה לא תשמוט את הרסן לטובת המכריעים־בדין.

תוצאותיה הדרסטיות של מגמה זו נגלו ברשימה שהחזיק מרידור בידיו. היא גילתה מה הקיותים שהרכים הפיקוד הבכיר, הקרוי "רשות מאשרת" בגזרי הדין של המורשעים, כמובן לאושרם של אלה. בהקשר זה, מעניינות לאו דווקא העבירות האופייניות לחיים הצבאיים אלא העבירות הפליליות גם בבתי־משפט אזרחיים:

דן מרידור: אגוז קשה

★ סגן גנב כספים מחייל. הוא נידון לארבעה חודשי מאסר על־תנאי, לקנס ולהורדה לדרגת טוראי. "הרשות המאשרת" החזירה לו את דרגתו. הגנב נשאר קצין.

★ סרן קיבל שוחד. הוא נידון לשני חודשי מאסר בפועל ולהורדה לדרגת טוראי, אך הוחזר להיות קצין בדרגת סגן־משנה. גם מקבל שוחד יכול להישאר קצין.

★ סגן אלוף הוציא רכוש מרשות הצבא והתנהג בצורה בלתי־הולמת. בית־הדין קבע כי יירד לדרגת טוראי. "הרשות המאשרת" החזירה למורשע את דרגותיו.

★ סגן אלוף אחר נידון על גניבה והורד לדרגת טוראי. "הרשות המאשרת" החזירה גם לו את אושרו עם דרגותיו.

ועדיין יש לה ל"רשות המאשרת" סניגורים.

למי, למי יש יותר כבוד?

ועדת החינוך ניהלה דיונים מבצים עד שפרסמה השבוע מסקנות מעניינות על "פיתוי ילדים לחזרה בתשובה". כמה מן המסקנות נגעו בהסתייגויות של מנחם הכהן (מערך), אבנר שאקי (מפד"ל) ומיכאל איתן (ליכוד). אחת מהן היתה מעניינת במיוחד.

התברר כי הן הרב הכהן והן אמירה דורסני ממפ"ם התייחסו למסקנה ש"החינוך הכללי כולל העמקת הידע וההבנה בתרבות ומורשת ישראל, וביחס כבוד כלפיהן".

המלים "ביחס כבוד כלפיהן" נראו לשניים מיותרות. "מנחם הכהן אמר כי יש לייחדן רק לנפטר", סיפרה דורסני, "ולי היתה סיבה אחרת. אני ביקשתי לסייג את הכבוד מפני שאמנם יש ללמד את תרבות ומורשת ישראל, אבל יש בהן גם דברים שאינם מעוררים את כבודי, כמו 'ברוך שלא עשני אשה'. לכן, מוטב שאת יחס הכבוד כלפי התרבות והמסורת יקבע כל אחד לעצמו".

טוב להם בכלא

רבים האסירים שמעדיפים להישאר בכלא גם לאחר שתמה תקופת מאסרם ★ האיומים והקשיים מחוץ לחומות מפחידים אותם פי כמה מאלה הקיימים בתוכן

מאת ראובן שפירא

היום שבו היה אמור היה א. כ. אסיר בן 33, להשתחרר מהכלא עם ריצוי תקופת מאסרו, היה יום עצוב עבורו. הוא לא רצה לצאת לחופשי. היה לו טוב בכלא, שבו ריצה כבר כמה תקופות מאסר. בעיניים דומעות התחנן בפני מנהל הכלא: "השאר אותי כאן. סדר לי הארכת מאסר. אין לי לאן ללכת". כשהוסבר לו שהדבר אינו אפשרי ועליו לעזוב את הכלא, הודיע א. כ. נחרצות: "אני אחזור לכלא בקרוב. לא תהיה לי ברירה. אבצע עבירות בחוץ ויחזירו אותי לכאן". ואכן, פחות משבוע לאחר שיחרורו, חזר א. כ. לבית־המעצר המרכזי של שירות בתי־הסוהר ברמלה.

אסירים בעולם כולו מצפים בכליון־עיניים לשחרור, ליום שבו ייצאו לחופשי. רבים מהם מתכננים איך לברוח מסיר הלחץ הגועש של בית־הסוהר, ואינם מוכנים לוותר על שום הזדמנות לצאת מחוץ לחומות — אפילו לכמה שעות. ואולם בבתי־הכלא בישראל נתקלים לעתים באסירים ואסירות, שאינם רוצים לצאת לחופשי; הם מעדיפים להישאר בבית־הסוהר גם לאחר סיום ריצוי העונש. וככל שמתקרב יום השחרור הם נעשים יותר חרדים. יש המעדיפים לוותר על חופשות המגיעות להם.

תופעה זו לא צמחה על רקע התנאים הנוחים בבתי־הכלא בישראל. התנאים הקשים — פיסית ונפשית — שבהם שרויים האסירים בבתי־הכלא, לא השתפרו כמעט בשנים האחרונות. אבל יש אסירים, שהבעיות, הפחדים, הסכנות והאיומים המצפים להם בחוץ, גדולים מאלה שאתם הם מתמודדים בין חומות הכלא. ההישארות בכלא היא בבחינת הרע במיעוטו.

"איש לא רוצה אותי"

גונדר־משנה שמעיה דפנה, מפקד בית־המעצר המרכזי של שירות בתי־הסוהר ברמלה, הכיר במשך שנות שירותו בבתי־הסוהר השונים לא־מעט אסירים שפחדו להשתחרר מהכלא. הוא היה מעורב אישית בטיפול במקרה של האסיר א. כ.

מספר גונדר־משנה דפנה: "לפני כארבעה חודשים, באמצע מופע של אמנים בכלא, קיבלתי הודעה על אסיר שניסה להתאבד. הוא נמצא בתאו תלוי על חבל. ניצל על־ידי הסוהרים ברגע האחרון. היה זה א. כ. לאחר שקיבל טיפול רפואי, זימנתי אותו לשיחה אישית. גיליתי אדם מעורער מעט בנפשו, לא יציב, נשוי ואב לשלושה ילדים. הוא ישב בכלא בגלל התפרצויות. מאחוריו היו כבר כמה מאסרים. הוא ביקש ממני להתחשב בו, לתת לו טיפול מיוחד. הוא ביקש משענת...סיפר שהוא מיואש, שאין לו אף אחד. אשתו והוריו אינם רוצים בקשר ונותקו אתו כל מגע.

"הצעתי לו את קצין הביטחון שיטפל בו ויעזור לו בכל האפשר. שירגיש שיש מישהו שדואג לו. מועד השיחרור שלו מהכלא קרב. א. כ. ביקש ממני להישאר בכלא ולחיות בו. הוא אמר: 'אני מוכן לעבוד בעבודות שירותים. לעשות כל מה שיגידו לי. רק תנו לי מקום לישון ואוכל. אין לי לאן ללכת. אף אחד לא רוצה אותי, אפילו לא הילדים'. הסברנו לו, שאי־אפשר להיענות לבקשתו, כי החוק מחייב אותנו לשחרר אותו בתום תקופת המאסר שקבע בית־המשפט. א. כ. אפילו היה מוכן לפנות לבית־המשפט ולבקש תקופת מאסר נוספת. כאשר הגיע מועד השחרור שלו, לפני כשלושה חודשים, שלחנו אותו לחופשי ממש בכוח. הוא עזב את הכלא בצער רב. ('הבטיח' לנו שהוא יחזור מהר, אחרי שיבצע בכוונה עבירות שיחזירו אותו לכלא. אמרתי לו שהוא יכול להתקשר אלי לכלא בכל עת שירצה אם יהיו לו בעיות בחוץ.

"יומיים בלבד לאחר שהשתחרר א. כ., ביום שישי אחרי הצהריים, קיבלתי ממנו שיחת טלפון נרגשת. הוא היה נסער מאד והודיע לי: 'אני הולך להתאבד'. הוא היה באותו זמן בדירתו בבאר־שבע, סיפר לי שאשתו רוצה לסלק אותו מהבית, והתכוננה להתלונן נגדו במשטרה על שתקף אותה בגיכול. הוא התחנן 'תעזור לי, תחזיר אותי לכלא עכשיו או שאני מתאבד'. ניסיתי להרגיע אותו שידבר עם אשתו בדרכי נועם, אבל הוא אמר שזה בלתי אפשרי. הבטחתי לו תשובה בטלפון תוך שעה.

"בינתיים דיווחתי לנציב שירות בתי־הסוהר על המקרה. על־פי הוראת הנציב נשלח בדחיפות המפקד התורן של כלא באר־שבע לביתו של א.כ. הוא שוחח איתו ארוכות, הרגיע אותו, וסיכם אתו שאנחנו נעזור לו להתקבל לישיבה בירושלים כדי שתהיה לו קורת־גג. רב היחידה החל אמנם בסידורים להכניסו לישיבה, אבל כעבור כמה ימים בלבד, עוד לפני שהסתיימו הסידורים הפורמליים, הגיע א.כ. אלינו חזרה, כעציר על־פי פקודה של שופט, לאחר שביצע עבירה במטרה מפורשת לחזור לכלא. הוא הסביר שאינו יכול להשאר ולהתארגן מחוץ לכלא, כי אף אחד אינו רוצה בו ואינו מוכן לסייע לו. הוא היה מרוצה מאד כשהגיע אלינו. היה ממש רגוע. כמו אחד שהגיע אל המנוחה והנחלה. הוא אמר בפירוש: 'טוב לי פה. לא איכפת לי משום דבר. העיקר שיש לי פה מיטה לישון ואוכל. זה מספיק לי'.

"אמרתי לו שהוא לא יישאר בבית־המעצר הרבה זמן; נעביר אותו לכלא אחר כדי לנסות לשקם אותו. הוא הועבר למחנה מעשיהו משם שוחרר לפני חודש. מאז אינני יודע מה קורה אתו...כמו שאני מכיר את א.כ. אני מעריך שעוד נראה אותו אצלנו".

בבית־המעצר ברמלה יושב בימים אלה אסיר בן 28, פורץ "מהולל" בעל עבר פלילי עשיר, שמאחוריו ארבע תקופות מאסר. הוא אמור להשתחרר בעוד כ־7 חודשים, ופוחד מאד מיום השחרור. בשיחות עם הסוהרים הוא אומר בפירוש, שהוא מעדיף להמשיך לשבת בכלא. גם לו אין לאן ללכת ביום שבו ייצא לחופשי. משפחתו ניתקה כל קשר אתו. מצד שני, יש לו "חשבונות" עם עבריינים שמחכים לו בחוץ. הוא טוען־הגנה וסכנה נשקפת לחייו מחוץ לחומות הכלא. "אין לי בית. אין לי לאן ללכת. ביום שאיאלץ לעזוב את הכלא, כשאצא מהשער, אני לא יודע אפילו לאיזה כיוון אלך, על איזה אוטובוס אעלה. אני רוצה להסתלק למקום רחוק שלא יהיה לי קשר עם הסביבה הקודמת. נמאס לי מדרך החיים שלי עד היום. בכיתי הרבה בחיים, השתוללתי, ניסיתי כבר הכל, עכשיו אני רוצה להיות בן אדם רגיל, לחיות כמו כולם, אבל אני לא יודע איך עושים את זה ואין מי שיעזור לי. כך שיותר טוב לי כאן בכלא". אמר האסיר למפקד בית־המעצר ששוחח אתו. בתקופה האחרונה הוא ויתר על חופשות שהגיעו לו, והעדיף להישאר בכלא.

ובשירות בתי־הסוהר נוכחים בלי מאמץ באסירים אחרים, שמבצעים עבירות כדי לחזור לכלא. שם טוב להם יותר מאשר בחוץ. רבים גם האסירים, המתנדבים להמשיך לשבת בכלא גם לאחר תום תקופת המאסר בפועל, כאשר יכלו למעשה לצאת לחופשי עם ניכוי שליש מתקופת המאסר שלהם. בשנתיים האחרונות בלבד ויתרו עשרות אסירים על ניכוי שליש מתקופת המאסר בגין התנהגות טובה, רק כדי שיוכלו להיכלל בפרוייקט הגמילה מסמים במחלקה הטיפולית לנרקומנים שבבית־המעצר ברמלה.

נווה תרצה — בית חם

נושא החזרה המתוכננת לבית־הסוהר כאל מקום מקלט ומפלט, נפוץ מאד בקרב האסירות. רבות מהן מוצאות בכלא הנשים היחיד בארץ — "נווה תרצה" ברמלה — בית חם שטוב להן להתגורר ולהיות בו.

המנהלת הנוכחית של הכלא, היה שוהם, והמנהלת שעמדה בראשו עד לפני שנתיים, רעיה אפשטיין, יודעות לספר על מקרים רבים של אסירות, שימים רבים לאחר שחרורן הכפוי מהכלא, שבו התדפקו על דלתותיו; הן התחננו שיאפשרו להן לשוב לחדרן שמאחורי החומות. אחדות מהן ישנו משך לילות ליד החומות, לאחר שהסוהרות סירבו להכניסן פנימה, שכן החוק אינו מאפשר זאת. רעיה אפשטיין זוכרת מקרה שאירע בעת ביקורו בכלא של שופט בית־המשפט העליון בדימוס, חיים כהן. אחת האסירות טיפסה על עץ גבוה בחצר הכלא וסירבה לרדת ממנו. היא צעקה שהיא מבקשת שהשופט יאריך את תקופת מאסרה, שכן היא רוצה להישאר בכלא, שהוא ביתה.

"הבעיה הזאת של אסירות, שאין להן לאן ללכת לאחר השחרור מהכלא, קיימת גם היום. זו בעיה כאובה מאד. חייבים למצוא לה פתרון, האפשרות היחידה היא להקים הוסטל לאסירות משתחררות כדי שיהיה להן מקום לחיות בו ולהתחיל את שיקומן. אני מנסה במשך שנים לפעול לקידום העניין הזה בכל דרך אפשרית. אבל עד היום לא זז כלום", אומרת רעיה אפשטיין בצער.

פנוי להצעות
★ בעל תעודת הסמכה לניהול מוסך
★ ניסיון רב בעבודה גם באוטובוסים
053-33245 אחה"צ גם בשבת

הלוח הארצי
חדשות הארץ
רח' הנגב 4 ת"א 03-371261. המחיר למלה ביום חול 2 ש"ח כולל מע"מ. ביום ששי וערבי חג 3.5 שח כולל מע"ב.

לחברת יואר — מחשבים לתוכנה
דרושים
אנשי מכירות והדרכה
מעולים
עם ניסיון במכירות מיקרו־מחשבים
לטלפן: 03-727494, 03-728326
04-723190, 04-723188

לחברה קבלנית העוסקת בבניה מתועשת
דרוש
מהנדס שיווק ומכירות
* מהנדס/הנדסאי בנין.
* ניסיון מוכח בביצוע/תיכנון.
* ניסיון מוכח בשיווק ומכירות.
* גיל עד 40.
* מגורים חיפה והקריות.
לכתוב לת.ד. 1040 ק. ביאליק.

למלון ידוע בחיפה דרושים:
1. מלצר/ית ראשי/ת
אחראי/ת יודע/ת שפות, הופעה נאה
2. סגן/ית למלצר ראשי/ת
בעל/ת מקצוע מנוסה
3. מלצר/ית קפטיין.
4. מומחה/ית לאחזקה
מנוסה בעבודות חשמל (רצוי מוסמך), בעבודות אינסטלציה ומתמצא בעבודות נגרות, צבעות וכו'. לאחזקה מונעת
5. עוזרת למנהלת משק
בעלת ניסיון
נא לפנות בכתב לת.ד. 4868, חיפה עבור 642

RS שרותי כוח אדם
למשרדנו בחיפה דרושים:
טכנאי למיזוג אויר
בעל התמחות במערכות צנטרפוגליות. נסיון של 5 שנים.
חשמלאי מטוסים
יוצאי חיל אויר, לעבודה קבוע. נסיון של 3 שנים.
RS אל תהסס. חייג
חיפה, רח' הרצוג 2, 663703, 664002
פרסום שפי

למוסד ציבורי בת"א דרושים:
הנדסאים וטכנאים
בתחום האלקטרוניקה
— בעלי ידע באלקטרוניקה אנלוגית, אלקטרוניקה דיגיטלית.
— יכולת עבודה עצמית, כושר ללמוד ולהכיר ציוד חדיש.
— בעלי תעודות מוכרות
לקבלת פרטים נא לפנות לת.ד. 17206 ת"א. עבור מחלקת הנדסה

לאורדן חברה לשחק רהיטים
דרושות
מוכרות מנוסות
לחצי משרה
לחנות במגדל הנביאים חיפה
רח' הנביאים 2
לפנות במקום

לבית מסחר סיטונאי בחיפה
דרוש
איש מכירות דינמי
רצוי עם ניסיון בשיווק חמרי בניין ו/או פירזול
רשיון נהיגה הכרחי. גיל 35-30.
בריאות תקינה.
נא לפנות בפרטים בצרוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 7394 חיפה, מיקוד 31073

א. גן־גן ושות' בע"מ
בתל אביב ובחיפה
אנשי מכירות
למחשבים אישיים
hp VECTRA
וציוד היקפי
נסיון קודם רצוי, בעלי רכב.
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 33688 חיפה 31336.

RS שרותי כוח אדם
למשרדנו בחיפה דרושים:
חרטים
חרטים אוניברסליים קוראי שרטוט. נסיון מעל 5 שנים.
כרסמים
כרסמים אוניברסליים קוראי שרטוט. נסיון מעל 5 שנים לעבודה בחיפה או באזור הגליל.
חרטים/כרסמים C·N·C
מפעילים ומתכנתי C·N·C עם נסיון מעל 3 שנים.
אר.אר.אס מעניקה לעובדים יהודיים מענקים מיוחדים.
RS אל תהסס. חייג
חיפה, רח' הרצוג 2, 663703, 664002
פרסום שפי

רותם דשנים בע"מ
דרוש/ה
מתכנת/ת
לפיתוח ואחזקת תוכנות באופן עצמאי
כישורים:
★ נסיון מוכח בתיכנות, של 5 שנים לפחות
★ הכרת מחשבים I.B.M. 36 רצוי PC.
★ שליטה בשפה RPG II הכרחית. רצוי COBOL.
★ רצוי הכרת מערכת הפעלה CPM.
נא לפנות בכתב עד לת.ד. 20279 הקריה ת"א 61203
בקבוצת כימיקלים לישראל

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
משרה פנויה מס' ח/304/86
מ"מ רפרנט/ית לכוח־אדם לתקופה של שנתיים
המחלקה: מנגנון; המקום: ירושלים
תיאור התפקיד:
טיפול פרטני שוטף בנושאי כוח־אדם של עובדי היחידות שבאחריותו/ה.
אחריות לקיום מסגרות תקניות ופיקוח עליהן בכפוף להגבלות התקציביות.
הכישורים הנדרשים:
1. השכלה אקדמאית — תואר ראשון לפחות במדעי החברה, רצויים קורסים והשתלמויות בניהול כוח־אדם.
2. הכרה וידיעה של דיני עבודה.
3. שליטה מלאה בשפה העברית, רצויה ידיעת השפה האנגלית עד כדי קריאת מסמכים והבנתם.
4. כושר לנהל מו־מ.
5. יכולת הבעה בכתב ובע־פ.
6. התפקיד כרוך בנסיעות רבות.
מתח הדרגות: 7 — 10 בדירוג המח"ר
משרה פנויה ח/305/86
מנהל/ת מדור ניתוח מערכות מינהל
המחלקה: מנגנון; המקום ירושלים
הכישורים הדרושים:
1. השכלה אקדמאית במדעי החברה, רצוי במינהל ציבורי או מינהל עסקים.
2. בוגר/ת קורס למנתחי מערכות מינהל ובעל/ת רקע בתחום מחשבים או בוגר/ת קורס ניתוח מערכות ענ"א.
3. ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה של השפה האנגלית.
4. רצוי ניסיון בתחום מערכות מינהל או מרכז צוות מנתחי מערכות מינהל ענ"א.
5. ניסיון בתפקיד ניהולי של שלוש שנים לפחות.
6. בעל/ת רשיון נהיגה ורכב.
התפקיד מחייב נסיעות מחוץ למקום העבודה הקבוע ועבודה בשעות לא שגרתיות.
מתח הדרגות: 8 — 9 בדרוג המח"ר
תאריך אחרון להגשת המועמדות: 15.4.86

דרושים
לאופנת להב דרושים
גזרנים
בעלי נסיון קודם וידע בציור גזרה
לפנות לטל: 03-913771-0 לזהר

למפעלנו בכפר תבור
דרושות
סורגות למכונות אמפיטל ידנית
תנאים טובים למתאימות.
לפנות לעדנה רוס
אופנה עלית בע"מ
067-66733

דרוש
גימלאי
למחלקת קבלת הזמנות בשעות אחה"צ
ברמת־החייל
"הרומקס" — משקפיים בע"מ
03-472728

דרוש
מנהל חשבונות
★ רצוי עם ניסיון בנקאי.
★ למשרה מלאה.
להתקשר החל מיום א'
טלפון: 03-664861

صكنا من الاهل

האמנציפציה, כשלון שהוא הצלחה

היציאה מן הגטו/הרקע החברתי לאמנציפציה של היהודים, 1770—1870
מאת יעקב כ"ץ
תירגם מאנגלית דוד זינגר
ספרית אופקים, הוצאת עם עובד, 280 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

בפתחו של הפרק החמישי בספר "היציאה מן הגיטו", הפרק "חזון העתיד" המשרטט את האוטופיות שאותן חזו ראשוני האמנציפציה היהודיים והגויה הנוצריים והיהודיים כאחד, הלומות שנכזבו רובם ככולם, אומר יעקב כ"ץ: "יחסי־הגומלין שבין השינוי במציאות החברתית ובין השינוי בהגות החברתית, הוא סבוך מכדי שיובהן כראוי בידי ההיסטוריון המבקש לקבוע רצף של סיבה ומסובב". ראוי לזכור משפט זה תוך קריאה בספר כולו הדן במסכת תופעות שבה הפתח שבין משאלת־הלב ובין מילואה הוא מתמיד. לכך מתייחס המשפט הבא לאחר זה שצוטט לעיל: "ברם, לפעמים מואצת התפתחות באחד משני המישורים עד כדי כך שהיא משאירה את מהלך העניינים בשני הרחוק מאחוריה". אכן, מעטות התקופות בתולדותיו הארוכות של העם היהודי שבהן נעשה עד כדי כך ההגות החברתית, עד שמשוט מן הנעשה הזה כנקון, כביכול, על המציאות ההיפותטית שבה היו היהודים באותה העת, וממילא עלולה להתקבל תמונה מסולפת משהו. ההגות החברתית נעשה ואילו התמורות בשטח היו איטיות, המקמקות, לפעמים אכלייתיות, אף לא פעם, כמדומה, פועלות בעליל בעצה אחת או בקצב אחד עם ההגות. אכזבות האמנציפציה הריקן במידה רבה האכזבות הרגילות שנוחלת ההזיה, ביחוד האוטופית, לנוכח האופי הסבוני־על־הרגיו של המציאות. ההגות היא אכילס והמציאות היא הצב — והצב הזה מתחיל תמיד לפני אכילס ועתיד להמשיך אחריו. לעולם יבלה אותו, לעולם יתישו.

יעקב כ"ץ הוא היסטוריון חברתי חשוב, מגדולי חקר ההיסטוריה היהודית בעת החדשה. "היציאה מן הגיטו" הוא אחד מכרכיה של מעין טרילוגיה היסטור־יוגרפית שלו, כשהכרכים הקודמים הם "מסורת ומשבר" ו"בין יהודים לגויים" המוזכרים לרוב בהערות לספר הנוכחי שחוזר גם על טענותיו. בעצם, מן הראוי לצרף לטרילוגיה הזאת ספר רביעי, שלכאורה אינו עומד בזיקה כה מידית אליהם, ובכל זאת הוא עקרוני לגמרי להבנת הבעיות המועלות בהם. זהו הספר "שנאת ישראל" שבו עסק כ"ץ בהולדתה של האנטישמיות המודרנית, דווקא בתקופת ראשיתה של האמנציפציה. פרדוכס, או פרדוכס־לכאורה זה, מצטרף לשורת הפרדוכסים הרבים שהעלתה התקופה והתובעים את התרתם.

משימתו של כ"ץ בספרי הטרילוגיה שלו, ובתוך זה בספר שתורגם עתה לעברית, היא תאורה של החברה היהודית בתקופות המשבר והמעבר. כגון תקופת מאה השנים שבין 1770 ל־1870 שבראשיתה החברה היהו־דית היא עדיין חברה קפואה, כמעט ימי־ביניימית בתבניתה, ואילו בסופה אפשר לציין את ראשית ההתיישבות בארץ ישראל, ראשית הציונות המדינית (בשנת 1870 נוסד בית ספר "מקווה ישראל", כמוסד בסיס־הספר). ביצוע שלם של המשימה הזאת, על כל המישורים, הוא מבצע שגם ספרית־מחקר שלמה לא תוכל לו, מבצע שהוא אל־נכון למעלה מכוחו של אנוש בכל מקרה. ואחת הבעיות העיקריות של מבצע היסטוריוגרפי כזה היא באותה הבחנה שהוזכרה בת־חילה בין "השינוי במציאות החברתית" ו"השינוי בהגות החברתית". אלה כמעט שתי היסטוריות שונות, בקשר מקבילות: ההיסטוריה האינטלקטואלית, זו של האי־דיאות של קריסטיאן וילהלם פון דום ושל משה מנדל־סון, של וילהלם פון הומבולדט ושל שאול אשר ועוד ועוד, וההיסטוריה של הקהילות היהודיות בערי גרמניה השונות ובאנגליה של המאה השמונה־עשרה, של יהודי צרפת בתקופה הבתר־מהפכנית וכו' וכו'. כלום אפשר לכתוב את שתי ההיסטוריות הללו סימולטנית, לכרוך אותן באותו ספר? יעקב כ"ץ בוחר לעשות כך, בספר "היציאה מן הגיטו". אבל נדמה שלמרות ההארות שהוא מאיר מדי פעם בפעם את מצב הקהילות השונות, למרות המבטים שהוא נותן פה ושם במצבם של היהו־דים במקומות־משכבם־בהונגריה, בפולין, באיטליה וכו' — ההיסטוריה שהוא רושם ברוב דפי "היציאה מן הגיטו" היא היסטוריה אינטלקטואלית, או היסטוריה של אידיאות־האמנציפציה. מכאן ש"הרקע החברתי" המובטח בכותרת אינו תאור מדויק של תוכן "היציאה מן הגיטו". למען האמת ניתן כאן בעיקר הרקע האי־דיאי.

לא בכדי עולם האידיאות המתואר בספר הוא עולמה של גרמניה בעיקר ושל הארצות דוברות־הגרמנית. בעולם זה ניטש הפולמוס הער והמפותל ביותר סביב שאלות האמנציפציה של היהודים, אף שמושג האמנצי־פציה עצמו בהקשר זה הגיע לגרמניה מאנגליה (כ"ץ חיבר מחקר על מקורו וגילגוליו של מושג האמנצי־פציה בהקשר היהודי). בעולם זה, עולם האידיאות הגרמני של תקופת ההשכלה והרומנטיקה, קיבלה השאלה היהודית את העיבוד האידיאולוגי שלה, היא הופיעה בהקשרים השונים והמשונים ביותר, לא אחת שימשה בידי הוגי הדעות והסופרים כמשל לעניינים אחרים, כמעט תמיד היתה בבחינת "מקרה" שעמו צ־ריכה שיטה פילוסופית מסויימת להתמודד, ואפילו אין למחבר זיקה כלשהי ליהודים כאשר הם; וכך מופיעים היהודים והיהדות בהגותם של קאנט ושל הגל ואחר־כך של שופנהאור ושל ניטשה ואחרים. נתן רוטנ־שטרייך עסק זה לא כבר במכלול ההופעות הללו של השאלה היהודית בפילוסופיה הגרמנית של המאה התשע־עשרה בספרו האנגלי "היהודים והפילוסופיה הגרמנית". ספרים ומחקרים רבים אחרים עסקו בפרשה זו של ההגות והיצירה הגרמנית בכללה, של היהודים ושל מתנגדיהם או ידידיהם מבין הגויים. כל הפרדוכסים של הקיום היהודי כאידיאה באו, כמדומה, על מיצויים ביצירותיו של היינריך היינה שכ"ץ מצטט את הערתו "להיות יהודי — הרי זו מחלה חשוכת־מרפא", ואשר זה לא כבר הוקדש לקיבש ה־יהודי של יצירתו מחקר גדול מאת ס"ס פראוור וכותרתו "הקומדיה היהודית של היינריך היינה". אבל, כאמור, כמעט כולם, כל סופר וכל הוגה־דעות גרמני של שלהי המאה השמונה־עשרה או של המאה התשע־עשרה, עסק באופן כלשהו ביהודים ובשאלה היהודית. ממילא זהו הבד הפורה ביותר לעיון באמנציפציה היהו־דית כרצון וכאידיאה. יעקב כ"ץ עסק בעליל בעולם האידיאות הגרמניות. אמנם בכל מקרה היתה יהדות גרמניה בעיקר תחום מחקריו הספציפיים, למן חיבור הסמיכה שלו הגרמני משנת 1935 העוסק ב"התהוות האסימילאציה היהודית בגרמניה והאידיאולוגיה שלה" המוזכר בהערות לפרק הרביעי של "היציאה מן הגיטו".

משה מנדלסון, ההוגה הגדול של היהדות, היה הדמות המרכזית של אידיאולוגיית האמנציפציה היהודית. הוא שפתח בדיון הגדול בנושא, ומסביב לרעיונותיו נתגלעו הפולמוסים הגדולים הכרוכים באמנציפציה

על כן אלו לו לקרוא להתפלא שלא למצוא ב"יציאה מן הגיטו" עיסוק כלשהו בריכוזים היהודיים הגדולים של פולין ושל רוסיה. על יהדות־פולין לא נאמר כאן מאומה, על יהדות רוסיה רק משפטים אחדים בחתימת הספר, שם מדובר על נצנוצי האמנצי־פציה ברוסיה לקראת סופה של תקופת מאה השנים שבה עוסק הספר. כאמור, הספר עוסק בעיקר ביהדות גרמניה, קצת גם ביהדות צרפת ואנגליה, והארות אחדות מוטלות על יהדות הונגריה, איטליה והולנד.

לא ייפלא גם שהדמות המרכזית שמעסיקה את כ"ץ בספרו זה היא דמותו של משה מנדלסון, הוגה היהדות הבולט ביותר, והמגשר בינה לבין עולם ההשכלה הגרמנית וממילא האירופית. מסביב להגותו של מנדל־סון, ידידם של לסינג ושל לאפאטר ולמעשה כל גדולי ההשכלה הגרמנית, נתגלעו רוב הפולמוסים הכרוכים באמנציפציה היהודית. אמנם לא היה זה דווקא הוא שכתב את החיבור הקובע ביותר בתחום רעיונות תיקונם החברתי של היהודים; תפקיד זה נודע לנוצרי קריסטיאן וילהלם דום, בעל "התיקון החברתי של היהו־דים" (ברלין, 1781). אך היה זה מנדלסון שפתח את הדיון הגדול בנושא, ובאותה משמ־עות פתח אותו במה שהוא כינה בציניות "נספח לחיבורו של דום" (היה זה מעין פתיח לתרגום של חיבורו הלטיני של מנשה בן־ישראל "הגנה על היהו־דים" שאותו חיבר השתדלן ההולנדי למען הציגו בפני קרומוול, עם ראשית השתדלותו למען החזרת היהודים לאנגליה). שנים מעטות לאחר פתיחה צנועה ורבת־משמעות זו — הפתיח של מנדלסון הוא בעצם חיבור היסוד היהודי על תקוות האמנציפציה — חיבר מנדל־סון את ספרו הגדול "ירושלים", המסר האידיאי העקרי של האמנציפציה. כ"ץ עוסק הרבה בבעיות שהעלה מנדלסון ב"ירושלים" (אם כי לאו דווקא בשאלות הפי־לוסופיות הצרופות) וכמובן נותן דעתו למשמעות התרגום שתירגמו מנדלסון ובני חוגו את החומש, למשמעות יחסיו של מנדלסון עם חוגי ההשכלה הגרמניים ומצד שני עם אישים כמו ר' יעקב עמדן, ובצדק בלי ספק הוא רואה במנדלסון את הדמות המרכזית של אידיאולוגיית־האמנציפציה היהודית. לא פחות מאשר ביצירה ובהגות של מנדלסון הוא נותן דעתו על חייו של האיש ועל מהלכיו והלכות־ביתו, עד לפרשה הרומנטית הנודעת של נשואי בתו של מנדל־סון, דורותיאה, לפרידריך שלגל והתנצרותה. מה שלא עשה האב למרות שידולים של אישים כלאפאטר ואחרים (שדיברו על לבו להתנצר) עשתה הבת, שהתנה כביכול בשק בהתנהגותה לאותם יהודים, ביחוד מבין השמרנים, שראו בדרך האמנציפציה את הדרך הבטוחה ביותר לשמד.

כ"ץ אינו עוסק כאן בשאלה המעניינת של גילגול דימויו של מנדלסון בקרב הדורות המאוחרים יותר, ביו־חוד בציונות. מעניין לראות כיצד נראה מנדלסון לי־מים כ"ראשון המתבוללים" ופעם כ"מבשר הציונות". יתכן שיש אמת בשתי התפיסות, אף שאמת היסטורית ולאו דווקא ארכאולוגית (לפי ביטויו של אחד העם). מנדלסון גדל לימים למעין דמות אידיאלית של הי־הודי החדש, הבא במורשת עמו ועם זאת יודע להתהלך עם הבריות שמחוץ לביתו, מחוץ לגיטו. יש ממדים אנאכרוניסטיים ברורים, עם זאת, בכל התפיסות הללו. יתכן שהשנה, שנת המאתיים למותו, היא הזמן הנכון לעריכת חשבונה של הדמות יוצאת־הדופן הזאת הדו־ או התלת־משמעית, בתולדות היהדות המודרנית. שנת המאה למותו — 1886 — היתה גם השנה שבה העלו בהספדים שונים אישים כמו סמולנסקין את התפיסות המוקדמות הנ"ל של מנדלסון.

יעקב כ"ץ אינו נוגע, והרי זה מחוץ לתחומו הכרונו־לוגי, בזיקותיה הרבות של הגות־האמנציפציה עם הגות הציונות. זהו בכל מקרה נושא לעבודה לחוד (בתחומה חוברו כבר כמה מחקרים, דוגמת זה של שמואל אלמוג על פולמוסי העשור הראשון של הציונות המדינית). בתחום זיקות הללו מתקיימת דיאלקטיקה סבוכה שמבעדה מתגלות גם כל הסתירות והמבוכות הרבות של האמנציפציה. ממה נפשך: האמנציפציה נכשלה בעיקריה — וכ"ץ עומד על הכשלונות הללו בכמה פרקי הספר, ביחוד ב"בריחות פרק מהמקצועות היהו־דיים". נדמה שסיבת הכשלון היא שהיהודים תמיד רצו ולא רצו באמנציפציה. קונגו על כשלונותיה ותרמו להם כמעט במודע. אלא שכשלון זה של האוטופיות המתוארות ב"חזון העתיד" היה להצלחתה של הציונות. רק מכיון שהאמנציפציה לא הצליחה, יכולה היתה לקום הציונות — האוטו־אמנציפציה. בעת ובעונה אחת היתה הציונות סתירתה של תנועת האמנציפציה והת־גשמותה עד לקיצוניות.

כמו למריבה וכמו לנשואין צריך היה שני פרטנרים לאמנציפציה — אף שלעתים נדמה שכל מתנה שיחק את משחקו בתחומו שלו, בלא מגע עם המתנה השני. והרי כאן, בתחום זה של בחינת הזיקות בין שתי הגרות והאמנציפציה, או ליתר דיוק השאלה היהודית, מתגלות הסתירות המביכות ביותר. שאלת היהודים קיבלה פנים שונות אצל הגויים מעת לעת, מעיון רעיוני אחד למשנהו. בהשכלה הרציונליסטית עלה רעיון האמנציפציה, יחד עמו עלתה האנטישמיות המודרנית — גם אצל גדולי ההשכלה עצמם, על פניה המסויימות אצל וולטר, על פניה האחרות אצל קאנט; אחר־כך באה הריאקציה לתקופת ההשכלה: באו הרומנ־טיקה והלאומיות המודרנית, שתיהן עיצבו אוטופיות יהודיות חדשות — ויחד עמן העלו נוסחים חדשים, טורפניים עוד יותר, של האנטישמיות. כמעט עם פתיחתו של כל עיון נפתח גם מעגל קסמים מתעתע ביחס לגורלם של היהודים. נדמה שלהתרת כל סבכי הסבכים הללו יש צורך בהיסטוריה כוללת של העת החדשה, ואולי של אלפיים השנים האחרונות. הכל מקושר כאן בכל.

עד שתיכתב היסטוריה כזאת — וכלום היא תוכל להיכתב אי־פעם? — עלינו להתברך בכל תרומה, ולו חלקית בעליל, לקראתה. גם "היציאה מן הגיטו" היא תרומה כזאת. כתובה היא ניתנת בנוסח עברי מעולה. כבר הדגשתי שיש לקרוא אותה יחד עם שלושה מספריו האחרים של יעקב כ"ץ, שלושה לפחות. כך תזכה התמונה להרחבה שלה, אם גם לעולם לא לשלי־מותה.

שלל מן החפירות

מאת ניצה מליניאק

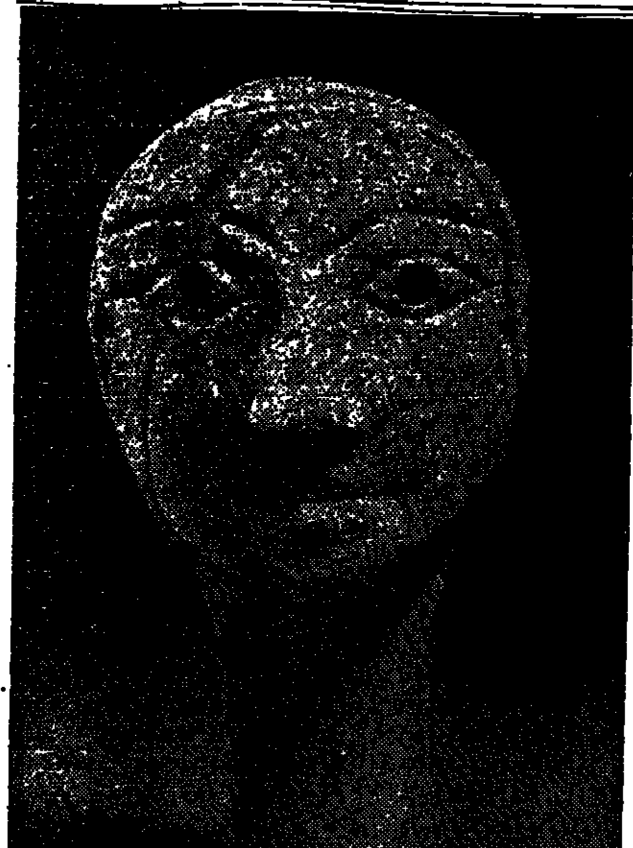
ראש אשה, שנהב מלפני 3000 שנה — מבין גילויי החפירות בתל־מקנה

"חדשות בעתיקות" — מוזיאון ישראל, ירושלים

שוחרי חקר ארץ־ישראל ועתיקותיה, יגלו שפע לא נודע בתצוגה חדשה במוזיאון ישראל, המביאה ממ־צאים בעלי חשיבות שעד כה לא נחשפו לעיני הציבור. המבחר המגוון כולל פריטים נדירים ומרהיבים שרובם ככולם נחשפו בחפירות הקיץ האחרון.

עניין רב, ולא רק בשל יפי המוצגים, יש בממצאים מחפירות תל־מיקנה (דרום נחל תמנה), כשלושה ק"מ צפונית־מזרחית לקבוץ רבדים) המזוהה עם עקרון המקראית, אחת מחמש ערי הפלישתים. הפריטים המוצגים מתוארכים לתקופה שבין סוף המאה הי"א לראשית המאה הי' לפסה"נ, והיו כנראה מנחות וחפצי פולחן שנפגמו ויצאו מכלל שימוש. זאת מסיקים מכיוון שנתגלו בתוך בור גניזה (פאביסה). מטמון תל־מיקנה כולל חפצים העומדים במובהק בסימן התרבות המצרית, כמו באבן עשוי אבקניה, טבעת פאיאנס עליה מתואר האל פתח, או מחרוזת מרכבת מראשי האלה הָתהור. בין הממצאים בולטים במיוחד ראש אשה וכן פלך עשויים שנהב.

מן החפירות שנערכו בנגב המזרחי, נבחרו לתצוגה תכשיטים נדירים עשויים כסף, ברונזה או ברזל מן התקופה הישראלית (המאות הי' והז' לפסה"נ) שנתגלו בתל־עירא — עיר בממלכת יהודה.

מבחר עשיר אחר של חלקי תכשיטים, כלי פולחן וכלי נשק מתוארכים לסוף התקופה הכנענית־התי־כונה (1550—1650 לפסה"נ) נתגלה בתוך עשרות קברי אחוזה שהיו סמוכים בחושה הורי אחוזת בשלי־שילה, שהיה בתקופה זו עיר מבוצרת, מוקפת חומת אבן ומוגנת בעפר. בין התכשיטים מתל־עירא, בולט תליון בצורת דיסקית ועליה עיטור מובלט של קרניים וכיתון עגולים, האופייני לאמנות החיתית.

בחפירות הצלה שנערכו בשנה האחרונה באזור עין־גוי, בתוך שרה קברים ששימש את היישוב היהודי כמעט ללא הפסקה במשך כל שנות קיומו, למן שלהי תקופת המלוכה ועד המאה הד' לסה"נ, נתגלו ממצאים רבים במצב השתמרות יוצא מגדר הרגיל, המתוארכים למאה הא' לפסה"נ. בתוכם כלים שימושיים עשויים עץ דוגמת מסרק, בתי כחול ומקלות תמרוקים וכן קערות שעוצבו ובחלקן אף עוטרו, באמצעות מחרטה.

עניין מיוחד יש בארונות הקבורה העשויים לוחות עץ שיקמה שיש בהם כדי להאיר את הכתוב: "עושין כל צורכי המת...ועושין לו ארון מנסרין המנוסרים מערב יום טוב" (בבלי, מועד קטן, ח' כ"ב). צורת הארונות מלבנית ולהם מכסים גמלוניים. הלוחות חוברו זה לזה בעזרת מסמרים חרוטים עשויים מעץ אשל, שנעצו לתוך קדחים עגולים. המכסה חובר אף הוא באותה שיטה ונקשר אל הארון ביתרים עשויים סיבי תמר. בכל ארון הונחה גופה אחת, כשהיא עטופה תכריכי בד (ארון תצוגה מס' 15) נעולה נעלי עור ולצידה חפצים וכלים עשויים עץ או ברונזה שהוטמנו בתוך מקלעות קש שונות.

פגיונות ורמחים של ברונזה, צמידים וסיכות רכיסה של נחושת, וכן כלי בישול מעשה חרס, שגילם למעלה מ־4000 שנה, נמצאו בחפירות עינן, במערת קבורה בעלת שני חדרים אליה הוביל פיר בעומק של 2.5 מ' שנתגלתה בשדה כותנה בבקעת החולה. (2200—2100 לפסה"נ בקירוב).

המוקדמים בממצאים המוצגים במסגרת "חדשות בעתיקות" מיוחסים לתקופה הניאוליתית הקדם־קירא־מית (8200—7600 לפסה"נ) וכוללים כלי צור, בולת אבזרגור ואף צלמית אדם. הם נמצאו בחפירות בגלגל שבבקעת־הירדן, הסמוכה ליריחו, ע"י משלחת מטעם מוזיאון ישראל בראשות ד"ר תמר נוי. באתר זה נתגלו מבנים מגולגלים או עגולים, בנויים בצפיפות המעידים על יישוב גדול. בתוך הבתים נתגלו שרידי חיים רבים: מוקדי אש וכלי צור, לרבות גרזנים מלוטשים, ראשי חיצים, ובמפתיע — כלי בולת, אף שהאתר מרוחק ממקור בולת. וכן חלק של קורת עץ ששימשה כעמוד תמיכה לגג. בקצה המזרחי של האתר בית נמצא — בפעם הראשונה בתולדות חקר א"י — ריכוז גדול מאוד של גרגרי שעורה מפוחמים, העשוי לתרום תרומה של ממש למחקר בדבר ראשית החקלאות.

מן החפירות באתר עבר הבגעות (3000—2650 לפסה"נ) מוצג מבחר מגוון של כלי עבודה; כאלה ששימשו לביקוע ולגילוף (גרזן, כילף ואיזמל עשויים נחושת) או לקידוח וניקוב (מרצעי צור, נחושת או עצם) גושי ביטומן שמקורם בים־המלח ואשר שימשו בשל צמיגותם, שנוצרה לאחר הובה בטמפרטורות גבו־הות, למיני דבקים, וכן פלכי עץ שמשקלותיהם עשויות חרס, בוכייר ומוזשים עשויים עצם: וכלים ששימשו במלאכות התכשיטנות ולצידם רגבים של מחרוזות עשויות צדפים שונים, בהן אחת שנסיפתה וד.

המאוחרים שבממצאים המוצגים משויכים לתקופה המוסלמית הקדומה, המאות הד'—הי"א לסה"נ, וכוללים שפע כלי חרס, מתכת וזכוכית מעוטרים. אלה וכן מטמונים עשירים של מטבעות נתגלו בחפירות שנערכו לפני כתריסר שנים מדרום לעיר החדשה של טבריה, משני עברי המלון הבינסה, ומוצגים כאן לראשונה.

עשור לקתדרה

מאת מיכאל ששר

עשר שנים להופעתו הסדירה של קתדרא, וזה מאורע הראוי לציון. הרבעון לתולדות ארץ־ישראל ויישובה זוכה בעשור שחלף ב־38 חוברות, שהן אוצר בלום לכל מי שדברי ימיה של הארץ הזו קרובים ללבו. יתר על כן: אף שהמאמרים בכתב־העת נכתבו כולם בידי מומחים לדבר, הם שווים לכל נפש ואין ריח של מלומדות כבדה נודף מהם. גם הצורה החיצונית של החוברות היא נאה ומושכת את העין. ויד יצחק בן־צבי בירושלים, הנושא בעול ההוצאה, ראוי לכן לדברי שבח על מפעל תרבותי־מדעי זה.

המאפיין את חוברות קתדרא אינו רק מיגוון הנושאים, אלא פרק הזמן שבו הם עוסקים, החל בת־קופת המקרא — ואף קודם לכן — ועד לימינו אלה ולהתיישבות החדשה בארץ־ישראל, ודבר זה משתקף יפה גם בשתי חוברות תשמ"ו (37 ו־38) הפותחות את שנת העשור של הרבעון.

קתדרא 37 מתרכזת בדיון על הנהגה אזרחית מול סמכות תורנית, או אם תרצו — ענייני רבנות וחברה, העולים תדיר על סדר יומנו הציבורי. הנושא נדון כפי שהתפתח ביישוב העברי, ובעיקר בת"א־יפו עד למלחמת העולם הראשונה. אז כיהן כרב העיר הרב אברהם יצחק הכהן קוק, שייסד — מאוחר יותר — את הרבנות הראשית לארץ־ישראל. בסוגיה זו דן יוסי אבנרי במאמר מאלף, המגלה שסוגיה דוראעה חד הוא והבעיות והמתחים בתחום היחסים בין דתיים לחי־לוניים, בין הנהגה יישובית לרבנות ובין מימסד חילוני לדתי, ראשיתם למעשה כבר בתקופה הנדונה, שבה הונחו למעשה היסודות ליישוב החדש בארץ.

כבר אז — אולי אף יותר מאשר כיום — ביקשו ראשי וועד העיר יפו שלא להינתק מן הדת לחלוטין ונוח היה להם ברבנים ראשיים — ספרדי ואשכנזי — "יקשטו" את חיי הציבור. כל עוד אין הדבר מפריע באופן רציני את מהלך החיים החילוני, כפי שביקשו הם להנהיגו ("בתקופה זו נוצרה תדמית של רב רצוי לקהילה עירונית ארץ־ישראלית, אשר חלק ניכר באוכלוסייתה אינו הרדי"). כבר אז מתעוררת שאלת הפרדת הדת מן המדינה ("היישוב"), שאילו אכן היתה מתבצעת, ייתכן שהיתה מקנה לרבנות מעמד עצמאי יותר ואולי אף מכובד יותר מכפי שזכתה לו, משום שהיתה תלויה בחסדי עסקנים ובעלי בתים. כך, למשל, התנגד הרב קוק (שעליו כותב אבנרי ש"לא היה נושא בעל ערך בחיי הישוב החדש שבו לא גילה מעורבות"), ל"משפט השלום" בעיר, שהיה למעשה הניסיון הראשון של היישוב היהודי בארץ להקים מערכת משפטית משלו, שאינה כפופה לשיפוט הרבני. התנגדותו, כרב בישראל, ברורה ומובנת ואולם הד"ר י.ל. מסמן (מייסד הגימנסיה העברית ביפו וחבר ועד העיר הכללי) תבע אז שצריך "לקרוא את הרב קוק למשפט השלום. בעד זה שכתוב מקלד הוועד (ההדגשה שלי — מ.ש.) יפריע את עבודות הוועד".

אכן, השאלה במקומה עומדת: מדוע לא העבירו יהודי מזרח־אירופה שעלו ארצה את מבנה הקהילה שם גם לא"י, כשהרב אינו תלוי בחסדי המדינה בקבלת משכורתו ולכן גם עצמאי יותר בהחלטותיו. נראה שהת־שובה על שאלה זו נעוצה בעובדה שבמידה רבה היה הציבור הדתי ביישוב החדש — להבדיל מן "היישוב הישן" — נגרר אחרי הציבור החילוני וחלש מדי, הן מבחינה חומרית והן מבחינה ארגונית, מכדי להקים לו מוסדות עצמאיים. שני המחנות, החילוני והדתי־ציוני, נוח היה להם ב"שידוך" זה, שבו הרב הוא "פקיד הוועד", אף שלגופו־של־עניין ולכבודה של הדת, ייתכן

הרב א"י קוק: סרנא דארעה חד הוא

שהפרדה בין המימסד החילוני לדתי ומניעת כל תלות ביניהם, היו מביאים תועלת רבה יותר להתפתחות החיים הדתיים־רוחניים בארץ. אראו ייתכן, למשל, שלא היה מקום לדרישתו של אליהו גולומב — ב־1934 — לבטל את סמכותה החוקית של הרבנות הראשית, בגלל עמדתו של הרב קוק בפרשת רצח ארלוזורוב, וספק אם יוסף שפרינצק (מאוחר יותר יושב־ראש הכנסת) יכול היה להתבטא נגד הרב הרצוג — ב־1943 — במלים: "הוא לא יותר רב ראשי בשבילי. הוא רב ראשי לדמגוגיה", בשל עמדתו של הרב בפרשת ילדי טהרן.

זו אכן סוגיה שלא גם ליוזה עד היום. או בלשונו של אבנרי "לא פעם עולה הרהור. שמא לא נקט הרב (קוק) עמדות די תקיפות: מאידך גיסא, בחינת המציאות מורה כי היתה מידה רבה של ריאליזם באי־נקיטת עמדות בלתי מתפשרות". הוא שכבר נאמר "אוי לי מיצרי, ואוי לי מיוצרי".

אך לא די בכך. ממאמר נוסף, של שולמית אליעש, על הרבנות הראשית ו"המזרחי" בתקופת המנדט, עולה שלמרות שמפלגה דתית־ציונית זו שילמה מס־שפתיים לרבנות הראשית, לא היתה אפילו היא מעוניינת ש"המלה האחרונה" בבעיות ציבוריות, שלהן נגיעה לענייני דת, תהא זו של הרבנים הראשיים. כך, למשל, כשהחליטה אסיפת רבני א"י ב־1920 "כי השתתפות נשים בבחירות היא נגד דת משה", יצא הרב י.ל. פישמן (לימים מימון), שר הדתות הראשון, כראש תנועת "המזרחי" בארץ, נגד החלטה זו במלים: "בענייני איסור והיתר... נשאל את הרבנים, אבל בענייני החיים בשוק, עליהם לשאול אותנו".

האישיות הבולטת ב"מזרחי" שבכל זאת ראתה בר־בנות הראשית "מעין בבואה של הסנהדרין, אשר כאשר תפעל כהלכה, תהיה לאחד הגורמים החשובים, אם לא הגורם החשוב ביותר, לקיום התורה, בבניין הארץ וה־קומת המדינה" — היה הרב מאיר ברלין (לימים בר־אילן), נשיא תנועת "המזרחי") שיחסיו עם הרב פישמן לא התנהלו תמיד על מי מנוחות.

המחברת מגיעה איפוא למסקנה, כי "בפועל לא תפסה הרבנות הראשית מעמד סמכותי בתנועת הציונות הדתית, בדומה לעמדתה של 'מועצת גדולי התורה' בתנועת 'אגודת ישראל'". ואולם, גם הקביעה כאילו פעלה ופועלת "אגודת ישראל" אך ורק בהתאם להוראות "מועצת גדולי התורה" ובלא ניסיון להשפיע על חבריה, ראויה לבדיקה יסודית ואינה כה חד־משמ־עית, אף שעסקני "האגודה" אוהבים להתהדר בהכרזה זו.

במרכזה של חוברת 38 של קתדרא, עומד מראה עיניים, לאמור: כמה מיצירות הצילום והציור של המאה ה־19, שנעשו בארץ־ישראל, ובעיקר בירושלים. ניתן לדון בצילומים ובציורים אלה, המובאים בחוברת, מהיבטים שונים — אמנותי, טכנולוגי, אידאי (רצונו של הצייר ויליאם הנט, צייר אנגלי, להחזיר להבנה מהימנה של המקרא והנצרות הקדומה) וכן מן ההיבט הפוליטי־והחברתי־כלכלי. אך דומה שהמרהיבים ביותר, לגבי רוב הצילומים, הוא כברת־הדרך הארוכה שעשתה ארץ ישראל מאז אמצע המאה שעברה ועד לימינו אלה, הבולטת כמעט בכל צילום וציור. לא חלפו אלא קצת יותר ממאה שנה מאז שהיו ארץ הקודש ועיר הקודש כמדבר שממה ממש, ועד לפריחתן והפיכתן לחבלי ארץ מן המפותחים בעולם. מבחינה זו אכן ניתן לומר שצילום אחד, גדול כוחו מאלף מלים. כך ביחוד באשר לצילומיהם של בני משפחת בונפיס (עמ' 96 ואילך) בכנרת וליד הירדן וכן בירושלים — שנתגלו רק לאחרונה — ואלה של מנדל דינס — ראשון הצלמים המקצועיים מתושבי ירושלים.

מעניין במיוחד המאמר הפותח את החוברת על איסור פסל ותמונה בקרב הנבטים, מאת יוסף פטריך. מתברר שאיסור זה, שמקורו ללא־ספק ביהדות (על יסוד הדיבר השני בעשרת הדברות), אומץ בתקופות מאוחרות יותר, לא רק על־ידי המוסלמים ועל־ידי כי־תות נוצריות מסויימות, אלא כבר על־ידי הנבטים, שהיו במדבריות הנגב במאות האחרונות שלפני הספירה והראשונות שלאחריה. עם זאת יש להסתייג ממשפט הפתיחה של פטריך "מן המפורסמות הוא שבתקופת בית שני רווחה ביהדות הקפדה יתרה (ההדגשה שלי — מ.ש.) על איסור פסל ותמונה". כל הבקי במקורות יודע שאין המצב כה חד־משמעי בסוגיה מאלפת זו ושההלכה היהודית — מאז ועד היום — היתה הרבה יותר גמישה בפירוש איסור עשיית "פסל וכל תמונה" (וראה, למשל, הפסיפסים בבתי־הכנסיות בארץ בתקופת התלמוד ואף מקורות במשנה ובתלמוד עצמם) ממה שמקובל להניח. אם היה מי שפירש איסור זה כפשוטו וכלשונו, ובלא כל פשרות, היו אלה דווקא הנבטים בנגב, כפי שעולה מן המאמר, ולא היהודים.

ישראל ברטל, אמנון כהן, יורם צפריר (עורכים), קתדרא 37, תשרי תשמ"ו 203 עמ'; קתדרא 38, טבת תשמ"ו 207 עמ'. יד בן־צבי, ירושלים.

ספרים קפואים

אהרן מגד / אותיות קטנות

לפני זמן לא רב קראתי רשימה משעשעת של הסופר והמבקר האמריקאי אנאטול ברויארד, בשם "התולעים לתורה", שכמה ציטוטים ממנה, הנוגעים לעניין השימוש בספרים, לא אמנע מקוראי הטורים האלה:

אורח מגרמניה בא אל הסופר הניו־יורקי ומביע תמיהתו לפניו: אתם מתאוננים כאן שהטלוויזיה ות־עשיית הבידור גרמו פיחות דראסטי בשיעור קריאת הספרים בארצכם, והנה אני מוצא שיותר ויותר ספרים יוצאים־לאור אצלכם. המו"לות משגשגת, רבי־המכר מגיעים לתפוצה של מאות־אלפים...

מסביר לו הסופר כך: קניית ספרים היא בבחינת השקעה המתנהלת ללא פיקוחו של המשקיע, ובכל־זאת היא עושה פרי. די לו בכך שהספרים עומדים על המדפים בספרייתו והוא מתגורר אתם במחיצה אחת. הם כיבודים לו מכרים אקסקסיים גם בלי שיקרא אותם. אין כל צורך לקרוא ממש את הספר. די אם תדפדף בו פה ושם, ואתה אומר לעצמך: זה בסדר, פחות־אריותר. אם תוסיף לקרוא — זה יכורך את רביונך, ולעתים קרובות גם יגרום לך אכזבה. ואפשר שאתה גם עושה בזה עוול למחבר, כי לא כל ספר נכתב כדי שייקרא.

כלבך זה, קריאת ספר היא, מבחינה מסויימת, גם אקט של הבעת אי־אמון בסופר. הרי זה כאילו אמרת לו: מניין לי שאני יכול לסמוך עליך שאתה דובר אמת?. במלים אחרות: אני כשלעצמי רוחש יותר מדי כבוד לספרים מכדי לקרוא אותם. מכאן אתה למד שקניית ספרים וקריאתם — אינם היינו־הך.

למקרא הדברים האלה נזכרתי במשל של אריסטו לעניין האנרגיה. בתים — הוא אומר — אי־אפשר שי־כנו "בתים", אלא אם כן יש בהם דיירים. וספרים? — חשבתי — האפשר שיכנו "ספרים" אם לא קוראים אותם?

והנה יום אחד, כשפגשתי את ידידתנו ניצה מ. המתכתבת לעתים קרובות בקומה שמעלי בדף הזה, אמרה לי: קראתי בשעתו את רשימתך ב"יומן" של "הארץ", שבה סיפרת על התלבטויות וההרפתקאות שהיו לך בעניין ביעור תולעי־ספרים. יש תחבולה בדוקה, טובה מכל אלה שציינת, והיא: להקפיא את הספרים.

להקפיא ספרים?! — עבר קור בבשרי.

כן, ואני ניסיתי אותה בהצלחה גמורה.

ופירטה: מכניסים את הספרים הנגועים לתא־המקפא של המקרר, כמספר הספרים שהוא מכיל, משאירים אותם שם כשבועיים ימים, וכשאתה מוציא אותם — מובטח לך שכל התולעים אין בהם עוד נשמה, גם לתחייה לא יקומו.

עמדתי הכום, לא מאמין למשמע אזני. להקפיא ספרים הרי זה כמו להקפיא נשמות חיות — אחזה בי צמרמורת.

כל הדרך, לאחר שנפרדתי ממנה, הרהרתי במה שאמרה. כן, אחרי שנתפרסמה אותה רשימה ב"יומן", לא פסק הטלפון מלצלצל בביתנו. רבים מצאו לנחוץ להביע אהדה, סיפרו שגם להם "קרה בדיוק דבר כזה", וביקשו לשתף אותנו בחוויותיהם; אחרים נידבו הצעות שונות ומשונות מה לעשות בספרים שאבו ורוצים להיפטר מהם: ורבים מאלה ומאלה שאלו לעצת. הספכי ביעור־ספרים לידי־התולעים, כי לא רק על תולעי־ספרים נשאלתי, אלא גם על תולעי־עץ, תולעי־בגדים, תולעי־שני, תולעי־משי, ותולעת־יעקב. והנה עכשיו אני שומע דבר שגם בחלומות פרעה לא היה כמוהו...

אך כשהגעתי הביתה, הלהיב רעיון ההקפאה את דמיוני כל־כך, שבהתעוררות גדולה ובשמחה של קיום־מצווה, ניגשתי למלאכה.

הורדתי תריסר ספרים מן המדפים. פתחתי את תא־המקפא של המקרר, ושניים־שניים הכנסתי אל התיבה אחד מקור אחד תרגום, אחד פרוזה אחד שירה, אחד מן הדור הזה אחד מן הדור הבא, אחד משל ידידיי שניים משל שונאיי, וכו'. סגרתי עליהם את הדלת ואמרתי, עכשיו נראה מה יקרה אותם כתום שבועיים ימים.

כל אותו לילה לא יכולתי להירדם. חשבתי: כן, התולעים, יקח אותן השד. הולכות תקפאות, אבל מה קורה לאותיות, למלים, למשפטים? נזכרתי באחד מסי־פוריו של הברון מינכהוזן, שסיפר כי ביום חורף אחד קפאו הצלילים בחצוצרה שלו, ורק משנתחמם האוויר, הפשירו ויצאו מתוכה בקול תרועה. אם צלילים קופ־אים — גם מלים כך. ומה אם יקפאו לצמיתות? לעומת זה זכרתי כתבה שקראתי על מדענים הסבורים שבעַ־תיד הלא־רחוק אפשר יהיה להקפיא גופות, לשמר אותן במקררים, ולהחיותן לאחר שנים רבות.

כאדם העושה ניסוי בפרמצוטיקה ומרוב סקרנות הוא חש מדי־פעם לראות מה מתרחש בבדיכים שבאפילת החדר, לא יכולתי גם אני להבליג על סקרנותי. לפנות־בוקר, בעוד חשיכה, קמתי, התגנבתי אל המטבח, פתחתי את תא־המקפא, ושלחתי אלומת־אור לתוכו בפנס־כיס שבידי. דוממים שכבו הספרים זה על גבי זה, ועל כריכותיהם דוגג רק כשיכבת הטל, דק ומחוספס ככפור על הארץ. תחרה־שיר לא ציפצף, משפט־פרוזה לא ריפרף. מנוחה גמורה שרתה בתא, שהבל קר מילא את חללו, ומנוחה ירדה גם עלי.

לילה־לילה הייתי מתגנב חרש אל המטבח, וכאדם היורד לגנו לראות הפרחה הגפן, הנצו הרימונים (או, להבדיל, כבר־קמצא היורד מפעם־לפעם אל הכספת שלו במרתף הבאנק, לראות אם לא נגרע ממנה דבר, או שמא נוסף) — הייתי ניגש אל המקרר, פותח, ומציץ לתוכו לראות אילו שינויים חלו באוצר היקר שהפקדתי בו. שינויים מעטים ואיטיים חלו בו. הספרים קפאו על שמריהם. שכבת הכפור עבתה רק במקצת. דומה היה כאילו הם מתקרשים ומתקשחים, ולרגע דימיתי לשמוע קול נפץ דק, כקול הנפץ בהיבקע הקרח בנהר.

כתום ארבעה־עשר ימים ולילות ניגשתי להוציא את הספרים מצינוקם. רגע חגיגי היה זה, כרגע של שחרור אסיר מבית־כלאו. והנה כשאמרתי לשלוף אותם אחד־אחד, נדהמתי להיווכח שאין הדבר בכוחי. הם היו דבוקים זה לזה, כריכה אל כריכה ודף אל דף, כולם מיקשה אחת כבדה, כביכול כל מלה בסלע. הבאתי מוט ברזל, ממין זה המשמש במחצבות, ובעזרתו הפרדתי את המיקשה מרצפת התא, והילצתי את כולה החוצה.

ישבתי לפני הגוש המונח לפני, מחכה עד שיפשיר. הרהורים נשגבים שוטטו בראשי: חשבתי על ביאליק שעמד לפני ארון הספרים, שבגווילים פקוקי־רוח־וח־לופקודורים בוכה בו שאין הוא שומע עוד את לחש שפתותיהם, דפיהם נתאלמו, אותיותיהם יתומות. חשבתי על אלתרמן, שער את שיבוש הספרים ואמר כי גם בספריות אפשר לאהוב עד מוות, והפליל לאל כי ישכנו את הגווילים מסתב ומעש האוויולת ומהכסת הכסיל. חשבתי על עגנון, שהלך עם כתו אל מקום שנגנזים שם ספרים קרועים, שמא ימצא כישוה, ולא מצא כלום, כי בזמן שהיו ספרים נקראים היו ספרים נקרעים, ועכשיו שאין ספרים נקראים אין ספרים נקר־עים... והנה אני יושב לפני הגוש הזה, הקודר כבני קרח, שספריהם של שלושה אלה אחוזים ודבוקים בו. וכל הדברים היפים שאמרו הם, קפואים עכשיו. הגווילים והאותיות והכלים, ומי יודע מה יאונה להם כשיפשירו, האם לא ילבו חמס ויילו ארצה...

אחר־כך שאלתי את עצמי מה יקרה אם הספרות כולה תוקפא לזכרונה, או אם לא כולה — חטיבות חטיבות שלה לסירוגין, לפי התור. נזכרתי בדברי גיתה לאקרמן, שאמר כי ארכיטקטורה היא מוסיקה קפואה. אם כאשר מקפיאים מוסיקה — חשבתי — מתקבלת ארכיטקטורה, מה מתקבל כאשר מקפיאים ספרות? — סמיוטיקה? סמנטיקה? טכסטולוגיה? פנגוראפיה?

רבות מחשבות בלב איש למראה ספרים קפואים. ואם נוסיף לחקור במופלא מאתנו — מי יודע לאן נגיע.

סרט על משפטם של באדר ומיינהוף

"שטמהיים", סרטו החדש של הבימאי הגרמני ריינהרד האוף, מעורר הדים בגרמניה. "שטמהיים" הוא תיאור אמין, הוגן וכן של משפטם של אנדריאס באדר ואולריקה מיינהוף בבית הסוהר שבעיר שטוטגרט. את תפקידי חברי קבוצת באדר־מיינהוף מבצעים שחקני תיאטרון מהמבורג, הנותנים ביטוי משכנע להיסטריה, לשנאה החריפה, להצאים הפסיכים והפסיכולוגיים שצמחו מתוך הבדידות, שבבאמדי־יהדר שבו היו נתונים חברי הקבוצה והשביתות הרעב.

אפשר שהתפקיד הקשה ביותר בסרט היה זה של הסניגור במשפט, אשר מונה על ידי בית הדין. הסניגור ניסה במציאות ובסרט לערוך משפט הוגן ולהבין את המניעים שהניעו את חברי הקבוצה.

את התסריט כתב הסופר סטפן אאוסט שהשקיע לצורך זה בדיקות המקוריים של בית המשפט. התסריטאי והבימאי ראו במשפט התנגשות ערכית בין המסור למהפכה וניסו להציג קונפליקט זה בדרך אובייק־טיבית ככל האפשר. הסרט אינו מעלים את מעשיהם הנפשעים של בני הקבוצה, כגון חטיפות, הפצצת מכוניות ועוד.

התסריטאי סטפן אאוסט מצדיק את עשיית הסרט בכך שסוגיה בו קטע מן ההיסטוריה של גרמניה, קטע שהועלם, לדעתו, מידיעת הציבור.

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

הגות

חיל ורעדה, לירִיקה דיאלקטית
מאת סרן קירקגור
מדנית: איל לוין
מבוא והערות: יעקב גולומב
ספרי מופת פילוסופיים, הוצאת י"ל מאגנס, 1986, 186 ע'

תרגומו של איל לוין ל"חיל ורעדה" של סרן קירקגור יצא לאור לפני שנתיים בהוצאה פרטית. והיה היצירה הראשונה של קירקגור שתורגמה במלואה לעברית. צרות־עין אקדמיות הטילו דופי בתרגום — אף שנעשה ישירות מהמקור הדני — מן הטעם בגלל הפורמאט הלא־אקדמי שלו (התאם, אגב, להפליא את רוחו של הפילוסוף הדני הלא־אקדמי הזה). עתה נעשה צדק עם התרגום, והוא זכה להיכלל בסדרת ספרי־המופת הפילוסופיים שבהוצאת מאגנס, בצירוף מבוא והערות של הפרופ' יעקב גולומב.

קירקגור, שהיה אבי־האכזיסטנציאליזם בלי ידיעתו, ולמעשה — נטע זר בכל שיטה פילוסופית הן בזמנו, וגם לאחר מותו, לא הציג מעולם משנה־סדורה. כתיבתו בראש וראשונה היא כתיבה אמנותית, ריאקציה גמורה לכתיבה הפילוסופית המסורתית. "חיל ורעדה" היא מן היפות ביצירותיו. היא מספרת על לבטיו של אברהם אבינו, אביר האמונה, הנאלץ להקריב את היקר לו מכל, את בנו יצחק, למען האמונה. מסיפור העקידה מלמד קירקגור כי כדי להגיע אל התכלית שבחיים אין די בשכל, אלא בתשוקה, ובאמונה שהיא שיאה של התשוקה האמונה, שהיא הויתור על הכל כדי לקבל את הכל.

את הדילמה האימתנית, המוצגת באברהם הנוטל עליו את הסיכון כי הקול שציווה עליו להקריב את בנו הוא אכן קולו של האלוהים, הפכו האכזיסטנציאליסטים שבאו אחריו — סארטר, היידגר ויאספרס — למרכז תורתם. לקירקגור, בניגוד להם, היה התבל הנוסף, שהוא עשה גם את חייו להתנסות מתמדת בדילמות. קריאת "חיל ורעדה" היא בראש וראשונה חוויה פיוטית, שירה בפרוזה, שהשיוך לתחום הפילוסופיה הוא רק תווית־נאותית שהודבקה לה.

תרגום

קריאת אֵפֶר מקלה, שירים
מאת ידי פיצובסקי
מפולנית: שלום לינדנבאום
עטיפה ואיורים: מארק שאגאל
אחרית דבר: נתן גרוס
מהדורה ביבליופילית דו־לשונית, הוצאת גזית, תל אביב, 1986, 80 ע'

כל מהותו של פילושמיות בפולין, דינה לקצור תשואות בעולם היהודי ולהיות מנוף לפרסום עולמי של בעליה. גם אם לא היתה כוונה אופורטוניסטית בוטה ביסוד כתיבתו של הקובץ "קריאת אפר מקלה", עשתה הנגינה על המיתר היהודי את שלה והפואמה "איגרת למארק שאגאל" — שהיא גרעינו של הקובץ — נשלחה לאמן היהודי ב־1957. שאגאל אייר אותה והוציאה לאור במהדורה מהודרת בפאריס, שתורגמה לאחר מכן לעשר לשונות. גם הקובץ "אפר מקלה" כולו יצא לאור לראשונה ב־1978 בחסותם של יהודים יוצאי־פולין, בלונדון. מכאן שאין זה רק המזל ששיחק בפרסומה הגדול של היצירה, כפי שכתב נתן גרוס באחרית־הדבר לספר.

סוד כוחו של "קריאת אפר מקלה" — הכולל אכן מן היפים בשירים שנכתבו על השואה — טמון אולי בעובדה שהוא נכתב בידי לא־יהודי, הבריחוק של זמן ושל מבט. לתודעת הקונקרטיות נוסף כאן מימד מיטאפיסי של מבים מן הצד, ה' ה' הנסתר, מהדהד המקווה. בשירת השואה היהודית, הנרציונה ברוך כולל, ארציים של נקמת הגמולה, מגוה את השואה בזעמיה בתוך ההיסטוריה, כפשע מוחשי שיש בו תליינים וקרבנות.

פיצובסקי מטשטש במידה רבה את הקונטורים היהודיים הנוקשים של השואה לכלל קורים סמליים של קורבן במובנו הנוצרי. מצעד המוות של קורצ'אק ויתומיו, הילדים הנותקים בתאי הגזים הנצעקים לפני מותם "אבל הייתי ילד טוב", וההמונים העליים של ורשה המביטים בלהבות המיתמרות מהגטו — כולם ואריאציות סמליות של פסיון קמאית של צליבה וגאולה על ידי הסבל, ותחייה מחדש מן האפר. מאחורי כל הסבל הזה, מלמדנו פיצובסקי, מסתתרת אופטימיות גדולה. כדרך שבציורי שאגאל, טמונה בעצם תנועת הריחוף המתמיד של העיירה היהודית, הבשורה כי הסבל הגשמי אינו אלא אמצעי־הגראה לעולם אחר. הנושאים — בני העם הפולני שהביטו באדישות בסבל, נשארים על האדמה, כדי לימק בחטאים.

שלום לינדנבאום ניסה, בלוליינות שונות, להעביר את משחקי הלשון של פיצובסקי מפולנית לעברית. מה שצריך להעיר עליו הוא הרישול בניקוד ובעימוד של ספר האמור להיות מהדורה ביבליופילית ומהודרת. בעמ' 76, למשל, מופיע קטע מסוים באחרית־הדבר פעמים בזה אחר זה.

שירה

זיקית, או עקרון אי־הוודאות, שירים (1981—1970)
מאת רחל חלפי
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1986, 72 ע'

רחל חלפי, נצר למשפחת אמנים, שהעמידה בדור שעבר את המשורר החשוב אברהם חלפי, לא ירשה ממנו את קסם הצטנעותו ואת ההמעטה בערך עצמו, שאפיינה כל כך את שירתו. שיריה שלה מלאים הרשנויות צעקניות, קונטרסטים של רבדי לשון ומשחקי צורות וגרפיקה, היונקים את השראתם מהטעות הרווחת כי האמנות, מרגע שהיא ניתנת בידי אשה, נועדה לשמש פורקן לאלימות הכבושה שבה, וככל שהתוצר האמנותי יוצא סודר ופרובוקאטיבי יותר, הרי זה משובח.

שירתה של חלפי אוהבת את אור הזרקורים ואת האפקט הדרמטי, וכקליינית של שירה ברוייה, היא יודעת את חשיבות המצלולים השונים ואף המשחים שאפשר להוסיף כלוחית חן לשיר. לשווא יחפש פה הקורא פינה של אינטימיות. גם לא בתיאור העניינים המתרחשים בין הורים. בשיר "שוק נטרף", למשל מנסה חלפי את כוחה בשחור, בקריאת קטועות של האביונה. רוב הספר בנוי מנסיונות בחשיפה שנונה של מצבי תסכול ותהיות נשיים, והמיסטיפיקציה, בצורות שונות, של רגעים אינטימיים בחייה של האשה.

הגבר המופיע בשירים בדמות סטריאוטיפית לגמרי — הוא מי שבידיו הכוח להפעיל את בובת הסנטימנטים הריקה שהיא האשה, לעומת אונותו וביטחונו — איך האנים שלה ו"איבוד הצפון" שלה, ההודים בווריאציות למיניהן. בשיר משעשע במיוחד היא מזמינה אצל הפחח שבשכנות שתעזור לה למצוא את הכיוון, ובמקום אחר היא מבקשת להשכיר את שירותיה לנרוזיות בתורת בתייעצה, ונרוזיה, מפני שאינה מסוגלת לתחוב את ראשה בחול: שתי תמונות מחייה של אשה משוחררת, ששוב אינה יכולה לחזור למסגרות המשעבדות. אך מנגד נראה לה מצבה הנוכחי כאוסף של אשליות, המרשדשות, כדבריה, ב"קרקס המלים, הצבעים והבלוף".

עיון

השמאל הסוציאליסטי באירופה בין שתי מלחמות העולם
מאת פריץ מרחב
מבוא: הלמוט קונראד
מגרמנית: יעל מרחב
ספריית פועלים, 1986, 123 ע'

פריץ מרחב, או פאול מארכפלד (1913—1977) מפעילי השומר הצעיר ומפ"ם וחוקר חשוב של תנועת הפועלים, התפתה לכתוב, לפני מותו, מסה מקיפה על הסוציאליזם השמאלי בין שתי מלחמות העולם במדינות שונות באירופה ואסיה. הזיכוך הצנע למכון להרתיג בלצמן לתולדות תנועת הפועלים בלינץ. אך מרחב מת בטרם היה סיפק בידו להשלימו, ורק על ארבע מדינות — אוסטריה, גרמניה, צרפת ואיטליה — הביא את המלאכה לידי גמר. לארבעת הפרקים צורפו — לשם הבהרת השקפת עולמו של מרחב — שני מאמרים נוספים מפרי עטו בענייני סוציאליזם.

הלמוט קונראד, בדברי המבוא לספר, מזכיר את הבעיה המתמדת של השמאל הסוציאליסטי, שנפל תדיר בין הכיסאות: בין הפוליטיקה הרפורמיסטית המגולמת בסוציאל־דמוקרטיה, לבין הדוגמאטיות של הגם המהפיכה המארכסיסטית. השמאל הסוציאליסטי הילך בין שני המחנות: דבק במינוח מרכסיסטי־מהפכני, אך רוקן אותו מרוחו ומתוכנו המהפכני והדגש פרגמטיות בשעת הצורך, ובכך השניא את עצמו על כל האגפים.

ארגוני השמאל הסוציאליסטי, שפרשו מהמפלגות הסוציאל־דמוקרטיות, התארגנו לראשונה ב־1920, באינטרנציונאל שהיה בוינה וכונה בלעג "האינטרנציונאל השניים־וחצי". מן הכינוס לא צמח גוף בין לאומי, והוא היה ונשאר אוסף של פלגי סיעות, שחלקן חזרו לחיק המפלגות הסוציאל־דמוקרטיות שמהן פרשו, וחלקן נשארו ארגונים עצמאיים. באוסטריה, ובמידה רבה באיטליה, מתאר מרחב כיצד הביאה הפלגנות של השמאל־הסוציאליסטי, על סתירותיו הרעיוניות, להחלשת כוחה של תנועת הפועלים ולנפילתה בידי הפאשיסטים. בצרפת, לעומת זה, היה אמנם השמאל־הסוציאליסטי בין שתי המלחמות בחזית ביצירתו העיונית ובדינמו, אך בקריאתו לפרגמטיות פוליטית סלל את הדרך — כנגד הקולות שקראו לאי־השתתפות של סוציאליסטים בממשלה בורגנית — לכינון ממשלה של חזית עממית, עם השפעה סוציאליסטית משמעותית.

הפרק הנרחב ביותר מוקדש לסקירת השמאל הסוציאליסטי בגרמניה, שהיה מיעוט מבוטל במספרו, אך בעל אידיאולוגיה ופרוגרמה ברורות. מנהיגו הרוחני והפוליטי העיקרי היה פאול לוי, שהתאבד ב־1930, וגילם בחייו את הטרגדיה של הזרם הרעיוני שאליו השתייך: הקומוניסטים כינוהו בוגד בגלל אי־מהפכנותו וסירובו לקבל את תכתיבי מוסקווה בעניינים עצמיים, והסוציאל־דמוקרטים כינוהו המפכך בגלל מהפכנותו וסירובו להאמין בשינוי חברתי באמצעות רפורמות מתונות מלמעלה. במבט לאחור, מציין מרחב, ייתכן שהשמאל הסוציאליסטי הגרמני היה השפוי והצודק מכולם, אך מיעוט כוחו גרם שלא הצליח למנוע בעד מפלת תנועת הפועלים בגרמניה.

לשון

יופי של עברית
מאת אבשלום קור — מיסודם של שרה ושלמה קור
ציורים: זאב
ספריית מעריב והוצאת משרד הביטחון, 1986, 152 ע'

כוחן של פינותיו הפופולאריות של הלשונאי־הלצנאי אבשלום קור, בגלי צה"ל ובמוסף לצעירים של "מעריב", בכך שאינן מתמיהות במיוחד לאינטליגנציה. ב"יופי של עברית" אסף מבחר מהרצאותיו בתחום הלשון־על־דרך הלצון, המבטיח בכל להיות לרב־מכר: האותיות גדולות, יש איורים נהדרים, של זאב, ואבשלום קור מחייך מלא שיניים של ילד־טבי־ירושלים, משני צדיה של העטיפה.

הכוונה העומדת ביסוד הספר — ללמד בני־יהודה עברית בהלכה באופן שלא ירגישו ולא ישעמו. כספרי הדקדוק הקלאסיים הרובצים כמועקה על זיכרונם של תלמידי תיכון ומסתרנים, קור צוהל מטבעות לשון שגורות ופתגמים נודעים, כגון "קרה מכאן ומכאן", "ציפור הנפש", וכן ביטויים אקטואליים דוגמת "פרשה", אותם כלי לדעת בדיוק מה פירושם — והעיקר שזה יצלצל אינטליגנטי — ו"מבשל" אותם לכדי פיליטון קטן ונחמד. בחוזתו תלמיד חכם הבקיא במקורות, הוא מוביל את הקורא למקורם של הביטויים השגורים, ועוסק משורש טעויות נפוצות, ובקיצור: חוסך מן הישראלי הממוצע הבזבוז להדריק למילון וללכסיקון.

חידושים לשוניים גדולים אין כאן, כצפוי — גם כשהוא שקור מציג את חידודי הלשון של כאילו היו גילויים בלעדיים. לגילוי המהפכני ש"קיסר" היה שם משפחה שנתגלגל לשם כללי, לא נזקקו לאבשלום קור, וכך גם לעובדה ששם המשפחה כ"ץ הוא ראשי תיבות של כוהן צדק. בעניינים הבנאליים הללו מוכיח קור לאיזו רמה של השכלה הוא מפנה את חידושיו. בעניין השם "קיסר", מפנה קור את קוראיו לטעות הנפוצה הייחוסת את המונח "ניתוח קיסרי" ליוליוס קיסר, מכריז באותיות מודגשות על חידוש העולמי כי המקור הוא במלה הלטינית caedere, לכרות, וכותב: "לעבוד אצלם בבית, ממילון למילון ולתוך — זה קצת מסובך. ובכן, הנה אנו אומרים את זה כאן". אני דווקא פתחתי מילון, הראשון שנקרה לי — לארוס הקטן, ולאו דווקא מהדורה חדשה, ומצאתי את החידוש הזה נח בשלווה בערך המבוקש זה עשרות בשנים.

תיראפיה

לחץ — יתר לחרדים ובלעדיו
מאת רות פלד (נאי)
ספריית פועלים, 1986, 186 עמ'

רות פלד, מחברתם של כמה מחזות־דמעות רציניים שמתחום התמודדות של בריאים עם מחלות אנושות, היא פסיכולוגית שפיתחה שיטת טיפול ביתר־לחץ־דם באמצעות עבודה קבוצתית. כאן אין זה בריון. רופאים מודים בהצלחת השיטה שלה. מסתבר שכשליש מכלל החולים שהשתתפו בתרגילי הדינאמיקה הקבוצתית של פלד הפסיקו להלושין את הטיפול התרופתי ולחץ הדם התאזן.

אין זה כאמור ספר בריוני, אלא אוסף של עדויות (בעילום שם) מפי המשתתפים בתרגילי הדינאמיקה של פלד. אי אפשר, לכן, לבוא בטענות ולדקדק דקדוקי עניות כלפי הרגשנות השופעת בהבאת הדברים. אך הפאתוס הקיטש גורשים לפעמים את הנאה. ניכר שפלד ביקשה לשוות לתיאורי מפגשי הדינאמיקה נופך של ספרותיות שאינה מצויה בהם באמת. חילופי הדברים התוקפניים בין חברי הקבוצה (מרוסר, כוכר, באנשים לחוצים מבחינה נפשית, האמורים לתת פורקן לתוקפנות האגורה בהם) נקטעים מפעם לפעם (בטקסט — משתנה סוג האות) על ידי הסקת המסקנות של המנחה רות פלד. כבכל התחכמות אינטימית שכזאת בין קירים הבאלאים לגלות את עולמם הפנימי, יש רגעים מביכים ורגעים פיקנטיים ופלד, כמרוסה, אינה חוסכת בהם ולבלבר שהדברים ימשכו את הקורא. אחד יורם, קצין בצבא הקבע, נהנה לספר בקבוצה על יחסיו עם נשים מחוץ לנישואים, אחרת, ושנה יפה, מספרת על בעיותיה עם בעלה. אם כי הדברים אינם גולשים אף פעם לפורנוגרפיה־ממש, אלא נשארים בתחום החשיפה הרגשית.

אין־ספור גורמים מביאים, לדעת פלד, לעליית לחץ־הדם: תסכולים, היפגעות, דימוי עצמי נמוך וביישנות. הטעות הגדולה של רופאים, לדעתה, היא העצה הבנאלית שהם נותנים דרך שיגרה לחולי יתר־לחץ־דם: "אל תתרגז, זה מאוד לא בריא בשבילך". היא גורסת ההיפך מזה לא להתרגז, לא להתרגש, פירושו להגביר את התסכול והכעס. לדעתה, המרשם צריך להיות הפוך: דווקא להתרגז ודווקא להכיר בסיבותיו הנפשיות של יתר־לחץ־הדם. מטופליה מוציאים את אשר עם לבם, גם אם לרובם יש בתחילה התנגדות פנימית לחשיפה. ה"אני מאמין" ברור, אך יותר משהספר משרטט שיטת־טיפול סדירה, זהו ספר של פלד על פלד, על הצלחותיה, על הכריזמה שלה, והנראה (למרבה האירוניה) בעיקר ב"שיריה" אישי להעדות הדימוי העצמי שלה.

מעולם הספרות והאמנות

רמברנדט: האיש שמאחורי הדיוקן

במחקרו המקיף על רמברנדט, חייו וציוריו (הוצאת "וייקינג", 50 דולאר) עוסק גארי שוורץ בחישוף דיוקנו האמיתי של הצייר המסתתר מאחורי האור־צל הענוג של דיוקנאותיו העצמיים. והנה, הדמות העולה ממחקר זה אינה קדושה ואינה חביבה. תוך הסתמכות זהירה ודקדקנית על מסמכים, ברובם מסמכים הנוגעים לפטרונות, מאפיין המחבר את רמברנדט ברוב הימות כטיפוס מעורר־סלידה ובלתי ראוי לאמון. תאב בצע, יהיר, לא חברותי. גם רשחצני, כזה הוא רמברנדט של שוורץ, והוא אינו הולם כלל את הדיוקן הסטריאוטיפי של הסב הזקן החביב המחמם את לבנו באנושיות הקורנת מתמונותיו.

במחקרו נמנע שוורץ משימוש בהיסטוריות מקובלות של האמנות. והעדיף לחטט ביומנים נושנים ובמסמכים הולנדיים מן המאה ה־17, כמו דו"חות מס, רישומים על טבילה ונישואין, תעודות קבורה, פנקסי מכירת קרקעות וכיו"ב. בראיון אמר: "זה עניין ממש משכר. אתה מתחיל למצוא קשרים שאחרים פסחו עליהם... ואתה הולך אחריהם לפינות משונות, קושר הכל יחד. הייתי תשמתי את רמברנדט שנה תמימה". כדי לחשוף את הכוחות שעיצבו את רמברנדט התמקד שוורץ בפטרוניו שלו שתמכו בפעילותו היוצרת במשך כמחצית המאה על ידי הזמנות של ציורי דיוקנאות, נופים דוממים, תמונות מן התנ"ך, מיתולוגיה והיסטוריה.

"בארכיוני אמסטרדאם מצאתי עושר עצום של מידע הנוגע לרקע וליחסים ההדדיים בין הפטרונים שלו ולהתגבותיהם על עבודותיו", אמר שוורץ באותו ראיון. "כאשר מיפיתי את הקשרים הללו, הסתבר שאין זה עניין של טעם אמנותי או של איזו רגישות, כי אם של פוליטיקה דתית, קשרי משפחה או קשרים פיננסיים". אבל היו גם הפתעות. למשל, באחד הארכיונים מצא שוורץ עדות לכך שרמברנדט השתתף במכירה פומבית העלה באופן בלתי חוקי את מחיר הציור של אחד מידידיו. מסמך אחר הצביע על כך שהדבר לא נעשה ממניעים אלטרואיסטיים, מאחר שלמחרת אותו יום הוא קנה מן הידיד הזה תמונה של רובנס שלא היתה מוצגת למכירה במכירה הפומבית.

שוורץ אף טוען, כי כשרון הציור של רמברנדט היו לקויים: הקומפוזיציות סובלות מחוסר הקשר: הצורות הן לעתים קרובות מטושטשות ולא ברורות, הנושא חמקמק או מעורפל, וכל זה לא מחמת אי־אלה עקרונות אמנותיים אלא בגלל חוסר תשומת לב והיעדר משמעת עצמית. אלה המעריצים את רמברנדט יוכו בהלם למקרא "סוף הדבר" של הספר, אם כי כל הספר מוליך אל המסקנות הצורבות למדי שהוא מסכם שם.

גארי שוורץ הוא יליד ברוקלין וחניך אוניברסיטת ניו־יורק וג'ון הופקינס. ב־1965 יצא להולנד במטרה לכתוב ספר על תולדות האמנות בהולנד ולא חזר עוד

רמברנדט: יצירה בצילום של הפטרונים

למולדתו. תרומותיו לחקר אמנות הולנד הן יוצאות דופן מבחינה בהינות. כהיסטוריון של האמנות הקדיש הרבה מזמנו לתרגום טקסטים הולנדיים ולהוצאה לאור. ספרו על רמברנדט נכתב בהולנדית במקורו, והוא מבסס אותו כחוקר רמברנדט ראשון במעלה. שוורץ מעוניין במיוחד בהערכת רמברנדט כ"פרשן אמנותי של הרעיונות הספרותיים, התרבותיים והדתיים של קבוצה מוגדרת למדי של פטרונים". לפיכך אין הוא מציג ניתוח מפורט של סגנונו, כי אם מתרכז בסביבה החברתית של פטרונין ומנסה להראות כיצד עיצבו אלה את אמנותו. מסקנתו המוצהרת היא שאמנותו של רמברנדט היתה תלויה ונקבעה על ידי טעם הפטרונים שלו. אלה היו חברי הכת הפוליטית והדתית בראשה עמדה משפחת דה גראף מאמסטרדאם, והם היו באיזור גיאוגראפי מצומצם של העיר, איזור שגבולותיו בין הרחוב שבו התגורר רמברנדט (כיום מוזיאון רמברנדט) ועד הקלובניירסבורגוואל, איזור שקשריו הדתיים היו רמונסטראנטים בעיקר. הרמונסטראנטים היו כת פרוטסטנטית מן הליבראליות ביותר בארצות השפלה בזמן ההוא, שונים בהולם מן היסודות השמרניים ששלטו בעיר לידן, עיר מולדתו של רמברנדט.

במאמצים רבים שיחזר שוורץ את המיליה הזה של הפטרונים של רמברנדט באמסטרדאם. חלק ניכר מספרו מוקדש לתולדות דמויות האורחים רבי ההשפעה הללו, המלוות בתרשימים, באילנות־יוחסין ומציגות את הקשרים ההדדיים בין הבורגנים העשירים בשבט הפוליטי של דה גראף וידידיו. על פי שוורץ הוצג רמברנדט לפני החוג הנוצץ של הפטרונים על ידי המלומד המפורסם פטרוס סקריוריוס, אחד מפטרוניו הראשונים בליידן. התחלתו של רמברנדט בליידן, קשריו ההדוקים עם הצייר הפורה יאן ליוואנס, קשריו קצרי־הימים עם צייר ההיסטוריה פיטר לאסטמן מאמסטרדאם, הם תוספות רבות ערך לידע על שנות העיצוב המוקדמות של האמן.

גם קשריו המוקדמים של רמברנדט עם המלומד קונסטנטין הויגנס, מזכירו של הנסיך הנודע בהאג, נחשפים תוך גילוי חדש של הזמנת שש תמונות הפסיון. מן התמונות המעטות שבהן נושאים דתיים מסורתיים שצייר רמברנדט. בבדים שצייר בשביל הנסיך, נכשל רמברנדט במאמציו לחקות את סגנונו של רובנס, שכונה על ידי כל ציירי הצפון בכינוי "הנסיך", וכתוצאה מכך איבד את פטרונו המלכותי וככל הנראה סר חינו בעיני הויגנס.

דווקא כצייר דיוקנאות הצטיין רמברנדט וקנה לו שם באמסטרדאם ובהולנד, ובעיקר כך ב"שיעור האנטומיה של ד"ר טולפ" (1632) אחד הציורים המרהיבים בציור ההולנדי. רמברנדט היה מעין בעל מניות באקדמיה לציור של הנודיק אוילנבורג, אשר לא רק קנתה ומכרה יצירות אמנות, אלא גם הערינה ושיחזרה ואימנה שוליות ליצירת העתקות בשמן ובתחריט למימכר. לקוחותיו של אוילנבורג היו אורחים מובילים מכל המזנות הדתיים, כולל המנוניטים, הרמונסטרנטים, הקתולים הליברלים והקלוויניסטים. באותם ימים גם צייר רמברנדט כמה מן התמונות המיתולוגיות הנפלאות והתמונות התנכ"יות המצטיינות באפקטים הזוהרים של האור, המזכירים את עבודותיו של קאראוואג'ו, אפקטים שרמברנדט למד מציירי אוטרכט הפופולריים.

ב־1634 נשא רמברנדט לאשה את סאסקיה ואן אולינבורג, בת דוד של סוחר האמנות שהביאה עמה נדוניה הגונה ממשפחתה בפריזלנד, שבוזו בזה על ידי בני החוג. ההזמנה הגדולה ביותר הגיעה אל האמן ב־1640, כשנתבקש לצייר את משמר הלילה. לפי שוורץ צוירה תמונה זו כדי לציין את ביקורה של מריה דה מדיצ'י באמסטרדאם ב־1638. משבר רדף משבר וב־1642 מתה סאסקיה בהשאירה את העזבון שלה לבנה היחיד טיטוס בן תשעה חודשים. לאחר טרגדיה זו חלה תפנית דרמטית בחיי האמן. אם כי שוורץ אינו מייחסה לשברון לבבו של רמברנדט עקב מות אשתו. הוא איבד פטרונים ונעשה מעורב במריבות עם קרובית של סאסקיה בקשר לעזובנה ושקע בחובות כבדים.

תקופה זו נחשבת על ידי רוב החוקרים כתחילת הרוחניות והאינטרוספקטיביות של יצירתו. שוורץ זהיר בהערכה הרוחנית אבל מתעכב על קשריו החדשים של הצייר עם קבוצת תיאטרון חרשות באמסטרדאם ושותפותו ב"אחוות הציירים", מועדון של משוררים, מחזאים ואמנים שנתקבצו יחדיו להלל את אמסטרדאם לאחר שהולנד זכתה בעצמאות ב"שלום מינסטר" ב־1648. שוורץ מראה כיצד פעילותן של קבוצות אלה נותנת בידי החוקר מפתחות לרבים מן הנושאים המופיעים ביצירת רמברנדט.

שקוע עד צוואר בחובות הכריז רמברנדט על פשיטת רגל ב־1656, ובשנות חייו האחרונות פקדוהו אסונות רבים, ואף על פי כן דווקא בשנים אלה צייר את התמונות האהובות ביותר שלו: "בת־שבע", "הנדריקה רוחצת", "אריסטוטל", "כלה יהודיה" ועוד.

Rembrandt. His Life, His Paintings by Gary Schwartz. Viking. $50

הבלה"ר: רות אלמוג

תערוכת הגדות פסח
אוצר הגדות חדשות ועתיקות (פקסימיליות) — מהדורות ביבליופילום
כל ההגדות למכירה בהנחה
"ספרות ואמנות"
תל־אביב — רח' הס 14 (ע"י מוגרבי) טל' 03-652529
פתוח מ־10 בבוקר עד 5 אחה"צ, יום שישי — מ־10 עד 2 אחה"צ

מוסד ביאליק • ירושלים

ספרים חדשים

מגילת פשר חבקוק — ממגילות מדבר יהודה
ההדירה וצירפה מבוא בלהה ניצן. בשיתוף עם בית־הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג, אוניברסיטת תל־אביב. יח' + 222 + טז לוחות.

מארקוס טוליוס קיקרו: כתבים נבחרים (בסדרת ספרי מופת מספרות העולם).

עמנואל קאנט: הדת בגבולות התבונה בלבד (בסדרת ספרי מופת מספרות העולם).

שונים

הגדה של פסח בשפה כורדית זאכויית, מתורגמת ע"י הרב שבתאי אלפייה, ערוכה בטעם סוב, מהודרת עם פסקי הלכות ומנהגי העדה הכורדית (בהוצאת המהדיר).

למכירה במספר מצומצם של עותקים

ישעיה תשבי (עורך): ספר ציצת נובל צבי לר' יעקב ששפורטש

סופוקלס: שבע הטראגדיות (כרכים א–ב)

ברוך שפינוזה: אגרות

עומדים לראות אור

ירמיהו יובל: קאנט וחידוש המיטאפיסיקה הדפסה שנייה, מתוקנת ומורחבת.

יעקב כץ: מסורת ומשבר (הדפסה שישית).

יוסף בר־שלמה (עורך): ספר מורה נבוכים לרבנו משה בן־מימון (דורות מס' 13, הדפסה שלישית).

אליעזר בן־יהודה: החלום ושברו — מבחר כתבים בענייני לשון (דורות מס' 53—54, מהדורת ראובן סיוון, הדפסה שנייה, מתוקנת).

משה ברש: מיכאל־אנג'לו — עיונים בדרכי גילומה של הגותו האמנותית (הדפסה שנייה).

ספרי הספריה הציונית

עזרא מנדלסון: התנועה הציונית בפולין — שנות התהוות, 1915 — 1926, 390 עמ'.

יצחק מאור: התנועה הציונית ברוסיה — מראשיתה ועד ימינו (מהדורה שנייה, מתוקנת, בשיתוף עם הוצאת הספרים ע"ש י"ל מאגנס).

ספרי אוניברסיטת בן־גוריון

מאיר אביזוהר: הציונות הלוחמת — מבוא לויכוח בן־גוריון ולזכרונותיו, 1939 (המרכז למורשת בן־גוריון).

יעקב בלידשטיין, עלי יסיף ויוסף שלמון (עורכים): אשל באר שבע — מחקרים במדעי היהדות מוקדשים לזכר נחמיה אלוני ז"ל, כרך ג.

אלון גל: דוד בן־גוריון — לקראת מדינה יהודית (המרכז למורשת בן־גוריון).

להשיג בבתי־המסחר לספרים במדור ההפצה של מוסד ביאליק, רח' פייר קניג 37, ירושלים, ת.ד. 92, טל' 710554.

להשכרה אולם
בשטח של 513 מ"ר במקום מרכזי באזור התעשיה של מפרץ חיפה.
האולם שוכן בקומה א' וכולל:
* מעלית מטען, הכנה למזוג אויר, מואר היטב, טלפון ושירותים צמודים.
* מתאים במיוחד כאולם מכר ותצוגה
בפרטים נא לפנות לטלפון:
בימים א־ה 16:00 — 08:00, 04-794193, 04-794083, בערב 04-732512.

מוזיאון ישראל, ירושלים
קורס למדריכי מוזיאון מקצועיים בתחום האמנות
הכישורים הדרושים: בוגרי תולדות האמנות (או תלמידי שנה ג') ובוגרי לימודי פולקלור, שליטה בעברית ובשפה נוספת.
טפסי הרשמה: ניתן לקבל במשרדי אגף הנוער (עד פסח)
בחינות כניסה: תיערכנה ביום ה' 1/5/86
מועדי הקורס: חודשים מאי—יוני בימי ג' בשעות 16.00—21.00
דמי השתתפות: 50 שקל
פרטים: בטל. 02-698235

תערוכות

המצב האנושי

מאת נסים מבורך

ריורם מרוז: "האמפיטור"

ריורם מרוז, גלריה ג'ולי מ. גליקמן 7, תל־אביב

"האיכר הפרולטארי", "המציגן", "השותק", "הגלמי" וכל כיוצאים באלה, הם השמות שהעניק המציג (באנגלית) לעבודותיו. עבודות צבעוניות גדולות־ממדים אלה עשויות במיומנות רבה, שיש בה, כמדומה, יותר של מאמץ מבוזבז בגלל התימטיקה, אשר יהיו מי שיאתרו בה איזה אנאכרוניזם גרוטסקי אשר מסיט את מרכז הכובד של העבודות לכיוון שבקבוצה פעורה תהום.

המופה בעבודות אלה מולעט במיני מסרים, למשל: באמצעות דמות ישובה מול צג של מחשב ומעליו מרחף אדם צלוב; או, למשל, מסגנרן שמתנך אוזניו מודקים הרוסים גדולים. מסרים כאלה עלולים לשבש את פעולת מערכת־העיכול של הצופה באמצעות מזון שהוא בחזקת השתטות מרוכזת, כבדה ושמנונית.

העבודות מבוצעות על־גבי קרטון גלי דל. עני. אך מסווה היטב על ידי תשתית אקרילית לבנה. מופנים בהן יכולת רישומית תקיפה וטובה וחוש מפותח למיתובר. הצבעוניות לעומת זה, אינה מלוטשת ביותר, אולי בגלל תלותה הרבה באותם מסרים מיותרים. מרוז נוהג שם בדרך שמזכירה, בתוצאה שלה, את האפקט שמושג על־ידי פוטומונטאז', שבו הדמות מצולמת בשחור־לבן, בעוד שהרקע הוא צבעוני. דרך זו אינה מקורית. אך אין בעובדה זו, כהברה, משום פסול. הקושי נעוץ בעיקר ברושם המתקבל, כי ריורם מרוז מתיימר לתאר לא פחות מאשר את המצב האנושי.

כתב־יד אישי

צבי תדמור, גלריה טובה אוסמן, בן־יהודה 100, תל־אביב

התייחסותו של צבי תדמור לאובייקט: אדם ונוף, היא ברורה, אך באותה מידה ניכר בו היטב שאין הוא משתעבד לו. הוא מטפל בנושא גם ואולי בעיקר, כאמצעי לפיתוח מערכות חזותיות עצמאיות, שאינן מגיעות לכלל הפשטה גמורה אף שהן מתקרבות אליה.

תדמור, תלמידם של אבני, שטרייכמן וסטמצקי, שומר עדיין על איזון מסוים בין גישתו הפיגוראטיבית, המחמירה כלשהו, של אהרן אבני, לבין הנטייה להתפרקות מן המסגרות הצורניות המאפיינות את שני מוריו האחרים. בדרך זו דומה שהוא הצליח ליצור לעצמו נתיב עצמאי משלו.

זיקתו של תדמור לטבע היא פועל יוצא מן האידיאולוגיה של "קבוצת העשרה". קבוצה זו, אשר כללה, בין היתר, גם את אליהו גת, אלחנן הלפרן, קליר יניב, ואחרים, התמרדה לכאורה נגד שלילת הלוקאליות של "אופקים חדשים". למעשה שלילה זו, שמנסחיה העיקריים היו זריצקי וכן שטרייכמן וסטמצקי, מוריו של המציג, נותרה במידה רבה בחזקת הלכה בלבד, בעוד שכפועל לא ניתקו אמנים אלה את עצמם מערכי־הצבע, האור והנוף המקומיים. מכיוון שכך, תדמור, ביחד עם אחרים מעמיתיו ב"קבוצת העשרה", אינם ניתנים להגדרה כמורדים ברבותיהם, אלא כממשיכי הוואריאציות על־נושאים שהפיקו מרדכם. לשון אחר: תדמור לא ניתק את עצמו מחיפוש אחר הרגישויות הכיתמיות, המעוגנות בטבע, המאפיינות את אנשי "המופשט הלירי", אשר לרוב לא שרפו את הגשרים המקשרים אותם אל הפיגוראטיביות, אלא רק היסוו אותם על־ידי ערפל מעודן.

ברוח זו טעונים ציוריו של תדמור בערכים ציוריים רגישים, המושגים בעבודת־מכחול. עצבנית כלשהו, אך נשלטת היטב על ידי האוחז בו, מה שהופך את העבודות היפות האלה למעין טכסטים פרטיים בכתב־יד אישי.

שני ציירי נוף

מאת ניצה מליניאק

אלי שברון, שלוה סיגל, ציורים, מוזיאון ישראל, ירושלים

זו תערוכה חריגה בנוף התערוכות המוזיאליות: שני מציגים צעירים, האחת עלומת־שם, גם בקרב הקהילה המקצועית, שכן זו לה התערוכה הראשונה בחייה. יתרה מזו — כל עשייתה הציורית הזלה, בידי שלים, לפני כארבע שנים בלבד.

כשם שקשה, אם בכלל, למצוא מכנה משותף בין שני האמנים — לבד מן העובדה ששניהם מתרכזים במצע מסוים — עבודה על נייר. כך אין אפשרות לסווגם בקטגוריה משותפת מבחינה איכותית. בעוד שדפיה של שלוה סיגל הם עדות לכישרון ודאי ובכמה מהם, מן הסידרה "שדות", מתגלות איכויות ציוריות נדירות, הרי קשה להבין את הטעם להצגת ציורים בינוניים אלה של אלי שברון במסגרת מוזיאלית. שכן הן הנופים הימיים שלו והן המתוכים שנעשו במצוה אבצאר, אינם חורגים מעבר לצפוי.

מן הדפים של שלוה סיגל, ילידת ארצות־הברית 1955, עולה בבירור קול צלול ולו ריתמוס יחודי ובוגר שהשכיל להפיק עושר ציורי מתוך דלות החומר, ולהטמיע השפעות מגוונות הבעות בין תפישת נוף "טיפוסית" בציורים המוקדמים ועד גישה מופשטת המשלבת שפת סימנים מן המזרח הרחוק, ספונטאניות ורגישות טאשיסטית מובהקת. לאור הישגים מופלאים שכאלה בתערוכה ראשונה, קשה — ואף מסוכן — להתנבא לגבי המשך דרכה של שלוה סיגל.

כנס לחקר התלמוד

הכנס השנתי לחקר התלמוד בימינו, המוקדש לציון 1000 שנה לחיבור איגרת רב שרירא גאון, יתקיים ביום ג' (8.4) בקרית אוניברסיטת בר־אילן, באולם ארגנטינה. ישתתפו בין השאר הפרופסורים מ.ש. פלדבלום, ש.י. פרידמן וצ.א. שטיינפלד וכן ד"ר ה. ברורי, ד"ר א.ג. אליצור, ד"ר י. [illegible] ועוד.

ביום ג' (15.4) יתקיים כנס חוקרים בנושא "מעמדה של ירושלים", ביד יצחק בן־צבי בירושלים. בין המרצים: ד"ר יוסף דרורי, פרופ' יוסף סרן, ד"ר רחל מילשטיין, פרופ' אמנון כהן, ד"ר מתתיהו אברמנה, פרופ' יהושע פורת ואחרים.

הגדה חדשה לפסח

עריכת הנוסח: משה גשן־גוטשטיין
איור וכתב: מיטבאל (רנה קופל)

הגדה מהודרת, מאירת עיניים, כתובה בכתב־יד ומעוטרת במיניאטורות בשלל צבעים בהשראת כתבי קודש עתיקים. הנוסח המסורתי מותאם לרוב העדות בישראל וכולל הדרכה כיצד לנהוג בליל הסדר.

ש הוצאת שוקן

صكنا من الاصل

הארץ

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הלוח הארצי

הארץ חדשות

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן הדרום | הלוח הבטוח

רח' הנגב 4 ת"א 03-371261. המחיר למלה ביום חול 2 ש"ח כולל מע"מ. ביום שישי וערבי חג 3.5 ש"ח כולל מע"מ

לחברה ליבוא רכב בת"א
דרושים:

1. שליח נהג
★ בעל רשיון נהיגה לרכב פרטי ולקטנוע.
★ למשרה מלאה.
★ גיל 25 ומעלה.
★ דרושות המלצות.

2. פקידה
★ בעלת נסיון עם עבודה עם קהל.
★ ידע בניהול קופה.
★ יכולת עבודה תחת לחץ.
★ גיל 25 ומעלה.

נא לפנות לקל, טלפון 03-338955/6/7

לחברת קומפיוטשר בר"ג
דרושה

מזכירה

כישורים:
★ נסיון בניהול וארגון משרד
★ עצמאית ובעלת יוזמה
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
כולל כתיבה והדפסה.
העבודה היא לחצי משרה בשעות נוחות
לפנות לטלפון: 03-7515511
לעירן או איילון.

לחברה מסחרית בענף המתכת דרוש

איש מכירות
לאזור הצפון

כישורים: ידיעה טובה באנגלית; עדיפות להנדסאי או טכנאי מכונות; רצוי בעל רכב פרטי. מגורים באזור חיפה.
★ תנאים טובים למתאים ★
נא להתקשר טלפונית לליכה: 03/371114 מיום ראשון. סודיות מובטחת.

עיריית הרצליה
למרפאת שיניים עירונית
דרושים:

1. רופא שיניים לילדים
ב-1/2 משרה

2. סייעת מוסמכת
ב-1/2 משרה

לפנות:
מדור בריאות הציבור
הגב' לוטן 052-547917

א.ש. מפנה בע"מ
השמת כ"א בכיר
עבור לקוחותינו דרושים/ות:

★ כלכלן ראשי
לחברה עתירת מדע, בעל 3 שנות נסיון - באזור רחובות (-.$1.500 התחלה)

★ מהנדס מחשבים
לפרוייקטים בינלאומיים (-.$2.600 התחלה)

★ מנה"ח ראשי
שליטה מלאה בגרמנית, אפשרי מבוגר (שכר בהתאם לכישורים)

★ מנהל מפעל פלסטיק בצפון
(-.$3.000 התחלה)

נא לפנות בכתב או טלפונית לפי הכתובת: גורדון 74 ת"א מ. 84388, טל: 03/242012.
סודיות מלאה מובטחת!!!
(מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד)

למשרד גדול
של רואי-חשבון
בתל-אביב
דרושים

★ רואי חשבון
★ בודקים ראשיים ומרכזים
★ סטודנטים בעלי נסיון
מעשי תלמידי שנים ג' ד' ומסיימים.

למועמדים שיתקבלו יוצעו:
תנאי שכר טובים ואפשרות לקידום מהיר.
השתלמויות קבועות ועזרה בלימודים
אפשרויות לקבלת "התמחות"
אפשרות לרכוש נסיון מקצועי רחב ומגוון.

לפנות בכתב לרח' ויצמן 51 ת"א
ת.ד. 18115 ת"א או טלפונית למספר 267231.

$950 לחודש
נלוס
תמריצים למצטיינים

מקדמי/ות מכירות
אם את/ה
★ בעל/ת הופעה נאה וכושר שכנוע
★ מוטיבציה גבוהה ונכונות לעבודה עם אחה"צ והערב
★ בעל רכב (רצוי, אך לא הכרחי)

תוכל/י להצטרף לרשת שיווק והפצה של מנויים לסדרות ספרים יחודיות, מהודרות ומבוקשות.

תנאים טובים ואפשרויות קידום
טל: 03-229164,
03-230245 (מיום א')

דרוש/ה

גרפיקאי/ת

לעבודה בימי רביעי
משעות אחה"צ
עד בוקר יום חמישי

★ העבודה באשדוד
★ הסעה חזרה מובטחת
★ תנאים טובים למתאימים

נא להתקשר החל מיום א'
ליואב
טלפון: 055-21935, 055-22080

לחברת ביטוח בת"א
דרוש:

מנהל חשבונות

לצורכי התאמות
עם חברות ביטוח
נא לפנות לטלפון: 03-650811

לבני משה קרסו בע"מ
יבואני רנו - דרושים

אנשי מכירות למסחריות
עד 2 טון

למכירה יזומה בשטח ולקידום מכירות באזור הצפון והדרום
מועמדים בגיל 30-40,
בעלי נסיון מוכח ורשיון נהיגה
המוכנים לעבוד קשה ולהתקדם
יפנו בכתב-יד עם פרוט קורות חיים
לת.ד. 991, תל-אביב 61009

▲ למושב פארן בערבה ▲

דרושות

1. גננת מוסמכת בעלת נסיון לשנת הלימודים תשמ"ז
2. מטפלת מנוסה לעבודה מיידית

טל' 057-81313, 057-81321

היפרכל קניון איילון
דרושים/ות

קופאים/יות

למשמרת ערב — לילה
בין השעות 20:00-24:30
לעבודה לפי שעות
(שכר 3.5 ש"ח לשעה)

המעוניינים מתבקשים לסור להיפרכל ביום ראשון 6.4.86 בין השעות 17:00-19:00

למחסן משקאות במפרץ חיפה
דרוש/ה

פקיד/ה

להנהלת חשבונות
להתחשבנות עם מחלקים וקבלת הזמנות

נא לפנות לטלפון:
04-724621, 04-729341
לבקש את ישראל או אבי

Budget
rent a car
לבאדג'ט השכרת רכב
דרושים

מכונאים למוסך המרכזי

בעלי רקע ונסיון ברכב פרטי — מנועי בנזין.
לפנות בכתב-יד לבאדג'ט, דרך פ"ת 74, תל-אביב, 67215

לחברה גדולה שמרכזה בת"א
דרוש

מנהל חשבונות בכיר

בעל נסיון של לפחות 5 שנים, יכולת ניהול כח אדם, נסיון בעבודה במערכות הנה"ח ממוחשבות וגדולות.
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים, לת.ד. 233 ת"א לידי החשב.

"נעמת"
כפר הנוער "כנות"
בית"ס תיכון חקלאי ת.ד. 9 גדרה
דרושים

לבית"ס:
מורים להיסטוריה, אנגלית
כיתת הכוון מתמטיקה, סטרן.
לפנימיה:
מנהל פנימיה, רכז חינוך ותרבות,
אם בית מרכזית, מדריך חברתי
אחות כפר.
★ עדיפות במגורים לזוגות

לאופנת בוכמן, רח' יפו 47, י-ם
דרושים:
1. מנהל/ת חשבונות זריז/ה
2. מוכר/ת
בעלי מזג נוח ומוטיבאציה

לשכת המרכזית לסטטיסטיקה — נציבות שירות המדינה
דרושים

מראיינות ומראיינים
לביצוע סקר הוצאות משפחה

ביישובים:
1. באיזור חיפה והקריות, חדרה, עפולה, נצרת עלית ועכו.
2. בנצרת, באקה אל-גרביה ואום-אל-פחם.
3. באיזור תל-אביב, גוש דן, פתח תקוה, איזור הרצליה - כפר סבא, נתניה, רמלה, לוד, ראשון לציון ורחובות.
4. בירושלים ובאשדוד.
5. בבאר שבע ובדימונה.

★ העבודה כוללת ראיון אוכלוסיה מגוונת ביותר. את האנשים מראיינים בדירותיהם בעזרת שאלונים בנושאים חשובים למשק ולחברה בישראל.
★ העבודה מתבצעת בעיקר בשעות אחה"צ והערב.
★ העבודה מתאימה בעיקר לעקרות בית.
★ ההעסקה היא ארעית, במשרה חלקית ותמשך כשנה, החל מחודש מאי 1986.
★ השכר ישולם לפי שעות עבודה. ישולמו גם הוצאות עבור שימוש ברכב פרטי לצרכי [illegible]

דרישות מינימום:
★ הכרחית ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת שפות נוספות. לעבודה ביישובים שבקבוצה 2 דלעיל - הכרחית ידיעת השפה הערבית.
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
★ גיל 25 עד 55.

מועמדים מתאימים, הגרים ביישובים הנ"ל, יפנו בכתב עד 18 לאפריל 1986, אל הכתובות שלהלן.
במכתב יש לציין: שם פרטי ושם משפחה, כתובת, מספר טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי, השכלה, ידיעת שפות, עיסוק נוכחי ונסיון קודם בעבודה.

א. תושבי איזור חיפה והצפון (ביישובים בקבוצה 1 דלעיל) יפנו אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 1637 חיפה, מיקוד 31015.
ב. תושבי איזור תל-אביב והמרכז (ביישובים בקבוצה 3 לעיל) יפנו אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 7010 תל-אביב, מיקוד 61070.
ג. תושבי ירושלים ואשדוד יפנו אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 6379 ירושלים, מיקוד 91063.
ד. תושבי באר-שבע ודימונה יפנו אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 365 באר-שבע מיקוד 84103.

לחברה מסחרית בת"א
דרושים/ות

רוכשי/ות מודעות
לעבודה משולבת במשרד ובשטח

בפרטים 03-371263 לאוסקר
בין השעות 9.00-18.00
החל מיום א'

לסוכנות ביטוח ת"א
דרוש

חתם תעשייתי

בעל נסיון
עדיפות ליוצאי סוכנות ביטוח
נא לפנות לת.ד. 4126 ת"א
— סודיות מובטחת —

לחברה בענף-המזון דרושים:

מנהל חשבונות
ראשי עם נסיון

עוזר מחסנאי
(העבודה גם בימים)
פנות לת.ד. 953 חיפה

לפישמן הנדסה בע"מ דרוש

ראש צוות למחלקת מבלטים

בתפקיד מנהל מחלקה
המועמד מתבקש לפנות
בכתב יד עם קורות חיים
כולל נסיון קודם לת.ד. 1293
א.ת. ק. ביאליק

נציבות שירות המדינה
מודיעה על מכרז קיבוצי מס' מק/4/86
(בעקבות מכרז פומבי מק/2/85 שלא העלה די מועמדים מתאימים)

למשרות

מפקחי מס הכנסה ומס רכוש
משרד האוצר
בכל רחבי הארץ

נציבות מס הכנסה מעוניינת להכשיר עובדים לתפקיד מפקחי מס הכנסה בדרגות 4"ל בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח שיהיו זכאים לתוספת שכר של 30%

יתקבלו מועמדים:
1. בעלי רשיון ישראלי לראיית חשבון.
2. רואי חשבון שהוסמכו בחוץ-לארץ.
3. בעלי תואר ראשון בתחומי החשבונאות, הכלכלה, או מינהל עסקים.
4. סטודנטים בוגרי שנים ג' ו-ד' בחשבונאות העומדים לפני סיום לימודיהם ושיתקבלו יוזרגו בדרוג האחיד המקביל על פי כללי התקשי"ר.

מועמדים בעלי רשיון ישראלי לראיית חשבון שסיימו את הקורס ואת תקופת הנסיון בהצלחה - ישובצו בדרגה 7 בדרוג המח"ר.
סטודנטים לחשבונאות בוגרי שנה ג' ו-ד' יהיו זכאים למילגת לימודים.
מועמדים שימצאו מתאימים יוזמנו למבחנים בכתב ובע"פ בהתאם עפ"י הוראות התקשי"ר, ויוזמנו להשתתף בקורס הכשרה בתנאי פנימיה בירושלים. הקורס יחל ב-27 ביולי, ויימשך כחודשיים וחצי.
ההרשמה ומסירת הבקשות בצרוף מסמכים מתאימים תעשה בלשכות נש"מ המפורטות מטה:

ירושלים — נציבות שירות המדינה רח' קפלן מס' 3, ת.ד. 776 מיקוד 91007.
חיפה — בית הממשלה רחוב חסן שוקרי 11, מיקוד 04013.
תל-אביב — הקריה רחוב האלוף קלמן מגן 10, מיקוד 61070.
באר-שבע — בנין לשכת הבריאות המחוזית שכונה ד' (צפון) רח' הצדיק מירושלים ת.ד. 4368, מיקוד 84170.

המבקשים לקבל פרטים נוספים יפנו למח' כח אדם בנציבות מס הכנסה, משרד האוצר, הקריה ירושלים
טלפונים: 02-558251, 02-558265, 02-558452

★ מועמדים בעלי השכלה בתחום הכלכלה ומינהל עסקים, שאין להם מספיק ידע בהנהלת חשבונות יקבלו הכשרה נוספת
מועד סיום ההרשמה: יום ד' ז' בניסן תשמ"ו 16.4.86

הוצאה הספרית לבית אוצר מהדורות
סטודנטים
• לכלכלה או מנהל עסקים או חשבונאות.
• לעבודה בשעות הבוקר.
• 5 ימים בשבוע.
נא לפנות טלפונית: 03-664861

לחברת סטימצקי בת"א
דרושים

מחסנאים

לעבודה בתחום ספרים ועיתונים, למשמרות אחה"צ
לפנות למחלקת כוח אדם
רח' הרכבת 22
בית-יהודה ת"א

גמס
052-443933
מתי את מתחתנת?
הצלחה בעסקים
כן או לא
גמס יגיד לכם.
בשיטה המתמטית המדעית

דרוש
מפעיל מנוסה
למחפר הידראולי
פרטים בערב טלפון:
03-748334

למ.ל.ל. תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ
דרוש

איש מכירות בכיר

כישורים נדרשים:
★ נסיון מוכח בשיווק מערכות: הנה"חש, פיננסיים, שיווק.
★ יכולת ניהול מו"מ עם דרגים ניהוליים בכירים.
★ יתרון לבעלי רקע בעבודה עם מערכות מחשב גדולות.
לפנות למר משה רשבסקי
טל: 03-217221.

דרושים
תעמלנים/ות רפואיים
(לכל חלקי הארץ)
★ השכלה פרה רפואית או אקדמאית במדעי הטבע.
★ יכולת למידה גבוהה ומהיר במיוחד באנגלית.
★ רשיון נהיגה - (סודיות מובטחת).
ת.ד. 18201 תל-אביב 61181

למשרד רואי חשבון בתל-אביב
דרושה
מזכירה
★ סתנוות אנגלית/עברית
★ ידע במעבד תמלילים יתרון
★ שעות עבודה 14.00-18.00
טל: 03-229689, 03-236939

למפעל לייצור מוצרי צריכה
דרושה

אשת מכירות
לאזור חיפה והצפון

על המועמדת להיות בעלת נסיון קודם במכירות ונסיון במשא ומתן עם מוסדות ארגוניים וועדי עובדים.

אם את עונה על הדרישות הנ"ל, כתבי בצרוף קורות חיים לת.ד. 6335 ת"א, 61061 עבור "אשת מכירות".

מעצב מוצר
עם ניסיון מעשי
וידע טכני
לסטודיו לעיצוב מוצר
02-712811

אנו פותחים אופקים חדשים

אפשרויות מקצועיות ללא גבולות...
הזדמנויות קידום ללא מגבלות...
תנאי עבודה מתקדמים...

מרכז התכנון של מוטורולה סמיקונדקטור, שהינו מהמתקדמים בעולם, מתמחה בפיתוח רכיבי VLSI, כלי CAD ומערכות מיקרו-מעבדים ברמה של STATE-OF-THE-ART.

לאור הרחבת פעילותנו דרושים לנו:

מהנדסי אלקטרוניקה ומחשבים

המעוניינים להתשלב בפרוייקטים חדשנים בתחומי תקשורת בין מחשבים ועיבוד אותות דיגיטאלי.

תאור התפקיד:
★ הגדרת מוצרים יחודיים בתחום המיקרו-מחשבים
★ פיתוח ותכנון מעגלי HCMOS בתהליכים מודרניים.
★ פיתוח מיקרו-תוכנה בשילוב חומרה.

הכישורים הדרושים:
★ בוגרי/ות הנדסת חשמל/מחשבים מצטיינים.
★ יכולת ורצון להתמודד עם אתגרים מקצועיים.
★ ידע ונסיון בתכנון מעגלי VLSI - יתרון

בואו הצטרפו לצוות מעולה בחברה עתירת-ידע, המובילה בעולם בתחום המוליכים למחצה.
אנא פנו בכתב יד בצירוף קורות חיים וציונים למוטורולה סמיקונדקטור, ת.ד. 32288 ת"א 61322

מוטורולה סמיקונדקטור
— סודיות מובטחת —

ספקטרוניקס
ספקטרוניקס בע"מ

למחלקת הפיתוח במפעלנו בשדרות
דרושים

מנהל/ת מחלקת אלקטרוניקה
• מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון של 10 שנים לפחות בעבודות פיתוח, עד לשלב של מוצר לייצור במערכות משובצות מיקרו-מחשבים, מחשבים ואלקטרואופטיות.
• שליטה בשפה האנגלית
• נסיון בניהול פרוייקטים לפיתוח.

מהנדסי אלקטרוניקה ומחשבים
• בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בתיכנון מערכות מיקרומחשבים, מעגלים לוגיים, כתיבת תוכנה למיקרומחשבים.
• שליטה בשפה האנגלית

אלקטרואופטיקאים
• בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בתחומי גלאים וטכנולוגיות גילוי, סיבים אופטיים, עיבוד אותות, שימוש במיקרומחשבים ומחשבים.

נא לפנות בכתב, בציון קורות חיים ופרטים על הנסיון לת"ד 28356 תל-אביב 61282.

עבור אחד מלקוחותינו, מפעל המתמחה בענף העץ, מבין הגדולים, המבוססים והוותיקים בארץ
דרוש

מנהל "סוכנות המכירות המרכזית" בתל-אביב וסביבותיה.

תינתן עדיפות למועמדים בעלי ידע בענף העץ, ולמועמדים בעלי מוכנות להשקיע בלימוד הנושא.

כישורים נדרשים נוספים:
★ ידע וניסיון ניהולי — אדמיניסטרטיבי.
★ ידע במכירות וניהול כספים.
★ יכולת ניהול מו"מ עם מגוון רחב של לקוחות.
★ הפעלת צוות עובדים.

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד ובפירוט מלא של תולדות חיים וניסיון מקצועי, למכון מ.ש.פ. שירותים פסיכולוגיים
ת.ד. 13012 ירושלים — 91130
ייענו רק מועמדים מתאימים.

מכון אדם
יועצים לכח-אדם

חברה יצרנית מהמובילות בתחומה והמייצאת את תוצרתה
מחפשת

מנהל אגף היצור

התפקיד – אחריות ניהולית על עשרות עובדים תאום היצור, אחריות על תקציב, לוח זמנים ואיכות.
המועמד – בעל נסיון ניהול בתעשיה (רצוי בטכסטיל), רקע בהנדסת יצור.
מקום העבודה – צפון הארץ
למועמד מתאים אפשרות להשתלבות והתקדמות בחברה דינמית ומתפתחת.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה, למכון אדם, רח' פינסקר 12 ת"א 63421
סודיות מובטחת

הלוח הארצי — חדשות הארץ

לפרוייקט פרסומי מבטיח
דרוש
אקדם מכירות
-רצוי עם נסיון
נא-לפנות לת.ד. 33701 חיפה
בצרוף קורות חיים ונסיון קודם.

עיריית הרצליה
דרושים:
א. נהג בעל רשיון ג'
ב. טרקטוריסט מנוסה
רצוי בעל רישיון ג'
לפנות מר ניצן טל' 86421

למפעל מזון גדול בחיפה
דרוש:
מהנדס או הנדסאי
כימיה או מזון
לעבודה במעבדה
העבודה כרוכה במשמרות כולל לילה
מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 2113 חיפה
ויציינו פרטים על השכלה ונסיון

למפעל תעשייה
דרוש:
1. **מנהל חשבונות**
2. **מזכירה**
שפת אם אנגלית וידיעת עברית,
הדפסה בעברית ובאנגלית ותלקס.
תנאים טובים למתאימים.
לפנות בכתב יד אישי לת.ד. 34223 חיפה, 31342

למפעל מתכת באזור נהריה
דרוש
מנהל כללי
כישורים:
1. ניסיון ניהולי קודם הכרחי
2. ניסיון בשטח עיבוד שבבי.
3. עדיפות למהנדס ייצור/מכונות
4. תנאים טובים
סודיות מובטחת
נא לפנות לת.ד. 586 פ"ת
בצירוף קורות חיים עבור משרת מנכ"ל

מקור

אנו מחפשים עבור לקוחותינו:
מנהל מפעל בהקמה
אשר יקים וינהל מפעל למוצרי-צריכה על-פי ידע זר ואשר כל מוצריו מיועדים ליצוא.

כישורים דרושים:
1. מהנדס מכונות/ יצור/ כימיה.
2. ניסיון בניהול מפעל תעשייתי. רצוי משלב הקמתו.
3. ניסיון בהקמת מערכי הייצור, ההנדסה והתפעול.
4. מגורים — מרחובות דרומה.

לקביעת ראיון.
נא להתקשר לטלפון: 248211
– סודיות מובטחת –
מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד.
מקור שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל-אביב טל. 228407
25 שנות נסיון
בשיבוץ לתפקידי מפתח

לחברת ביטוח ותיקה בישראל
דרושים/ות מועמדים
לקורסים הבאים:
1) **קורס סוכני ביטוח** ברמה גבוהה במיוחד. הקורס יפתח בתחילת 4/86
עדיפות לנשואים, בגילאי +25, בעלי רכב.
2) **קורס מקדמי מכירות**
באמצעות שיחות טלפוניות.
העבודה נעשית ממשרדי החברה בשעות הערב.
עדיפות לבעלי כושר ביטוי בע"פ.
3) קורס המכשיר מכירות ותוכניות ביטוח ייחודיות ואטרקטיביות בשיטת:
"מולת אל דלת"
העבודה בשעות אחה"צ והערב.
למצליחים מובטחת הכנסה כספית גבוהה ביותר. (ההכשרה המקצועית על חשבון החברה).
לפרטים 04-663875

תלמה
לכלבו תלמה דרושה
1. **מנהל/ת חשבונות**
הכשורים הדרושים:
• סוג 3 בהנהלת חשבונות.
• נסיון מעשי של 5 שנים במחלקת הנהלת חשבונות בתעשייה.
• ידיעת השפה העברית על בוריה.
• נסיון בעיבוד נתונים, הנהלת חשבונות ועבודה עם מחשב.
2. **פקיד/ה עברית אנגלית**
הכשורים הדרושים:
• השכלה תיכונית ומעלה.
• ידיעת השפות עברית, אנגלית על בורין כולל הדפסה, ונסוח מכתבים.
• נכונות לעבודה בשעות נוספות.
המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב יד למחלקת כח-אדם לת.ד. 707 חיפה 31006, בצירוף קורות חיים
...לא תענינה פניות טלפוניות.

Maquette מקט
Leather Fashions
לרגל הרחבת מפעלם בכרמיאל
דרושים/ות
תופרות וחייטים
מבקרי איכות
מנהלי קווים
תנאים טובים למתאימים הסעות מובטחות
לפרטים 04-981257

דאר בע"מ המסגרה המשולם
למפעלנו דרושים לעבודה מיידית
נגרים, צבעי רהיטים
עובדי ייצור כלליים
5 ימי עבודה בשבוע.
אפשרות לעבודה במשמרת שנייה
תנאי שכר בהתאם לכשורים
נא לפנות בימי א'-ה' לכתובת: רח' הגט מולר 6,
אזור התעשיה קריית ביאליק. טל' 711252.

עבור לענף הביטוח-השקעות
הצטרף/י לחברה פיננסית יציבה המרחיבה את פעילותיה.
תנאים טובים ותחומי פעילות מעניינים למועמדים/ות המתאימים.
לקביעת ראיון התקשר/י
04-389255.

למפעל מזון בנתב"ג
דרושים:
עובדים למחסן מזון
בעלי נסיון מוכח במחסנאים
לעבודה במשמרות
9712441 תל-אביב

דרושים
לרשת מדריכי הצרכנות תרבות-דיור
בחסות האגודה לתרבות הדיור
* **רכז/ת מכירות**
בעל/ת כושר שכנוע רב, יחסי אנוש וכושר ארגון
* **רוכשי מודעות**
בת"א חיפה וירושלים
השכלה תיכונית + רכב
בעלי מרץ והתמדה המוכנים להתאמץ ולהרוויח יותר נא לפנות:
03-650737-8
03-655134

RAMADA RENAISSANCE HOTEL
למלון רמדה רנסנס
ירושלים
דרושים:
1. **אחראי CITY LEDGER**
ניסיון במלוואות — גבייה וחייבים
2. **פקיד שכר**
ניסיון בהכנת משכורות ממוחשבות
נא לפנות לטלי 528111, כוח אדם

למוסד רפואי פרטי
דרושים:
★ **מנהלי חשבונות**
— משרה חלקית
★ **קלדנית**
— עדיפות לבעלות רקע רפואי
★ **מזכירה**
— עדיפות לניסיון בהנהח"ש
טל' 02-669513

לעתון כלבו
דרושה
כתבנית עברית מעולה
(רצוי ניסיון על מכונת סדר צלם)
המועמדת תעבור גם הכשרה במקום
שעות העבודה:
יום ב' — משעה 17.00 — 22.00.
יום ג' — משעה 17.00 — 22.00.
יום ד' — משעה 17.00 — 25.00 (אחר חצות).
יום ה' — משעה 17.00 — 23.00.
לפנות מיום ב' לגבת פניה — 670918
החל מהשעה 9.30 — 15.00

מרכז לשיקום מגדל אור ק. חיים
דרושים
1) **מדריך לסדנת ייצור** להפעלת נכים בעבודה יצרנית והכנתם לשוק העבודה
הדרישות:
בוגר בי"ס תיכון מקצועי בתחום המוסכת מכניקה או מכשירנות בעל נסיון בעבודה רצוי בהדרכה בעל יכולת ליצור קשר עם אנשים בגיל 25-40
2) **עובד/ת שיקום:** עובד/ת סוציאלי בעל נסיון בטיפול פרטני רצוי שיקומי
למילוי מקום, המשרה מלאה
על המועמדים להתקשר טלפונית למספרים 721345 או 727713 לקביעת ראיון

למועצה המקומית אלפי מנשה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
למשרה מלאה/ חלקית
הכישורים הדרושים:
א. סוג 3 בהנהלת-חשבונות, ידע ונסיון של 3 שנים לפחות בהנהח"ש על כל ענפיה. (אפשרי סוג 2 עם נסיון מתאים).
ב. ידע ונסיון בעבודה עם מחשב ON-LINE.
ג. ידיעת אנגלית.
ד. תושב האזור.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות-חיים, נסיון והמלצות למזכירות המועצה ד.נ. שומרון מיקוד 44851 או בטלפונים 052-425111, 052-425262 עד יום 15.4.86

לג'רוסלם פוסט בירושלים
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכישורים הדרושים:
1. סוג 3 בהנהלת חשבונות לפחות
2. מינימום 5 שנות נסיון בעבודה עצמאית
3. גיל 30—40
4. מקום מגורים בירושלים
5. ידיעת השפה האנגלית
המשרה מלאה — 5 ימי עבודה בשבוע
לקביעת מועד לראיון
נא להתקשר לטל' 02-551690 בימים א'—ה',
08.00 — 15.00

בירושלים
דרושים/ות
מטפלים/ות לעבודה במישמרות במעון לנכים
02-666488, 02-668517

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרושה
עוזר ראשי לממונה על לשכת הסגל האקדמי
תאור התפקיד:
טיפול מינהלי במינויים ובקידום של הסגל האקדמי.
קיום קשר עם גופים אקדמיים ומינהליים בטכניון.
הכישורים הדרושים:
רצויה השכלה אקדמית.
ידיעת השפה העברית על בוריה.
ידיעה טובה מאד של השפה האנגלית.
הדפסה טובה בעברית. רצויה הדפסה באנגלית.
ידע ונסיון בהפעלת מעבד תמלילים.
נסיון ברישום דו"חות ופרוטוקולים בישיבות וועדות.
נסיון קודם בעבודה מינהלית
יכולת לקיים קשר טוב עם קהל.
נכונות לעבוד בשעות חריגות.
מספר המשרה: מנ/66.

מהנדס/ת תוכנה
תאור התפקיד:
עבודת צוות הקשורה בפיתוח ותחזוקת תכנה במערכות CMS, UNIX, SUN ומיקרו מחשבים.
הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר ראשון לפחות במדעי המחשב/הנדסה
רצוי נסיון במערכות CMS, UNIX ומיקרו-מחשבים (CP-M, MS-DOS)
רצוי נסיון בשפות "סי" ן Pascal ו-PL-1
מספר המשרה: מנ/108
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 13.4.1986 אל: אגף כח אדם, קריית הטכניון, חיפה 32000.

RS שרותי כח אדם
דרושים
למחלקה הטכנית:
* **קניין רכש**
רקע באלקטרוניקה, האלקטרו מכניקה, רקע בתהליכי יבוא, ניסיון ברכש בחו"ל, אנגלית ברמה טובה
* **טכנאי הנדסאי** כימיה
ניסיון כלבורנט כימי לעבודה במשמרות
* **כתב טכני**
כישורים, רקע באלקטרוניקה, בתחום מערכות
יכולת תרגום ברמה טובה אנגלית — עברית, עברית — אנגלית
למחלקה המשרדית:
* **פקידה כללית, ויכולת ריכוז במשרד**
* הדפסה עברית ברמה גבוהה
* ידיעת השפה האנגלית ברמה טובה
* ידיעת השפה הספרדית יתרון
* **קלדניות**
ניסיון על סקרי מחשב, בתנאי הפעקה בהנהלת חשבונות על מחשבים של קומדור, ומחשבי M 1.8
מזכירה
רח' הרצל 2 חיפה,
04-663703, 664002
RS שרותי כח אדם

חברתנו העוסקת בהפקת קטלוגים ופרסומים בשפות שונות
מחפשת בדחיפות
גרפיקאי/ת
לעבודה אינטנסיבית עם אתגר
תנאים טובים למתאימים
העבודה בירושלים
02-234131, 02-231068
לבקש את שלמה
—סודיות מובטחת—

למשרד רואי חשבון גדול בתל-אביב
דרושים/ות
מנהלי/ות בקורת
המעוניינים יפנו בכתב-יד בפרוט קורות חיים ודרישות שכר
לת.ד. 16593, תל-אביב 61164

למפעל מתקדם בגליל המערבי
דרוש/ה
תוכניתן/ית
מפעיל/ת מחשב
בעל ידע ונסיון במערכות
אי.בי.אם — אס / 36
ומחשבי אי.בי.אם / פי סי
על המועמדים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 1962 חיפה
סודיות מלאה מובטחת

בירושלים דרושה
★ **אשה לניהול משק בית**
טיפול בילדה, ניקוי, בישול וגיהוץ.
מגורים חלקיים או מלאים. שכר טוב ותנאים נוחים. טל' 02-719268

דרוש
חשב
בוגר חשבונאות באוניברסיטה או רו"ח.
אחראי על יחידת הנהלת חשבונות של החברות
* גיל 28-30
* בעל רכב
* נסיון קודם בהפעלת מערכות מחשב
* תושב חיפה והקריות
נא לפנות בכתב יד על נייר חלק בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 1046 ק. מוצקין עבור חשב.
"סודיות מובטחת"

RS שרותי כוח אדם
למשרדנו בחיפה דרושים:
טכנאי/ כתב טכני
לביצוע עבודות תרגום.
כישורים: תרגום חומר טכני מיוונית לעברית, מאיטלקית לעברית.
חוזה עבודה מיוחד בשכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים.
אל תהסס. חייג RS
חיפה, רח' הרצל 2, 663703, 664002

למפעל בענף הטכסטיל
דרוש
איש מכירות
בעל הופעה נאה וכושר לנהול מו"מ עם מוסדות.
רכב חברתי.
לפנות בכתב אל ת.ד. 611 מגדל העמק.

לחברת שיווק צעירה ודינמית
דרושה
מנהלת משרד מכירות
★ ידע בהנהח"ש
★ דינאמית ויוזמת
★ יחסי ציבור מעולים
★ נסיון בניהול משרד מכירות — יתרון
★ רשיון נהיגה רצוי
מקום העבודה — אזור תעשיה, חולון
גמול הולם למועמדת המתאימה
נא לפנות בכתב-יד בצירוף קורות-חיים לת"ד 619, חולון 58816
— סודיות מובטחת —

בית-הספר המקיף עמל ע"ש שיבר, בית-שמש
לקראת שנה"ל תשמ"ו
דרושים מורים במקצועות:
□ אנגלית □ ביולוגיה
□ ספרות □ חשבונאות
□ מתימטיקה □ מזכירות-פקידות
□ מדעי-המחשב □ גיאוגרפיה
□ מורה להשמל ולאלקטרוניקה
המעוניינים יפנו לטלפונים 911371, 911635 ויוזמנו לראיון

דרושות
כ-30 מועמדות לתפקיד מעניין
(לא בביטוח)
אם את בעלת ביטחון עצמי, אמינה, משכנעת, בעלת הופעה נאה ואוהבת לעסוק במכירות
★ יש לנו עבודה מעניינת עבורך!
כתבי לנו בצירוף תולדות חיים
ת.ד. 16442 ת"א מיקוד 61163

למוסד ציבורי בתל אביב
דרוש/ה
תכניתן/נית
ניסיון של מספר שנים בכתיבה בשפות: RPG-3 וקובול
ניסיון של שנתיים בעבודה במחשב IBM-38
טל: 03-431330

PETROLGAS פטרולגז
סניף ירושלים
דרוש
עוזר טכנאי
הכישורים: לאחר שירות צבאי, בוגר בית-ספר מקצועי, בעל תעודת טכנאי גז (סוג 1)
רצוי עד גיל 30
טלפון: 02/222032 – 02/231010

למלון בטבריה
דרושים:
1. **טבח**
2. **עוזר טבח**
3. **פקידות קבלת קהל**
בעלי נסיון בלבד טלפון: 04-662739

ליעדים מידע תוכנה ותקשורת בע"מ
דרוש עבור לקוח שלנו
מפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
הנדסאי מחשבים
(תוכנה)
מתחיל להפעלת מערכות מחשבים ותוכנה
נא לפנות בכתב-יד לת.ד. 191
גבעתיים מיקוד 53102
סודיות מובטחת

דרושים
בענף חשמל הרכב - ומעקות
1. **תחנות התקנה ושירות**
למוצר נדרש — בנושא מיגון הרכב, בכל הארץ
2. **סוכני מכירות לכל הארץ**
טל. 03-704411, 03-789365

האגודה לקידום החינוך — ירושלים
ביה"ס התיכון ע"ש מי בואר
דרוש/ה
★ **מורה לפיסיקה**
מועמדים מתאימים יפנו למזכירות ביה"ס
טל' 02-422026, 02-422696

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
מישרה פנויה מס' ח/6/86
מהנדס/ת חשמל חבלי/ת
החטיבה להתיישבות
המקום: חיפה
הכישורים הדרושים:
1. בעל/ת תעודה מוכרת בהנדסת חשמל, רצוי בעל/ת ניסיון; או הנדסאי/ת טכנאי/ת חשמל בעל/ת ניסיון של 3 שנים
2. בעל/ת רכב פרסי
3. המועמד/ת שיתקבל/שתתקבל יידרש/תידרש לגור בחיפה או בסביבה הקרובה.
הדרגה המוצעת: 5—8 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת ההצעות: 16.4.86.

לסניף בבנגקוק של חברה מסחרית
דרושים:
·**נציג ישראלי**
* בבן 30-45 * שליטה מוחלטת באנגלית
* בעל נסיון מסחרי - רצוי כמנהל שיווק/ייצוא * כושר נהול בו"מ ויחסי אנוש. השהות בשלב ראשון; - בתנאי רווק.
·**מנהל מסחרי בישראל**
* כבן 30-45 * בעל נסיון בניהול מו"מ * קשר עם מפעלים ומוסדות ונסיון מסחרי
* פניות מבוקשות מהגרים באזור חיפה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף נתונים על השכלה ונסיון קודם ובציון מס' טלפון לת.ד. 33713 חיפה.

E תבור אלקטרוניקס בע"מ 1978
דרוש
קניין
לחצי משרה
* 5 ימים בשבוע.
* רצוי פנסיונר בן 55 — 50
* רישיון נהיגה חובה
טל' 04-644289/0

לבי"ס מקיף דתי "אורט" בית שאן
דרושה
אחות:
למשרה חלקית
לפנות בטלפונים
065-86034, 065-87458

ג'נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL
למפעלנו החדש בירושלים דרושים:
★ **מהנדס מיקרוגלים**
לגיבוי הנדסי וליווי ייצור של רכיבי מיקרוגל מתקדמים
דרוש ניסיון קודם בפיתוח ו/או ייצור רכיבי מיקרוגל
★ **מהנדס אלקטרוניקה בכיר**
לפיתוח מעגלי דרבון מהירים
דרוש ניסיון קודם במעגלים אנלוגיים ודיגיטליים מהירים
★ **מהנדס מיקרוגלים**
לעבודות מו"פ מתקדמות ברכיבי מיקרוגלים. דרוש נסיון קודם בנושא
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 8444 ירושלים 91083
חדשנות בתדירות גבוהה

חברת אומניות פנים בע"מ
דרושים בירושלים
לקריירה רבת אתגר
מנהל גלריה
★ אנגלית ברמת שפת אם
★ ניסיון עשיר בענף התיירות הנכנסת
★ תנאים טובים למתאים
דיילות מכירה לגלריה
★ שפת אם אנגלית
★ הופעה נאה
★ ניסיון בעבודה עם תיירים.
סודיות מובטחת
נא לפנות בצירוף קורות-חיים לת"ד 11357, ירושלים
וכן בשעות 20.00—22.00 (מאיר). 02-352204 (למועמדים למשרת מנהל בלבד)

רד פוינט
כל מה שרצית לדעת על סקס:
★ חוברות
★ אביזרים
★ קסטות
★ מתנות
תחנה מרכזית הנגב 4 ת"א
טל: 373702

דרושים
גרפולוגים
לעבודה חלקית או מלאה
לפנות: שאול הללי ת"ד 496, ירושלים
02-712007

Eldan
אלדן ציוד אלקטרוני בע"מ
מהנדס מכירות לכרומטוגראפיה וספקטרופוטומטריה
דרישות התפקיד: תואר ראשון או שני במדעי החיים או בביוכימיה או בביולוגיה ניסיון קודם במכירות יתרון. התפקיד כרוך בנסיעות ברחבי הארץ
איש מכירות למיקרו-מחשבים
דרישות התפקיד: ניסיון קודם בתחום המחשבים ובמכירות, הכרת שוק המיקרו-מחשבים בארץ. התפקיד כרוך בנסיעות ברחבי הארץ.
תנאים מצוינים למועמד המתאים, רכב צמוד, השתלמויות בחו"ל
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בצרוף קורות חיים בלבד + המלצות לת"ד 1270, ירושלים 91012
– סודיות מובטחת –

לרשת ארצית לשווק מזון
דרוש:
מנהל אולם מכירות לחנות גדולה
הכישורים:
• השכלה תיכונית משלמה — רצוי השכלה אקדמאית בניהול או שווק.
• ידיעת השפה העברית על בוריה.
• ידע בסיסי בהנהלת חשבונות ומחשב יכולת לנתח דוחות מחשב.
• ניסיון בניהול צוות עובדים גדול תוך קיום יחסי אנוש טובים.
• יכולת לקיים קשר עם לקוחות וספקים.
• תושב חיפה, בעל רשיון נהיגה.
• הכפיפות למנהל החנות.
מועמדים מתאימים ישלחו קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2113 חיפה

صكنا من الاصل

מכתבים למערכת הארץ

שעון קיץ כל השנה

שר הפנים מנסה להשוות ולדחות את הנהגת שעון הקיץ. מן הראוי להזכיר לו כמה עובדות ונתונים המתייחסים לשעון המקומי בכלל ולשעון הקיץ בפרט.

הפער במדינות השונות תלוי בקו האורך ובהחלטות אדמיניסטרטיביות. כתוצאה משילוב זה, השעון המקומי בישראל אינו מתאים למצב האמתי של השמש. השמש עוברת בישראל את קו הצהריים לפני השעה 12 של השעון המקומי. מכאן שיש עיוות מתמיד בכל חודשי השנה, הגורם שיש יותר שעות אור מזריחה עד הצהריים, מאשר מהצהריים עד לשקיעה.

כלומר, יש הצדקה, הן גאוגרפית והן אקלימית, ליישום שעון קיץ במשך כל השנה. שעון קיץ כזה נוהל בכמה מדינות באזור הים התיכון, כגון יוון. אלא ששם בקיץ מוסיפים את השעון בעוד שעה נוספת.

מעבר לשעון קיץ בחודשים אפריל עד ספטמבר, הוא המינימום המתבקש כאיזון בין העיוות הכללי של השעון שלנו, לבין צורכי החיסכון באנרגיה.

ראובן פרנאי
חיפה

גדעון רזין
באר־שבע

אברהמוביץ חוזר למסגרת

אוריאל אברהמוביץ קורא לגימלאים ("הארץ" 23.3) לפעול במסגרות הקיימות מבפנים, בעוד הוא עצמו כיהה על שקיבל יחס של "הכושי עשה את שלו — הכושי יכול ללכת" מצד מוסדותיה המרכזיים של מפלגתו, מפלגת העבודה.

מפלגת העבודה הכניסה לוועדה המרכזת של ההסתדרות נציגים של קבוצות שונות, ובהן קבוצות מצומצמות מאוד, אבל סירבה להכניס את אברהמוביץ לוועדה המרכזת כנציגם של ארבע מאות אלף הגימלאים. עד יותר מזה: שלאחר שהגיש את התפטרותו על יחס הזלזול הזה כלפיו וכלפי הגימלאים, הצדיק במכתב ההתפטרות שלו (25.12.1985) את החברים — ואני מצטט — "הטוענים כי אין דרך להגן על ענייני גיל הזהב מאשר לממש את כוחם האלקטורלי על ידי הופעה עצמאית בבחירות לכנסת, להסתדרות ולגופים נבחרים אחרים", חזר בו עכשיו מהתפטרותו ומטיף לחזור ולתת אמון באלה שהפרו בציניות את כל ההבטחות שנתנו ערב הבחירות.

אברהמוביץ יודע טוב יותר מכל אדם אחר, שכל הפעילים המעורבים בהקמת הרשימה העצמאית של הגימלאים לכנסת, ניסו את כל הדרכים במשך שנים, ומיצו את כל האפשרויות כדי להבטיח את זכויות הגימלאים במסגרות הקיימות. אך העלו חרס בידם.

אביגדור שדה
ירושלים

יהודי ירוחם תחילה

שר הקליטה יעקב צור הציג במפגש תכנית חדשה, שגובשה על ידי הממשלה בשיתוף עם הסוכנות היהודית, לקליטתם של יהודי דרום אפריקה בארץ ("הארץ" 30.3). כדי למשכם ארצה נתנו להם משכנתאות מוגדלות לרכישת דירות בשיעור 40 אלף דולר למשפחה.

ומה עם בעיית יהודי ירוחם המובטלים? האם כבר נפתרה בעיית תושבי עיירות הפיתוח, ובמיוחד העיירות הצפוניות, שהאבטלה בהן הגיעה לעשרות אחוזים.

ייטיב צור לעשות אם ישכנע תחילה את היהודים שבארץ לא לרדת, ויימנע מפיזור הבטחות על חשבון קופת המדינה המדולדלת.

אברהם עסיס
חולון

אפשר גם בלי גל"צ

עם כל הרצון לא להתחייך אל ארבעת מיליוני ראשי הממשלה בישראל, קשה שלא לתהות מדוע לא יינקטו צעדים ממשיים העשויים להקל על תקציב הביטחון הכורע תחת עול צרכיו.

האחד — ככל שיישמע לא פופולרי — הוא ביטול תחנת גלי צה"ל, או נכון יותר העברתה במתכונתה הנוכחית לרשות אחת התחנות האזרחיות. הרי לא יהיה זה קורבן מופרז מצד אזרחי המדינה, לוותר בעת מצוקה על אחד מארבע תחנות שלבחירתם.

אפשר לאחד שתיים מארבעת התחנות הללו, ולהפוך אותה לתחנה לחיילים במתכונת גלי צה"ל הנוכחית. בכך יוסר עוד עול מתקציב משרד הביטחון (ככל שהוא מרכיב קטן לעומת הצרכים האדירים האחרים), ואילו למוראל החיילים לא יזיקה.

צעד שני לחיסכון בצה"ל עלה ברעתי בראותי את חיילי הלהקות הצבאיות מקפצים, מעכסים ומפזזים בערב קדם־אירוויזיון בטלוויזיה. שנים התקיים צה"ל גם ללא להקות הווי משלו, ודווקא עכשיו, כאשר הוא נדרש לקיצוצים בעניינים חיוניים לקיום הצבא, זה הזמן לחורשן?

מרגלית זידן
חיפה

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

מה ששנוא עליך

נמאס, ממש נמאס לחזור ולשמוע את השאלות הבנאליות, המתחסדות על האלימות המילולית. ביטוי זה נהפך למטבע לשון המתגלגלת בפי רבים ושובים המתנאים בה. לאמיתו של דבר, זו שאבלונה שגויה וחסרת־משמעות. כפי שנוכחנו לדעת לאחרונה בוועידת חרות, יש אלימות — ויש תרבות דיבור המבטאת בשפל המדרגה. וכך אני מוצאת עצמי מסכימה עם ח"כ יוסי שריד, האומר במפורש, בריון על גרסות של ויכוח ציבורי, ב"מה השאלה" (יום א'), כי אינו מוטרד מדרישות הוויכוחים, הן בכנסת והן מחוצה לה. זה מקובל בוויכוחים שאנשים מעורבים בהם מעורבות רגשית. הבעיה היא רדידות המחשבה ועליבות הביטוי של הדוברים.

מצטרף אליו המשורר משה דור. אף הוא מצביע על דלות לשונם המרוחמה של נציגי ציבור, לשון שגויה, ירודה, משובשת ומסורסת. והרי הלשון והסגנון מעידים על האדם. מכל מקום, משה דור אף מוצא לעצמו הזדמנות להתחשבן עם מורה, ששאלה כיצד היא יכולה ללמד את תלמידיה, כאשר נבחרי העם משמשים דוגמה לאלימות מילולית. והוא מצביע על דור המורים והמחנכים האשמים לדעתו, שגם רמתם המילולית מידרדרת והולכת. אותה שאלת היא אכן דוגמה טובה להלכי־רוח שאבלוניים ולמחנכי־רוח שאינם מסוגלים לחשבה מקורית אלא הם חוזרים כתוכים על כותרות העיתון.

משה דור נתפס, שלא בטובתו, לוויכוח פוליטי עם אחד השואלים, ומעורר סערה באולם. אפילו אני סבורה כמוהו ששלטון הליכוד היה משגה היסטורי, וחרות אינה ראויה לשלטון — הרי הוויכוח נסב על גרסות של ויכוח ציבורי. דווקא ממשה דור, שאינו פוליטיקאי, ציפיתי כי יבהיר ויגדיר את הסגנונות השונים המציינים את תלמידי ז'בוטינסקי ודור המשך שלהם, בניגוד לסגנונם של אנשי תנועת העבודה. גם קיוויתי שיעמוד על הגישה הזוחלת אצלנו כלפי הלשון. אבל הוא בצר בוויכוח פוליטי עקר, שלא היה במקומו.

לעומתו, ח"כ מאיר שיטרית הוא איש חמודות. אין פלא שנערות באולם תולות בו עיניים מעריצות. אבל דבריו מבחילים אכזבה. מלבד הדגשה שלו על "לשון נקייה", כפי ששמענו וראינו בוועידת חרות, הוא מפגין רדידות ושאבלוניות של מחשבה. כאילו התפרנס על הנעימות והחן האישי שלו, ולא מעודף מחשבה.

שני משוררים תל־אביביים

הם רואים עצמם כמשוררים תל־אביביים, ואכן תל־אביב נהפכה בשנים האחרונות, אולי אף, נאנסה לשמש מקור השראה לקבוצת סופרים ומשוררים. כי אהרונה גם היתה במוזיאון תל־אביב תערוכה של אמנים תל־אביביים, המצטיינים — אם להסתמך על שם התערוכה — ב"דלות החומר". התופעה עצמה מעניינת, גם אם יש בה יסודות שירותיים.

המשורר מאיר ויזלטיר מצהיר על עצמו כמי שאימץ את העיר כמקום, ומקום ממלא תפקיד רב־ערך בהוויתם של יוצרים. ואם אין מקום כזה במציאות, הם בוראים אותו. תל־אביב, זוכה והיא נוצרת מחדש מדי שבוע בעיתונות, ובמיוחד במקומונים שקמו לה. הם ניזונים ממנה, והיא כביכול נבנית מהם. לעתים אני מוצאת עצמי תוהה, האם אכן אני היה בעיר שעליה כותבים, ומרוחים והיא משמשת מקור־השראה לרבים.

לעומת מאיר ויזלטיר, יאיר הורביץ, הוא באמת ילד צפון תל־אביב. לדידו קיים עדיין גן החיות הישן, כמקום של כמיהות וחלומות, והוא מין את דמיונו. הורביץ ויזלטיר הם חברים טובים, שונים זה מזה בתכלית. הורביץ ביישן, מכונס בעצמו, כמדומה אף מסמיק לעתים, חש שלא בנוח בחשיפה טלוויזיונית, מבכר לחשוף את עצמו בשיריו. ולעומתו, ויזלטיר נראה כמשורר רומאנטי, בעל סגנון דרמטי מאוד, אגרסיבי, עושה שימוש במלים כאילו היה כותבן ולא משוחה ב"סוף ציטוט" (יום ה').

ויזלטיר עצמו מגדיר את שניהם "כמשוררים קונקרטיים בתוך עולם לירי". ההגדרה מצטלצלת יפה אבל כשאני מנסה להבין את תוכנה הממשי, זה חומק ממני. ירון לונדון מנוסח להבאתו בין השניים, הוא נראה כמי שאוהב חברת משוררים. הוא אף מתנדב וקורא משיריהם. אני מסכימה עם ויזלטיר. לונדון מיטיב לקרוא שירה. הוא אינו רואה עצמו כמפרש השירים. אין הוא חוצץ בין המשורר לצופים, והוא גם בודד באותן שירית, מוסיקאלית.

אבל בשאלותיו לונדון מועד. למרות מאמצי־התחכום ניכרים מצרה. הוא גולש לשאלות כוללניות ביותר, עד שויזלטיר מעיר את אוזנו כי משוררים אינם נעשים משוררים דווקא בגלל התנתקות מהורים, שו אילו כך פני הדברים, היו מהלכים בתוכנו רבבות משוררים. בסיום התכנית חשתי מין חסר. אולי זה טיבם של משוררים, שיש לקרוא בשיריהם ולא להפגש באולפני הטלוויזיה.

דיוקן

לונדון מחסל חשבונות

אפילו אני, ששום תופעה טלוויזיונית שוב אינה מרהימה אותי, לא האמנתי למראה עיני, כאשר ב"זה הזמן" (יום ב') ראה ירון לונדון לחסל חשבונות עם יוסף לפיד. העילה לראיון היתה מינויו של לפיד למנכ"ל המרכז הליבראלי החדש. לונדון התחזה כאילו הוא מנסה להבהיר מה פירושן של עמדות ליבראליות בעיני לפיד, שהוא מכיר מימי כמנכ"ל רשות השידור, ואף נוטר לו טינה.

לונדון לא היה מעוניין כלל ועיקר בדיעותיו ובעמדותיו של לפיד. הוא ניסה לטמון לו מארב ולא להרוג אותו בירייה־חסד אחת ויחידה, אלא להתעלל בו באיטיות ובהנאה. הוא אף לא טרח לחפות על העובדה שלנגד עיניו מתנהלת תגרה אישית. דומה שכל המסכות נפלו מעל פניו, בלהט הנקם. עיניו של לונדון מתרוצצות בחוריהן, כמין שסוף לאיד. כל אימת שדומה לי כי הנה הפיל את לפיד בפח — נשפכת על פניו נהרה שכלולה וחוויות הדעת.

לפיד אינו נשאר חייב, אם כי הקלפים בידי לונדון. לפיד מנסה רק לשמור על אלגנטיות מסוימת. אם לונדון מאשים בתכססנות, הוא מאשים את לונדון בטכניקה עיתונאית בוריה. אנו נוכחים לדעת כיצד לונדון עושה שימוש בסגנון הבוטה,

לפיד: קור רוח

שהפך לסימן־היכר של עיתונאות מסוימת.

לונדון אינו מעוניין כלל ועיקר בתשובותיו של לפיד. גם לא ברור לי מדוע דווקא העמדה בעניין ההומוסקסואליות היא המבחן לנאורות. האם זו הבעיה החשובה ביותר שעל סדר־היום במציאות ימינו? מדוע אין לונדון מנסה להבין למשל היכן תתמקם המפלגה הליבראלית החדשה על המפה הפוליטית? מה עמדותיה בעניין השטחים? וכיוצא באלה הבעיות. אבל ללונדון ברור לו שאלות שכהן הוא מצויד בביטול בחומר מרשיע כלפי לפיד — אם כי מסתבר שזו אינה אינפורמציה מהימנה ביותר.

לונדון מוכיח ללפיד את חטאיו. אחד לאחד, ובמיוחד את החטא שחטא כלפיו — אם אכן היה זה חטא. אלא שגם שופטים מחמירים לא יכהנו בפושעים כדרך שלונדון נוהג בלפיד. אילו אני במקום לפיד, הייתי קמה ועוזבת במחאה את האולפן. עד תנאים מסוגו של לונדון ראוי כי יידעו שאפשר לנהוג בהם כדרך שהם נוהגים בזולתם, ואף יותר מזה.

מכל מקום, תשובותיו של לפיד לא היו מספקות. אמנם הוא לא נפל בפח, הוא שמר על קור־רוח, ויש שהחזיר ללונדון מהלומה. אולם אני מפקפקת אם קהל הצופים, חוץ מן הבקיאים ברזי התככים והיחסים האישיים בטלוויזיה, הבינו על מה ולמה קרב האקדוחים הזה. ספק אם הבינו על מה נאשם לפיד, ומה משמעותו של חיסול־החשבונות הזה.

זה היה מחזה מביש, ויותר משהושף בו לפיד — אם זו היתה הכוונה — נחשף בו לונדון באור שאינו מלבב כלל.

מקרה פרטי טראגי

"מקרה לדיז'נסקי", עשוי להיתפס כמקרה פרטי, וכתבתו של יהודה קווה ב"מבט שני" לא שיכנעה אותי כי הבחירה היתה נכונה וייצוגית. לדיז'נסקי אולי ראוי לסרט על הישגיו האמנותיים. אך מן הכתבה קשה להסיק בהחלטיות על חשיבותו האמנותית (ראינו בה רק תקריבים של כמה מיצירותיו). אף קשה ללמוד מן הכתבה על בעייתם של אמנים עולים. הפעם מברית־המועצות, שקליטתם בחברה הישראלית קשה וסבוכה. איני יודעת אם אפשר להפוך את מקרה לדיז'נסקי לסמל.

סיפורו של לדיז'נסקי. הוא סיפורו הטראגי של צייר, שהתנתק מתרבות אחרת, ולא הצליח להיקלט במציאות האמנותית, התרבותית של ישראל, שכלליה מוכתבים על־פי תפישות מודרניסטיות מערביות. יסודי קיומו של לדיז'נסקי הסתיימו באורח טראגי — בהתאבדות, שהיה בה קריאת תיגר הסותה אשמה חריפה. אבל גם אמנים ישראלים. שגדלו והיום כאן חשים רדופים ומקופחים. אולי זו מנת חלקם של אנשים בעלי רגישויות גבוהות ודקות. שחייהם האמנותיים מבוססים על דיאלוג מתמיד עם הקהל. הם משתוקקים חוקים להכרה תמידית. ואילו ההכרה האמנותית היא בחזקת רעב שאין להשביעו — היא זקוקה יום־יום לאישורים מחודשים.

ככל שהיה אפשר להבין מן הכתבה, לא היתה התעלמות מלדיז'נסקי. אף נמצאו לו מצבאים חשובים ובעלי משקל כיונה פישר, שהציג תערוכת־יחיד שלו במוזיאון ישראל. זה הישג לכל אמן — גם אמנים ישראלים חיינים ולהיאבק על תערוכה כזאת. אף מסופר לנו כי הוא זכה בשבחים נלהבים של הביקורת.

ואולם אפילו חי במציאות מתנכרת ומנוכרת, הרי אי־אפשר לשנות את המציאות הישראלית הקשה. מתברר שהיה איש קשה ומחמיר עם עצמו ועם אחרים, בעל דרישות רבות. איש שלא הקל על סביבתו הקרובה. וגם ראה אותה. רבים, מידידיו הקרובים. יוצאי ברית־המועצות. הודו כי גם הם לא עמדו בדרישותיו והתרחקו ממנו. אף בתו האמנה לזכרו אומרת, שאי־אפשר להסביר דבר לאמן.

אבל בעיית הניכור בעינה עומדת. גם הקושי שבמעבר האכזר מתרבות לתרבות תרבות כה שונה. בברית־המועצות היה לדיז'נסקי אמן שהמדינה הכירה בו ותמכה בו. בישראל המדינה אדישה לגורל היוצרים היושבים בה. בארץ התרבות והתרבות מקומן בשוק החופשי, שמכבכבים בו אוצרים, בעלי גלריות, מבקרים, איש איש וטעמו האינטרסים שלו. לדיז'נסקי ראה בתנאים אלה שקלע אלהם עלבון אישי מר.

הטראגדיה האישית בעינה עומדת. אולי זו טראגדיה של מהגרים, בארץ מהגרים. אין לי ספק שאמנים ויוצרים מברית־המועצות מתקשים מאד למצוא כאן את מקומם. אבל הפתרונות לבעיה זו אינם פשוטים. איני משוכנעת שהכרה אמנותית היא חלק מתהליך הקליטה והגרוכל, שאפשר להשיג אותה באמצעים מלאכותיים כמו תשומת־לב או מוסדות מטפלים.

שר האוצר מול הפוליטיקאים

במידה ניכרת, הצליח שר האוצר, יצחק מודעי, לשכנע אותי בתוכנית "מוקד". אינני בקיאה ברזי הכלכלה, אך בתוקף הנסיבות אני נאלצת, כמו אחרים, להתמצא בתלוש המשכורת ולעקוב תוך חששות כבדים וב־סבך המסים השונים, אחר השקל בשכר.

עם זאת, הפנייה הישירה שלו לכלל האזרחים, בסיום, להיות שותפים במאמץ הגדול, צריכה להיות מופנית לא אל מי שהוא כבר שותף פעיל, אלא גם לאלה הנכללים ברשימה המוסיה שב־כימי — שיש להם חשבונות בשווייץ ולבעלי ההון השחור שאיש אינו נוגע בהם.

אלגנטי והדוס כדרכו, עד שלא מנופפים בפניו סמרטוט אדום, ברמתו של השר פת. אמר מודעי דברי טעם, דווקא כשר אוצר שהציב לעצמו לדבריו קודים ארוזים. הוא מגדיר גבוהה את נושא הצמיחה המפורסם ("שלושת רבעי הצמיחה כבר קבורה באדמה"). העשה הפרדה נכונה ושקולה, בנושא ההורמה, בין קופת־חולים לבין סולל־בונה ועוף הכתובה. והרי באמת קשה להאמין שכל מפעל כושל ומפסיד, יזכה בתמיכת הממשלה, הצודק מודעי — גם אם הוא זקוק לזכותו את ההצלחות כולן — שאין משק לאומי שבו עושים עסקות כאלה: ועבור הרוסטיה. אפילו זאת סחורה מבוקשת ונדירה, אין הוא מוכן לשלם פעמיים.

מודעי מתחיל לאכזב אותי, כאשר רוהט כדרכו, הוא מנסה לשכנע את מראייניו — משעל, פלסנר ושחר — שההשוואה בין ההשקעות ביו"ש לבין ההשקעה בערי הפיתוח היא בגדר הסתה — ובין המסיתים הוא כולל כמובן את שר הכלכלה, גד יעקבי. זאת כאשר בנשימה אחת הוא גם מסית נגד הקיבוצים וכו', וממשיך את קו ההסתה המפורסם שנקט בו מבחינה בין בשעתו. אפילו אם המספרים שהוא מביא אכן מדויקים. יש עדיין מקום לשאול, מה אחוז האבטלה ביו"ש לעומת זה שבעיירות הפיתוח, כמה כבישים ומפעלים נבנו פה ושם, ועוד כהנה וכהנה שאלות שאינן בגדר הסתה אלא הן בגדר עובדות. וגם אם יש מקום להשוואה בין הקיבוצים לעיירות הפיתוח, עדיין יש מקום גם להשוואה בין יו"ש לעיירות הפיתוח.

השר מודעי ממשיך לאכזב יותר ויותר הפעם כמנהיג הליברלים. קשה להבין איך בעקבות האירועים של ועידת חרות האחרונה, הוא קובע שחרות היא עדיין הטובה מכולם והוא משתוקק להתמזג שחרות־ית־שוקה שעדיין אינה בגדר מימש. מודעי הפוליטיקאי הכשיל הפעם את מודעי שר האוצר. ורק חבל שנסים משעל לא הוציא ממנו לפחות הפעם אולטימטום לתנועת החרות.

אילת וכלי הקודש כשרה למהדרין

עדיין איני תופסת מה להנה של אילת ולתכנית דתית של מוצאי־שבת. מתברר שהתכנית הדתית קנו להם חזקה על מקרי־מות בישראל, והחוגים יוכלות או אירועים דומים. כך נשלח אליהן אותו מנחה מלוקק, שבהתחזה הדביקים מצליח להפוך את כל המקומות לזהים באופיים ובצביונם. הפעם נגלה אילת בפה ו"מכל מקום" ירדה גם אליה. לא ראינו חלילה סרט תעודי מן השורה על אילת — אף־על־פי שיש חומר רב על העיר בארכיוני הטלוויזיה — אלא תכנית כשרה למהדרין. העורכים והאורך המנחה נצרכו לתושיה רבה: הרי אילת אינה משתבחת דווקא בצניעותה וב־כלי הקודש שבה.

בתחילה התרשמתי שלפני מין סרט משפחתי. לצד המנחה מכבב ראש הממשלה, שבא לברך את אילת. חשבתי שהפעם יסתפקו בלהקות מחול ומקהלה מאילת, הנראות ממש כמו להקות ישראליות אחרות, בנוסח המורה, שצצו בכל עיר וכפר. החוויות החשופים, העקרות השוופת בביקיני, מקומות השעשועים והבילוים האופייניים, הנופים והאילתיים — כל אלה נעלמו כלא היו. לכהרה הפלא צצו לנגד עינינו אברכים בכיפות. מתברר שאילת משתבחת דווקא בישיבות שבה והתלמידי חכמים הממלאים אותה. אולי יורד כל אלה לאילת להחזיר בתשובה את התושבים ולכסות על החוויות החשופים? מכל מקום, האורך המנחה מצא לו מוקיסוף רעים כנפשו. מי העיר הבאה בתורו?

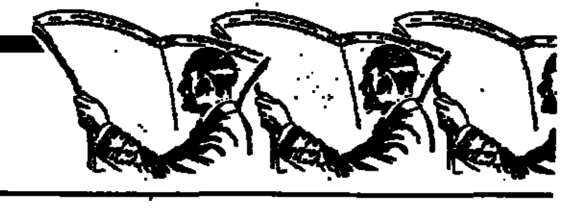

הכוח הארצי — חדשות הארץ

עם הפנים ליצוא

ב"ישקר" מאמינים שהעתיד שייך לאלה שמייצרים אותו.
אנחנו מייצרים כלי עבודה לתעשיית המתכת בעולם — 90% מהייצור מיועד ליצוא, ומשווק בהצלחה בארה"ב, אירופה ויפן.
המטרה היא יזמות ואיכותיות. המקצועות הם ייצור, שיווק ופיתוח.
דמה לנו שהמסגרת "ישקר" יכולה ליצור עבורך אתגר בשיווק מוצרים חכמים עבור לקוחות בכל העולם.
אם האתגר נראה לך, נשמח לשתף אותך מעלה.

למפעלינו בנהריה ובתפן

MARKET ANALIZER
במסגרת תפקידך באגף הבקרה והתכנון, העיסוק בניתוח שווקים ומתחרים.
לבעל תואר MBA או תואר ראשון במנהל עסקים, המסוגל להשתלב בהחלטות ובעבודת צוות תוך לימוד נושאים חדשים, מוצעת משרה רבת ענין.
אם גילך 26-33 שנים ואתה שולט בשפה האנגלית, אתה מבנה השווקים אותו אנו מחפשים.

מהנדס תעשיה וניהול
אתה תהיה אחראי למעקב אחר פרויקטים.
אם כבר רכשת נסיון בתעשיה בתפקיד דומה וגילך 26-33 שנים, נשמח לשלבך באגף הבקרה.
דוברי אנגלית יועדפו.

מהנדס מכונות / תעשיה וניהול
נושא בקרת האיכות ב"ישקר" הוא בעל חשיבות ראשונה במעלה.
לבעל נסיון לנושא, מוצע תפקיד באגף הבקרה, אשר במסגרתו יעסוק בניתוח האינפורמציה בנושאי אבטחת האיכות.

DESK COORDINATOR
לתפקיד המכונה של DESK במסגרת מחלקת השיווק, דרוש בעל רקע טכני השולט בשפה האנגלית.
אם אתה מצטיין ביחסי אנוש טובים מוצע לך תפקיד, במסגרתו תהיה אחראי על הקשר עם לקוחותינו בחו"ל.

הנדסאי תעשיה וניהול
במסגרת תפקידך במחלקת הנדסת הייצור שבמפעל הכלים, תעסוק בנושאי מדידות זמנים, נורמות, פרמיות ותמריצים.

משרות אלו מיועדות לגברים ונשים כאחד.
יועדפו תושבי הקריות הצפוניות.

המועמדים יפנו בכתב יד למנהל כוח־אדם "ישקר" ת.ד. 34 נהריה.

אור.קי. שיווק ופירסום

ישקר
כלים טובים יותר
ישקר בע"מ ת.ד 34 נהריה 22100 טל. 04-924242

מרכז קהילתי בנצרת עילית ע"ש גורדון וברקוביץ בע"מ
דרוש
רכז הדרכה
הגדרת התפקיד: אחראיות על נושא נוער וילדים בתחום ההשפעה של המרכז הקהילתי.
תאור התפקיד: יזום ותכנון תוכניות פעולה לילדים ונוער.
אחראיות על צוות המדריכים, הדרכה והשתלמויות וכן אחראיות מנהליות
* הדרכה ישירה של ילדים ונוער
* קיום מו"מ עם גורמים בישוב ומחוצה לו, על מנת לקדם הפעלה לילדים ונוער.
* הכנת תקציב לפעולת האגף, בביצוע ופיקוח על מדיניות המתנ"ס.
* חבר בצוות הבכיר של המתנ"סים
* עבודה עם תנועות נוער.
כפיפות: למנהל המרכזים הקהילתיים
כישורים: הכשרה פדגוגית מתאימה, עדיפות להשכלה אקדמאית בתחום העבודה הסוציאלית ו/או החינוך.
* בעל נסיון של 3-5 שנים בהדרכה
* כושר ניהול צוות עובדים, תקציב, וקיום מו"מ עם גורמים שונים.
דרגה מוצעת: דירוג עובדי הוראה (משרה מלאה)
היקף משרה: 45 ש"ש
הגשת מועמדות: יש להגיש ק"ח מפורט במתנ"ס ולצרף צילומי תעודות המלצות עד לתאריך 15.4.86.
מועמדים מתבקשים לתאם פגישה טלפונית עם מנהל המרכזים הקהילתיים ע"ש ברקוביץ טל: 78967, 75507, 065-74988.

לחברת ביטוח בחיפה
דרושה:
פקידה
למח' התביעות
דרוש נסיון בביטוח
לפנות לת.ד. 5858 חיפה 31057
ולצרף קורות חיים בכתב.

למשרד גדול של רואי חשבון בחיפה דרוש
בוחן מרכז (סניור)
בעל ניסיון בבקורת
ותואר רו"ח
בהצעות בכתב שתכלולנה פרטים אישיים (השכלה, נסיון וכו').
נא לפנות לת.ד. 1497 חיפה עבור "רואה חשבון".
סודיות מובטחת

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרושה/ה
עובד/ת בקורת בנושא שכר והוצאות נלוות
הכישורים הדרושים:
נסיון בניהול מדור שכר או בחישובי שכר עבודה בארגונים ציבוריים גדולים.
ידע בהתמצאות בפעולות ביקורת.
השכלה בשטח החשבונאות (חשב שכר — יתרון) או כלכלה.
ידע ושליטה בתקנות המס וחוקי הבטוח הלאומי הנוגעים לשכר עבודה.
התמצאות במערכות שכר ממוחשבות בטכניון.
כושר הבעה בכתב ובע"פ.
מספר המשרה: מנ/92
עובד/ת בקורת בנושאי בינוי
הכישורים הדרושים:
מהנדס/ת או הנדסאי/ת בשטח הבנין או הנדסה אזרחית
ידע בקריאת תוכניות, בינוי ונסיון בעריכת חישובי כמויות
הבנה והתמצאות בחוזים והסכמים עם קבלנים.
ידע בחישובי עלות, ונסיון בהתחשבנות עם קבלנים.
בקיאות בהיבטים התחיקתיים הקשורים בעבודות בינוי ופיתוח.
מספר המשרה: מנ/93
הערה: המשרות הן בהיקף 50% כל אחת.
פקידה כללית
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה.
ידיעת השפה העברית על בוריה, כולל הדפסה.
ידיעת השפה האנגלית.
נסיון קודם בעבודות משרד.
הערה: שעות העבודה הן: 11.00-17.15
מספר המשרה: מנ/97
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 13.4.1986 אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

עיריית חיפה
אגף שרותי רווחה של עיריית חיפה — אגודת שילה
דרושים
1. מרכזת מועדון קשישים
בחלקית משרה במרכז גריאטרי "ברזלי" באיזור הדר בשעות הבוקר.
דרישות המשרה:
השכלה תיכונית ומעלה
תינתן עדיפות לאחיות בריאות הציבור ועובדים סוציאליים.
2. עו"ס קהילתיים
לעבודה בשכונות במזרח חיפה
דרישות המשרה:
א. ב.א. בעבודה סוציאלית רצוי בהתמחות בעבודה קהילתית
ב. עבודה בשעות בלתי שגרתיות.
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות המחלקה לשרותי קהילה ברח' שפרעם 10, חיפה טל' 674243.

****
למלון חוף התמרים — עכו
דרושים
מנהל מסעדה
בשרות עצמי
טבח
סוג 3 בעל ניסיון
קונדיטור ראשי
לפנות למלון חוף התמרים 04-912891 לצביקה או עזרא

לניהול יחידת שיקום בבריאות הנפש באזור חיפה
דרוש
פסיכולוג שיקומי/קליני
לחצי משרה,
נסיון קליני ומנהלי קודם — מועדף.
לפנות לפסיכולוג ראשי בטל. 04-572121

לחברת נסיעות מליה
דרושים:
פקידת חשבונות
פקידת נסיעות מורשת
לסניף החדש בקריות
פקידת נסיעות מורשת
לסניף במרכז הכרמל
פקידה לתיירות פנים
לסניף החדש בקריות
נא להגיע לראיון ביום שבת 5.4.86
בין השעות 10.00-13.00 בסניף מליה
במרכז הכרמל-שד' הנשיא 128 חיפה
פרסום שפי

דלתא גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל דרושים/ות
טכנולוג טקסטיל לתפקידן ניהולי
* נסיון בסריגים
* עד גיל 35
המעוניינים יפנו בכתב ובציון קורות חיים לת.ד. 137 כרמיאל עבור טכנולוג
תדמיתנית
* השכלה טקסטילית בנושא הספציפי
* נסיון בעבודה במיוחד בענף ההלבשה
בדבר פרטים לפנות למזכירות המפעל טלפונית 04-986911
מכונאי אחזקה
* בעל נסיון של 5 שנים בתעשיה
* מגורים בכרמיאל חובה
בדבר פרטים נא לפנות לאריה 04-986911
דלתא DELTA

לצוות המוביל ב רא"ש
ראש מפתחת מערכות מומחה לדיאגנוסטיקה אוטומטית של ציוד ממוחשב, בתהליך המיישם שיטות של אינטליגנציה מלאכותית, מימשקי אדם-מכונה גראפיים בטכניקות הנדסת תוכנה חדשניות.

מהנדס אפליקציה
דרוש לנו מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים עם הכרה טובה של מערכות ממוחשבות לצורך בניית אפליקציות על מערכת חדשנית לביצוע דיאגנוסטיקה המבוססת על אינטלגנציה מלאכותית. המועמד המתאים יהיה אדם אחראי נמרץ ובעל יוזמה, היוצר קשרים טובים עם אנשים. התפקיד דורש נכונות לעבודה קשה ועשוי להיות כרוך בנסיעות לחו"ל.

אם אתה מעוניין להשתלב בחברה צעירה בצמיחה, שמערכותיה מיועדות ליצוא, בראש תוכל להטביע את חותמך האישי. מפעלנו ממוקם במבשרת ציון, ליד ירושלים.
נא, שלח קורות חיים לפי הכתובת: רא"ש תא דואר 03552 מבשרת ציון מיקוד 90805 לידי ש"י
רא"ש